Bundel - Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën van 24 februari 2022

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van 24 februari 2022

3 Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)

Deze punten worden alleen procedureel behandeld. De leden van de commissie bespreken of, op welke wijze en voor hoe lang zij deze raadsvoorstellen en onderwerpen willen bespreken. Na vaststelling van dit behandeladvies, wordt het stuk voor een volgende vergadering geagendeerd.

2022 02 24 Behandelvoorraad Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (2).docx

3.1 Nagekomen agendering Raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme

Nagekomen agenderingen Commissie VBF 24 februari 2022.doc

3.2 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven

Overzicht raadsbrieven 20 januari tot en met 16 februari 2022.docx

4 Verslagen 20 en 27 januari 2022

Ter vaststelling.

Conceptverslag openbare vergadering Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. 20 januari 2022.doc

Conceptverslag openbare vergadering Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. 27 januari 2022.doc

5 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën 20 januari 2022

Ter informatie.

Adviescommissie C&F 20-01-2022.docx

6 Toezeggingen/Moties

Ter vaststelling.

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie).pdf

7 Burgerinitiatief ‘Geef Utrechters meer invloed' en Burgerberaad in Utrecht en de brief aan de raad d.d. 22 november 2021 zullen in samenhang worden behandeld.

7.1 Burgerinitiatief ‘Geef Utrechters meer invloed’.

Wethouder: Klein, Beleidsterrein: Wijkgericht werken en Participatie
Indicatieve behandeltijd: 60 minuten
Geagendeerd door: Dhr. Gert Dijkstra, namens EenUtrecht
Utrechters méér invloed geven bij gemeentelijke projecten. Dat is hard nodig omdat de huidige inbreng en invloed van Utrechters bij projecten die de eigen leefomgeving raken onvoldoende is. Daarmee wordt geen recht gedaan aan het belang van deze Utrechters ofwel het lokale (sociaal) eigenaarschap en ook niet aan de buurt- en ervaringsdeskundigheid van al die Utrechters die in of nabij het betreffende project wonen, werken en studeren.
De initiatiefnemer stelt de gemeenteraad voor te besluiten oom de volgende vier uitgangspunten van participatie bij projecten toe te voegen aan de bestaande ‘Participatie- en inspraakverordening gemeente Utrecht’:
Bij gemeentelijke projecten altijd eerst met belanghebbende Utrechters als gelijkwaardige gesprekspartners om de tafel te gaan, daarna pas met marktpartijen.
Met hen alle informatie transparant te delen, net als met marktpartijen.
Hen het recht te geven voorstellen in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht.
Aan te geven waar in het project de Utrechters wél een beslissende stem hebben.

Dossier 2391 voorblad

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed.docx

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed - TOELICHTING hersteld.pdf

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed - bijlage petitie.pdf

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed - bijlage merwede e.o..pdf

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed - bijlage artikel ad#un 17 juli '21.pdf

burgerinitiatief geef utrechters meer invloed - juridisch advies.docx

7.2 Burgerberaad in Utrecht, brief aan de raad d.d. 22 november 2021

Wethouder: Klein, Beleidsterrein: Wijkgericht werken en Participatie
Indicatieve behandeltijd: 60 minuten
Dit agendapunt zal ik samenhang met agendapunt 6 worden behandeld.
Geagendeerd door: Fred Dekkers (GroenLinks), Erik van der Marel (VVD), Has Bakker (D66), Irene Sinteur (PvdA).
Meningsvorming door discussie tussen raadsleden en met het college n.a.v. de brief Burgerberaad in Utrecht van 22 november 2021 over de vragen:
Is het zinvol het burgerberaad toe te voegen aan de verschillende vormen waarmee we Samen Stad Maken in Utrecht vormgeven?
Welke onderwerpen lenen zich voor een burgerberaad in Utrecht?
Wat is er nodig om een burgerberaad een stevig mandaat te geven en hoe wil de gemeenteraad betrokken zijn bij een burgerberaad?

Dossier 2363 voorblad

Burgerberaad in Utrecht verslag en voorstel.pdf

7.3 Raadsbrief Reactie op burgerinitiatief Geef Utrechters meer invloed

Dossier 2565 voorblad

Raadsbrief Reactie op burgerinitiatief geef Utrechters meer invloed.pdf

8 Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Burgemeester, Beleidsterrein: Bestuurlijke Zaken
Indicatieve behandeltijd: 30 minuten.
Het initiatiefvoorstel van Cees Bos (SBU) vult de referendumverordening aan zodat de bevoegdheid van de raad om een referendum te laten houden in de verordening wordt vastgelegd en in de verordening de reikwijdte wordt verduidelijkt.
Het initiatiefvoorstel is in de raad van 7 oktober ter verdere behandeling aangeboden. Het college heeft omtrent het initiatiefvoorstel zijn wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet op 2 november 2021 schriftelijk aan de raad kenbaar gemaakt.

Dossier 2174 voorblad

Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief.docx

Wijzigingsbesluit referendumverordening september 2021 Cees Bos SBU.docx

STV Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief.pdf

STV MWB Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief.pdf

STV MWB Wijzigingsbesluit referendumverordening september 2021 Cees Bos SBU.pdf

STV Wijzigingsbesluit referendumverordening september 2021 Cees Bos SBU.pdf

Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht.pdf

8.1 Raadsbrief Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Dossier 2461 voorblad

Raadsbrief Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief.docx.pdf

Technische analyse initiatiefvoorstel wijziging Verordening raadgevend referendum.docx.pdf

9 Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging 2022

Wethouder: Klein, Beleidsterrein: Financiën
Indicatieve behandeltijd: 15 minuten
De programmabegroting en het meerjarenperspectief worden drie keer per jaar wordt de (meerjaren) begroting aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en waar nodig de verwerking van eerdere besluiten. Dit is de Eerste wijziging van de Programmabegroting.

Dossier 2444 voorblad

Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging 2022.docx

Eerste Begrotingswijziging 2022 raad.docx

10 Raadsvoorstel Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

Wethouder: Klein, Beleidsterrein: Financiën
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Voorgesteld wordt om de beleidskaders voor het waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) aan te passen. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staan hiervoor de algemeen geldende regels. De Utrechtse spelregels met betrekking tot activeren en afschrijven in deze nota zijn hiervan afgeleid en geven de kaders voor:
de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa
de afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa
het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint.
De nota WAAVA is geactualiseerd met aangepaste BBV-regelgeving en eerdere besluitvorming door de raad in 2021 over activeren en afschrijven van vaste activa in de openbare ruimte. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de wens van de accountant om het beleid verder te uniformeren, beter de reguliere werkwijze vast te leggen. Voor restwaarde en het gebruik van de componentenmethode zijn de kaders niet gewijzigd. Circulaire businesscases zoals bij Berlijnplein zijn uitdrukkelijk wel mogelijk. Doorgegaan wordt met het ontwikkelen hiervan, om ervaring op te doen waarmee in de toekomst een goede afweging kan worden gemaakt hoe om te gaan met restwaarde.

Dossier 2471 voorblad

Raadsvoorstel Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa.docx

Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA).docx

Was Wordt lijst - Nota WAAVA (januari 2022).docx

10.1 Brief Adviescommissie (WAAVA)

18022022 Brief Adviescommissie WAAVA.docx

10.2 Raadsbrief Reactie op de Adviesbrief inzake nota WAAVA

Dossier 2578 voorblad

Raadsbrief Reactie op brief adviescommissie inzake nota WAAVA.docx (1).pdf

Bijlage rekenvoorbeeld.docx.pdf

Notitie Componentenbenadering.docx.pdf

Notitie Restwaarde.docx (1).pdf

11 Spreektijden en Fractiebudget

Burgemeester, Beleidsterrein: Bestuurlijke Zaken
Indicatieve behandeltijd: 45 minuten
Geagendeerd door: Mahmut Sungur (DENK), Jantine Zwinkels (CDA)
Al sinds de invoering van spreektijden in de commissie is dit punt een onderwerp van gesprek in het presidium. Er is structureel door met name kleinere fracties aangegeven dat de verdeling van spreektijden niet rechtvaardig is en de kleinere fracties onvoldoende ruimte geeft om hun politieke standpunt uit te dragen. DENK is van mening dat grote partijen geenszins beslag kunnen leggen op de spreektijd van kleinere partijen en hen de ruimte ontnemen om deel te nemen aan het politieke debat. We horen daar graag de zienswijze van het college op en gaan graag in debat met de overige fracties. Het onderliggend stuk betreft de Verordening op de raadscommissies Gemeente Utrecht.
Een ander punt is de structureel toenemende werkdruk en daarmee gerelateerde ondersteuning/financiering van de raadsfracties. DENK is van mening dat het eerste uitgangspunt van de gemeenteraad zou moeten zijn het faciliteren van raadsfracties zodat zij hun controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende taak goed kunnen uitvoeren. Dat is het fundament van onze democratische rechtsstaat. Op dit moment is deze ondersteuning al beperkt en daar lijkt nu ook nog eens afbreuk aan gedaan te worden door de tijdelijke bijdrage die is afgesproken in 2019 niet structureel te maken. Graag gaan wij hierover in alle openheid in debat met als doel om het fractiebudget op een aanvaardbare peil te brengen zodat fracties hun medewerkers daadwerkelijk kunnen betalen op uurloon van 14 euro en het niet blijft bij een foto op twitter. Hierbij zal onder andere een parallel getrokken worden met de zevende wethouder (en staff), toenemende ambities en taken voor gemeenten, werkdruk in relatie tot gezondheid en goed werkgeverschap, vergelijking met de rest van G4 en het stemgedrag van geestverwanten aldaar etc. Ook de toenemende taken zoals het zelf organiseren van de RIB's die eerder door de Griffie werden gedaan zullen aan bod komen. Het onderliggend stuk is de Verordening op Financiële Bijdrage aan Fracties Gemeente Utrecht 2019.

12 Beantwoording SV 2021 nr. 295, over Online gebiedsverbod

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Indicatieve behandeltijd: 60 minuten
Geagendeerd door: Maarten Koning (D66), Tessa Sturkenboom (S&S), Mahmut Sungur (DENK)
De burgemeester van Utrecht heeft n.a.v. een online oproep tot rellen, een bestuursrechtelijke maatregel uitgevaardigd naar een jongen uit Zeist, waarmee deze zou worden geboden niet langer opruiende uitlatingen te doen op internet. Doet hij dat toch, dan moet hij een dwangsom betalen. De burgemeester spreekt daarbij van een novum, een 'online gebiedsverbod'.
Onze fracties steunen de inhoudelijke lijn van de burgemeester dat online haat en opruiing geen plaats verdienen in de samenleving. Woorden doen ertoe. Maar met de uitvoering die hieraan gegeven is met een 'online gebiedsverbod' kunnen wij het niet direct eens zijn. Onze fracties zien inhoudelijke en principiële bezwaren en zijn dan ook zeer kritisch op de inzet hiervan. Onze twijfels zijn met de beantwoording van SV 2021 nr. 295 door de burgemeester niet weggenomen. Eveneens zijn door D66 in de Tweede Kamer vragen gesteld aan de minister.
In het debat willen we ingaan op de politieke keuze om bestuursrecht toe te passen en in het bijzonder de keuze voor dit instrument gezien het gebrek aan juridische basis voor de houdbaarheid van dit instrument.

Dossier 2548 voorblad

Beantwoording SV 2021 nr 295 over Online gebiedsverbod Utrecht.docx.pdf

Behandelvoorraad Vergadering Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Openbare orde en Veiligheid, Handhaving en Vergunningen, prostitutie, Representatie, Bestuurlijke zaken, Internationale zaken, Wijkgericht werken en Participatie, Burgerzaken incl. verkiezingen, Publieksdienstverlening, Organisatie, Financiën en inkoop, Ombudszaken, Klachtafhandeling en Diversiteit (incl. Utrecht zijn we samen)

Burgemeester Dijksma		
	Openbare Orde en Veiligheid Jeugdcriminaliteit (CDA, PvdA). Fracties scherpen agendering aan	Cie 45 min. (VBF 27/1)

Wethouder Klein		
	Juridische zaken (Klein + Voortman) Uitvoeringsproblemen bij WOB-taak en voorbereiding implementatie Woo (D66, VVD, GL, PvdA, CDA)	Technische bijeenkomst 60 min. Cie 60 min. (VBF 16/12)

Wethouder Voortman		
	Personeel en Organisatie Raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme	RIB: 60 min. Cie: 150 min.

Te verwachten Raadsvoorstellen

	Financiën Kader Geldverstrekking	Verwacht PM
	Financiën Actualisatie financiële verordening	Verwacht Q2 2022
	Financiën Zienswijze Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	Verwacht Q1 2022 Fatale deadline cie 12 mei 2022
	Financiën Verordening afvalstoffenheffing	Verwacht Q4 2022
	Handhaving en vergunningen *Verordening ingevolge de Wet Basisregistratie adressen en Gebouwen*	*Verwacht Q1 2022*
	Publiekdienstverlening *Visie Publieksdienstverlening*	*Verwacht Q1 2022*
	Openbare Orde en Veiligheid Oprichting waarborgfonds Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio's	*Verwacht Q2 2022*
	Openbare Orde en Veiligheid Beleidskader cameratoezicht	*Verwacht Q3 2022*

	Openbare Orde en Veiligheid Raadsvoorstel Integraal veiligheidsplan	*Verwacht Q3 2022*
	Participatie Rekenkameronderzoek inwonersparticipatie	*Verwacht Q4 2022*

Nagekomen agendering Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën
(Vast te stellen door de commissie op 24 februari 2022)

Stukken afkomstig van commissie/ db Presidium		
Datum, soort stuk en onderwerp, wethouder	**Verzoek (wat vraagt de afzender?)**	**Behandeladvies griffie (+ datum, + behandelduur+uitnodigingen+ meepraters/toehoorders)**
Datum: 23 februari 2022 Soort stuk: Raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme Beleidsterrein: Personeel en Organisatie Portefeuillehouder: Voortman Commissiegriffier: Jochim Schueler	Afzender: Mahmut Sungur, DENK, Ilse Raaijmakers, PvdA, Tessa Sturkenboom, S&S, Ruurt Wiegant, SP Bert van Steeg, CDA, Mohammed Saiah, D66 Melody Deldjou Fard, GroenLinks, Bina, ChristenUnie Tess Meerding, VVD, Maarten van Heuven, PvdD Naar aanleiding van de raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme gaan de fracties graag met elkaar en het college het debat aan inzake de resultaten van het onderzoek, de aanbevelingen die worden gedaan door onderzoekers en de beperkingen die ze tijdens het onderzoek hebben ervaren. Daarnaast willen de fracties voorstellen doen om de risico's waarop gewezen wordt door de onderzoekers weg te nemen, zo niet te minimaliseren.	Behandeladvies: 1. Agenderen voor een RIB: 60 minuten 2. Agenderen voor de commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën: 150 minuten

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 24 februari 2022

Ingekomen raadsbrieven 20 januari tot en met 16 februari 2022

Nr.	Ontvangstdatum	Beleidsveld	Onderwerp	Aandachtspunt
1	16-02-2022	Financiën	Raadsbrief Evaluatie Algemene Subsidieverordening Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
2	16-02-2022	Financiën	Raadsbrief Toezeggingen kwijtschelding en peilmomenten Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
3	16-02-2022	Handhaving	Raadsbrief Evaluatie pilot verkeershandhaving door Boa's Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
4	16-02-2022	Burgerzaken	Raadsbrief voortgang gemeenteraadsverkiezing 2022.docx Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
5	11-02-2022	Openbare Orde en Veiligheid	Raadsbrief Aard, omvang en aanpak van mensenhandel Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
6	28-01-2022	Openbare Orde en Veiligheid	Raadsbrief Update gevolgen en aanpak coronavirus in Utrecht Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
7	21-01-2022	Handhaving	Raadsbrief Toelichting beantwoording schriftelijke vragen 2021 nr 285 over Koffiehuis Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
8	08-02-2022	Personeel en Organisatie	Raadsbrief Toezegging maatschappelijk verantwoord inkopen Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
9	08-02-2022	Publieks-dienstverlening	Raadsbrief Voortgang publiekdienstverlening Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	
10	02-02-2022	Personeel en Organisatie	Raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme Utrecht - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)	

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 24 februari 2022

Ingekomen raadsbrieven 20 januari tot en met 16 februari 2022

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 20 JANUARI 2022

[Typ hier]

Datum verslag	21 januari 2022
Locatie	Stadhuis, de hal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	februari 2022

Verslag openbare vergadering Commissie Veiligheid, bestuur en financiën

Aanwezigen:

Middagvergadering

De voorzitter, de heer D. Gilissen, en voorts de leden: mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), mevrouw J. Ferket (D66), de heer J. Wijmenga (ChristenUnie), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer Wiegant (SP), mevrouw J. Zwinkels (CDA), de heer J. Koppelaar (Student & Starter), de heer M. van der Heuven (Partij voor de Dieren), de heer R. Wiegant (SP), de heer M. Sungur (DENK), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), de heer D. Bosch (PVV), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de (commissiesecretaris).

Verslag openbare vergadering commissie Veiligheid, Bestuur (en Financiën) d.d 20 januari 2022

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen.....- 1 -
2. Vaststellen van de agenda en agenderingen .....- 1 -
3. Debat over de invulling van de ontstane wethoudersvacature .....- 1 -

Middagvergadering 20 januari 2022

1. Opening

De voorzitter, de heer Gilissen, opent de vergadering van deze commissie om 14.00 uur en heet iedereen welkom. Hij attendeert op de corona-richtlijnen. Er staat één punt op de agenda: punt 3.

Mededelingen

Geen.

2. Vaststellen van de Agenda en agenderingen

Zie het voorgestelde agendapunt. De agenda van vandaag wordt conform vastgesteld.

De heer Sungur (DENK) stelt voor de behandeltijd uit te breiden tot maximaal één uur. Aldus besloten na inventarisatie van de steun voor dit voorstel.

3. Debat over de invulling van de ontstane wethoudersvacature

De fracties van DENK, StadsBelang Utrecht en de VVD gaan graag met de coalitiepartijen in debat over de keuze om voor minder dan twee maanden een nieuwe wethouder voor te dragen, waarbij zij in ieder geval de korte periode tot aan de verkiezingen (en vorming van het nieuwe college) en de druk op de gemeentelijke financiën willen bespreken. Verder zijn zij benieuwd waarom het volgens de coalitie niet mogelijk is om de openstaande

portefeuilles te verdelen over de zittende wethouders in relatie tot de korte tijd tot aan de verkiezingen (en het nieuwe college).
De voorzitter leidt de bespreking in en refereert daarbij aan de annotatie bij de agenda. (zie boven)

De commissie
De heer Sungur (DENK) stelt voor op dat zijn inbreng zich niet richt op de persoon Streefland en haar geschiktheid voor de functie.
Zijn fractie betreurt het gemak waarmee de coalitiepartijen van vlak voor de verkiezingen besluiten een nieuwe wethouder te installeren. Hij vraagt zich af waarom de openstaande vacature niet kon worden waargenomen door de zittende wethouders die straks demissionair zullen zijn. Hij vraagt uitleg van GroenLinks en D66.
Daarnaast vraagt hij of een wethouder die straks demissionair is en alleen op de winkel hoeft te passen, aanspraak kan maken op meer dan 200.000 euro aan wachtgeld. Zijn fractie vindt dat onbegrijpelijk. Hij vraagt de GroenLinks fractie om uitleg.
Mevrouw Ferket (D66) gaat ervan uit dat DENK eenmaal in de positie van collegepartij, ook vertegenwoordigd zou willen blijven met de levering van een wethouder.
De heer Sungur (DENK) weet niet of zijn partij in een dergelijke situatie zou aandringen op de aanstelling van een in zijn ogen symbolische persoon in het college, anderhalve maand voor de verkiezingen, waarvan bekend is dat de samenstelling van de raad zal gaan verschillen en dat de huidige coalitie geen meerderheid gaat krijgen.
Mevrouw Ferket (D66) is van mening dat wanneer in het college wordt samengewerkt met drie partijen, het wethouderschap geen symbolische functie is, wanneer die drie partijen vertegenwoordigd zijn door een wethouder. Zij schetst de ontwikkelingen in corona. In die situatie is het super belangrijk adequate bestuurders te leveren en ook politieke besluiten te kunnen nemen. Een minderheidscoalitie vindt zij in deze periode niet verantwoord. Zij stelt zich voor dat het college de samenwerking wil afmaken met drie partijen zoals het die samenwerking is begonnen.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de uitdagingen die mevrouw Ferket noemt, uitdagingen zijn waarin dit de gemeente iets kan betekenen met het bedrag dat te besparen is. Veel ondernemers wachten op steun. Zijn fractie zou dat geld anders benutten. Over anderhalve maand vinden de verkiezingen plaats. De meerderheid nu, zal straks geen meerderheid meer zijn wanneer hij de peilingen mag geloven.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) benadrukt dat de gemaakte afspraken tot het einde na te willen leven in deze coalitie wat ook haar betreft nageleefd moet worden. Zij vraagt hoeveel waarde de heer Sungur hecht aan *samen de rit uitzitten*.
De heer Sungur (DENK) vindt het aan de ChristenUnie zelf een afweging te maken uit de coalitie te stappen of een nieuwe functie te aanvaarden. Hij begrijpt de persoonlijke afweging. Hij gunt iedereen de beoogde functie. Hij stelt dat het hun eigen verantwoordelijkheid is. Hij herhaalt de mogelijke van een besparing op de gemeentelijke begroting. Die keuze zou op dit moment gemaakt kunnen worden.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) werpt het idee verre van zich dat de gemeente nu aan het bezuinigen is, óf extra geld gaat uitgeven. Dit is al begroot. Er is wel geld voor geregeld, er is een regeling. Dit is geen extra geld; het zou haars inziens zelfs minder geld kunnen kosten.
Ordevoorstel
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) ziet dat GroenLinks en D66 hun inbreng leveren in de tijd waarin ze vragen zouden kunnen stellen. Hij vraagt dat op de tijdsregistratie te corrigeren.

De voorzitter roept de fracties op hun interrupties zo kort mogelijk te houden en niet vooruit te lopen op een mogelijke bijdrage in het debat.

Voortzetting van het debat

De heer Sungur (DENK) zet uiteen niet te hebben gesproken over extra kosten. Hij sprak over een besparing. Daarvan is wel degelijk sprake.

De heer De Pagter (VVD) hoort de fracties van GroenLinks en D66 zeggen dat het vanzelfsprekend is dat de ChristenUnie in het college vertegenwoordigd moet zijn. Hij merkt op dat er een coalitieakkoord is waaraan de fracties gebonden zijn, niet per se de wethouders. Er is volgens hem een keuzemoment geweest. Hij vraagt van D66 en GroenLinks meer toelichting dan het automatisme dan zou volgen uit het wegvallen van een wethouder en dat er dan een nieuwe wethouder bij moet.

De heer Bosch (PVV) gaat in op de inbreng van de heer Sungur. Hij kan diens betoog over het wachtgeld volgen. De beoogd wethouder zou kunnen afzien van de wachtgeldregeling en hij vraagt of de heer Sungur daarover dan anders zou denken. Die 200.000 euro hoeft niet per se te worden uitgekeerd.

De heer Sungur (DENK) licht toe dat zijn kritiek zich vooral richt op de tijd die deze coalitie is gegeven tot aan de verkiezingen. Hij voorziet dat de nieuwe wethouder" ongeveer anderhalve maand zal hebben voordat ze "demissionair" is. Daarvan leidt hij af dat die nieuwe wethouder op de winkel gaat passen. Wat hem betreft kunnen die zes wethouder dat ook goed; die wethouders doen dat op dit moment al. Waarom zou dat in de komende anderhalve maand niet kunnen en daarna ook niet?
Ten tweede is op de gemeentelijke begroting te besparen. Dat zou voor zijn fractie de situatie niet veranderen. Die besparing is dan op een andere manier in te zetten voor bijvoorbeeld de uitdagingen te lijf gaan waarover mevrouw Ferket zojuist sprak.

Mevrouw Ferket (D66) vraagt wat maakt dat de heer Sungur denkt dat de nieuwe wethouder alleen op de winkel gaat passen. Hij had dat kunnen vragen bij de kennismaking waarbij hij niet aanwezig was.

De heer Sungur (DENK) spreekt al drie jaar over de werkdruk van de raadsleden en de prioriteiten die ze moeten stellen. Hij wil zoveel mogelijk bijeenkomsten bezoeken. Hij ziet dat in deze gemeenteraad onvoldoende ruimte wordt geboden vooral door grote partijen. Hij refereert aan het presidiumoverleg. Daardoor lukt het de kleine fracties niet om overal altijd aanwezig te zijn, ook bij bijeenkomsten waarbij ze graag aanwezig zouden willen zijn.
Zijn fractie neemt zich voor vanavond een motie in te dienen waarin hij de raad zal verzoeken om uit te spreken dat wethouders die minder dan drie maanden voor de verkiezingen worden benoemd, met uitzondering van de eerste zes maanden, horen af te zien van hun wachtgeld.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt dat ongemakkelijk. Hij merkt op dat een wethouder wordt vervangen. Dan gaat het over het wachtgeld. Daaraan wordt een bedrag van 200.000 euro gekoppeld. Hij vindt dat populistisch. De wethouder die wegging had ook recht op wachtgeld. Hoe denkt de heer Sungur daarover?

De heer Sungur (DENK) maakt om die reden expliciet dat het niet gaat om extra kosten maar om een besparing. De raad zal in deze tijden genoeg andere keuzes kunnen maken, en ook als coalitie. Dit is wat hem betreft het moment om na te gaan of de raad die besparing wil maken of niet.

Mevrouw Ferket (D66) vindt het onoorbaar om te spreken over *afzien van wachtgeld*. Hier wordt van bestuurders gevraagd hun hele leven om op te zetten, hun

baan op te zeggen, hun gezin te zeggen er de komende tijd niet te zijn met de avond eten. Dan vraagt de raad hen af te zien van hun wettelijk recht. Het gaat om keihard werken. Bovendien maken politici bedreiging mee en staan er elke dag voor de stad Utrecht, ook voor alle partijen in de raad. Dit staat voor de democratie en de waarborgen, het sociale vangnet waarover DENK normaal gesproken spreekt.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat wanneer gesproken wordt over intimidatie, over bedreigingen, ondervindt zijn fractie dat best vaak. Hij heeft in dat licht geen behoefte aan een pleidooi in die zin.
Zijn motie richt zich niet alleen op de situatie van vandaag. Hij stelt voorop dat die motie voor de komende tijden/jaren is aan te houden, namelijk in het geval wanneer zo op het laatste moment van het aanblijven van de coalitie, de benoeming van de wethouder, er rekening mee te houden dat het tijdelijk is en daarmee ook de uitkering.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vraagt of de heer Sungur met haar deelt dat wanneer iemand tijdelijk is aangesteld, iets tegenover het risico gesteld moet worden met in ieder geval een vangnet.
De heer Sungur (DENK) hoorde zojuist een vraag die ook in het dictum van de motie verwerkt is: wanneer het gaat om een korte aanstelling, aanspraak is te maken op zes maanden aan uitkering. Hij denkt dat dat voldoende is. Degene die wordt geïnstalleerd kan voor zichzelf de afweging maken of die zes maanden voor zichzelf voldoende is. Dat hoeft wat hem betreft geen twee jaar te zijn voor anderhalve maand wethouderschap.
De heer Bosch (PVV) legt de vraag voor als suggestie voor DENK: wat wanneer een wethouderschap stopt in het licht van *samen uit samen thuis* en er een ChristenUnie-wethouder kan instromen. Hij zou dan de suggestie willen doen dat de wethouder voor mobiliteit, energie en groen zou stoppen.
De heer Sungur (DENK) vindt dat idee heel sympathiek. Hij zou die afweging aan de beide coalitiepartijen willen laten.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) merkt op dat de wet een staffel toekent. Wanneer iemand wethouder wordt, krijgt die niet automatisch twee jaar wachtgeld wanneer die daarvan überhaupt al gebruik zou willen maken. Hij vraagt waarom de heer Sungur het nodig vindt om in het wettelijk onderscheid dat bestaat, iets te zeggen dat de wet al regelt: dat je voor drie maanden of korter er een andere wachtgeldregeling is.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de wet een duur van drie maanden aangeeft waarbij er geen onderscheid wordt gemaakt tussen voor- en na de verkiezingen, tussen wel of niet demissionair zijn. Hij vindt dat het moet worden beperkt tot drie maanden voor de verkiezingen wanneer ook echt gesproken kan worden over het dragen van een politieke verantwoordelijkheid en niet over het demissionair zijn, zeker in relatie tot het huidig aantal bestaande wethouders.
Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft de staffel erbij gepakt: tot drie maanden geldt de zes maanden. Dit is voor haar fractie geen reden om af te wijken van wettelijke waarborgen. Zij benadrukt dat de wethouders niet demissionair zijn na de verkiezingen. Bij de vorige verkiezingen bleef een aantal wethouders nog even aan; zij vraagt naar de reden om deze knip te maken.
De heer Sungur (DENK) vindt het geen probleem wanneer ze aanblijven. Het zou goed kunnen zijn dat de meerderheid die er nu is, er straks niet meer is waardoor de samenstelling van de coalitie en het college gaan veranderen. Zijn motie richt zich ook niet per se op de situatie van vandaag. Het gaat wat hem betreft ook om de komende jaren.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt of zij het met zoveel woorden begrijpt dat de heer Sungur voorstelt zodra de verkiezingen zijn gehouden het college direct naar huis te sturen en niet eens de periode van onderhandeling en een nieuwe coalitievorming af te wachten. Dat mag wat haar betreft niet zo zijn.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat mevrouw Zwinkels dit niet juist begrijpt. Hij heeft dat ook niet gezegd.
Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt wat de heer Sungur dan voorstelt; hoe lang mag de niet-demissionaire periode duren?De raad zal de wethouders niet naar huis sturen; dan zouden ze pas demissionair worden. Hoe lang mag die periode duren na de verkiezingen wanneer de wethouders niet demissionair zijn.
De heer Sungur (DENK) licht toe dat wat hem betreft die periode zo lang mag duren totdat er een nieuwe coalitie is gevormd.
Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt of de heer Sungur het met haar eens is dat zij in die periode aanspraak kunnen en mogen maken op de wettelijke waarborgen zoals mevrouw Ferket eerder betoogde.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat tijdens de coalitie-onderhandelingen de wethouders nog in dienst zijn. Op dat moment maken ze geen aanspraak op wachtgeld. Dat wachtgeld gaat pas in nadat de coalitieonderhandelingen voorbij zijn en de nieuwe wethouders geïnstalleerd zijn.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat in juridisch opzicht het niet bestaat dat een wethouder (de)missionair is. De wethouder is wethouder of wethouder-af. Dat is de praktijk. Hij vraagt waarom DENK de knip nodig vindt voor en na de verkiezingen als het gaat om doorlopende verantwoordelijkheden en in juridisch opzicht. Dan moeten wat hem betreft alle maanden geteld worden totdat de nieuwe wethouders geïnstalleerd worden.
De heer Sungur (DENK) licht toe dat na de verkiezingen in de periode waarin wordt onderhandeld voor de vorming van een nieuwe coalitie, er geen grote besluiten genomen zullen worden. Dan zal er geen meerderheid zijn in de raad omdat de samenstelling van de raad zal zijn veranderd. De raad zal steeds geraadpleegd worden wanneer het gaat om grote besluiten. Dan is de wethouder voornamelijk op de winkel aan het passen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de raad in ieder geval geraadpleegd wordt bij grote besluiten – zo is dat in het bestuur afgesproken. De functie of verantwoordelijkheden veranderen niet. Dat is wel het geval bij een demissionair Kabinet; er worden dan onderwerpen afgesproken die niet meer behandeld mogen worden. Een dergelijke situatie bestaat niet in de Gemeentewet rondom het lokaal bestuur. Er is geen onderscheid tussen de periode ervoor en de periode erna al zal de praktijk zijn dat het college iets terughoudender is met nieuwe voorstellen. Wanneer dat het geval is, vindt hij het vreemd om daaraan eisen te verbinden.
De heer Sungur (DENK) gaat het juist om de praktijk, namelijk dat de coalitie die zijn meerderheid heeft verloren in de raad, zomaar allerlei beleid besluiten kan nemen vanuit het idee dat het college het toch wel haalt in de raad. Dat betekent dat de zittende coalitie tijdens de coalitie onderhandelingen moet gaan zoeken naar een meerderheid in de raad. Dat is waarom hij spreekt over “op de winkel passen”.
De heer Van der Zweth (PvdA) stelt afsluitend dat niet gesproken wordt over het nemen van besluiten. Gesproken wordt over wat dan met het wachtgeld te doen. Om die reden vindt hij het onnavolgbaar er iets bij te halen dat in juridisch opzicht geen verschil maakt. Dan zou de raad waar het past een knip aanbrengen om daar

vervolgens een besluit aan te hangen dat juridisch en wettelijk is geregeld. Dat is volgens hem niet juist en moet ook niet worden gedaan.
De heer Sungur (DENK) neemt kennis van het standpunt van de PvdA.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat de ChristenUnie voor een paar maanden een nieuwe wethouder wil aanstellen. Hij bevestigt dat die op de winkel gaat passen. Wanneer dat langer duurt dan drie maanden, is de gemeente voor de hele periode ongeveer 230 – 240.000 euro lichter. Hij legt de vraag voor of dat wellicht beter is uit te geven aan andere zaken. Hij doet de suggestie de wethouder te vragen af te zien van het wachtgeld. Zijn fractie kan op zich een leven met het voorstel van de aanstelling van de wethouder, maar niet tegen die prijs.
Mevrouw Ferket (D66) merkt op dat de heer Bos denkt dat Utrecht even kan afwijken van wettelijke kaders die zorgvuldig democratisch bepaald zijn in Den Haag. Een wethouder verdient niet zomaar even twee ton.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat dit geen vraag is. Daartegen maakt hij bezwaar.
De voorzitter vraagt de heer Bos zijn betoog voort te zetten.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat het in zijn ogen heel simpel is: eerste jaar 80%, tweede jaar 70% en nog niet gesproken over pensioenpremie. Dat alles profiterend komt hij uit op 230 – 240.000 euro. Dat bedrag is de gemeente Utrecht kwijt wanneer daarvan gebruik gemaakt wordt. Hij bevestigt dat in wettelijke zin daarop een beroep te doen is. Wanneer deze wethouder afziet van haar recht op wachtgeld, vindt hij het prima dat ze wordt aangesteld voor de komende periode. Ziet zij daarvan niet af, heeft hij zijn mening uitgesproken.

Punt van orde
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op richting de heer Bos dat de agendering zich focust op een discussie met de coalitiepartijen zonder aanwezigheid van de wethouder. In die zin vindt hij het niet vreemd dat de voorzitter de ruimte geeft die de heer Bos bekritiseert. Hij vindt het niet chique hoe de voorzitter bij het debat wordt betrokken. **De voorzitter** roept wederom op het kort en bondig te houden.

Voortzetting van het debat
Mevrouw Ferket (D66) vraagt of de heer Bos bestuurders die heel voorzichtig zijn bij het nemen van alle politieke besluitvorming, en die niet overgeleverd willen worden aan de eventuele willekeur van de raad, wil ontdoen van hun sociale vangnet.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op en benadrukt dat niet gezegd te hebben. Hij doet een appel op deze wethouder. Hij vindt het prima wanneer de wethouder afziet van haar wettelijk recht op wachtgeld. Dat heeft wat hem betreft niets te maken met (de)missionair.

De heer De Pagter (VVD) vindt het goed dat de commissie dit debat voert vandaag over de noodzaak van de benoeming van de nieuwe wethouder. Zijn fractie is niet per se tegen de benoeming. Zijn fractie is wel benieuwd naar de overwegingen van de coalitiepartijen en in het bijzonder die van de ChristenUnie om op dit moment een nieuwe wethouder voor te dragen.
Een andere overweging is er een keuzemoment was inplaats van het automatisme (er vertrekt een wethouder, dus we dragen een nieuwe voor). Daarover wil hij graag spreken. Met het vaststellen van de begroting is het college eigenlijk uitgeregeerd.

Afgelopen november is de begroting vastgesteld. Het beleid is vastgesteld. Er zijn over twee maanden verkiezingen. Het college voert dat beleid in de komende maanden uit. Dat roept bij zijn fractie de vraag op of het op dit moment nodig is om een zevende wethouder te benoemen.
Zijn fractie begrijpt de behoefte van de ChristenUnie om ook aan de collegetafel te zitten. De vraag is of dat alleen de keuze rechtvaardigt om een wethouder naar voren te schuiven. Dat is de voornaamste vraag van de VVD. Hij verneemt graag de overwegingen om dit te doen en welke afspraken de coalitiepartijen daarover hebben gemaakt.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vindt dat een terechte afweging en wil daarop ingaan in haar eigen bijdrage. Zij legt de vraag voor of de VVD landelijk dit ook van mening is. Daar was ook een demissionair kabinet waar ook nieuwe mensen zijn benoemd. Het gaat om een zelfde soort situatie.
De heer De Pagter (VVD) vindt het goed om in een individuele situatie naar alle omstandigheden te kijken. Op dat moment is die afweging landelijk gemaakt. Dat was ook in een situatie waarbij meerdere ministers of staatssecretarissen vertrokken en de werkdruk te hoog werd. Hij heeft niet de indruk dat het in dit geval hier aan de orde is. Hij refereert aan de eerder gevoerde discussie over de zevende wethouder. Met dit op de achtergrond stelt hij deze vragen.
Hij weet niet of zijn fractie dezelfde afweging zou hebben gemaakt wanneer hij deel had uitgemaakt van de coalitie. Hij herhaalt zijn vraag.

De heer Wiegant (SP) is niet gecharmeerd van het plotselinge vertrek van wethouder Van Ooijen. Dat is niet omdat zijn fractie hem dit niet gunt, maar vooral omdat hij in zijn ogen een troep achterlaat bij Hulp bij het Huishouden met schrijnende situaties tot gevolg. Daarbij is haast geboden. Dat kan niet weken, laat staan maanden blijven liggen zonder dat ermee iets gebeurt.
De voornaamste reden waarom zijn fractie akkoord kan gaan met een vervangende wethouder zo vlak voor verkiezingen is dan wanneer die vervangende wethouder dat dossier als speerpunt neemt. Daartoe roept hij haar op. Anders twijfelt ook zijn fractie om het nut van die wethouder, des te meer omdat het college voor een volgende periode al een wethouder minder ingeboekt heeft. Dat kan dus blijkbaar op zich prima.

De heer Bosch (PVV) heeft moeite met het benoemen van de wethouder op een dergelijk korte termijn. Die zevende wethouder is er zijns inziens erbij betrokken om de getallen van het college goed te kunnen invullen.
Hij sluit zich aan bij de vraag van de heer De Pagter over de overwegingen daarin.
In reactie op de inbreng van mevrouw Ferket zet de heer Bosch uiteen dat de regelingen er niet voor niets zijn. Het is altijd mogelijk iemand te vragen daarvan vrijwillig af te zien. Dat zou een soort gentleman's agreement kunnen opleveren. Hij beseft dat dit juridisch gezien geen basis heeft. Daartoe roept hij de aan te stellen wethouder op.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) zet uiteen dat de vragen die nu gesteld worden, op drie punten terugkomen: de eerste is politiek – In het coalitieakkoord in 2018 is afgesproken dat elke partij met met een aantal wethouders vertegenwoordigd zou zijn. Voor zijn partij is dat slechts één wethouder. Die is weg. Door deze benoeming zal hersteld worden dat de ChristenUnie weer een wethouder in het college heeft. Dat is zoals partijen in politiek opzicht met elkaar werken.

Ten tweede, ook in reactie op de inbreng van de heer Wiegant, ligt voor het college veel werk in de dossiers van de portefeuille van de vertrokken wethouder. Niet voor niets is gekozen voor een zevende wethouder aan het begin van deze periode. De werkdruk voor zes wethouders was te hoog. Bovendien is er nu een nieuw kabinet aangetreden. Dat betekent dat het college vol aan de bak moet om de standpunten van het gemeentebestuur goed over te brengen. Wanneer een wethouder uitvalt, valt direct ook een debat uit: de wethouders zitten niet op hun handen.
Hij schaart zich achter de opmerking van de heer Van der Zweth dat de gemeentewet niet een demissionaire wethouder kent. De wethouders krijgen het vertrouwen van de raad totdat de nieuwe wethouders benoemd zijn.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt waarom het niet is ingeboekt voor de volgende periode wanneer het met zes wethouders niet uitkomt.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) brengt voor het voetlicht dat aan het begin van deze periode coalitieafspraken zijn gemaakt. Het staat een volgend bestuur vrij zich daarover uit te spreken. Het kunnen er best weer zeven worden. Dat lijkt hem ook verstandig.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt heel goed dat de ChristenUnie dit inbrengt in dit debat ook gezien de werkdruk en de vraagstukken die voorliggen. Hij vindt het niet passen wanneer deze coalitie een bedrag van 200.000 euro inboekt die door een volgende coalitie dan weer tegemoet moet worden.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) vindt dat een kip-ei-discussie. Uiteindelijk bepaalt de raad het aantal wethouders. Deze coalitieperiode zijn afspraken gemaakt. Het is dan sjiek om dat niet meteen voor de opvolgers te bepalen. Het lijkt hem persoonlijk wenselijk dat ook in de volgende coalitieperiode een college zou zijn met zeven wethouders.
De heer De Pagter (VVD) waardeert het dat de ChristenUnie zich meer uitspreekt over zijn afwegingen. Hij gaat in op de eerste afweging: “we hebben het afgesproken, dus we doen het”. Hij vraagt of de ChristenUnie bij die afweging de verkiezingen heeft betrokken. Met welke termijn zou de ChristenUnie daarin een andere afweging maken.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) vindt *als dan vragen* lastige. Zijn fractie was al eerder op de hoogte dan de raad van het komende vertrek van de wethouder. Het denken was eerder gestart.
Voor zijn fractie komt het erop neer dat de wethouders hun taken houden ook na de verkiezingen. Het feit dat er verkiezingen zijn, is dan niet relevant voor deze overwegingen. Het werk stopt niet na de verkiezingen. De benoeming is ook voor na de verkiezingen. Landelijk is aangetoond dat een coalitievorming lang kan duren. De aanstelling zou ook voor een langere periode kunnen zijn.
Zijn fractie is in de afgelopen vier coalitieperioden, twee keer vertegenwoordigd geweest. Het zou zo maar kunnen dat zijn fractie voor de volgende periode iets kan betekenen voor de stad.
De heer De Pagter (VVD) bevestigt dat er niet zoiets bestaat als een demissionair college. Hij bevestigt dat er dan nog wel een college is. Het college van zes leden kan nog steeds zorgdragen voor de uitvoering van het beleid dat is vastgesteld. Zijns inziens komt er niet heel veel meer nieuw beleid naar de raad toe. Dat is ook groot deel van het werk van de wethouder. Hoe heeft de ChristenUnie dat afgewogen?
De heer Wijmenga (ChristenUnie) begrijpt dat heer De Pagter deze in zijn ogen voor dit debat relevante vraag stelt. Tegelijkertijd is bekend dat in de lange termijnagenda die de raad regelmatig ontvangt, een behoorlijk aantal voorstellen zit die ook

nog na dit kwartaal of die ieder geval nog vóór de zomer ontvangen zal worden; het werk gaat gewoon door.

Zijn derde punt was waarom zijn fractie een nieuwe wethouder voordraagt; er was voor zijn partij geen alternatief. Er is niemand anders die het ChristenUnie geluid in het college kan laten horen. Dat was anders geweest wanneer de ChristenUnie twee of drie wethouders had gehad. Bij een ander aantal wethouders had zijn fractie wellicht een andere keuze gemaakt.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) zet uiteen dat de voordracht van mevrouw Streefland ook is ingegeven omdat het iemand is die direct kan beginnen. Die hoeft niet op de winkel te gaan passen. Er liggen urgente dossiers in de portefeuille van deze wethouder. Hij refereert aan de inbreng van de heer Wiegant zonder daarop een toezegging te kunnen doen. Ook dat weegt mee in de voordracht.

De heer Bosch (PVV) gaat ervan uit dat het ChristenUnie geluid in het hele beleid is. Het ChristenUnie geluid kan deze fractie luidkeels laat horen via de raad.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) is blij dat heer Bosch in veel van het beleid het geluid van zijn fractie herkent. Tegelijkertijd zijn er verschillende beleidsvormende gremia en het college heeft een eigenstandige besluitvormende taak; niet alles loopt via de raad. Om die reden vindt zijn fractie het ook prettig wanneer iemand in het college zit die door de fractie van de ChristenUnie is voorgedragen.
De heer Bosch (PVV) oppert dat de ChristenUnie een nieuwe wethouder kan presenteren na de verkiezingen, wanneer de fractie zoveel vertrouwen heeft in het resultaat van de verkiezingen.

De heer Wijmenga (ChristenUnie) ziet dat niet in waarom hij moet wachten op de verkiezingen. Het college is bevoegd door te gaan na de verkiezingen totdat een nieuw college is samengesteld. De Gemeentewet maakt geen onderscheid tussen missionair en demissionair.
De heer Bosch (PVV) vraagt of de heer Wijmenga erkent dat de verhoudingen in de samenstelling van het college dermate kunnen veranderen dat het college in ieder geval veel meer via de raad zou moeten doen, inplaats van via de coalitie.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) bevestigt dat die mogelijkheid zich altijd voordoet. De verkiezingen hoeven niet als consequentie te hebben dat alle wethouders iets anders moeten gaan doen.

De heer Sungur (DENK) begrijpt dat de heer Wijmenga het een goed idee vindt wanneer het komende college ook bestaat uit zeven wethouders vanwege de werkdruk. Hij vraagt of hij er vanuit kan gaan dat de werkdruk zich ook vertaalt naar de gemeenteraad en dat de raadsfracties daarin ook evenredig ondersteund moeten worden volgens de ChristenUnie.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) ervaart die werkdruk persoonlijk niet zo. Het verbaast zich wel eens over de discussie. In de afgelopen tijd is extra geld uitgetrokken door een raadsmeerderheid voor extra fractiebudget. Hij vindt het fijn dat dat bij sommige fracties voor verlichting heeft gezorgd. Zijn fractie maakt keuzes waarop zich in te zetten.

De heer Sungur (DENK) houdt het voor mogelijk dat de mindere werkdruk die de heer Wijmenga niet ervaart te maken heeft met dat zijn fractie in het college zit omdat een deel van de plannen van de ChristenUnie verwerkt is in het coalitieakkoord waardoor de ChristenUnie ook minder oppositie hoeft te voeren.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) heeft integendeel die idee in deze periode het veel drukker te hebben dan in de periodes waarin hij louter oppositie voerde.

De heer De Pagter (VVD) merkt op dat het coalitieakkoord de fracties bindt. Het college voert het akkoord uit. De ChristenUnie is nog steeds onderdeel van de coalitie. Hij herhaalt de vraag waarom het dan nodig is iemand in het college te hebben. Hij vraagt of de heer Wijmenga zijn andere. Ondermijnt de wethouder de noodzaak van de zevende wethouder met te stellen dat hij een andere afweging zou maken wanneer het aantal ChristenUnie-wethouders anders was geweest.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) zou het heel fijn vinden wanneer in het coalitieakkoord exact was uitgeschreven wat het college op welk onderwerp moet gaan doen. Tot zijn vreugde is het coalitieakkoord niet zo dik geworden. Dat betekent dat de uitwerkingsvragen op de tafel van het college liggen, waarbij het relevant is dat een vertegenwoordiger van de fractie aanwezig is die weet hoe de fractie daarover denkt. Dit speelt ook mee.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) vraagt de heer Wijmenga over het wachtgeld of de fractie van de ChristenUnie dan wel de wethouder zich heeft uitgelaten over wachtgeld daar zo mogelijk van af te zien.
De heer Wijmenga (ChristenUnie) zet uiteen dat een tijdelijke uitkering die de wethouder kan krijgen na het verlaten van het ambt, een wettelijk recht is. Hij kan niet toezeggen of namens iemand spreken om te zeggen dat daarvan geen gebruik gemaakt zal worden. Het gaat hierbij om een persoonlijke keuze.
Tegelijkertijd weet hij van mevrouw Streefland dat zij altijd haar eigen broek heeft kunnen ophouden: economisch zelfstandig, altijd meer werk dan zij aankon, en in de fractie van de ChristenUnie is het zo is dat niet per se gebruik gemaakt hoeft te worden van rechten die er zijn. Hij gaat er 100% van uit dat mevrouw Streefland dat ook zo interpreteert. Het blijft aan haar om daarvan al of niet gebruik te maken. Hij weet zeker dat zij deze visie deelt.

De heer Koppelaar (Student & Starter) heeft moeite met de vanzelfsprekendheid waarmee ervan uitgegaan wordt dat wanneer iemand recht heeft op wachtgeld diegene er ook maximaal gebruik van zal maken. Dat hoeft niet zo te zijn.
Het is in de ogen van zijn fractie logisch dat de wethouders terughoudend omgaan met wachtgeld. Dat geldt voor een wethouder die voor een korte periode zitting heeft maar net zo goed voor wethouders die de termijn van vier jaar volmaken.
Zijn fractie heeft geen bezwaar tegen het installeren van de beoogde nieuwe wethouder.

Mevrouw Ferket (D66) gaat er vanuit dat het college volle bak aan de slag is en gaat, ook met de komst van de nieuwe wethouder.
De keuze van de installatie van kort voor de verkiezingen heeft daar het inzicht van haar fractie te maken met de situatie. In deze situatie vormen drie partijen een coalitie. Zij vindt het dan ook gepast met drie fracties vertegenwoordigd te zijn.
De werkdruk speelt wel een rol. Zij heeft daarover al inbreng geleverd in relatie tot corona en alle problematiek waarmee de stad te maken heeft. Daarom kan D66 zich goed vinden in deze keuze.
Wanneer D66 een staatssecretaris Jeugd had geleverd, had zij zich een andere keus kunnen voorstellen. Het gaat om een optelsom van samen met ChristenUnie, en corona en de problematiek en de verwachte duur. Uiteraard is haar hoop op gevestigd na de verkiezingen direct weer een coalitie te kunnen samenstellen. Dat kan in haar ogen een illusie zijn.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) merkt op dat gezegd is wat gezegd moest worden. Aan het begin van de periode is uitvoerig gesproken over het aantal wethouders. Destijds is die keuze gemaakt van zeven wethouders. Op dit moment zijn er voldoende uitdagingen om dit nog steeds nodig te vinden. Zij refereert aan de inbreng van de heer Wiegant. Volgens haar vindt iedereen in de raad dat besturen op een onderwerp als dakloosheid, of de Zorg weinig tijd nodig zou hebben. Bovendien gaat het om een afspiegeling van de grootte van partijen en het aantal partijen in de coalitie. Die combinatie maakt dat haar fractie het heel logisch vindt om door te gaan met deze samenstelling.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat ook GroenLinks spreekt over werkdruk die het aantal wethouders nodig maakt. Hij vraagt of mevrouw Kleinrensink denkt dat zich die werkdruk niet zou vertalen naar de raadsleden die de raadsvoorstellen op hun bord krijgen. Waarom is GroenLinks heel erg terughoudend wanneer het gaat om de ondersteuning van de fracties.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vindt dat een hele andere discussie. Zij ziet andere oplossingen voor de werkdruk van de raad. Zij wil daarop niet verder ingaan.

Daarnaast merkt zij op dat het wethouderschap meer is dan alleen raadsvoorstellen naar de raad sturen. Er kan nog werk zijn waarop de raad geen zicht heeft.
De heer Sungur (DENK) vergist zich niet in het werk van de wethouders. Hij sprak over de vertaling van het werk naar de raadsleden. De raadsleden moeten ook naar al die voorstellen kijken, dat brengt ook een bepaalde werkdruk met zich mee waarover de raad al drie jaar spreekt en waarin geen stappen zijn gemaakt. Waarom draagt GroenLinks daaraan niet concreets bij. Hij ervaart die partij als werkt die dat alleen tegen.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) herhaalt dat een hele andere discussie te vinden. Zij herhaalt haar inbreng.
De heer Bosch (PVV) vraagt of overwogen is in het licht van de werkdruk om bepaalde zaken te laten zoals de organisatie van een VUELTA en de belangrijke onderwerpen er uithalen.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) brengt in dat heel goed is nagedacht over of dit nodig is of niet. Zij noemt in haar ogen belangrijke onderwerpen. Zij houdt het voor mogelijk dat de verschillende fracties in de raad hierop ook verschillende prioriteiten stellen. Hiermee rondt zij haar bijdrage af.

De heer Van der Zweth (PvdA) heeft er begrip voor dat de wethouder wordt vervangen. Het zou vreemd zijn wanneer de ChristenUnie uit het college vertrok. Hij refereert aan de politieke realiteit die is afgesproken. Zijn fractie had er anders over gedacht wanneer het om de twee andere partijen zou gaan. Dan zou zijn fractie de nadruk leggen op onderlinge vervanging.
De opgave die er liggen zijn groot genoeg.
Met betrekking tot het wachtgeld benadrukt hij dat het gaat om een recht. Daarover bestaan in de samenleving ook uiteenlopende opvattingen. Hij begrijpt dat de commissie deze discussie voert, ook wanneer de wethouder slechts korte tijd zitting neemt in het college.
Het zou de wethouder sieren wanneer zij hierover iets zegt. Daartoe roept de PvdA de wethouder op.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) refereert aan de inbreng van de heer Van der Zweth voor zijn bijdrage. Hij begrijpt goed dat de ChristenUnie aan tafel van het college wil blijven. Daarvoor is de partij onderdeel van de coalitie. Ook hij zou een andere opvatting hebben wanneer het ging om meerdere wethouders uit een partij.
Hij wenst mevrouw Streefland veel plezier en succes in haar nieuwe functie.

Mevrouw Zwinkels (CDA) kan zich van harte aansluiten bij de inbreng van de Partij voor de Dieren. Haar fractie steunt komst van mevrouw Streefland als wethouder. Veel is nog te doen.

De voorzitter concludeert dat hiermee de aanwezige fracties hebben gesproken en dat het debat hiermee beëindigd is.
Hij neemt aan dat het doel van het debat hiermee bevestigd is met het gevoerde gesprek.
Er is een motie aangekondigd. Die zal in de raadsvergadering vanavond aan de orde komen. De raad vergadert vanavond vanaf 19:00 uur over de benoeming van de nieuwe wethouder.

Punt van orde
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) had begrepen dat alleen gestemd zal worden over de motie die vanavond ingediend zal worden. Alles wat in de raad besproken zou moeten worden, is hier besproken. Zij vraagt of vanavond inderdaad alleen ceremonieel zal zijn.
De voorzitter antwoordt bevestigend na afstemming met de commissiegriffier.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of hij de tekst van de motie vóór 17.00 uur kan ontvangen.
De heer Sungur (DENK) zal zich daarvoor inspannen.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) zal een appel doen op de wethouder [in spé] op het afzien van wachtgeld. Hij voelt zich niet thuis in de motie die de heer Sungur heeft aangekondigd. Het kan zijn dat zijn fractie nog een motie zal indienen. Hij zal de motie van DENK niet steunen
Mevrouw Ferket (D66) vraagt of het ontbreken van een inhoudelijke behandeling over stadsbelang akkoord is.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat iedereen op zijn inbreng heeft kunnen reageren. Hij hoeft geen beraadslaging.
De voorzitter merkt op dat inbreng geleverd kan worden op het gegeven van de benoeming. Dat is te vergelijken met een korte stemverklaring.
De voorzitter sluit de vergadering om 14.56 uur.

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 27 JANUARI 2022

[Typ hier]

Datum verslag	2 februari 2021
Locatie	Stadhuis, de raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	februari 2022

Verslag openbare vergadering Commissie Veiligheid, bestuur en financiën

Aanwezigen:

Middagvergadering

De voorzitter, mevrouw R. Heijne, de wethouders en de burgemeester S. Dijksma, voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer S. Schers (GroenLinks), de heer P. van Corler (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), mevrouw J. Admiraal, mevrouw B. Chirino (ChristenUnie), de heer D. Gilissen (VVD), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer B. Işik (PvdA), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw H. Assen (PvdA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw L. de Vries (Partij voor de Dieren), de heer V. Paalman (Student & Starter), de heer Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de (commissiesecretaris).

Avondvergadering

De voorzitter, mevrouw R. Heijne, de burgemeester mevrouw S. Dijksma, de initiatiefnemers de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), de heer M. Spil (Stadsbelang Utrecht) en voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), de heer H. Bakker (D66), mevrouw J. Admiraal (ChristenUnie), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw J. van Ophem (Student & Starter), de heer D. Gilissen (VVD), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer B. van Steeg (CDA), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de (commissiesecretaris).

Verslag openbare vergadering commissie Veiligheid, Bestuur (en Financiën) d.d 27 januari 2022

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen.....- 2 -
1a. Heropening.....- 2 -
2. Vaststellen van de agenda en agenderingen.....- 2 -
2. Vaststellen agenda en inventarisatie agendapunten.....- 2 -
3. Vaststellen van de agenderingen, ingekomen agenderingen.....- 2 -
3.2 Burgerinitiatief: Geef Utrechters meer invloed.....- 2 -
3.3 Agenderingen, mede op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven d.d. 1 december 2021 t/m 19 januari 2022- 3 -
4. Verslag 16 december 2021.....- 4 -
5. Verslag adviescommisie Controle en Financiën.....- 4 -
6. Toezeggingen/moties.....- 4 -
7. Raadsvoorstel Zienswijze Kadernota 2023 Veiligheidsregio Utrecht.....- 5 -
8. Raadsvoorstel Wensen en bedenkingen oprichting en deelname stichting Risicobeheer veiligheidsregio's.- 7 -

9. Raadsbrief stand van zaken aanpak straatintimidatie .....- 9 -
10. Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief .....- 26 -
11. Spreektijden en fractiebudget .....- 28 -

Middagvergadering 27 januari 2022

1. Opening

De voorzitter, mevrouw Heijne, opent de vergadering van deze commissie om 14.00 uur en heet iedereen welkom.
Zij brengt kort de spelregels onder de aandacht in verband met de pandemie.

Mededelingen
Geen.

Avondvergadering

1a. Heropening

De voorzitter, mevrouw R. Heijne, heropent de vergadering van deze commissie om 20.00 uur. Zij heet alle aanwezigen welkom.

Mededelingen
Geen.

2. Vaststellen van de Agenda en agenderingen

2.1 Vaststellen van de Agenda van 27 januari

Zie de voorgestelde agendapunten op de Agenda van vandaag. Ze worden conform vastgesteld. **De voorzitter** attendeert de commissie op de gezamenlijke verantwoordelijkheid de agenda binnen de geraamde tijd af te handelen.
Punt 9 op deze agenda, de raadsbrief Stand van zaken straatintimidatie, is een doorgeschoven punt van de vergadering van 16 december jl. De commissie heeft daarbij te maken met de resterende spreektijd uit die vergadering.
De agenderende fracties gaven aan dat agendapunt 11 Spreektijden en het fractiebudget is afgevoerd van de agenda. Dit onderwerp zal worden besproken in het presidium. **De voorzitter** constateert dat de commissie instemt met de gewijzigde agenda.

3. Vaststellen van de agenderingen, ingekomen agenderingen

De voorzitter loopt de voorstellen één voor één bij langs. De commissie besluit het navolgende:

3.1 Raadsvoorstel Technische aanpassingen reglement van Orde + verordening op de raadscommissies

Het voorstel vanuit het presidium is dit punt met de A-status door te geleiden naar de raad. De commissie gaat daarmee akkoord.

3.2 Burgerinitiatief: Geef Utrechters meer invloed

Het voorstel voor de behandeltijd is 60 minuten.
De heer Gilissen (VVD) zag op de voorraadagenda een ander onderwerp staan dat raakt aan het onderwerp Participatie en Wijkgericht werken, namelijk het onderwerp Burgerberaad. Ook daarvoor is 60 minuten uitgetrokken. Hij stelt voor beide onderwerpen in samenhang te behandelen, en daarvoor dan 90 minuten uit te trekken. Hij benadrukt het belang dat hij hecht aan de samenhang.

De voorzitter vat samen dat het voorstel is het Burgerinitiatief en de Burgeragendering in samenhang te bespreken in één keer in 90 minuten.
De heer Van Corler (GroenLinks) kreeg van zijn woordvoerder mee dat beide agendapunten geagendeerd moeten worden. Hij weet niet of de woordvoerder van zijn fractie hecht aan de samenhang of aan afzonderlijke behandeling.
Voor de **heer Koning** (D66) geldt hetzelfde als voor de heer Van Corler. Hij stelt als voorwaarde: voldoende tijd voor de bespreking. Hij sluit zich aan bij het voorstel van de heer Gilissen.
De heer Işik (PvdA) is akkoord met de bespreking van de punten in samenhang. Hij stelt zich voor dat er behoefte is aan meer behandeltijd.
De voorzitter stelt voor over dit punt af te stemmen in de woordvoerdersapp.
De heer Gilissen (VVD) legt de nadruk niet op de behandeltijd maar op de samenhang in soortgelijke gevallen. Hij heeft geen bezwaar tegen de inventarisatie.
De heer Van Corler (GroenLinks) doet verslag van zijn ruggespraak met de woordvoerder: samenhang akkoord maar wel in 120 minuten. **De voorzitter** besluit aldus.
.

3.3 Agenderingen, mede op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven d.d. 1 december 2021 t/m 19 januari 2022

Nagekomen agenderingen

De heer Koning (D66) deelt mee dat het voorstel van zijn fractie met DENK en Student & Starter de beantwoording van de vragen over het online Gebiedsverbod, de agenderen voor een volgende commissievergadering.
De voorzitter verneemt desgevraagd van **de heer Koning** dat de vraag die hij wil behandelen de juridische basis van dit gebiedsverbod is.
De voorzitter verneemt dat andere partijen niet willen aansluiten bij deze agendering. Zij verneemt desgevraagd dat het voorstel voor de behandeltijd één uur is. Zij besluit aldus.

De heer Gilissen (VVD) merkt op dat het college recentelijk tot twee nieuwe raadsvoorstellen is gekomen: (1) De nota WAVA (over onder meer waarderen en activeren). Hij zou het fijn vinden dit stuk in de volgende commissie VBF te bespreken nadat het besproken is in de Adviescommissie. Dit voorstel doet hij ook voor (2) De technische begrotingswijziging.
Voor de bespreking van de nota WAVA trekt zijn fractie 90 minuten uit. Voor de behandeling van de technische begrotingswijziging een kwartier. Na de bespreking in de adviescommissie zal hierover meer bekend zijn. Hij stelt voor beide punten te behandelen.
De heer Van Corler (GroenLinks) steunt de agendering van de nota WAVA.
De voorzitter neemt ervan kennis dat de heer Bos (Stadsbelang Utrecht), Van Steeg (CDA), de heer Işik (PvdA), en mevrouw Admiraal (ChristenUnie) de agendering van het raadsvoorstel De nota WAVA steunen.

De heer Van Steeg (CDA) voert een agendering op over de brief met beantwoording van vragen over Jeugdcriminaliteit. Hij stelde hierover vragen samen met mevrouw Meerding van de VVD.
De heer Van Corler (GroenLinks) merkt op dat recentelijk gesproken is over de nota Ondermijning Grenzen stellen, Perspectief bieden. Daarvan komt nog een uitvoering naar de raad. Hij verneemt desgevraagd **van de heer Van Steeg** (CDA) en mevrouw Meerding dat zij in de nota Ondermijning in algemene zin een trend in die richting

opmerken en dat hij in meer specifieke zin wil spreken over de richting die de raad wil meegeven: wat is daar nog meer te doen, juist ook richting het actieprogramma dat aanstaande is? Welke stappen moeten worden gezet voor de verdere uitwerking van het Actieplan?
De heer Işik (PvdA) merkt op dat de richtinggevende doelstellingen in de notitie meegenomen zijn. Hij vraagt naar de toegevoegde waarde van de agendering: welke is de politieke doelstelling?
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de Nota Grenzen stellen en perspectief bieden vrij algemeen is. Daarbij is er een notitie van Broekhuizen. Hij ontvangt steeds meer signalen over de verjonging van criminaliteit, vooral zware criminaliteit in steden als Utrecht. Utrecht springt daar slecht uit. Wat hem betreft moet gesproken worden over wat dit voor de notitie over ondermijning betekent. Hij pleit ervoor niet te wachten totdat de uitwerking er is, maar als raad daaraan richting te geven. Dat is nog niet nadrukkelijk besproken in de behandeling van de notitie.
De voorzitter stelt voor dat de heer Van Steeg een agendering op schrift doet toekomen aan de griffie. Zij neemt ervan kennis dat hij die graag eerst nog wil bespreken met enkele woordvoerders.
De voorzitter neemt ervan kennis dat **de heer Işik** (PvdA) deze agendering met nadere toelichting steunt. Zij stelt voor, voor de bespreking drie kwartier uit te trekken.
De heer Van Corler (GroenLinks) betwijfelt of dit verstandig is. Hij bevestigt dat dit een belangrijk onderwerp is. Hierover is recentelijk gesproken en er staat nog iets op de rol; hij bepleit bespreking in samenhang. Hij geeft dit met klem mee aan zijn collega's en beroept zich op werkdruk.
De voorzitter stelt voor aan de agenderende partijen dit in overweging te nemen bij het definitief maken van de agendering. Zij raamt voorlopig drie kwartier voor de behandeling. Hiermee rondt zij de behandeling van dit agendapunt af.

4. Verslag 16 december 2021

De voorzitter constateert dat de commissie dit verslag conform vaststelt.

5. Verslag adviescommissie Controle en Financiën

De commissie neemt dit verslag ter kennisgeving aan.

6. Toezeggingen/moties

De heer Gilissen (VVD) stelt toezegging 21/T331 aan de orde. Het betreft hier een nadere brief over de werving van vrijwilligers voor de toegankelijkheid van stembureaus, bedrijven, en communicatieteam. De deadline is 24 februari 2022. Dat zou de laatste vergadering van deze commissie zijn [voor de verkiezingen]. Zijn fractie hecht er aan in de commissievergadering een aantal actualiteiten rondom de aanstaande verkiezingen te kunnen bespreken. Zijn verzoek is aan de burgemeester te bespoedigen dat die brief de commissie binnen afzienbare tijd bereikt.
Burgemeester Dijksma heeft de contouren van de brief al besproken. Ze spant zich ervoor in om die brief over drie weken te leveren.
De heer Gilissen (VVD) stelt toezegging 21/T301 van wethouder Voortman aan de orde om in het derde kwartaal van 2021 een voortgangsbrief te sturen over de ervaringen met het thuisbezorgen van rijbewijzen. Die toezegging staat nog steeds open. Zijn fractie zou het prettig vinden wanneer de commissie die brief binnen afzienbare tijd tegemoet kan zien.

Burgemeester Dijksma neemt dit verzoek mee.
De heer Gilissen (VVD) stelt aan de orde dat in een raadsbrief de toezegging van het college de raad voor het einde van 2021 een voorstel zal doen over hoe om te gaan met het slavernijverleden. Ook daarvoor geldt dat zijn fractie lichtelijk ongeduldig is. Hij vraagt de burgemeester of zij de commissie kan informeren over de stand van zaken in dit project.
Burgemeester Dijksma stelt voor dit te behandelen in het presidium.
De heer Gilissen (VVD) merkt op dat dat de burgemeester vrij staat. De mensen die nu meekijken kunnen daarvan geen kennis nemen. Hij benadrukt dat het gaat om een publieke toezegging. Zijn fractie hecht er belang aan dat het college de commissie in de openbaarheid informeert.
Burgemeester Dijksma neemt daarvan nota. Zij benadrukt dat het college hiermee bezig is. Er worden ook gesprekken gevoerd zoals door de raad gevraagd. Aanstaande maandag kan de burgemeester de commissie een update geven. Zij zal ook nagaan op welke wijze zij de commissie publiekelijk van informatie kan voorzien.
De heer Gilissen (VVD) maakt hieruit voor nu op dat de burgemeester op korte termijn de raad [in dit licht] een raadsvoorstel zal doen toekomen.
Burgemeester Dijksma zal de commissie op enig termijn informeren en zij zegt: “het zal geen drie maanden meer duren”.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) vraagt of de burgemeester nog niet volledig op de hoogte is van dit dossier.
Burgemeester Dijksma antwoordt ontkennend. Zij zal de commissie aanstaande maandag meenemen in wat het college van plan is te doen om vervolgens met de commissie te bespreken op welke wijze het college dat publiekelijk zal doen. Dit is omdat de burgemeester dit gesprek graag wil voeren.
De voorzitter concludeert dat dit een vervolg krijgt.
De heer Işik (PvdA) heeft een toezegging van voormalig burgemeester van Zanen, den Oudsten en burgemeester Dijksma over de komst van een politiepost in combinatie met Wijkbureau West in Lombok. Hij zou graag de stand van zaken daarin willen weten. Wanneer de burgemeester dat nu niet kan zeggen, verneemt hij dat graag volgende week, desnoods in een memo.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat daar naar gezocht wordt, ook als het gaat om ruimte. Zij beschikt niet over de laatste stand van zaken. Zij zal ervoor zorgen dat de commissie deze informatie krijgt. Dit is door betrokkenen opgepakt.
De heer Işik (PvdA) vraagt naar verheldering. Hij weet niet anders dan dat er ruimte is gevonden. Hij zou graag snelheid hierin willen zien.
De burgemeester neemt daarvan nota.

7. Raadsvoorstel Zienswijze Kadernota 2023 Veiligheidsregio Utrecht

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Van de door de Veiligheidsregio Utrecht aangeboden concept Kadernota 2023. In de kadernota 2023 zijn de financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting van 2023 opgenomen conform artikel 4.3 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. De kadernota vormt het startpunt van het proces van begroting en verantwoording. De begroting van 2023 wordt in het voorjaar van 2022 opgesteld. Voordat het bestuur de begroting 2023 definitief vaststelt, wordt deze eveneens voor een zienswijze aan de gemeente aangeboden.

.

De voorzitter leidt dit agendapunt in conform de annotatie bij de agenda (zie hier boven). De raad wordt in de gelegenheid gesteld een zienswijze af te geven voordat het bestuur de begroting definitief vaststelt. Het onderwerp zal in twee termijnen worden besproken.

De commissie
De heer Van Corler (GroenLinks) stipt naar aanleiding van de kadernota een vorig jaar besproken knelpunt van de vrijwillige brandweer aan. Vorig jaar was het antwoord dat dit afhangt van wat in het Regeerakkoord komt te staan. Hij kon dit niet terugvinden. Hij vraagt het college hoe hierin verder te gaan; hij beschouwt dit als een fors knelpunt dat boven de markt blijft hangen. In de kadernota wordt daarover iets van een richting aangegeven.

De heer Koning (D66) vindt dit op zichzelf een prima zienswijze.
Hij vraagt in het kader van de risicoparagraaf in hoofdstuk 4 over het risico dat genoemd is door de werkgeversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's als gevolg van de wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren of de veiligheidsregio's de onderhandeling nu zelf gaan doen. Hij vindt dat op zich een goede ontwikkeling. Hij voorziet het risico dat dit een ingewikkelde cao gaat worden waarbij de onderhandelaars snel en met weinig kennis zullen onderhandelen. Hij vraagt wat de burgemeester gaat proberen bij haar collega's van de onderhandelingsdelegatie om een overzichtelijke en betaalbare cao te laten ontstaan.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat de brief er op zich goed uitziet. Hij voorziet hogere kosten voor de gemeente Utrecht als gevolg van de groei van de stad.
Hij stipt twee onderwerpen aan. (1) de heroverweging over de taakuitvoering in de komende jaren in een aantal gemeenten. Hij vraagt hoe die eruit ziet in de komende jaren en hoe de raad daarbij betrokken wordt. (2) de vrijwilligers – hij refereert aan de inbreng van de heer Van Corler. Zijn fractie heeft daar ook vaak een punt van gemaakt. Hij vindt het belangrijk dat de vrijwilligers de waardering krijgen die ze verdienen. In dit voorstel is te zien dat er een onderscheid wordt gemaakt. Hij ging ervan uit dat dit een oplossing biedt, ook in financieel opzicht. Wanneer dat niet het geval is, krijgt hij daarop graag een reactie. Hij vraagt hoe de burgemeester de positie van de vrijwilligers ziet en hoe zij ervoor zorgt dat die waardering voor de vrijwilligers zal blijven. Hij vraagt of de burgemeester daarin een rol kan spelen.

De heer Işik (PvdA) dankt voor de heldere zienswijze. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de heer Van Steeg en de heer Van Corler over de waardering van de vrijwilligers.
Zijn fractie maakt zich zorgen over het verloop bij het personeel en bij de vrijwilligers uit de organisatie en de mensen die met pensioen gaan. Hij vraagt of de gemeente de situatie onder controle heeft en of zij hiermee iets kan. Hij vraagt naar de inzet van het college om het tekort in de personele bezetting op te lossen.

Burgemeester Dijksma dankt voor de gestelde vragen.
In antwoord op de vraag van de heer Koning zet de burgemeester uiteen dat momenteel de cao gevolgd wordt van de gemeente. Het college streeft naar zoveel mogelijk een landelijke CAO zonder lokale uitzonderingen. Het college zal vanuit die positie de onderhandelingen voeren.
Het veiligheidsberaad bestaat uit 25 regio-burgemeesters van wie de voorzitter van de VNG onderdeel uitmaakt. Velen van hen zijn daarin op hun manier actief. Het gegeven dat dit via een ander instituut gaat, betekent niet dat de gemeente plotseling

een andere opvatting heeft of een andere benadering kiest. De burgemeester zegt dit ter geruststelling.
Het stadsbestuur van Utrecht sprak vorig jaar over de vrijwillige brandweer omdat dat te maken heeft met een interpretatie van een Europese richtlijn die op zichzelf gezien niet vreemd is: gelijk werk, gelijk loon. Dat levert voor het stelsel in het Utrechtse wel problemen op. Om die reden nam het college een risicoparagraaf op. Het college zag ook dat er in die zin geen specifieke tekst in het regeerakkoord kwam voor het veiligheidsdomein. Daarover zullen gesprekken gevoerd worden. Dat is uiteindelijk afhankelijk van een voorstel in Q1 van 2022. Kolff is gevraagd hiermee aan de slag te gaan.
Een aandachtspunt is hoe om te gaan met de richtlijn. In de loop van de tijd zijn juristen hierover genuanceerder gaan denken. Dat biedt perspectief. Zodra de richtlijn helder is en juristen erover eens zijn wat dit wel en niet betekent, zal het college aan de slag gaan, met grote waardering voor de vrijwillige brandweer. De betrokken bestuurders houden deze vrijwilligers hoog. Dat staat voor niemand ter discussie.
In antwoord op de vraag van de heer Işik naar de betekenis voor de uitstroom bij de brandweer, zet de burgemeester uiteen dat de heer Donker, directeur van de VRU, recentelijk 24 uur op de post heeft meegedraaid met de dienst. Die desbetreffende avond besprak de burgemeester met hem dit onderwerp. De vrijwilligers mogen straks nog slechts een x-aantal jaren in actieve dienst zijn. De vraag is hoe de instroom te bevorderen en hoe te bevorderen dat kennis niet weglekt. Vanuit de organisatie wordt daaraan veel aandacht besteed in de komende tijd. De heer Donker nam zich voor hierover op de werkvloer gesprekken te voeren. De hulp bestaat er ook als het gaat om begeleiding naar ander werk.

De voorzitter verneemt van de commissie dat zij geen behoefte heeft aan een tweede termijn. Zij rondt het agendapunt af met te concluderen dat dit punt doorgeleid wordt met de A-status naar de raad.

8. Raadsvoorstel Wensen en bedenkingen oprichting en deelname stichting Risicobeheer veiligheidsregio's.

Op 4 oktober jl. heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de 25 voorzitters veiligheidsregio, mede op advies van de Bestuurlijke Advies Commissie Brandweer het principebesluit genomen tot het oprichten van een stichting Risicobeheer, die veiligheidsregio's adviseert op het thema risicobeheer rondom ongevallen en schade en voor de veiligheidsregio's verzekeringen inkoopt. De gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Utrecht voorziet in de mogelijkheid tot het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon. De gemeenteraden van deelnemende VRU-gemeenten worden gevraagd hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur van de VRU. Op basis van alle reacties zal het Algemeen Bestuur van de VRU een definitief standpunt bepalen.

De voorzitter leidt dit punt in met verwijzing naar de annotatie bij de agenda (zie boven).

De commissie
De heer Van Corler (GroenLinks) vindt het zetten van deze stap op zich logisch in de samenwerking van de 25 veiligheidsregio's. Hij stipt twee aandachtspunten aan: (1) De VRU is nu een gezamenlijke regeling. De veiligheidsregio's zetten dan weer samen iets op: *een verbonden partij van een verbonden partij*. Daarmee komt het redelijk ver af te staan van de democratische controle vanuit de raden. Hij kan zich voorstellen dat het nu wel meevalt, ook gezien de kosten die gemoeid zijn met deze

stichting. (2) zijn aandacht gaat ook uit naar het voornemen een Waarborgfonds in te stellen. Hij kan zich voorstellen dat dat over meer geld gaat dan wat er nu om gaat in de verbonden partijen. Daarop wordt nu voorgesorteerd. Hij vraagt of de burgemeester daarvan een indicatie kan geven: over welke bedragen gaat dat nu? En hoe gaan de veiligheidsregio's ervoor zorgen dat goed in de gaten gehouden blijft worden wat daarmee gebeurt.

De heer Işik (PvdA) sluit zich aan bij de opmerking van GroenLinks over het democratisch gehalte van de Stichting.
Zijn fractie vindt goed werkgeverschap belangrijk; de positie van de werknemers moet goed worden geregeld.
Naast de opmerking van GroenLinks vraagt de heer Işik of het college bereid is om deze wijze van werken over enige tijd (één jaar/twee jaar) te evalueren om na te gaan hoe de stichting heeft gefunctioneerd in deze werkwijze met een uitkomst daarvan aan de raad.

Mevrouw Meerding (VVD) vraagt ook om een dergelijke evaluatie. Bereikt dit het beoogde doel?

De heer Van Steeg (CDA) legt de vraag voor tot in hoeverre de verdere professionalisering gaat. Hij vindt evaluatie een goed idee.

Burgemeester Dijksma bevestigt dat het onderhavige gaat over een betrekkelijk klein onderwerp. Wanneer de regio's dit op deze wijze doen, zal dat winst opleveren. Wanneer dit ieder voor zich gedaan zou worden, voorziet de burgemeester ingewikkeldheden.
Gevraagd is naar het Waarborgfonds. In relatie daarmee denkt de burgemeester dat anderen om een evaluatie vragen. Zij stelt dat evalueren altijd goed is en mogelijk moet zijn. Zij zal nagaan in hoeverre dat gezamenlijk gedaan wordt vanuit alle veiligheidsregio’s of wanneer dat niet mogelijk is, afzonderlijk vanuit de VRU. Haar voorkeur gaat uit naar gezamenlijk.
Een afzonderlijke zienswijzeprocedure zal gevoerd worden voor het Waarborgfonds. Daarop heeft de raad wel degelijk invloed. De bedragen zijn nog niet bekend. De burgemeester kan op dit moment daarover niet veel meer zeggen. Zodra het voorstel gereed is, zal dat naar de raad gaan via een zienswijzeprocedure.
In die zin besluit de burgemeester dat de commissie gelijk heeft met dat dit een getrapte procedure is. De veiligheidsregio bevat meer dan de gemeente Utrecht en is meer dan haar voorzitter. Het gegeven dat de raad dit gesprek voert, geeft aan dat er wel degelijk mogelijkheden zijn om invloed uit te oefenen vanuit de raad op de keuzes. Dat hoort ook zo. De burgemeester vindt dat heel belangrijk.
Zij weet nog niet wat een logische termijn is voor de evaluatie. Dat zal een plek gegeven moeten worden in de zienswijzeprocedure. Dan zal bekend zijn wanneer het voorstel er is en is beter vooruit te kijken naar een logisch moment voor een evaluatie. Zij zegt toe dat op het moment waarop het voorstel er ligt daarover bij de raad terug te zullen komen.
De heer Işik (PvdA) vraagt de burgemeester in te gaan op de vraag waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt. Ligt die bij de stichting of bij de veiligheidsregio? Hij vraagt naar de onderlinge afstemming.

Burgemeester Dijksma richt zich met haar antwoord op het voorstel dat nu voorligt; dan bestaat de stichting uit het bestuur, de Raad van Toezicht en een aantal medewerkers. Die stichting zal in de eerste fase ongeveer zes personen bevatten. Wanneer de stichting meer taken zou krijgen, kan er een uitbreiding plaatsvinden van de bezetting. De Stichting wordt voorlopig gehost door de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. De infrastructuur van die veiligheidsregio zal benut worden. De medewerkers zullen daar gehuisvest zijn, maar er zal ook regelmatig overlegd worden bij andere regio's; het gaat om gemeenschappelijke inspanning waaruit een gemeenschappelijk product moet voortkomen.
De heer Van Corler (GroenLinks) vindt de woorden van de burgemeester prima, ook als het gaat om de zienswijzeprocedure die nog zal volgen over het Waarborgfonds. Zijn punt zit niet zozeer op de zienswijzeprocedure, maar heeft meer betrekking op de vraag hoe gaandeweg de vinger aan de pols te houden. Daarover geeft de heer Van Corler mee dat in de verslaglegging vanuit de VRU ook hieraan goede aandacht besteed wordt, juist omdat het zo ver weg staat van wat in de raadzaal gebeurt.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat ze dat terecht vindt. Het streven is erop gericht de verslaglegging steeds inzichtelijker te maken. Zij kan zich voorstellen dat een onderwerp zoals dat aan de orde kwam, daarin een goede plek kan krijgen.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.
Haar voorstel is dit met de A-status door te geleiden naar de raad.
Zij schorst de vergadering voor 5 minuten tot 15:45 uur en zij heropent dan de vergadering.

9. Raadsbrief stand van zaken aanpak straatintimidatie

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare orde en Veiligheid
Geagendeerd door: Bert van Steeg, (CDA), Myrthe van Mil, (S&S), Hester Assen, (PvdA), Tess Meerding (VVD), Cees Bos, (SBU), Sophie Schers, (GroenLinks)

Naar aanleiding van de Raadsinformatiebijeenkomst willen genoemde fracties in debat over de aanpak van straatintimidatie in Utrecht. Zij willen spreken over de huidige stand van zaken en hoe het beleid kan worden aangescherpt. Daarnaast willen zij ideeën en richting meegeven voor het aangekondigde plan van aanpak straatintimidatie. Naar aanleiding van de raadsinformatiebijeenkomst willen de fracties spreken over de manier waarop gedrag effectief kan worden beïnvloed en effectief omgegaan kan worden met meldingen. Als laatste genoemde wensen, zullen de fracties stilstaan bij de onveilige plekken in de stad als het gaat om straatintimidatie en hoe deze plekken veiliger te kunnen maken.

De voorzitter leidt dit agendapunt in aan de hand van de annotatie bij de agenda. (zie boven). Dit onderwerp wordt besproken in een termijn.
In afstemming met de commissie besluit zij agendapunt 10 in de avond te behandelen. Zij geeft de fracties het woord in volgorde van de agenderende partijen.

De commissie
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat straatintimidatie een veel voorkomend probleem is in Utrecht. Hij geeft een bloemlezing van de berichten in de kranten over incidenten die daarmee te maken hebben. In 2019 zegt 46% van de Utrechters zich slachtoffer te voelen. Hij vindt dat schrikbarende cijfers. Wat hem betreft is dat een reden om als bestuur hard aan de slag te gaan met de ontwikkeling van een aanpak. Zijn fractie is blij dat de burgemeester de voortvarende aanpak kiest en dat ze direct met dit onderwerp aan de slag is gegaan en dat ze inzet op gedragsverandering. Mannen-emancipatie is in dat licht een relevant onderwerp. Hij vraagt de burgemeester wat dit voor haar betekent en hoe die deze aanpak raakt.

Het gaat wat zijn fractie betreft niet alleen om emancipatie; het gaat zijns inziens juist ook om het stellen van een norm. Hij legt de vraag voor hoe dat te doen. Hij vindt het plan van aanpak van de burgemeester nog erg vaag en erg op de lange termijn. Wat hem betreft hoort hier strafbaarstelling van straatintimidatie bij. Te zien is dat in andere gemeenten daartoe pogingen worden gedaan. Hij roept de burgemeester op om te blijven kijken naar wat wel mogelijk is om te doen om de norm te handhaven. Hij benadrukt dat dit een thema is dat in Utrecht speelt en dat dat daarmee ook uitgedrukt wordt. Hij vraagt hoe de burgemeester dit ziet.

Mevrouw Assen (PvdA) neigde hier eerder ook naar. Zij vraagt of de heer Van Steeg met haar van mening is dat dit weinig waarde heeft wanneer dit niet leidt tot verbetering van de situatie en zo lang rechters dit naar de prullenbak verwijzen. Wat lost de gemeente ermee op wanneer zij dit zo gaat doen?

De heer Van Steeg (CDA) ziet de twijfel over de stappen die nu gezet moeten worden. Het is een keer gebeurd dat de rechter dit naar de prullenbak verwees; dan gaat het om het sis-verbod. Hij zou willen nagaan of dit succesvol is wanneer het gaat om gedrag en een mogelijke andere invulling van een APV-artikel. Hij pleit voor een stap naar voren indien mogelijk. Hij vindt 2023 wel lang duren; mogelijk zal de gemeente nog een jaar of langer moeten wachten op een wet.

Mevrouw Assen (CDA) is benieuwd naar de antwoorden van de burgemeester. Zij vraagt of de heer Van Steeg van mening is dat dit in zichzelf een waarde heeft; stel het wordt strafbaar gesteld, is er niet plotseling meer handhaving. Zij vraagt zich af hoe dit in de praktijk ervoor gaat zorgen dat vrouwen veilig over straat kunnen. Zij vraagt of de heer Van Steeg van mening is dat dat te doen zou moeten zijn, en dat de strafbaarstelling op zich het doel niet is.

De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat het in de praktijk moet functioneren. Hij benadrukt dat het een signalerende werking heeft, dat het laat zien dat straatintimidatie wordt aangepakt in de stad. Hij is het er over eens dat de gemeente niet iets moet invoeren dat niet te handhaven is.

De nota van de burgemeester gaat nadrukkelijk over fysieke straatintimidatie. In reactie op het wetsvoorstel was te zien dat in grote steden online intimidatie een belangrijk deel uitmaakt van straatintimidatie. Hij legt de vraag voor wat dat voor deze nota betekent. Hij vraagt of het mogelijk goed is dit hierin mee te nemen.

Daarnaast wil hij graag meer inzicht krijgen in straatintimidatie en in wat feitelijk plaatsvindt in Utrecht. Hij legt de vraag voor of de app nader moet worden verfijnd. Wordt de Slim Meldenapp voldoende gevonden? Wordt dit ook meegenomen in de veiligheidsmonitor? Hoe voelen vrouwen zich op straat? Welke ontwikkelingen zijn er? Dat kan nog verder worden uitgesplitst en verder worden verscherpt.
Daarnaast roept de burgemeester op om de preventiecampagnes te steunen. Hij roept ook op om als bestuur de organisaties die hiermee bezig zijn te steunen.
Hij pleit voor de vergroting van de meldingsbereidheid. De vraag is of er voldoende gedaan wordt. Is het mogelijk om duidelijk te maken op welke plekken in de stad straatintimidatie plaatsvindt? Hij pleit voor het verwerven van meer inzicht in de problematiek die in de stad speelt.

De heer Paalman (Student & Starter) wordt geraakt door verhalen over straatintimidaties. Hij schetst de huidige stand van zaken in de stad, zeker in bepaalde gebieden en op bepaalde tijdstippen. Hij beschrijft praktijken die vóórkomen om straatintimi-

datie te voorkómen. Dit is voor zijn fractie een van de belangrijkste zaken die momenteel spelen in de stad. Elk verhaal, elk individueel geval raakt de fractie.
Hij brengt de vragen van Student & Starter voor het voetlicht over de intimidatie die heeft plaatsgevonden op de Mariaplaats. Ook de ontwikkelingen die Boos onder de aandacht bracht, benadrukken de ernst van het probleem.
Zijn fractie waardeert de aandacht die het college hieraan geeft. Zijn fractie stelt zich constructief op om gezamenlijk tot een nog betere aanpak te komen. Dat begint voor zijn fractie bij de precieze definitie van straatintimidatie. In de brief van 30 juni 2021 gebruikt het college een paraplu-term om straatintimidatie in Utrecht te omschrijven.
Mevrouw Meerding (VVD) hoorde dit bij het CDA ook terugkomen, een constructieve aanpak. Zij is benieuwd of Student & Starter vindt dat er genoeg is gedaan in de afgelopen vier jaar, ondanks de constructieve houding?
De heer Paalman (Student & Starter) waardeert de aandacht vanuit het college. Het is dan nog de vraag of er genoeg gedaan is. Hij beschouwt elke stap in dit dossier als een vooruitgang.
Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn en merkt op dat het lastig is om een meetlat naast een parapluterm te leggen. Zonder duidelijke normstelling blijven daden verscholen in het grijze gebied gecreëerd door de huidige definitie.
Hij pleit voor plaatsverboden en daarmee voor het vooruitlopen op landelijke wetgeving. Hij pleit voor het maken van sprongen waar Den Haag stapjes maakt. Hij roept het college op alle mogelijkheden te onderzoeken om mensen te beschermen tegen straatintimidatie.
Mevrouw Assen (PvdA) vraagt of de fractie van Student & Starter van mening is dat het gaat om minder groepen. Zij vraagt hoe zij dat voor zich moet zien.
De heer Paalman (Student & Starter) zag in de brief een omschrijving die erg breed is. Het is lastig in zijn beleving om met de huidige definitie precies te zeggen wat onder straatintimidatie valt en wat niet.
Hij vindt “bepaalde gedragingen geen mening meer”. Een voorstel daarvoor ziet hij halsreikend tegemoet.
Het college deelt mee dat meldingen over straatintimidatie te melden zijn via Slim Melden en www.utrecht.nl Slim Melden wordt aangeduid als het eerste meldpunt.
De heer Simşek (DENK) vraagt toelichting op “bepaalde gedragingen geen mening meer.“ Hij vraagt waar de fractie van Student & Starter de grens legt.
De heer Paalman (Student & Starter) vindt dat een lastige vraag. De vrijheid van meningsuiting is een groot goed. De grens ligt voor zijn fractie bij *zodra de gedragingen in de persoonlijke levenssfeer komen*; dan is wat hem betreft de grens overschreden.
Hij vervolgt zijn bijdrage in zijn termijn met de vraag of het college bekend is met de reputatie van deze Slim Melden app in de verschillende appstores. Slim melden scoort een van de vijfsterren: de laagst mogelijke. Hoe ziet het college voor zich dat slachtoffers een melding maken van een dergelijke ingrijpende en persoonlijke gebeurtenis via een dergelijke app die zo laag scoort. Ook via de Utrecht website, moet hij zich door een wirwar van formulieren worstelen. Hij vraagt of het college van mening is dat de aangeboden loketten daadwerkelijk de beste middelen zijn om straatintimidatie te signaleren en aan te pakken? Zijn fractie stelt voor inspiratie op te doen in Rotterdam, waar straatintimidatie te melden is via een aparte app. Het enige wat het slachtoffer hoeft te doen is te drukken op een grote knop: HIER BEN IK LASTIG GEVALLEN.

Zijn fractie is ook benieuwd naar het aantal meldingen van straatintimidatie via Slim melden gemaakt worden en hoe zich dat aantal verhoudt tot het daadwerkelijk aantal gevallen. Ook verneemt zijn fractie graag voorbeelden van wat er gebeurd is naar aanleiding van Slim melden-berichten: is er handhaving opgezet? Is de openbare ruimte aangepast? Is het slachtoffer geïnformeerd over de consequenties van de gemaakte melding. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
De maatschappelijke onrust van de afgelopen week laat zien dat het openen van loketten goed is maar niet voldoende. Voor veel slachtoffers in er voor het maken van een melding een drempel. Daarom is het belangrijk het probleem bij de wortel aan te pakken. Zijn fractie juicht initiatieven als Pretty Woman toe en ziet dat er vraag is naar extra mankracht. Hij vraagt of het college mogelijkheden ziet om daarvoor extra middelen in te zetten. Wanneer kinderen op jonge leeftijd wordt aangeleerd wat wel en wat niet acceptabel is binnen de samenleving, draagt dat elke generatie een stukje bij aan een veiliger Utrecht.
Zijn fractie ziet ook heel graag een duidelijk zichtbare campagne om straatintimidatie tegen te gaan. Zijn fractie juicht toe dat het college daarvoor studentenverenigingen wil inzetten. Zijn fractie wil het breder trekken, zeker nu het kabinet de horeca tot 22.00 uur de gelegenheid geeft tot bezoek en veel Utrechters weer tot laat in de stad te vinden zijn, ziet zijn fractie graag een grote campagne waaruit blijkt dat Utrecht verenigd is in dezelfde gedachte: straatintimidatie is niet welkom in de stad. Elke Utrechter mag dat weten, en dan wat hem betreft vooral de daders.
Nederland gaat weer langzaam open. Veel Utrechters gaan elkaar weer zien in de stad. Bewustzijn, signalering en vooral actie zijn daarom nodig. Er zijn nog 364 dagen over per jaar na de Orange World-actie van het stadhuis om de hoogste prioriteit te geven aan “elke Utrechter zich veilig te laten voelen in zijn/haar eigen stad.”

Mevrouw Assen (PvdA) gelooft vooral in preventieve maatregelen en bewustwording, ook als het gaat om straatintimidatie. Daarnaast zijn er plekken waar straatintimidatie vaker voorkomt: op bepaalde pleinen, straten, de binnenstad. Haar fractie is benieuwd naar de visie van de burgemeester op een gebiedsverbod. Welke middelen worden gebruikt met de huidige handhavings-en toezichtcapaciteit om plegers te straffen en zijn daarvan resultaten te melden?
Het gaat om bewustwording. Haar fractie vraagt zich af of de burgemeester ook van mening is dat daaraan meer te doen is dan nu gebeurt. Zij deelt de inbreng over de app. Haar fractie is blij dat verder is ingezet met een film gericht op bewustwording van dit probleem. Uit de bereikcijfers en uit de reacties van mensen die haar fractie spreekt, krijgt zij niet de indruk dat die film veel mensen en vooral ook de doelgroep heeft bereikt. Zij denkt dat winst te behalen is, zichtbaarheid en terugkoppeling in de website, de informatie, de plek om te melden en dat de gemeente dat niet moet laten. Zij vraagt hierop de reactie van de burgemeester.
Haar fractie vraagt dit ook omdat zij samen met de jongeren van de Jonge Socialisten actie voert op straat tegen straatintimidatie en daarover met voorbijgangers kwam te spreken. Iemand zei “Ik heb nog nooit een melding gemaakt omdat ik dit al zo vaak heb meegemaakt dat ik het nu ervaar als dat het erbij hoort. Daarnaast weet ik niet waar ik hiervan melding zou moeten maken.” Dit is volgens haar een voorbeeld van hoe groot dit probleem is en hoe normaal mensen het zijn gaan vinden. Terwijl het niet normaal is. Hieruit blijkt ook dat mensen niet weten waar ze terecht kunnen. Het ging veelal om jonge vrouwen en mannen. Hun ervaringen maken opnieuw duidelijk hoe ingrijpend dit is wanneer mensen te maken krijgen met straatintimidatie

en voor hoeveel mensen dit geldt. Haar fractie ziet graag meer actie. Het was goed om te zien dat de actie van de PvdA, D66 en de Jonge Democraten inspireerden tot precies dezelfde actie. Zij is benieuwd naar hun resultaten.
Zij vraagt naar de duiding door de burgemeester van de huidige cijfers met meldingen en het beeld dat die cijfers geven. Haar fractie denkt dat die beperkt zijn. Onder meer tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst werd duidelijk dat meer inzet mogelijk is op de bestrijding van straatintimidatie. Onder andere jongerenwerk gaf aan hierop in samenwerking met partijen als Pretty Woman goede projecten te draaien, maar met een beperkt bereik en niet stadsbreed terwijl dit wel succesvol is. Haar fractie vindt het belangrijk dat er veel meer aandacht komt voor jongens in alle preventieve activiteiten die worden geboden. De tijd van *meiden weerbaar maken*, is wat de PvdA betreft echt voorbij. Zij beschouwt de storm rond de uitzending van BOOS als een bevestiging daarvan.
In Amsterdam komt Cupido op de bovenbouw van basisscholen om bij te dragen aan preventie. Cupido leert kinderen over wensen en grenzen en liefde en gezonde relaties, en Cupido leert hen alternatief gedrag indien nodig. Dat gebeurt hier nog beperkt naar haar inzicht, terwijl er in Utrecht partijen zijn die dat ook zouden kunnen doen. Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen hierop meer te gaan inzetten, ook in Utrecht. De PvdA denkt dat de Utrechtse partijen die op dit terrein werkzaam zijn, dit met veel betrokkenheid en resultaat doen, en dat die ook geschikt zijn om nieuwe werkwijzen te implementeren zoals op basisscholen. Haar fractie pleit er niet voor om direct een nieuwe partij aan te trekken. Steeds meer jongeren kennen JOU en zijn daarmee vertrouwd. Zij vraagt de burgemeester dit uit te vragen via bestaande partijen.
Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst kreeg zij de indruk dat er nog een wereld te winnen valt op het gebied van online voorlichting omdat de online leefwereld van jongeren enorm verweven is met de fysieke. Zij vraagt hoe daarop wordt ingezet en of er al een plan ligt om dat te intensiveren. Haar fractie krijgt graag de toezegging dat dit onderdeel steviger wordt aangepakt.

Mevrouw Meerding (VVD) schetst de impact van straatintimidatie op het gedrag van ingezetenen. Zij omschrijft de veiligheidsmaatregelen die individuen kunnen nemen om zich te beschermen om 's avonds veilig over straat te kunnen. Zij schetst de impact op de psyche van individuen van straatintimidatie. Zij stelt dat het voor vrouwen geen zekerheid is om veilig over straat te kunnen, ook in Utrecht. Hoe groot het probleem is, wordt nog eens pijnlijk duidelijk wanneer zij de cijfers erbij pakt, aldus mevrouw Meerding. Uit het lokale Utrechtse onderzoek komt naar voren dat 46% van de respondenten in het afgelopen jaar te maken heeft gekregen met straatintimidatie. Uit landelijk onderzoek blijkt dat 73% van de vrouwen ooit te maken heeft gehad met straatintimidatie. Mevrouw Meerding vindt dat schrikbarende cijfers die attenderen op een duidelijk probleem. Een probleem dat overigens niet alleen vrouwen raakt, maar ook andere groepen zoals de LHBTI-gemeenschap. Het college belooft aan het begin van deze periode dat de aanpak van straatintimidatie een prioriteit zou zijn. De vraag is wat de gemeente in de afgelopen vier jaar heeft bereikt. De VVD vindt dat van die prioriteit te weinig terecht gekomen is. Zij gelooft in de goede intenties van dit college. Zij benadrukt dat het tijd is voor actie.
Na het verschijnen van het Utrechts onderzoek naar straatintimidatie in de zomer van 2020 moest de raad een jaar wachten op het Actieplan dat hieruit zou volgen. De VVD keek erg uit naar dat plan maar werd tot haar spijt teleurgesteld met een update

van ongeveer 2 pagina's. Zij vindt dat dat de naam actieplan niet mag dragen. Haar fractie vindt dat dat ambitieuzer moet. Daarom doet zij een aantal voorstellen die zij deels ook hoorde van andere partijen.
Haar fractie vindt het allereerst van belang dat mensen weten dat en waar ze straatintimidatie kunnen melden. Brede bekendheid geven aan het nieuwe meldpunt is voor de VVD daarom een prioriteit. In de raadsbrief wordt een campagne aangekondigd om het meldpunt onder de aandacht te brengen. Zij doet de oproep aan het college de campagne te laten aansluiten bij de doelgroep. Zij doet de suggestie het over een andere boeg te gooien in de campagne en te kiezen voor grote posters in het straatbeeld met een prikkelende slogan. Zij doet de suggestie studentenverenigingen te betrekken en gebruik te maken van nieuwe media, zoals Instagram. Een dergelijke campagne mag wat haar betreft een stuk opvallender. Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat zij zich dit advies ter harte neemt.
Daarnaast ziet haar fractie een ander groot voordeel in het melden van straatintimidatie; dan is ook in kaart te brengen welke de specifieke plekken zijn met veelvuldig straatintimidatie. Op die plekken wil de VVD gericht extra actie en inzet, bijvoorbeeld door extra handhaving en het plaatsen van extra straatverlichting of andere verbeteringen in de openbare ruimte of misschien zelfs een gebiedsverbod voor de daders. In de meest recente aanvullende raadsbrief zegt het college daarover iets. Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat zij met deze punten aan de slag gaat.

Vervolgens wil haar fractie straatintimidatie niet alleen aanpakken en bestraffen, maar het liefst ook zoveel mogelijk voorkomen. Om dat te doen moet gekeken worden naar het bijbrengen van normen en waarden aan de jongeren en in het bijzonder aan jongens. Zij vindt het belangrijk meer bewustzijn te creëren over grensoverschrijdend gedrag. Bewustwording van grensoverschrijdend gedrag vindt zij niet in de eerste plaats een taak van de gemeente. Zij zou wel willen kijken naar waar de gemeente kan bijdragen aan een dergelijke cultuurverandering. Dat betekent wat haar betreft optrekken met ouders, onderwijs- en welzijnsinstellingen om jongeren van jongs af aan bewust te maken van grensoverschrijdend gedrag. Zij vraagt hoe de burgemeester dit ziet.
Haar fractie vroeg eerder naar een lokale strafbaarstelling van straatintimidatie op basis van gedragingen om de norm te stellen dat straatintimidatie niet geaccepteerd wordt. Dat zou op het verzoek van haar fractie onderzocht worden. Zij vraagt naar hoe het daarmee staat. Zij vraagt of de burgemeester daarover iets kan zeggen.

Met betrekking tot het proces mist mevrouw Meerding een helder plan in de aanpak van straatintimidatie. Zij vraagt de burgemeester hierin een duidelijke lijn te trekken en een tijd te schetsen van wanneer welke acties plaatsvinden en standaard halfjaarlijks het stadsbestuur te rapporteren over de acties en de behaalde resultaten. Ook wil de VVD graag een eigen budget vrijmaken voor de aanpak van straatintimidatie, zoals haar fractie dat heeft gedaan in haar eigen tegenbegroting. Zij hoopt dat de burgemeester daarmee aan de slag wil in het college.
Dit onderwerp gaat mevrouw Meerding enorm aan het hart. Sinds zij deel uitmaakt van de raad beseft zij welke maatregelen zij zelf neemt omdat zij zich onveilig voelt op straat. Ze dacht lange tijd dat dit erbij hoorde en dat het normaal was. Zij benadrukt dat straatintimidatie niet normaal is. Zij weigert dat te accepteren. Zij hoopt dat de gemeente Utrecht het verschil gaat maken.

De voorzitter constateert dat Stadsbelang niet aanwezig is en geeft het woord aan GroenLinks.

Mevrouw Schers (GroenLinks) beseft dat de impact van straatintimidatie op een persoon pas goed duidelijk wordt wanneer iemand het zelf meemaakt. Het gaat daarbij steeds om de vraag wat de persoon anders had kunnen doen. Zij benadrukt dat dit niet het probleem is van het slachtoffer maar het probleem van de daders en van de maatschappij die de straatintimidatie niet kan voorkomen en dat vooral jongens zich schuldig maken aan intimiderend gedrag. GroenLinks ziet dat het college zich inzet op een omvattende aanpak en dat het oog heeft voor de slachtoffers, de daders en de samenleving. De invloed van gendernormen op het gedrag van jongens en mannen mag niet worden onderschat. Haar fractie is enthousiast over het meerjarenplan van Fairspace/Emancipator. Zij mist het financiële plaatje. Zij vraagt of de burgemeester daarop kan ingaan en kan aangeven of dat financiële deel hiervoor is gereserveerd en over welke termijn en hoe lang het college hiermee door wil gaan.
Zij kan zich nog uitstekend vinden in de focus in het meerjarenplan op straatintimidatie van vrouwen en LHBTQIA. Haar fractie is ook blij dat de wethouder het verzoek heeft ingewilligd oog te hebben voor vrouwen met een hoofddoekje.
In een recente brief over de aanpak, wordt al verwezen naar die groep maar nog niet in het meerjarenplan. Zij vraagt of de burgemeester bij Fairspace/Emancipator kan aandringen op het expliciet betrekken van bijvoorbeeld een organisatie zoals Spiek, intersectioneel collectief voor en door moslimvrouwen, bij de uitvoering van het meerjarenplan.
Een intersectionele aanpak is voor GroenLinks in ieder geval een aandachtspunt. Zij begrijpt dat zowel Fairspace als Emancipator werk maken van intersectionaliteit. Zij vraagt extra aandacht voor nog twee groepen, namelijk jonge dikke vrouwen en vrouwen met een handicap of een beperking. De intimidatie die zij meemaken, brengt normen aan het daglicht die niet over het hoofd gezien mogen worden en die benoemd dienen te worden, aldus mevrouw Schers. Zij vraagt of dat gebeurt en indien bevestigd wil zij graag weten hoe. Zij vraagt dit in het kader van het meerjarenplan en de uitvoering daarvan.
Zij benadrukt dat de ondersteuning van slachtoffers hard nodig is. Straatintimidatie kan grote gevolgen hebben, zeker als er al sprake is van psychische of sociale kwetsbaarheid bij de slachtoffers. Zij vraagt hoe het college ervoor zorgt dat ook slachtoffers die niet melden, doorverwezen worden naar de juiste zorg. In algemene zin vraagt mevrouw Schers of er nog breder aandacht en nazorg wordt gegeven, behalve na een melding, bijvoorbeeld via scholen, huisartsen, jongerenwerk.
Haar fractie vraagt zich aanvullend af of het college zicht heeft op de financiële gevolgen voor slachtoffers, bijvoorbeeld doordat ze hun eigen bijdrage moeten betalen voor psychische hulp, omdat ze inkomensverlies lijden omdat men zich ziek meldt, of niet meer naar het werk durft te komen. Zo nee, vraagt mevrouw Schers of de burgemeester bereid is dat in kaart te brengen en te onderzoeken hoe dat aspect nog onderdeel is te maken van de aanpak.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of een financiële compensatie wellicht gepaard moet gaan met aangifte bij de politie. Zou dan ook gekeken moeten worden hoe dit te regelen in de APV?
Mevrouw Schers (GroenLinks) vindt dat de heer Van Steeg daarmee een punt heeft, dat een aangifte een duidelijk bewijs is en dat wat iemand is overkomen bij de politie is verklaard. De vraag is dan of strafbaarstelling dè oplossing is. Zij kan op dit

moment niet voldoende beoordelen of die hierin goed werkt. Uit andere steden is bekend dat aangifte onvoldoende wordt opgevolgd. Zij is positief over het signaal dat de burgemeester bij het Rijk heeft afgegeven. Zij wacht af waarmee het Rijk komt. Wanneer dit kan helpen bij een financiële tegemoetkoming, juicht haar fractie dat zeker toe.
Straatintimidatie kan samenhangen met online intimidatie. Dat kwam ter sprake bij de Raadsinformatiebijeenkomst. Zij vraagt hoe daarmee rekening wordt gehouden in de Utrechtse aanpak. Het voorkomen van online intimidatie, kan straatintimidatie onder jongeren voorkomen. Zij vraagt of er specifieke partners hierin expertise hebben in deze aanpak. Zo nee, vraagt zij of de burgemeester erop kan inzetten die expertise nog te betrekken bij deze aanpak.
Zij sluit zich aan bij de eerder gemaakte punten over het gebiedsverbod. Zij is heel benieuwd naar wat de burgemeester daarop als antwoord heeft.
Zij is nagegaan wat op de Utrechtse website staat over het melden van straatintimidatie. Zij leest dan eigenlijk alleen het 112 nummer en niet het spoednummer van de politie. Zij vraagt de burgemeester dat ook op de website te vermelden.

Niet-agenderende partijen
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) benadrukt dat iedereen zich online en in de openbare ruimte veilig moet kunnen voelen. Dat is voor haar partij een belangrijk gegeven. Zover is de gemeente nog niet tot haar spijt. Straatintimidatie moet nog steeds aangepakt worden. Die aanpak begint bij de aanpak van de daders.
Alleen melden is haars inziens niet voldoende. Dat neemt niet weg dat zij het fijn vindt dat melden nu mogelijk is in de Slim Melden app. Dat geeft meer inzicht in de omvang van het probleem. Zij sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen over het verscherpen daarvan en over het vergroten van de meldingsbereidheid. Niet iedereen in Utrecht weet precies waar hij/zij terecht kan voor een melding na een vervelende ervaring. Zonder te weten wat een melding precies gaat oplossen, is er weinig draagvlak. Zij vraagt de burgemeester daarop te reageren.
Gedragsverandering en bewustwording en dan vooral bij de daders, kost tot haar spijt tijd en zijn lastig te sturen, maar er moet wat haar betreft een stap worden gezet. Het strafbaar maken, lijkt haar geen slecht idee. Haar fractie vraagt zich wel af of ook werkelijk gedragsverandering zal plaatsvinden. De PvdA sprak daarover ook al. De pakkans is namelijk heel klein. Zij wil graag weten hoe de burgemeester dit ziet.

Mevrouw Chirino (ChristenUnie) vindt het fijn om te zien dat elke partij in deze vergadering het erover eens is dat straatintimidatie of welke vorm van intimidatie dan ook, niet okay is en dat de gemeente Utrecht dat probleem serieus neemt met een aanpak die gericht is op plegers, omstanders en mensen die dat tot haar spijt meemaken. Zo sterk als de noodzaak is om het probleem aan te pakken, zo ingewikkeld is dat ook. Zolang de potentiële slachtoffers het gevoel hebben 's avonds niet over straat te kunnen, is de gemeente nog niet waar zij moet zijn. Camera's, verlichting en een toegankelijk meldpunt, zijn belangrijk voor het gevoel van veiligheid. Toch neemt dat niet weg dat intimidatie het gedrag is van mensen. Zij legt de vraag voor of in het kader van preventie geïnvesteerd moet worden in een aanpak die de plegers, veelal jongeren, van de straat houdt zo dat ze zich niet meer op donkere straathoeken begeven. Zij vraagt of de burgemeester daarop kan reageren.

Een aanpak die begint en eindigt op straat, vindt zij onvoldoende. Mevrouw Assen zei het al: een verbod op straatintimidatie houdt de meeste plegers niet tegen en dat is niet te handhaven. De onderliggende aanleidingen zijn brede maatschappelijke problemen. Intimidatie heeft niets te maken met vrijheid van meningsuiting of het kenbaar maken van de eigen opvatting. Seksisme, racisme en antisemitisme vormen de basis voor straatintimidatie. Het merendeel van die intimidatie wordt gepleegd door mannen en is gericht op vrouwen.
In het gesprek met de raad en de organisaties werd duidelijk aangetoond dat repressie niet genoeg is om dit op te lossen. De gemeente moet aan de slag met de genoemde mannenemancipatie, hoewel haar fractie, zo zegt mevrouw Chirino, de inspanningen ziet en waardeert die worden gedaan om deze jongens en mannen aan te leren dat het bestuur van Utrecht dat niet accepteert. Daarin is aandacht voor wat jongens en mannen kunnen doen om dit te voorkomen; wat is wenselijk gedrag? Bijna altijd wordt gesproken over hoe het slachtoffer zich moet aanpassen in de richting van wat zij anders had kunnen doen om dit te voorkomen of over wat zij nu kan doen om ervoor te zorgen dat dit niet nog eens gebeurt. Van die scheve verhouding moet de gemeente af. Zij vraagt hoe de burgemeester aankijkt tegen de inspanning die wordt gevraagd en die gericht is op meisjes en vrouwen ten opzichte van de inspanning die wordt gevraagd van en die gericht is op jongens en mannen in het beleid van de gemeente.
Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat de ChristenUnie strafbaarstelling niet ziet als een oplossing. De PvdA sprak daarover ook kritische noten. Toch ziet zij dat de vragen die zij daarover stelde, gesteund werden door de ChristenUnie. Zij vraagt hoe dit zich daartoe verhoudt nu de ChristenUnie zegt dat zij de strafbaarstelling geen goed plan vindt.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) verduidelijkt dat mevrouw Meerding goed begrepen heeft dat de ChristenUnie niet tegen strafbaarstelling is. In dat opzicht klopt haar stem vóór. Zij vindt strafbaarstelling niet de oplossing. Haar fractie vindt dat verder gekeken moet worden dan dat.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat niemand van mening is dat strafbaarstelling dè oplossing is. Uiteindelijk heeft het bestuur van de stad de mogelijkheid nodig om iets aan straatintimidatie te kunnen doen. Hij refereert aan het begin van het betoog van de ChristenUnie. Uiteindelijk is strafbaarstelling het sluitstuk van een geslaagde aanpak. Hij vraagt of mevrouw Chirino het daarmee eens is.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) bevestigt dat de heer Van Steeg haar parafraseert. Zij zegt niet dat het niets met elkaar te maken heeft. Het argument van de daders is vaak dat ze het mogen doen. Zij vindt dit geen goed argument. Het bestuur van de stad moet dat niet accepteren. Zij is het met de heer Van Steeg eens dat het goed is om normen te stellen. Zij herhaalt dat zij dit niet de oplossing vindt voor dit probleem. Zij heeft de indruk dat de meeste partijen het daarover eens zijn dat dit probleem met slechts een verbod niet op te lossen is. Daarnaast merkt zij op dat vrijheid van meningsuiting niet de reden mag zijn om dit probleem te laten voortduren.
De heer Van Steeg (CDA) is het daarover eens. Hij beschouwt dat als een pleidooi om juist wel na te gaan wat te doen is aan strafbaarstelling; anders is de norm ook niet te handhaven.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) merkt op dat dit voor haar niet een pleidooi is voor of tegen strafbaarstelling; zij beschouwt dit als realistisch zijn over wat strafbaarstelling doet en als aangeven dat andere problemen ten grondslag liggen aan dit probleem. De zienswijze van mensen als het bijvoorbeeld gaat om gendernormen

(hoe gaan mannen en vrouwen met elkaar om) beschouwt zij als het probleem. Vrijheid van meningsuiting is niet de discussie in haar ogen. Het gaat erom hoe mensen met elkaar omgaan.
De heer Van Steeg (CDA) is dat met mevrouw Chirino eens. Het gaat om een norm waarop mensen elkaar moeten aanspreken. Dat is uiteindelijk de basis. Hij leidt hiervan af dat de ChristenUnie uiteindelijk wel voor strafbaarstelling is. Hij vraagt of dat juist is.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) merkt op dat de heer Van Steeg goed begrepen heeft dat zij voorstander is van een verbod.
Zij vervolgt met te stellen dat de grootste impact bereikt wordt met een interventie op jonge leeftijd. Het meest voor de hand liggend is om deze bijdrage aan de oplossing over de schutting van het onderwijs te gooien. Haar fractie ziet nog veel andere organisaties en groepen met wie het bestuur van de stad dit probleem kan oplossen. Naast onderwijsinstellingen, studentenverenigingen en uitgaansgelegenheden, zijn zeker ook sportclubs, bibliotheken en religieuze instellingen belangrijke bondgenoten voor een effectieve aanpak. Hierin ziet haar fractie meer mogelijkheden voor samenwerking. Zij krijgt graag de reactie van de burgemeester op haar voorstel.

De heer Koning (D66) vindt straatintimidatie onacceptabel in Utrecht. Uit een eerder onderzoek bleek dat ongeveer de helft van de Utrechters aangeeft ooit op straat te zijn geïntimideerd. Hij vindt dat schrikbarend veel en concludeert dat er iets fundamenteels fout gaat.
Uit andere onderzoeken door het hele land is te zien dat vooral vrouwen en personen uit de LHBTQI-plusgemeenschap niet met een gerust hart over straat gaan in hun eigen stad. Ook mensen met een hoofddoekje of met een keppeltje of met een kruis geven aan een vorm van straatintimidatie ooit te hebben meegemaakt. Zo is te zien dat het nog steeds een groot probleem is. Het harder aanpakken van daders is de logische stap, maar slechts een halve oplossing. Zodra de daders worden aangepakt, is het kwaad al geschied. De echte oplossing gaat over het aanpassen van het gedrag in de ogen van zijn fractie. Zo dat de nu betrokken individuen in het vervolg geen daders worden. Dit onder het credo Voorkomen is beter dan Genezen, goed gedrag aanleren is beter dan slecht gedrag bestraffen. Om die reden is zijn fractie van mening dat straatintimidatie bij de wortel moet worden aangepakt.
Het Meerjarenplan dat voorligt, kan daarvoor een goed uitgangspunt zijn. Te zien is ook dat deze burgemeester zich dit thema aantrekt en dat zij daar stappen in wil zetten.
Cruciaal in het plan is de inzet van change agents. Die veranderaars moeten worden gevonden tussen de sleutelfiguren in de wijken bij jongeren, ouders en professionals binnen organisaties. Hij vindt dat een goed plan. D66 beseft dat veel te bereiken is via social media. Helaas staat daarover weinig te lezen in de plannen. Wanneer hij kijkt naar de inzet van social media, beperkt zich dat tot streamen van een talkshow die één keer per jaar zal worden opgenomen. Hij doet de burgemeester de suggestie een opzet toe te voegen aan het gepresenteerde plan voor het maken van een Social Mediaplan. Hij verwijst hierbij naar de desbetreffende inbreng van mevrouw Meerding. Ook zij deed een aantal suggesties voor het onder de aandacht brengen van straatintimidatie onder Utrechters.
Sinds 2017 is Utrecht al een safestreet-gemeente. Daarmee zorgt het bestuur van de stad ervoor dat mensen veilig kunnen uitgaan door horecapersoneel te trainen. Voor zijn fractie staat een aantal uitgangspunten centraal:

(1) iedereen veilig over straat,
(2) iedereen moet zich thuis kunnen voelen in de stad, op school, op straat, bij de sportclub en tijdens het uitgaan. Die verantwoordelijkheid draagt iedereen in de stad. Dat gegeven moet centraal staan in de plannen.
(3) focus op de daders. De nadruk bij de aanpak van straatintimidatie ligt vaak bij de slachtoffers door platforms waar gemeld kan worden. Dat is in de ogen van zijn fractie de omgekeerde wereld; de focus hoort gericht te zijn op de daders. Hij vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat punt mee te nemen in de uitwerking van de plannen.
Bij intimidatie is het kwaad al geschied. De heer Koning wil dat kwaad vóór zijn. Hij vindt het belangrijk dat mensen zich bewust worden van de impact van hun gedrag op het veiligheidsgevoel van een ander. Nu is dat vaak niet of onvoldoende het geval. De inzet van pakkende campagnes kan ervoor zorgen dat er meer bewustwording en gedragsverandering komt.
Hij pleit ervoor de inzet van initiatieven vanuit de stad en belangenorganisaties op bewustwording; cruciaal om stappen voorwaarts te zetten. Hij noemt in dit verband Pretty Woman. Zijn fractie ziet graag de samenwerking tussen alle partijen geïntensiveerd worden: tussen initiatiefnemers, deskundigen en de gemeente om de veiligheid in de stad te verbeteren. Hij vraagt hoe de burgemeester daartegen aankijkt en of zij dat punt kan meenemen en centraal kan stellen.
De sleutel tot verandering en het voorkomen van straatintimidatie, ligt voor hem bij het voorkomen dat individuen, veelal jongens, daders worden.
De heer Van Steeg (CDA) kan meegaan in de analyse van de heer Koning. Mevrouw Chimoni zei ook al dat dit op de lange termijn opgelost moet worden. Hij merkt op dat mevrouw Meerding terecht constateerde dat dit college in de afgelopen vier jaar wel geprobeerd heeft hieraan iets te doen maar nog steeds is straatintimidatie een groot probleem in de stad. Hij legt de vraag voor wat op de korte termijn te doen is. Hij heeft het gevoel dat de heer Koning c.s. het op de lange baan schuiven. Wat is dan te doen tegen de dader?
De heer Koning (D66) brengt in dat de publiekscampagnes nodig zijn voor de gedragsverandering. Nodig is dat dit centraal staat in het publieke debat. Hij herhaalt zijn argumenten met betrekking tot bewustwording. Het gaat er ook om dat de ouders dit oppakken met hun kinderen. Hij ziet dat als de basis van wat er moet gebeuren. Het zal alleen lukken straatintimidatie te voorkomen wanneer de preventie aangejaagd wordt. Repressie is nodig wanneer het kwaad al geschied is.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat repressie soms nodig is. Ook nu zijn er oplossingen nodig. Wanneer het gaat om onveilige plekken, de aanpak van daders, wat kan het stadsbestuur dan nu bieden?
De heer Koning (D66) merkt op dat gesproken wordt over onder meer het landelijke wetsvoorstel. Zijn partij staat op landelijk niveau aan de lat om dit verder te brengen. Voormalig woordvoerder in de gemeente Den Haag, Hanneke van den Berg vanuit D66 hield zich hiermee ook bezig in de Tweede Kamer. D66 zit constructief kritisch in dat debat en uiteindelijk zal D66 voor dat wetsvoorstel stemmen.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dat heel goed. Hij hoopt dat dat snel plaatsvindt. Een andere lokale D66 afdeling maakt zich heel sterk voor een lokaal verbod. Het zit hem niet in het verbod maar wel moet gezocht worden naar wat het gemeentebestuur nu op korte termijn kan doen om daders aan te pakken. Voor de langere termijn kan hij de heer Koning volgen.

De heer Koning (D66) noemt de publieke campagnes opnieuw. Die campagnes moeten goed getarget worden op de juiste doelgroepen. Dat kan helpen en het brede maatschappelijke debat ondersteunen. Steeds laait dat maatschappelijke debat op door incidenten. Hij vindt het heel erg belangrijk hierover in de samenleving te blijven spreken, hoe vervelend de incidenten ook zijn.
Hij vervolgt met verder in te gaan op de preventie. Bij meiden wordt op jonge leeftijd aandacht besteed aan weerbaarheid door zelfverdedigingslessen en weerbaarheidstraining. Hij vindt dat goed. De focus ligt nu teveel bij de doelgroep die potentieel slachtoffer is en niet bij de doelgroep die het risico loopt om dader te worden. Ook voor de goede ontwikkeling van die groep, is het belangrijk het juiste gedrag aan te leren. Zijn fractie ziet daarin kansen om in te zetten op een belangrijkere rol voor ouders, voor welzijnsorganisaties, voor het jongerenwerk en voor scholen. Alleen op die manier is het mogelijk om straatintimidatie aan te pakken en te zorgen voor een veiliger sfeer op straat. Hij vraagt de burgemeester vooral daarop de focus te leggen.

De voorzitter merkt op dat de vertegenwoordiger van de fractie van DENK aanwezig is. Zij merkt ook op dat die fractie zeer beperkt spreektijd heeft. Om die reden stelt zij voor door te gaan met de beantwoording. Op verzoek van de burgemeester schorst zij de vergadering voor 5 minuten en heropent vervolgens de vergadering.

Beantwoording
Burgemeester Dijksma merkt op dat breed en uni sono in de raad aandacht is voor dit onderwerp en dat de inbreng vanuit de commissie naadloos aansluit op hoe zij hiermee verder wil gaan. Zij vindt dat een mooi gegeven. Dit is ontzettend hard nodig. Dat is niet alleen te zien aan de cijfers, het gaat ook over de impact op slachtoffers. Dat kan jaren na dato nog grote gevolgen hebben voor personen.
De burgemeester bevestigt dat gezamenlijk en ook met en vanuit de samenleving normen gesteld moeten worden. Zij vindt het gedrag verwerpelijk dat aan de orde is gekomen en geassocieerd wordt met straatintimidatie. Het stellen van de norm is het begin van alles. Daarbij vindt de burgemeester voorkomen altijd beter dan genezen. Zij refereert aan de wetmatigheden van de heer Koning. Zij steunt die. Die zijn van belang in de preventie. Zij merkt op dat dit commissiebreed werd onderstreept.

De burgemeester denkt dat de focus eerder en beter moet worden verlegd van slachtoffers naar daders. Zij noemt de paginagrote advertentie naar aanleiding van het schandaal bij de Voice of Holland: “Het zijn niet de vrouwen”. De burgemeester bevestigt dat het de daders zijn waarop het stadsbestuur zich moet richten. Dat wordt zowel gedaan aan de preventieve kant van het beleid, maar ook in de aanpak van mensen op het moment waarop ze daders zijn.
Veel is gesproken over strafbaarstelling. De burgemeester is daarvan voorstander, maar niet omdat zij denkt dat dat het probleem oplost. Integendeel. Zij is voorstander hiervan omdat zij daarmee denkt een heldere wettelijke gedefinieerde norm te kunnen stellen. Zij refereert hierbij aan de inbreng van de heer Paalman over de definitie. Die norm heeft zijn eigen werking in de samenleving en is daarmee van grote waarde. Dat betekent niet dat het bestuur daarmee BOA’s tot zijn beschikking heeft die de verschillende vormen van straatintimidatie op heterdaad kunnen betrappen. Dat betekent wel dat het bestuur met die norm in de hand de opvoeding van de zonen daadwerkelijk kan doen bevorderen. Dat moet vroeg gedaan worden in het proces naar de ontsporing van individuen: op school, maar niet alleen daar. Dit mag

zoals de ChristenUnie opmerkte niet alleen aan het onderwijs overgelaten worden. Er zijn ook andere maatschappelijke partners die door jongeren bezocht worden en die vindplaatsen zijn voor jonge mensen. Die zijn daarbij ook in te schakelen. Een Afrikaans gezegde luidt: “it takes a village to raise a child”.
Als het gaat om de strafbaarstelling heeft zij gekeken naar stappen die andere gemeenten zetten. Rotterdam is door de rechter terechtgewezen. Alkmaar en Enschede hebben teksten opgenomen in de APV. Het lastige is dat hinderlijk gedrag op de openbare weg, een passieve activiteit betreft. Het is ingewikkeld om dat vast te stellen. Enkele gedragingen vallen daar dan weer niet onder, bijvoorbeeld het nastaren, niet seksuele opmerkingen, ernstige beledigingen. Sommige zaken zijn al strafbaar. In die zin is de reactie vanuit de G4 en uit Tilburg om aan te dringen op een landelijke wet. De burgemeester denkt dat dat het beste is. Daarvoor wordt al een langere tijd vanuit de G4 gelobbyd met veel politieke druk. De normstelling is nodig, maar de burgemeester adviseert het bestuur zijn energie te stoppen in waarmee het stadsbestuur succesvol kan zijn. Kwetsbare APV-wijzigingen die misschien niet echt iets opleveren zijn ingewikkeld. Met gebiedsverboden is het mogelijk iets makkelijker te opereren binnen de bestaande normen. Dat vindt zij belangrijk.
Naar het oordeel van de burgemeester bracht de commissie terecht veel in over preventie. Mevrouw Assen zei dat vooral gewerkt moet blijven worden met partners die de gemeente al heeft. De burgemeester spreekt dat tegen. Wanneer de gemeente blijft doen wat ze altijd al deed, verwacht zij geen verandering. Wanneer het stadsbestuur een verschuiving wil in de aanpak, zal het bestuur nieuwe partijen een kans moeten geven om mee te werken. Dat betekent niet dat bestaande partijen die al heel goed werk doen daarmee geen rol zouden hebben. De burgemeester zegt in dit verband “integendeel”. Zij wil juist oproepen om breed samen te werken, meer expertise van buiten naar binnen te halen.
Mevrouw Schers noemde een aantal doelgroepen die zij extra aandacht wil laten geven. Wat de burgemeester betreft moet de gemeente dan eerlijk zijn en onder ogen zien dat niet alles in huis is. Het is volkomen logisch om een extra dimensie aan de aanpak met een verschuiving in de focus, ook te durven spreken met nieuwe partijen, met Fair Space en Emancipator. Daarvan zijn voorbeelden. Deze organisaties doen dat succesvol. De burgemeester ziet graag de samenwerking met hen en met bestaande partijen als het gaat om de vraag wie wat voor zijn of haar rekening kan nemen.
Mevrouw Assen (PvdA) vindt het niet vanzelfsprekend dat de partijen niet meer zouden kunnen bieden dan ze al doen met de contacten die ze al hebben gelegd die van grote meerwaarde zijn. Ook is te zien dat het altijd tijd kost om weer nieuwe contacten te leggen of in Utrecht bekend te raken. Zij deelt de woorden van de burgemeester over “blijven krijgen wat we kregen als we doen wat we deden”. Waarom zou de burgemeester er niet voor open staan met de bestaande partijen in gesprek te gaan over het verbreden van het aanbod en met hen nieuwe benaderingen te ontwikkelen?
Burgemeester Dijksma antwoordt geen argumenten te hebben om dit te monopoliseren. Zij vindt dat er niets mis is aan nieuwe partijen met nieuwe ideeën en die met bestaande partijen aan tafel gaan om met hen samen te kijken naar wie wat voor zijn of haar rekening neemt. Zij vindt dat verstandig.
Mevrouw Assen (PvdA) brengt in dat er volgens haar geen sprake is van een monopolie; er zijn al meer partijen aan het werk. Zij ziet ook vaak gebeuren dat een goede

samenwerking niet vanzelfsprekend is wanneer meer partijen aan tafel zitten. Dat bevordert de resultaten in de schakeling met meerdere partijen. Zij legt de vraag voor of partijen zonder monopolie de voorlichting op scholen kunnen bieden. **De burgemeester** antwoordt “ook, maar niet uitsluitend”.
Zij denkt dat het belangrijk is om meer te gaan doen aan preventie en dat daarvoor een breed programma gemaakt wordt, waarbij het gaat over wat op scholen gedaan kan worden, bij de sportverenigingen, en wat te doen is om het gedrag van jonge kinderen op een positieve manier te beïnvloeden. Dan gaat het om het weerbaar maken van meisjes. Dat doet de gemeente al heel lang, en goed. Dan gaat het ook om hoe te voorkomen dat mensen daders worden. En om de vraag hoe op normering is in te zetten en op bewustwording om daarin van begin af aan meer te doen.

De burgemeester vindt het ook belangrijk iets te zeggen over hoe het bewustwordingsproces in de stad is. Zij noemt de Slim Melden app. De algemene kritiek betreft de vindbaarheid van de app. Die vindbaarheid bevordert het gebruik ervan niet. Het dilemma van de burgemeester is dat die app wél de manier is binnen de gemeente waarop het zo geregeld is dat wanneer burgers tegen een groot probleem aanlopen, daaraan opvolging is te geven, zo dat een en ander op de juiste plek terecht komt, et cetera. Zij is het eens met de commissie dat de wijze waarop daar aandacht aan besteed wordt voor verbetering vatbaar is; de vindplaats, de aantrekkelijkheid van het kunnen melden. De burgemeester legt een combinatie van voorstellen die gedaan zijn, bij de raad neer. Zij noemt de aansprekende campagne in dit verband. In een campagne moet de gemeente ook confronterend durven te zijn. Daarbij moet de vindplaats van het kunnen melden meegenomen worden.
Ten tweede is de burgemeester geen voorstander van een nieuwe app vanwege de huidige verankering in de organisatie; het kost erg veel tijd om dit apart voor één thema te doen. Zij vindt met de commissie dat daaraan veel meer aandacht besteed moet worden en dat gekeken moet worden naar een in technisch opzicht laagdrempeliger gebruik.
De burgemeester gaat in op de één sterwaardering. Via Android krijgt de app een waardering van 2,5 ster. Dit is voor de overheid een niet eens zo slechte.
De heer Paalman (Student & Starter) wil dat wel geloven. Dat neemt niet weg dat de Slim Melden app centraal gezet wordt. Hij kan zich voorstellen dat jonge vrouwen deze niet op hun telefoon hebben staan. Hij ziet ook niet voor zich dat mensen na een dergelijke ingrijpende gebeurtenis een dergelijke app gaan downloaden, zeker wanneer die app centraal staat in de communicatie.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat op zich dit een goede plek is. Zij geeft een sneak preview op de antwoorden op de schriftelijke vragen. Vanaf 10 juni 2021 tot einde van het jaar kreeg de gemeente 199 meldingen op deze app. Dat betekent dat mensen die app op zichzelf weten te vinden; dat neemt niet weg dat het veel beter kan. Ook is bekend dat de nazorg nadat mensen hun gegevens achterlaten te goed gewaardeerd wordt. Mensen worden dan ook via de wijkteams benaderd. Die krijgen ook een gesprek. De mensen die melden en bereid zijn dat niet anoniem te doen, zijn best positief over hoe met hun melding wordt omgegaan. Dat sterkt de burgemeester in de gedachte dat het systeem op zich functioneert, maar dat de vindplaats, de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid in het gebruik aanzienlijk zijn te verbeteren. Dan komt zij uit op de inbreng van mevrouw Meerding, een combinatie van een harde en duidelijke campagne, aanpassingen voor zover dat noodzakelijk is ook op de site van de gemeente en misschien ook nog wel in de app. Zij zou ook nagaan of

het telefoonnummer er bij te vermelden is zoals mevrouw Schers voorstelde. In die zin zijn wijzigingen aan te brengen. Zij hoopt dat daarmee de meldingsbereidheid ook gaat toenemen. Dat helpt het bestuur van de stad, omdat dan beter zichtbaar wordt welke plekken in de stad kwetsbaar zijn. Die plekken corresponderen vaak met plekken waar jongeren frequent samen komen. Die corresponderen vaak met de gebieden waar intimidatie plaatsvindt. Vaak is te zien dat de noodzaak voor meer verlichting en het weghalen van bosschages et cetera via die route in beeld komt. Maar niet altijd vanwege straatintimidatie, maar wel vanwege overlast. Het is dan bekend bij het college dat onder die overlast vaak ook straatintimidatie zit.
De burgemeester vindt het belangrijk om met de heer Van Steeg na te gaan hoe meer inzicht te krijgen is in de cijfers. De burgemeester zal nagaan of het mogelijk is in de Veiligheidsmonitor hieraan beter aandacht te besteden. Zij vindt dat een zinvolle suggestie. Te zien is in de stad dat er meer behoefte is aan gegevens op dit terrein. Zij vindt dat belangrijk.
De vraag is nu hoe dit alles verder te brengen. Mevrouw Meerding vindt dit vier jaar te laat komen.
Mevrouw Meerding (VVD) licht nuancerend toe dat zij had gehoopt dat het college bij aantreden direct was begonnen. In die zin komt dit te laat. De gemeente heeft op dit dossier te lang stil gestaan. Zij is wel blij met de serieuze aanpak van de burgemeester. Het zal mooi zijn nu hiermee aan de slag te gaan.
Burgemeester Dijksma is het daarmee eens. Zij attendeert op het plan als een proeve zoals dat is meegestuurd om te laten zien welke kant het kan opgaan. Zij neemt de uitdaging aan ervoor te zorgen dat dit tot een uitgewerkte nota/actieplan komt waarmee het college programma's kan maken om op dit onderwerp aan de slag te gaan. Daarvoor heeft de burgemeester twee zaken nodig: (1) de inhoudelijke steun van de raad. Zij rekent daarop. (2) Meerjarige financiën. Zij moet tot haar spijt vaststellen dat in het veiligheidsdomein eerder een permanent tekort is dan een overschot. Zij heeft die middelen niet zomaar bij elkaar. Mogelijk is er een herprioritering mogelijk binnen bestaande budgetten. De raad zal zich moeten committeren wanneer dit verdergaand opgepakt gaat worden. Zij vraagt de hulp van de raad hiervoor een budget neer te zetten voor de komende collegeperiode, waarmee het stadsbestuur serieus het verschil kan maken. Gelet op aller commitment gaat de burgemeester er vanuit dat daarvoor een politiek breed draagvlak is in de raad. Zij kan in Q2 een voorstel aan de raad voorleggen. Richting mevrouw Assen merkt de burgemeester op dat het gesprek met de bestaande partijen goed uitgewerkt moet worden over hoe het samen te gaan doen, hoe zij daarin hun rol krijgen, en wat hun inbreng is. Dit wordt niet zonder mensen gedaan. Dit wordt bovendien een inclusief verhaal dat tijd nodig heeft.
Tijd is ook nodig om een aantal suggesties van mevrouw Schers mee te nemen. Zij noemde een aantal bijzondere doelgroepen over welke zij zich zorgen maakt. De burgemeester herkent die problemen. Zij deed ook de suggestie een organisatie te raadplegen, zeker in de specifieke problematiek van vrouwen met een moslimachtergrond. Zij noemde ook de nazorg. De burgemeester is het eens met mevrouw Schers over dat dit breder is op te pakken. Goed moet nagedacht worden over hoe iedereen in de stad daarop aan te krijgen. Mevrouw Schers vroeg of de burgemeester de financiële gevolgen voor de slachtoffers in kaart kan brengen. Dat moet zij eerst verkennen. Zij heeft daarvoor ook niet direct een oplossing. De burgemeester denkt wel dat mevrouw Schers gelijk heeft dat slachtoffers kosten hebben, zeker gegeven de voorbeelden die zij noemde.

Mevrouw Schers (GroenLinks) vindt het positief dat de burgemeester het onderwerp *financiële gevolgen* wil oppakken. Mogelijk bestaat hier al een internationaal onderzoek dat een beeld geeft. Zij legt de vraag voor welke kennis er is bij Werk & Inkomen. Zij legt de vraag voor of een slachtoffer bij die afdeling terecht kan met zijn of haar verhaal en kan rekenen op sympathie in die zin dat gekeken wordt naar mogelijkheden. **Burgemeester Dijksma** antwoordt bevestigend.
Zij gaat in op de inbreng van de heer Koning over de change-agent. Zij noemt dat zaken die belangrijk zijn. Veel onderwerpen die genoemd zijn, zijn hiermee grotendeels beantwoord.
Student & Starter refereerde aan de specifieke schriftelijke vragen. Het voorbeeld van het hele ernstige incident op de Mariaplaats kwam voorbij. De burgemeester vindt die gebeurtenissen totaal onacceptabel. Het college probeerde contact te maken met de studievereniging om na te gaan wat er precies gebeurd is, ook om na te gaan of er nog hulp nodig is. Dit soort voorbeelden is goed om voor ogen te houden bij het nemen van maatregelen; dan beseft het bestuur waarom het dit doet. De burgemeester vermoedt dat het aantal meldingen wel weer zal zijn toegenomen. Het college heeft een brede aanpak voor ogen.
De heer Paalman (Student & Starter) vraagt in hoeverre die 199 meldingen zich verhouden met het daadwerkelijk aantal meldingen van straatintimidatie.
Burgemeester Dijksma antwoordt die cijfers niet paraat te hebben. Zij vermoedt dat het aantal meldingen aan de lage kant is, zeker kijkend naar het aantal Utrechters dat te maken heeft gehad met straatintimidatie. Dat is een onderstreping van de inbreng van de commissie. Wat haar betreft moet de verhoging van de meldingsbereidheid een speerpunt zijn; dat betekent bewustwording, mensen vertellen dat ze het moeten melden en de vindplaats verbeteren. Dat is een combinatie van factoren. Zij hoopt hiermee de beantwoording te kunnen afronden en de vragen zoveel mogelijk te hebben beantwoord.

Gemiste vragen
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat de burgemeester geld nodig heeft en dat de nieuwe coalitieonderhandelingen daarbij een belangrijke rol spelen. Wat hem betreft is direct te starten met een campagne meldingsbereidheid. Hij verneemt dan graag hoe dat gebeurt met welke resultaten en vooral ook wat dat betekent voor de meldingen; gaat het dan ook echt beter? Wat is het effect van de koppeling van de campagne met de meldingsbereidheid.

Mevrouw Meerding (VVD) vraagt over het antwoord op haar financiële vraag. De burgemeester verwijst door naar de komende onderhandelingen. Zij vraagt wat de raad op dit moment kan doen om financiële ruimte te creëren. Zij vraagt wat er vervolgens gebeurt wanneer die financiële ruimte er niet zou zijn.

Mevrouw Chirino (ChristenUnie) legt haar vraag voor over of er voldoende preventieve maatregelen zijn om hangjongeren tegen te gaan. En ze legt haar vraag voor over de inspanning richting jongens versus richting meisjes.

Mevrouw Assen (PvdA) merkt op dat de burgemeester niet specifiek is ingegaan op de online leefwereld.

Mevrouw Schers (GroenLinks) sluit zich aan bij de inbreng van mevrouw Assen.

Burgemeester Dijksma zegt richting de heer Van Steeg dat het bestuur niet hoeft te wachten tot Q2 als het gaat om de start van een campagne. Wanneer die campagne groots en meeslepend moet zijn, zal het bestuur op zoek moeten naar de mogelijkheid om financiën vrij te maken binnen het bestaande campagnebudget. Mensen moeten gevonden worden die dat goed kunnen. De wens bestaat dat er iets verandert. Daarvoor moet ruimte zijn. Dat moet professioneel gedaan worden met behulp van andere partijen zoals die genoemd zijn: de plekken waar de jongeren zitten, studentenverenigingen, maar ook andere plekken waar jongeren verblijven. Daarmee moet samengewerkt worden. Gekeken moet worden naar onder meer de toonzetting en of er voor gezorgd wordt dat het gezien wordt.
Ingaand op het laatst genoemde punt van mevrouw Assen dat ook door anderen is genoemd, zet de burgemeester uiteen dat het college inderdaad ook naar de online wereld moet kijken. Het is niet voor niets ook bij het Kabinet neergelegd, in die zin dan dat wanneer het kabinet aan de slag gaat met de strafbaarstelling, ook daar naar te kijken is. Alleen naar de fysieke wereld kijken, is de helft van het probleem.
De heer Van Steeg (CDA) betwijfelt of het antwoord van de burgemeester het antwoord is op zijn vraag. Hij vraagt of die campagne dan gestart wordt. Hij vraagt wat het college gaat doen. Hij wil voorkomen dat er een plan is maar geen geld. Het is niet zijn streven te wachten op de coalitieonderhandelingen.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat ook niet te hebben gezegd. Zij herhaalt haar antwoord. Die campagne is nog niet ontwikkeld. Wanneer hierover overeenstemming heerst in de raad wil zij dit laten maken door professionals.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op het punt van mevrouw Chirino. Zij bevestigt dat jongerenoverlast en de plekken waar die overlast en straatintimidatie plaatsvindt een verrassende correlatie hebben. Hoe daarin effectief te zijn, zal verder uitgewerkt moeten worden. Het investeren in jongerenwerk, het voorradig hebben van plekken waar jongeren zijn op te vangen, is om heel veel redenen een ongelooflijk goed idee. Daarmee worden vele vliegen in één klap gevangen. De burgemeester benadrukt die boodschap goed te hebben verstaan. Zij wil proberen binnen de middelen die er zijn, vooral aanwezig te zijn op die plekken in die gebieden waar het het hardst nodig is. Dat is altijd te weinig. Dat heeft te maken met een langjarige achteruitgang in investeringen in welzijnswerk. Het opbouwwerk heeft enorme klappen gekregen in de afgelopen decennia. Dat komt niet zomaar meer terug.
De vraag is gesteld of er geen overmatig aandacht is voor slachtoffers, vaak meisjes en weinig aandacht voor de potentiële daders. De burgemeester beantwoordt die vraag bevestigend. Zij beschouwt dat als de les van deze tijd. Zij gaat daar dieper op in. Beter is aandacht te besteden aan de veroorzakers.
Als het gaat om de financiële ruimte heeft de gemeente niet 0-middelen. Wanneer de gemeente dit langjarig en goed wil doen met een echt actieplan in de vorm van een nota, is er op dit moment geen dekking. Wanneer de raad zegt dat er serieus werk gemaakt moet worden, kan de burgemeester in Q2 een voorstel doen en heeft zij daarvoor momenteel geen budget. Zij wil dat wel in beeld brengen voor de raad.

De voorzitter vraagt of de bespreking naar tevredenheid was.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat er een goed debat is gevoerd, de urgentie is gevoeld, maar dat er geen geld is. Het is hem onduidelijk wat er precies gaat gebeuren. Hij heeft overleg nodig met de andere agenderende partijen. De commissie zal op de hoogte komen van het vervolg.

Mevrouw Assen (PvdA) wil napraten over hoe de nieuwe partijen zich verhouden tot de bestaande partijen. Afhankelijk daarvan zal zij een gesprek voeren met de heer Van Steeg over het vervolg.

Mevrouw Meerding (VVD) brengt in dat voor haar fractie hetzelfde geldt. Zij vond de bespreking heel goed. Zij heeft desalniettemin de idee dat er losse eindjes zijn. Zij zal nagaan wat te doen met die losse eindjes.

De voorzitter dankt de commissie voor de voorspoedige bespreking en schorst de vergadering rond 16.30 uur tot 20.00 uur.

Avondvergadering

10. Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Beleidsterrein: Bestuurlijke Zaken
Het initiatiefvoorstel van Cees Bos (SBU) vult de referendumverordening aan zodat de bevoegdheid van de raad om een referendum te laten houden in de verordening wordt vastgelegd en in de verordening de reikwijdte wordt verduidelijkt.
Het initiatiefvoorstel is in de raad van 7 oktober ter verdere behandeling aangeboden. Het college heeft omtrent het initiatiefvoorstel zijn wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet op 2 november 2021 schriftelijk aan de raad kenbaar gemaakt.

De voorzitter refereert aan de annotatie bij de agenda en zij leidt daarmee de bespreking in. De bespreking vindt plaats in twee termijnen.
Na de toelichting van de heer Bos van Stadsbelang Utrecht namens de indieners van het initiatiefvoorstel is het woord aan de fracties.

De indieners

De heer Bos (Indiener) dankt de burgemeester voor haar uitgebreide reactie.
Stadsbelang Utrecht ziet aanleiding om de huidige referendumverordening uit te breiden. Zijn fractie meent dat de Utrechters meer directe inspraak moeten krijgen en dat een referendum net als andere instrumenten daarbij een goed instrument kan zijn. De mening van de stad kan vooraf of achteraf gegeven worden.
Onderwerpen in het kader van ruimtelijke strategie met een grote impact op de stad, lenen zich zijns inziens uitstekend voor consultatie. Dat kan vooraf of achteraf.
Hij gaat in op het RSU-dossier en de houding van D66 daarin. Brede steun lijkt voorwaardelijk om tot realisatie te komen. Dat geeft zijns inziens legitimatie. Dit kan vooraf of achteraf.
De raad heeft vele bevoegdheden, zo ook voor het uitschrijven van een referendum. De raad kan gebruik maken van het instrument. Daarvoor is in formele zin geen verordening nodig.
Het klopt wanneer de burgemeester stelt dat indien de raad gebruik maakt van de verordening op het raadgevend referendum, die raad geen ander referendum kan organiseren. Daarvoor schiet de verordening te kort.
Op grond van de initiële vraag van Stadsbelang Utrecht liet Stadsbelang Utrecht twee stukken maken door AKD-advocaten waarin de zaak duidelijker werd en de steun van zijn fractie gewijzigd werd.
De heer Bos vindt dat het voor de hand ligt om tot een algemene referendumverordening te komen waarin mogelijkheden, procedures, vormvoorschriften worden beschreven. Om die reden schreef zijn fractie in eerste instantie een initiatiefvoorstel met als doel de huidige verordening voor het raadgevend referendum eenvoudig om te zetten naar een algemene referendumverordening. Uit de reactie van de burge-

meester blijkt dat waar Stadsbelang Utrecht zoekt naar oplossingen, de burgemeester bezwaren opwerpt. Zijn fractie laakt de houding van de burgemeester daarin. Om tegemoet te komen aan de bezwaren van de burgemeester zal zijn fractie met een strekt ter vervanging komen. Zijn fractie gaat voor een hele nieuwe verordening. In die strekt ter vervanging stelt zijn fractie voor om:
(1) de nieuwe verordening vast te stellen, te noemen de verordening referendum gemeente Utrecht en de tekst van die verordening vast te stellen conform de verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht zoals die zou komen te luiden bij aanname van het bijgevoegde wijzigingsvoorstel.
(2) de verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht in te trekken met dezelfde datum als de nieuwe verordening referendum Utrecht van kracht zal worden.
(3) toepassing te geven aan artikel 5 lid 1 van de verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht waardoor het raadsbesluit de dag na publicatie in werking treedt.
Hij legt de vraag voor wat er op tegen is om als volksvertegenwoordiging, als raad, een referendum in welke vorm dan ook, in de gereedschapskist te hebben. Wanneer iemand daarvan een politiek tegenstander is, [legt die zijns inziens zout op slakken]. Wanneer iemand daarvan een politiek voorstander is, zijn obstakels er om op te lossen. Het bijgaande voorstel doet dat. Hij nodigt de commissie uit hierop te reageren.

Punt van orde
De heer Gilissen (VVD) had een behoorlijk aantal vragen over de onderbouwing van het voorstel. Hij hoort in de introductie dat er een strekt ter vervanging komt waarin het initiatiefvoorstel ingetrokken wordt. De brief met de analyse van het college dateert van begin november. Waarom stelt de heer Bos de strekt ter vervanging nu pas voor en waarom heeft hij de tijd niet gebruikt voor een aangepast voorstel? Dan kon het vanavond ergens over gaan.
Hij stelt voor dat de heer Bos een aangepast voorstel indient langs de lijn zoals voorgesteld door de heer Bos. Dat zal de ontvangst verbeteren bij de VVD-fractie op puur juridische grond. Dan zou vanavond niet heel veel tijd besteed moeten worden aan het voorliggende. Hij is benieuwd hoe zijn collega commissieleden hierover denken.
De heer Van der Zweth (PvdA) heeft datzelfde gevoel. Hij stelt voor het debat op een later moment te voeren en het stuk te bespreken zoals de heer Bos dat zojuist aankondigde. Een deel van zijn inbreng is zojuist irrelevant geworden, afgaande op de introductie van de heer Bos.
De heer Van Steeg (CDA) heeft veel moeite met hoe dit nu gaat, zeker ook omdat dit debat nu gevoerd zou worden. Een aantal mensen is speciaal hiervoor naar de raadzaal gekomen. Hij noemt het onbestaanbaar dat er nu een nieuw voorstel behandeld zou worden. Hij is het eens met de heer Gilissen en de heer Van der Zweth dat het op dit moment niet veel zin heeft hierover te spreken.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat bij het voorliggende voorstel opmerkingen gemaakt zijn van juridische aard. Er komt een nieuw voorstel.
Hij tekent aan dat de commissie een politieke uitspraak zou kunnen doen, of het voorstel wel of niet in juridische zin technisch in orde is.
De heer Bakker (D66) deelt het sentiment van de voorgaande sprekers. Hij vraagt zich af hoe dit nu te behandelen. Wat heeft het voor waarde wat nu gezegd gaat worden? Hij stelt voor dat de initiatiefnemer daarop ingaat.
Inhoudelijk kan hij zich het meest vinden in de inbreng van de heer Dekkers

De heer Bos (initiatiefnemer) vindt het op dit moment opportuun om een strekt ter vervanging te dienen om de bezwaren zoals geopperd door het college weg te nemen. Wanneer die bezwaren weg zijn, blijft er een simpele uitspraak van de raad over.
De heer Spil (Initiatiefnemer) denkt dat het goed is te benadrukken dat het voorstel tot een aangepast voorstel inhoudelijk niets verandert omdat de exacte tekst zoals eerder voorgesteld waarvan de commissie heeft kunnen kennis nemen, gegoten wordt in de vorm die het college wenselijker acht, namelijk in de vorm van een geheel nieuwe verordening. Hij ziet geen enkele reden waarom niet nu de vragen en opmerkingen over de tekst behandeld zouden kunnen worden.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) begrijpt dat een strekt ter vervanging min of meer klaar ligt. Dat had gedeeld kunnen worden met de commissie dan had de commissie het kunnen bespreken.
Hij kan op zich een inhoudelijke uitspraak doen over zijn mening over de bevoegdheid van de raad tot het uitroepen van een referendum. De vorm waarin de desbetreffende zin is vastgelegd vindt hij net zo belangrijk om een uitspraak te kunnen doen. Hij stelt voor de bespreking van vandaag uit te stellen tot een volgende commissievergadering. Niet omdat hij het onderwerp niet belangrijk vindt; hij vindt dit onderwerp heel belangrijk.
Mevrouw Admiraal (ChristenUnie) sluit zich hierbij aan.

De voorzitter neemt er kennis van dat het voorstel is gedaan de strekt ter vervanging te ontvangen en dan te bespreken. Zij legt deze conclusie voor aan de commissie en vraagt hierop te reageren en concludeert dat de commissie daarmee instemt.

Punt van orde
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt de indiener waarom hij de strekt ter vervanging nog niet gedeeld heeft.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) zet uiteen dat het belangrijkste beslispunt is toepassing te geven aan artikel 5 lid 1 van de verordening raadgevend referendum van de gemeente Utrecht. De wijziging op zich zoals die voorgesteld wordt, blijft staan. Het enige dat veranderd is dat de indieners nu gaan voor een hele nieuwe verordening in plaats van een verordening waarop aanpassingen zijn aan te brengen.

De heer Gilissen (VVD) benadrukt zijn werk als raadslid uitermate serieus te nemen. Hij weet dat heer Bos dat ook doet. Hij hecht er aan het aangepaste voorstel te behandelen met alle egards in alle serieusheid.
Hij merkt op het voorstel zoals dat er inhoudelijk lag niet goed te vinden, los nog van het principiële punt.

De voorzitter concludeert dat dit agendapunt volgende maand opnieuw op de agenda zal staan. Op aangeven van **de heer Bakker** (D66) stelt de voorzitter voor de vergadering dan te beginnen om 19.30 uur. De commissie stemt daarmee in.
De voorzitter sluit de vergadering om 20.18 uur.

11. Spreektijden en fractiebudget
Dit punt is van de agenda afgevoerd.

Toezeggingen:

8. Raadsvoorstel Wensen en bedenkingen oprichting en deelname stichting risicobeheer veiligheidsregio's

- De burgemeester zegt toe bij het Raadsvoorstel Oprichting waarborgfonds Stichting Risicobeheer Veiligheidsregio’s in te gaan op evaluatiemomenten en de positie van de raad.

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
20 januari 2022 van 20.00-21.30 uur
online vergadering

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Janneke Admiraal, Has Bakker, Henk van Déun, Julia van Ophem, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit)

Overige deelnemers: Cora Bakker (strategisch adviseur financiën), Annemarie Koolenbrander (adviseur Financiën en Control), Claire Leijs (Informatiemanagement), Ankie Reijnen (strategisch adviseur financiën), Paul Venhoeven (Rekenkamer), Antoine van Vlodorp (manager concernaudit), Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken), Katie Zwetsloot (CFO), en Rein-Aart van Vugt en Niels Fritz (Deloitte)

1. a. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering.

De heer Van Déun is vandaag voor het laatst aanwezig bij de vergadering, want hij verhuist eerdaags en woont dan niet meer in Utrecht. De heer Van Vlodorp neemt eveneens afscheid, want hij treedt per februari a.s. uit dienst. Mevrouw Reijnen is voor het eerst aanwezig; zij werkt sinds 1 september jl. bij de gemeente Utrecht – daarvóór gedurende meer dan twintig jaar bij de gemeente 's-Hertogenbosch.

b. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld zoals opgegeven.

2. Verslag vorige vergadering (09-12-2021)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

3. Ingekomen en verzonden stukken

Beoordeling begroting 2022 door de provincie. Zie blz. 2, paragraaf Bepaling structureel en reëel begrotingsevenwicht. De heer Van Déun wijst erop dat de provincie het structureel saldo en het overzicht van incidentele baten en lasten graag gepresenteerd ziet volgens de aanbevelingen van de commissie BBV. Hierop meldt de heer Westphal dat de aanbeveling wordt overgenomen; dit is al met de provincie overlegd. De volgende begroting zal aan de richtlijnen voldoen, en dat zal dan aan de Adviescommissie bevestigd worden.

4. Update leesbaarheid / begroting van de toekomst

Zie de presentatie 'Utrecht gaat het anders doen!' bij vergaderstukken. De heer Westphal licht toe dat de inbreng van de Adviescommissie is verwerkt, en grotendeels al is toegepast in de begroting voor 2022. De raad stelt prijs op een beter leesbare, en vooral ook minder omvangrijke begroting; over de suggesties van de ambtelijke organisatie wordt de Adviescommissie vanavond als eerste geïnformeerd.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

De raad heeft het college bij motie opgedragen om te zorgen voor een beter leesbare begroting en jaarstukken. Daarnaast wil de raad meer sturen vanuit de strategische doelstellingen van de gemeente. Aan de hand van de verzamelde informatie, onder andere bij de Adviescommissie, wil de ambtelijke organisatie stap voor stap tot een nieuwe opbouw van de programmabegroting komen. Voor een paar voorbeelden wordt verwezen naar de presentatie. Per programma worden de doelen en effectindicatoren weergegeven. De sub- of prestatiedoelstellingen, die in de huidige begroting nog wél staan, worden losgelaten.

Vragen en reacties
De commissie geeft de ambtelijke organisatie een compliment voor de prettige leesbaarheid en overzichtelijkheid van de bijgevoegde notitie.

De vermelding van de mate van beïnvloedbaarheid spreekt de commissie aan. Wat is daar het criterium voor? Mevrouw Bakker legt uit dat dit ambtelijk en objectief wordt bepaald, afhankelijk van het soort budget. Voorbeeld: de kosten voor het Stadskantoor zijn niet beïnvloedbaar, advieskosten wel. Een ander voorbeeld is de bijzondere bijstand: de gemeente zou ervoor kunnen kiezen om 5% keuzevrijheid te bieden boven het wettelijk minimum. Dat deel is dan beïnvloedbaar. Middelen die op korte termijn worden ingezet, zijn over het algemeen beïnvloedbaar, wat al is vastgelegd in visies en langetermijndoelen niet. Wettelijke verplichtingen zijn ook niet beïnvloedbaar, evenmin als verplichtingen waar al contracten voor afgesloten zijn.

De heer Bakker vindt dat het overzicht nog beter zou kunnen, evenals de opmaak; zie bijvoorbeeld de begroting van de gemeente Amsterdam. De heer Bakker merkt op dat de jaarstukken niet aan de orde zijn geweest, noch in de notitie, noch in de presentatie. Worden die op soortgelijke wijze aangepakt? Er werd niets gemeld over digitale vormgeving; in de online versie ontbreekt vaak het overzicht omdat je er zo veel in moet doorklikken. Mevrouw Reijnen meldt dat digitale vormgeving wel de aandacht heeft, maar inderdaad niet in de presentatie is vermeld. Hiervoor moeten andere, kortere teksten worden gemaakt omdat er minder ruimte voor is dan op papier. Het voordeel is dat digitale documenten op smartphones en tablets gelezen kunnen worden, en dat mensen ze gemakkelijk kunnen delen, bijvoorbeeld via social media. Digitale documenten zijn ook beter doorzoekbaar.

De jaarstukken volgen op de begroting; de jaarstukken 2023 zullen op dezelfde manier worden aangeboden als de begroting 2023, met dezelfde opzet en volgens dezelfde criteria – dus ook een flink stuk dunner.

Op een vraag van de heer Gilissen legt mevrouw Reijnen uit dat er veel verschillende soorten indicatoren zijn. In de nieuwe begroting wordt onderscheid gemaakt: doelen, volgend uit ambities, moeten een beeld gaan geven van de resultaten van het gevoerde beleid. Dit zijn effectindicatoren, en ze zijn niet gemakkelijk te meten, want ze hangen uitsluitend samen met

het gemeentelijke beleid. In het programma Duurzaamheid bijvoorbeeld, is energie besparen de hoofddoelstelling; de effectindicator is dat 20% van de daken zonnepanelen heeft. Dit geeft dus aan wat het college *meetbaar* gaat doen om de door de raad geformuleerde doelen te realiseren. In de begroting worden focuspunten benoemd, ongeveer vijftien per jaar. Meer informatie en verdieping is te vinden in onderliggende beleidsstukken. In het digitale document wordt een link naar die documenten opgenomen.

Er wordt bekeken of het de leesbaarheid niet verstoort als bij indicatoren ook de langetermijndoelstelling wordt vermeld, inclusief indicatoren uit de afgelopen jaren en doelstellingen voor het komende jaar en voor het einde van de coalitieperiode.

Hoe wordt voorkomen dat er elke drie jaar een heel nieuwe set indicatoren moet komen? Hoe zorg je dat je, los van politieke grillen en collegewisselingen, de vinger aan de pols kunt houden? Mevrouw Reijnen verduidelijkt dat de ambities zijn ontleend aan Gezond Stedelijk Leven voor iedereen, een langetermijnvisie. De doelen die daarvan afgeleid worden, blijven in principe hetzelfde gedurende de coalitieperiode. Op hoofdlijnen blijft 't hetzelfde, maar op de focuspunten kan worden bijgestuurd.

Zou het zinvol zijn om meerjarige patronen te beschrijven in de begroting? Volgens mevrouw Reijnen geeft een financieel beeld en een beeld van het beleid op hoofdlijnen daar inzicht in. 'Wat hebben we gedaan en waar gaan we naartoe' wordt beschreven in de hoofdlijn van het beleid.

Mevrouw Leijs wijst erop dat de gemeente Rotterdam de financiële hoofdlijnen apart bij de begroting levert (tien pagina's pdf). Uitsluitend op de hoofdlijnen van de begroting worden wijzigingen en bijstellingen aangegeven. Een ander voorbeeld is de rijksbegroting: daar zijn duidelijke, interactieve visualisaties bijgevoegd, waardoor verschillende jaarlagen kunnen worden vergeleken. Ook de presentatie van de begroting van de gemeente 's-Hertogenbosch is inspirerend.

Raadsleden hebben laten weten dat zij hun weg niet goed kunnen vinden in de digitale versie van de begroting. Mevrouw Reijnen erkent dat het de eerste keren inderdaad lastig is, zowel voor raadsleden als voor de ambtelijke organisatie. In 's-Hertogenbosch werd een 'instructie' georganiseerd voor raadsleden die digitaal wat minder handig waren. Eigenlijk is er veel mogelijk: je kunt aantekeningen maken in de digitale versie en er is een zoekfunctie. In de digitale versie past minder tekst, dus er zal met minder indicatoren gewerkt moeten worden – terwijl de volksvertegenwoordigers het allemaal nog wel aan de burgers willen kunnen uitleggen. Gelukkig hoeft niet alle uitleg in de begroting te worden gegeven; er zijn ook andere documenten zoals beleidsstukken en beleidskaders, zoals al werd aangegeven.

De heer Venhoeven merkt op dat tijdens een eerdere presentatie onderscheid werd gemaakt tussen going concern en niet-going concern. Mevrouw Reijnen bevestigt dit; de ambtelijke organisatie probeert zoveel mogelijk in de nieuwe opzet onder te brengen, maar niet alles tegelijk. De begroting 2023 wordt misschien nog niet helemaal perfect; het is een groeiproces dat de ambtelijke organisatie graag samen met de Adviescommissie doorloopt. De provincie maakt onderscheid tussen incidenteel en structureel. Gemeenten zijn niet verplicht om dat ook te doen, maar op verzoek van de raad gaat de gemeente Utrecht het wél doen.

De Rekenkamercommissie heeft behoefte aan inzicht in de mutaties in reserves en voorzieningen, voor zover voor de begroting relevant. Mevrouw Reijnen licht toe dat die niet allemaal meer in een programma staan. Reserves en voorzieningen staan in een (verplichte) bijlage bij de begroting.

Goed dat hier werk van wordt gemaakt, vindt de heer Van Vugt, dit is echt een stap in de goede richting waarin hij zich als accountant goed kan vinden. Extra aandachtspunt: de Adviescommissie blijkt de trends graag te willen volgen, zowel wat betreft exploitatie als wat betreft investeringen. De heer Van Vugt adviseert om in begrotingen niet alleen de jaarschijf van het voorgaande jaar op te nemen, maar om iets verder terug te kijken. De begroting 2022 gaf al inzicht in de investeringen per programma, maar het is raadzaam om die investeringen in een context te plaatsen: wat is er al gedaan en wat zijn de plannen voor de komende jaren? De heer Van Vugt ondersteunt het voornemen van harte om minstens driekwart van alle tekst te schrappen.

Wat betreft het onderscheid tussen incidentele en structurele uitgaven wijst de heer Van Vugt erop dat het vanaf de begroting voor 2023 verplicht is om in begrotingen en jaarrekeningen overzichten op te nemen van incidentele baten en lasten per programma. De brief van de provincie, eerder besproken, bevat daar nadere richtlijnen voor.

De heer Westphal neemt zich voor om in de laatste vergadering van de Adviescommissie in deze samenstelling een update van de stand van zaken te geven, mits dat haalbaar is voor de ambtelijke organisatie, want er moet nu veel tijd worden besteed aan de samenstelling van overdrachtsdossiers voor de nieuwe raad. De uitgangs- en speerpunten voor de nieuwe begroting worden daarin in elk geval opgenomen.

5. Vooruitblik jaarplan 2022

De laatste vergadering van de Adviescommissie vóór de verkiezingen is op 17 februari a.s. Allen hebben voorkeur voor een fysieke bijeenkomst, maar hebben er begrip voor als dat niet mogelijk is. Zie de te behandelen onderwerpen (vergaderagenda): geen van de leden heeft vragen, opmerkingen of aanvullingen.

Schorsing
De ambtenaren verlaten de vergadering.

6. Overdrachtsdocument

Het overdrachtsdocument bevat een introductie van de Adviescommissie en een overzicht van onderwerpen die de afgelopen vier jaar op de agenda stonden. De heer Van Vlodorp heeft de suggestie gedaan om hieraan nog twee onderwerpen uit de periode 2018-2022 op te nemen, namelijk de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording inclusief de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens, en een korte verwijzing naar Concernaudit, het jaarplan, het jaarverslag en het Audit Charter.

Een duidelijke beschrijving, wordt gezegd, en het zou voor de commissie in nieuwe samenstelling handig zijn als er een 'top drie' van regelmatig terugkerende onderwerpen zou worden benoemd. Suggesties: leesbaarheid van de begroting, grondexploitaties, WAAVA, onderbesteding, misbruik en oneigenlijk gebruik, fraude. Het zou informatief zijn, zeker voor beginnende raadsleden, als presentaties over die onderwerpen toegevoegd zouden kunnen worden.

De heer Van Vugt adviseert om ook iets op te nemen over inzicht in het begrotingsrecht van de raad; daar zijn al wel stappen in gezet, maar er moeten er nog meer volgen. De Adviescommissie neemt deel aan de pilot van de kwartiermakers, dat moet ook worden vermeld. De heer Van Vugt adviseert om ook een paragraaf toe te voegen over de sfeer in de Adviescommissie, en hoe men met elkaar omgaat. De constructieve samenwerking is er immers niet vanzelf gekomen.

De inbreng wordt verwerkt, ook aanvullingen of suggesties die de commissieleden mogelijk na de vergadering nog te binnen schieten. Mevrouw Rijnders ontvangt die graag per e-mail. In de volgende vergadering wordt het overdrachtsdocument ter vaststelling geagendeerd.

7. Rondvraag en sluiting

De heer Van Vugt meldt dat de Tweede Kamer de wet rechtmatigheidsverantwoording behandelt in week 6 (begin februari) – althans, zo staat het nu op de agenda. Ook de wetswijziging versterking decentrale Rekenkamers wordt dan behandeld.

Er wordt verder geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De vergadering wordt gesloten.

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(309/649) 21/T277	Raad 17-06-21	RV Regeling risicovolle projecten	Bestuurlijke Zaken	Wethouder Klein wil graag bekijken of het lukt om de voortgangsrapportages enkele weken eerder toe te sturen, in ieder geval voor de eerste bestuursrapportage, met inachtneming van artikel 8.	17-06-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(310/649) 21/T276	Raad 17-06-21	RV Regeling risicovolle projecten	Bestuurlijke Zaken	Wethouder Klein zal aan het interne afwegingskader de positie van kwetsbare bewoners toevoegen	17-10-21 *(stand van zaken) voorstel ligt voor aan de raad, commissie 18 nov 2021*
(501/649) 20/M367	Raad 03-12-20	Programmabegroting 2021-2024	Bestuurlijke Zaken	M367 Doeltreffende raad	30-06-21 *(antwoord niet aangegeven)*
(568/649) 20/T244	Raad 16-07-20	Kaderbrief	Bestuurlijke Zaken	M238 Utrechtse bijdrage aan het Srebrenica Monument en de herdenking	31-12-20 *(antwoord niet aangegeven)*
(176/649) 21/T431	Raad 30-09-21	Agendapunt 4. Raadsvoorstel Deelname experiment Centrale stemopneming (CSO)	Burgerzaken	De burgemeester komt in Q1 van 2022 met een brief met daarin verwerkt de volgende punten: - toegankelijkheid aantal stembureaus; - bedrijven en communicatieteam; - werving van vrijwilligers.	24-02-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(473/649) 21/M23	Raad 04-02-21	Actuele moties	Burgerzaken	M23 Actuele Motie - Onderzoek mogelijkheden tot rechtsherstel voor de Roma en Sinti	31-03-22 *(stand van zaken) Loopt. Planning Q1 2022*
(490/649) 20/T593	Raad 17-12-20	RV Deelname Experiment Centrale Stemopneming	Burgerzaken	M463 Verkiezingen, het hart van onze democratie	29-07-22 *(stand van zaken) De afhandeling van deze motie maakt deel uit de claim (Knelpunt en ambitie) bij de VJN 2022, graag de afhandeldeadline verplaatsen naar juli 2022.*
(96/649) 21/T512	VBF 18-11-21	Agendapunt 8 Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda + discriminatie op de woningmarkt	Diversiteit	De wethouder zegt toe om jaarlijks bij de voortgangsbrief te kijken naar de effecten van de antidiscriminatie-agenda, de agenda waar nodig bij te stellen en nieuwe inzichten toe te voegen	15-09-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(122/649) 21/T487	Raad 16-12-21	Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda	Diversiteit	M451 Veilige straten, ook voor vrouwen met een hoofddoek	16-03-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(123/649) 21/T486	Raad 16-12-21	Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda	Diversiteit	M452 Concrete actie tegen Islamofobie	16-03-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(124/649) 21/M447	Raad 16-12-21	Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda	Diversiteit	M447 Plan van aanpak tegen moslimdiscriminatie en antisemitisme	30-09-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(125/649) 21/T485	Raad 16-12-21	Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda	Diversiteit	M445 Sta jaarlijks stil bij Europese actiedag tegen islamofobie	20-09-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(289/649) 21/T306	cie. M&S 23-06-21	VJN 2021	Diversiteit	Wethouder Voortman zal in Q2 2022 te komen met een integraal advies mbt inclusie, waar ook discriminatieagenda onderdeel van uitmaakt	30-06-22 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(356/649) 21/M185	Raad 08-07-21	5. Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021	Diversiteit	M185 Naamsverandering van nakomelingen van tot slaaf gemaakten	04-11-21 *(antwoord niet aangegeven)*
(357/649) 21/M184	Raad 08-07-21	5. Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021	Diversiteit	M184 Aanvullend onderzoek naar het Utrechtse slavernijverleden	04-11-21 *(antwoord niet aangegeven)*
(390/649) 21/T200	Raad 17-06-21	Actuele moties	Diversiteit	M111 maak het effect op vrouwen zichtbaar	31-12-21 *(stand van zaken) De definitieve beantwoording volgt in overleg met de bestuursadviseur half januari.*
(575/649) 20/M161	Raad 09-07-20	Aanpak racisme en discriminatie	Diversiteit	M161 Slavernijverleden monument	01-07-23 *(stand van zaken) (Stand van Zaken) Het project Monument Slavernijverleden is in 2020 opgestart. De afdelingen Cultuur en Utrecht voor Iedereen (Diversiteit) werken hierin samen. Portefeuillehouder is wethouder Voortman. De verkenningsfase verwachten we in het 4e kwartaal van 2021 af te ronden met een Plan van Aanpak waarin de scope, contouren en randvoorwaarden voor het realiseren van het monument staan beschreven. In het traject naar de realisatie van het monument zijn de initiatiefnemers vanuit St. Keti Koti Utrecht nauw betrokken.*
(48/649) 21/T545	VBF 16-12-21	Raadsvoorstel Regeling Risicovolle Projecten Restauratie Domtoren, Cultuurcluster Berlijnplein en Programma Werven	Financiën	De wethouder zegt toe om bij de volgende rapportage goed te onderbouwen waarom een project niet onder de regeling valt.	30-06-22 *(stand van zaken) Bij de volgende voortgangsrapportages (april 2022, een maand voor de eerste bestuursrapportage) zal de raad geïnformeerd worden over de projecten die zijn geijkt en de uitkomsten daarvan.*
(165/649) 21/T442	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	De raad in Q1 2022 een brief te sturen om inzicht te krijgen in de verwachtte effecten en kwijtschelding bij de eventuele invoering van nieuwe tariefklassen in aanvulling op de eerder verschenen brief hierover (motie eerlijkere woonlasten).	24-02-22 *(stand van zaken) Brief lag 15 februari voor in het college en wordt verstuurd naar de raad. Toezegging kan worden afgehandeld.*
(166/649) 21/T441	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	De wethouder zegt toe uiterlijk in januari 2022 de al eerder toegezegde nota WAAVA toe te sturen naar de raad.	28-02-22 *(stand van zaken) Het college stelt 25 januari 2022 de nota WAVAA vast en deze wordt februari 2022 in de adviescommissie C&F behandeld.*
(167/649) 21/T440	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	De wethouder zegt toe zich te blijven inzetten voor de leesbaarheid van de begroting (Q4 2022) en de wensen van de raad hierin mee te nemen.	29-09-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(168/649) 21/T439	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	In de volgende begroting (Q4 2022) meer informatie over de duiding van de schuldquote op te nemen zodat dit meer duidelijkheid geeft aan de lezer	29-09-22 *(stand van zaken) Dit leidt niet tot extra informatie die in de begroting wordt opgenomen. De samenhang tussen de indicatoren wordt beter toegelicht.*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(169/649) 21/T438	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	De raad in Q1 2022 middels een brief te informeren met een aanvullende analyse omtrent de stijgende (bouw)kosten, met daarin een scan van de lopende bouwprojecten, om inzicht te geven in de te verwachten bouwkostenstijgingen en mogelijke beheersmaatregelen. Dit in navolging op de eerdere brief inzake de ontwikkeling (bouw)kosten. Uiteraard zal de raad bij grote wijzigingen eerder worden geïnformeerd	24-02-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(170/649) 21/T437	Raad 26-10-21	Begrotingscommissie - Financiën	Financiën	De raad in Q1 2022 informeren middels een brief over de gevolgen van meerdere peilmomenten gedurende het jaar voor de gemeentelijke belastingen en wat de (extra) kosten hiervan zijn	24-02-22 *(stand van zaken) Brief lag 15 februari voor in het college en wordt verstuurd naar de raad. Toezegging kan worden afgehandeld.*
(194/649) 21/M396	Raad 11-11-21	Programmabegroting 2022	Financiën	M396 - Betere begroting	11-11-22 *(stand van zaken) In het Overdrachtsdossier worden een aantal uitgangspunten genoemd ter verbetering van de leesbaarheid van de Begroting. Deze uitgangspunten worden als de nieuwe raad deze overneemt, in principe bij de Begroting 2013 gehanteerd.*
(205/649) 21/M360	Raad 11-11-21	Raadsvoorstel Verordening afvalstoffenheffing 2022	Financiën	M360 Eerlijkere afvalstoffenheffing	11-05-23 *(stand van zaken) In de betreffende motie wordt opgeroepen om bij de VJN 2023 (of zoveel eerder als mogelijk) een voorstel aan de raad te doen voor een meer gedifferentieerd tarief. De motie loopt dus nog. Er is een brief naar de raad gestuurd over kwijtschelding. Dus hoewel er op dit terrein van alles speelt, sturen wij vooralsnog op de VJN 2023, zoals de motie ook oproept.*
(266/649) 21/T339	cie. M&S 06-07-21	Jaarstukken 2020	Financiën	In de subsidiemonitor vanaf 2022 ook te rapporteren over de ervaringen vanuit de stad met de toekenning en verantwoording van subsidies, en hierbij specifiek aandacht te hebben voor kleinere subsidie-aanvragen	15-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(267/649) 21/T336	cie. M&S 06-07-21	Jaarstukken 2020	Financiën	In de jaarstukken (vanaf 2021) specifiek terug te komen op de eerdere aanbevelingen van de raadstoetsen in de programma's (in detail).	15-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(365/649) 21/T227	Raad 08-07-21	5. Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021	Financiën	M178 Groene heffingskorting en OZB	16-05-22 *(stand van zaken) Uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2022 wordt de uitwerling aan de raad gestuurd.*
(483/649) 21/T19	cie. M&S 14-01-21	Raadsvoorstel Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording	Financiën	De wethouder zegt in de paragraaf bedrijfsvoering bij de jaarstukken 2021 en 2022 te reflecteren op de rechtmatigheidsverantwoording.	29-04-22 *(stand van zaken) Dit betreft de jaarstukken die volgend jaar (2022) gemaakt worden.*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(524/649) 20/T417	cie. M&S 17-11-20	Programmabegroting 2021	Financiën	Bij de VJN 2021 zal het college bij de Rijksoverheid (eventueel via de VNG) aandacht vragen voor de verplichte indicatoren in de begroting en over de uitkomsten de raad te informeren (SV 468 bij de PB).	16-09-21 *(stand van zaken) De raad wordt bij de Programmabegroting 2022 geïnformeerd over de stand van zaken: voor de opvolging van deze toezegging wordt samenwerking gezocht met andere (grote) gemeenten en de VNG.*
(531/649) 20/M324	Raad 05-11-20	RV Nota Inkoop	Financiën	M324 Toekomst van het aanbesteden in het sociaal domein	31-12-21 *(stand van zaken) Onderzoek zoals gevraagd in de motie is uitgevoerd. Aan rapportage wordt gewerkt en ook aan afwegingskader voor inkoop in sociaal domein. In overleg wordt er voor het eind van het jaar een RIB georganiseerd om bevindingen toe te lichten.*
(541/649) 20/T371	cie. M&S 08-10-20	Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	Financiën	Update van het social return beleid/nota (nog geen termijn, laat wethouder nog weten) via een memo/raadsbrief.	31-12-21 *(stand van zaken) Deze toezegging wordt afgehandeld.*
(626/649) 19/T355	cie. M&S 12-09-19	Vaststelling Algemene Subsidieverordening (ASV)	Financiën	De wethouder zegt toe dat een jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe subsidieverordening deze zal worden geëvalueerd. Bij de evaluatie zullen ook de kleinere subsidieontvangers worden betrokken.	31-01-22 *(stand van zaken) De evaluatie wordt in januari 2022 gestart, deze heeft dus vertraging. Door de gevolgen van de corona-uitbraak vraagt het contact tussen de subsidie-aanvragers en de gemeente intensieve aandacht. Daarnaast is bij het subsidiebureau nog steeds veel aandacht nodig voor de invoering van het nieuwe subsidiesysteem. Daarom is besloten de evaluatie ter hand te nemen na afronding van de volledige jaarcyclus van aanvraag en vaststelling van in 2020 toegekende subsidies.*
(632/649) 19/M102	Raad 06-06-19	Jaarstukken 2018	Financiën	M102 Jaarstukken leesbaar en op hoofdlijnen	01-10-21 *(stand van zaken) In behandeling, een voorstel hiervoor zal bij programmabegroting 2022 worden gedaan, hierdoor blijven jaarstukken en begroting ook aan elkaar gelijk (o.a. verzoek uit raadstoets)*
(94/649) 22/LIS2	Raad 06-01-22		Handhaving	LIS raad 3/2/22 C. van Oosten over herhaling verzoek handhaving ivm overlast Flink Amsterdamsestraatweg 253. Raad ontvangt afschrift van antwoord.	17-02-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(379/649) 21/LIS43	Raad 05-07-21		Handhaving	LIS raad 15 juli 2021. De heer P. P. over overlast terrassen café Ubica en café Twintig + reactie gemeente Utrecht. Ter afdoening in handen stellen van het college.	16-08-21 *(stand van zaken) Bij THBO (NW) gevraagd naar de svz: zaak is afgehandeld dmv reactie op brief en gesprek op 9 juli met dhr Pastoors*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(98/649) 21/T510	VBF 18-11-21	Agendapunt 7 Beantwoording SV2021 nr216 over Een darkroom die bezoekers van een feest kunnen gebruiken is geen seksinrichting	Handhaving en vergunningen	De burgemeester zegt toe om binnen de APV de mogelijkheden naar een lichter type vergunning voor een sekswerkvrije seksinrichting te verkennen en hier de raad bij de volgende APV-wijziging over te informeren.	11-04-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(113/649) 21/T495	Vragenuur 02-12-21	Vragen van de heer Te Hoonte (VVD), mevrouw Zwinkels (CDA) en de heer Bos (Stadsbelang Utrecht) inzake Handhaaf schapen in het Máximapark	Handhaving en vergunningen	Burgemeester Dijksma zal nagaan of het mogelijk is een boa speciaal voor het Máximapark vrij te maken en daar bij de raad via een brief op terugkomen in Q1.	31-03-22 *(stand van zaken) Graag overzetten naar VTH (THOR)*
(192/649) 21/M399	Raad 11-11-21	Programmabegroting 2022	Handhaving en vergunningen	M399 Een inclusief uniform bij Toezicht en Handhaving	30-06-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(445/649) 21/T111	cie. M&S 18-03-21	Raadsbrief invoeren bodycam boa's	Handhaving en vergunningen	De burgemeester zegt toe diepgaander onderzoek te laten verrichten naar het gebruik van de bodycam en van de beelden in de vorm van een monitoring/evaluatie. De uitkomsten worden voor het einde van het jaar gedeeld met de raad	31-12-21 *(antwoord niet aangegeven)*
(189/649) 21/M403	Raad 11-11-21	Programmabegroting 2022	Internationale Zaken	M403 Verken mogelijkheden Utrechtse klimaattop	30-06-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(44/649) 21/T549	VBF 16-12-21	Raadsvoorstel Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt voor de zomer van 2022 bij uitvoeringsagenda terug op het meten van de effectiviteit van de gekozen instrumenten en de financiële gevolgen van de gemeente t.a.v. de vergunningsplicht	15-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(45/649) 21/T548	VBF 16-12-21	Raadsvoorstel Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt voor de zomer van 2022 terug op de inzet van het Multidisciplinair Toezichtteam in Utrecht	15-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(46/649) 21/T547	VBF 16-12-21	Raadsvoorstel Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zegt toe om voor de VJN 2022 met een plan te komen voor het aantrekken van ervaringsdeskundigen en de inzet ervan.	31-05-22 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(72/649) 21/T526	Raad 23-12-21	Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	M501 Samenwerking en regie nodig om integrale aanpak te laten slagen	01-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(73/649) 21/T525	Raad 23-12-21	Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	M499 Meld Bewust	01-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(74/649) 21/T524	Raad 23-12-21	Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	M496 Deelnemen aan het wietexperiment	01-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(75/649) 21/M495	Raad 23-12-21	Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	M495 Lobby voor een progressiever, realistischer drugsbeleid	01-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(76/649) 21/M493	Raad 23-12-21	Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden': tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit	Openbare orde en veiligheid	M493 Actieplan tegen etnisch profileren	01-07-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(118/649) 21/T490	Vragenuur 18-11-21	Vragen van de heer Walenkamp (Stadsbelang Utrecht) inzake Koester erfgoed pandhof Sinte Marie	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester Dijksma zal navragen of het mogelijk is of er, met name in de zomertijd, een langere openstelling van het pandhof Sinte Marie kan zijn, waarbij de overlast beperkt kan worden gehouden en de raad hier in Q1 over informeren	31-03-22 *(stand van zaken) Deze moet door Veiligheid in behandeling worden genomen.*
(164/649) 21/T443	Raad 27-10-21	Programmabegroting	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zegt toe de raad in januari 2022 te informeren over het plan van aanpak straatintimidatie.	27-01-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(202/649) 21/T417	Raad 11-11-21	Programmabegroting 2022	Openbare orde en veiligheid	M367 Ambitieus Veiligheidsbeleid	11-05-22 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(218/649) 21/T405	Raad 16-09-21	Vragen van de heer Bakker (D66), de heer Rood (GroenLinks), de heer Wijmenga (ChristenUnie), mevrouw Sturkenboom (Student & Starter) en de heer Bosse (PvdA) inzake European Life Goals Games 2021	Openbare orde en veiligheid	Wethouder Voortman zal de raad op de hoogte houden van de gesprekken die met de Stichting Life Goals worden gevoerd over de mogelijkheden die het Life Goals Youth-programma kan bieden als aanvulling op de inzet die in Utrecht al plaatsvindt in het kader van het voorkomen van jeugdcriminaliteit.	17-01-22 *(stand van zaken) Deze toezegging hoort bij OOV, portefeuille van de wethouder (afgestemd met Monique van der Werf van OOV).*
(293/649) 21/T296	cie. M&S 23-06-21	VJN 2021	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester zegt toe om in de gesprekken met ondernemers over de aanpak Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat aandacht te geven aan de bevordering van het positieve imago van beide straten.	31-03-22 *(stand van zaken) Op de volgende wijze besteden we aandacht aan de bevordering van het imago:* *- De aanloopstraten van de binnenstad zoals de ASW worden meegenomen in de promotie in 2022 van Utrecht Marketing.* *- In het raadsvoorstel 'Grenzen stellen, perspectief bieden' geven we aan op welke wijze we willen investeren in een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers in deze gebieden door versterking van de weerbaarheid en de aanpak van criminele inmenging.* *- Bevordering van het imago maakt onderdeel uit van de Economische visie – die samen met ondernemers is opgesteld* *- die begin 2022 aan uw raad wordt aangeboden.* *- Er is een straat conciërge in de gebieden actief die o.a. inzet op het versterken van de relaties met de (individuele) ondernemers.* *- In samenwerking met studenten 'Marketing en communicatie' en ondernemersvereniging #ASW030 wordt een communicatieplan opgesteld met o.a. als doel imagoverbetering.*
(360/649) 21/T235	Raad 08-07-21	5. Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021	Openbare orde en veiligheid	M212 Je Moeder	30-06-22 *(stand van zaken) Samen met externe partners is een bewustwordingscampagne ontwikkeld, maar zoals ook al besproken tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst op 12 oktober 2021 is er voor gekozen om de dadergerichte elementen in de aanpak van straatintimidatie te verstevigen. Bij deze doorontwikkeling hoort ook een aangepaste bewustwordingscampagne. Voorstel: verwachting is dat de toezegging afgedaan kan worden in Q2 van 2022.*
(440/649) 21/T122	Raad 25-03-21	Actuele moties	Openbare orde en veiligheid	M45 Stop stigma op woonwagenstandplaatsen	31-12-21 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(470/649) 21/T52	Raad 04-02-21	Raadsbrief Berichtgeving vondst Park Transwijk	Openbare orde en veiligheid	Voor de zomer komt college met een Nota van Aanpak effecten criminaliteit in de wijken.	01-10-21 *(stand van zaken) Tijdens de commissie Mens en Samenleving van 23 juni jl. is aangegeven dat de nota nog nadere afstemming vraagt met diverse (maatschappelijke) partners in de stad die aan de nota/aanpak willen bijdragen. Hiervoor wordt het zomerreces benut waarna de nota aan uw raad wordt aangeboden. Voorstel: datum afdoening aanpassen naar 1 oktober 2021.*
(497/649) 20/T546	Raad 03-12-20	Programmabegroting 2021-2024	Openbare orde en veiligheid	M378 Betere verdeling tussen vaste en flexibele camera's	01-07-22 *(stand van zaken) Zie raadsbrief 'Verplaatsing flexibele camera's' van 30 juni jl. (kenmerk: 8621849). Daarin wordt toegelicht dat de motie wordt meegenomen in de evaluatie cameratoezicht. De resultaten van de evaluatie worden naar verwachting in de eerste helft van 2022 opgeleverd. Voorstel: datum afdoening aanpassen naar 1-7-2022.*
(522/649) 20/T424	cie. M&S 18-11-20	Programmabegroting 2021	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt in januari met een brief in antwoord op de vraag om de aanpak van de mensenhandel te prioriteren op een aantal sectoren en de sectoren waarop dat dan betrekking kan hebben.	31-03-22 *(stand van zaken) Tijdens de vergadering van de commissie Mens en samenleving van 27 oktober 2021 is aangegeven dat het proces door corona vertraging heeft opgelopen en dat we een paar maanden extra nodig hebben voor een plan van aanpak mensenhandel. Voorstel: datum afdoening aanpassen naar 31 maart 2022.*
(523/649) 20/T421	cie. M&S 18-11-20	Programmabegroting 2021	Openbare orde en veiligheid	De burgemeester komt in Q1 met een raadsbrief t.a.v. een fundamentele beschouwing m.b.t. flexibele en vaste camera's.	31-03-21 *(stand van zaken) Tijdens het slotdebat programmabegroting 2021 is M378 'Betere verdeling tussen vaste en flexibele camera's' overgenomen. Deze toezegging komt terug in de motie.*
(126/649) 21/T484	Raad 16-12-21	Raadsvoorstel Antidiscriminatie agenda	Organisatie en Personeel	M443 Bevorder diversiteit bij deelnemingen van de gemeente	30-06-22 *(stand van zaken) Zoals afgestemd overzetten naar HRM, Elkie van Ginneken (Mens en Organisatie)*
(290/649) 21/T303	cie. M&S 23-06-21	VJN 2021	Organisatie en Personeel	-Wethouder zegt toe om tbv volgende CAO onderhandelingen te peilen of er bij medewerkers behoefte is aan keuze bij inzet van verplichte verlofdagen en als dat er is en het juridisch kan dit te betrekken bij de inzet voor de volgende CAO onderhandelingen (termijn afhankelijk van looptijd cao, Q2 2022?)	30-06-22 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(411/649) 21/T168	cie. M&S 29-04-21	Raadsvoorstel Rekenkameronderzoek: 'Zo sterk als de zwakste schakel. Een onderzoek naar de informatieveiligheid in de gemeente Utrecht'	Organisatie en Personeel	Wethouder Voortman zegt toe om de raad uiterlijk in het eerste kwartaal van 2022 een roadmap met nadere informatie over de verbeteringen van de informatiebeveiliging te sturen. In de roadmap neemt het college onder meer aandacht aan: een meerjarig plan waarin helder verwoord staat wie, wat en wanneer onderneemt inzake een betere informatiebeveiliging.	31-03-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(520/649) 20/T431	cie. M&S 18-11-20	Programmabegroting 2021	Organisatie en Personeel	De wethouder zegt toe tijdig, uiterlijk Q1 2022, de afwegingen m.b.t. het in dienst nemen van beveiliging te delen met de raad	31-03-22 *(antwoord niet aangegeven)*
(534/649) 20/T397	Raad 05-11-20	RV Inkoop	Organisatie en Personeel	M325 Toewerken naar 1% aandeel wijk- en bewonersinitiatieven	31-03-22 *(stand van zaken) Dit wordt Q1, middels raadsbrief wordt de raad geïnformeerd.*
(535/649) 20/T396	Raad 05-11-20	RV Nota Inkoop	Organisatie en Personeel	M323 Aan de bak met innovatie(f) inkopen	30-06-23 *(stand van zaken) Streefdatum is Q2 2023: in de tekst van deze motie is opgenomen dat de terugkoppeling wordt gekoppeld aan T368. De streefdatum van T368 staat op Q2 2023.*
(542/649) 20/T370	cie. M&S 08-10-20	Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	Organisatie en Personeel	De wethouder zegt toe het MVI actieplan te gaan updaten in de breedte (4e kwartaal 2021), vwb o.a. duurzaamheid en dierenwelzijn.	31-03-22 *(stand van zaken) Over deze toezegging volgt in Q1 2022 een wethoudersbrief waarin staat dat de update in 2022 zal plaatsvinden doordat vanuit het ministerie nieuwe richtlijnen komen voor MVI actieplannen.* *Er is al overleg geweest met de wethouder, concept tekst ligt klaar.*
(543/649) 20/T368	cie. M&S 08-10-20	Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	Organisatie en Personeel	Over 3 jaar (2e kwartaal 2023) een evaluatie-moment in te plannen of de nota inkoop voldoet (in relatie met bijvoorbeeld de Utrechtse waarden)	30-06-23 *(antwoord niet aangegeven)*
(577/649) 20/T177	cie. M&S 25-06-20	Aanpak racisme en discriminatie	Personeel en Organisatie	De wethouder zegt toe om de raad te informeren (inclusief duiding) over de uitkomsten van het onderzoek van Movisie naar Institutioneel racisme (Q4 2020).	31-12-20 *(antwoord niet aangegeven)*

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(578/649) 20/T176	cie. M&S 25-06-20	Aanpak racisme en discriminatie	Personeel en Organisatie	De wethouder zegt toe om de gemeente Amsterdam te raadplegen m.b.t. serious games en hierop in Q3 2020 terug te komen in de brief over stand van zaken actieplan diversiteit en inclusie gemeentelijke organisatie	30-09-20 *(antwoord niet aangegeven)*
(591/649) 20/T72	Raad 12-03-20	actuele motie 69, neem de catering in eigen dienst	Personeel en Organisatie	Wethouder Voortman zal op een rij zetten hóe een scheiding tussen inbesteden van personeel en aanbesteden van producten bij de catering geregeld kan worden (los van of we daartoe overgaan).	30-06-20 *(antwoord niet aangegeven)*
(247/649) 21/T371	Raad 15-07-21	RV intrekking verordening op de elektronische bekendmaking en kader regelgevingbeleid	Publieksdienstverlening	Wethouder Klein zal nagaan of de stukken ook op het stadhuis ter inzage kunnen liggen en in oktober in een brief aan de raad laten weten of dat kan.	31-10-21 *(stand van zaken) Reactie van wethouder Voortman wordt meegenomen in de voortgangsbrief PDV (planning begin nov.)*
(260/649) 21/M304	Raad 16-09-21	11 Raadsvoorstel Actieprogramma Samen stad maken Initiatief	Publieksdienstverlening	M304 Buurtadviseurs bereik je niet via 14030	16-12-21 *(stand van zaken) motie hoort bij publiekdienstverlening. De bestuurlijke contactpersonen bij publiekdienstverlening weten ervan.*
(269/649) 21/T331	cie. M&S 01-07-21	Raadsvoorstel Visie Digitale Stad 2021-2025	Publieksdienstverlening	De wethouder zegt toe de digitale informatievoorziening van de gemeente (nieuwsbrieven etc.) te beoordelen op vindbaarheid en effectiviteit en waar nodig verbeteringen aan te brengen. Opbrengsten zullen worden meegenomen in de visie op dienstverlening die in het najaar van 2021 aan de raad wordt aangeboden (raadsvoorstel).	30-11-21 Beantwoord in voortgangsbrief PDV d.d. 8 februari 2022 id 5317
(291/649) 21/T302	cie. M&S 23-06-21	VJN 2021	Publieksdienstverlening	Wethouder Voortman zegt toe om direct na de zomer met een brief te komen met informatie over het studentinformatiepunt	30-09-21 *(stand van zaken) Beantwoord in Raadbrief voortgang Publieksdienstverlening d.d. 8 februari 2022 id 5317*
(292/649) 21/T301	cie. M&S 23-06-21	VJN 2021	Publieksdienstverlening	Wethouder zegt toe om in Q3 een raadsbrief te sturen waarin staat hoe het thuisbezorgen van rijbewijzen nu is geregeld en hoe we er mee omgaan als beperkingen rond corona zijn opgeheven.	30-09-21 Beantwoord in voortgangdbrief Publieksdienstverlening d.d. 8 februari 2022 id 5317
(368/649) 21/T224	Raad 08-07-21	5. Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021	Publieksdienstverlening	M174 Informatiepunt studentenverenigingen	16-09-21 Beantwoord in voortgangsbrief publieksdienstverlening d.d. 8 februari 2022 id 5317
(521/649) 20/T428	cie. M&S 18-11-20	Programmabegroting 2021	Publieksdienstverlening	De wethouder zegt toe n.a.v. vragen over een studenteninfopunt om te onderzoeken wat studenten ingewikkeld vinden, wat hen helpt, hier specifiek studentorganisaties bij te betrekken en komt hierop in Q2 terug in de volgende voortgangsbief PDV	31-12-21 Voortgang beantwoord in raadbrief voortgang publieksdienstverlening d.d. 8 februari 2022 id 5317

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF dd16 februari 2022(inclusief voortgangsinformatie)

nummer	datum	agendapunt	portefeuille	onderwerp	streefdatum, antwoord, stavaza
(263/649) 21/T349	Raad 16-09-21	11 Raadsvoorstel Actieprogramma Samen stad maken Initiatief	Wijkgericht werken en participatie	M302 Challenges dagen uit om mee te doen	30-06-22 *(stand van zaken) Voor de zomer van 2022 worden challenges geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie weten we of en hoe we challenges kunnen opnemen als participatiemethode en hoe we dat actief onder de aandacht kunnen brengen van initiatiefnemers. We zullen de raad hierover in het voorjaar van 2022 informeren.*

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2391
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	7.1
Titel	Burgerinitiatief ‘Geef Utrechters meer invloed’.
ID	2561
Behandelend ambtenaar	Gert Dijkstra, namens EenUtrecht
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	23 december 2021
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	27 januari 2022
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Burgerinitiatief ‘Geef Utrechters méér invloed’.

Beleidsveld	Participatie
Organisatieonderdeel	
Opsteller	Gert Dijkstra, namens EenUtrecht
Kenmerk	9545218
Vergaderdatum Raad	23 december 2021
Geheim	Nee

Burgerinitiatief ‘Geef Utrechters méér invloed’.

De initiatiefnemer stelt de gemeenteraad voor te besluiten om de volgende vier uitgangspunten van participatie bij projecten toe te voegen aan de bestaande ‘Participatie- en inspraakverordening gemeente Utrecht’ (besluit gemeenteraad d.d. 2 juli 2019; vastgesteld d.d. 21 november 2019):

[Beschrijf zo concreet mogelijk de gevraagde beslissing. Welk(e) besluit(en) wil je dat de raad neemt? Wees kort en duidelijk.]

1. [Beslispunt 1]

Bij gemeentelijke projecten altijd ***eerst*** met belanghebbende Utrechters (bewoners, gebruikers en buurtondernemers) als gelijkwaardige gesprekspartners om de tafel te gaan, daarna pas met marktpartijen.

2. [Beslispunt 2]

Met hen alle informatie ***transparant*** te delen, net als met marktpartijen.

3. [Beslispunt 3]

Hen het recht te geven ***voorstellen*** in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht.

4. [Beslispunt 4]

Aan te geven waar in het project de Utrechters wél een ***beslissende stem*** hebben.

[Werk deze beslispunten verder uit op pagina 2.]

De initiatiefnemer,

Gert Dijkstra,
namens EenUtrecht.

Samenvatting

[Wat is - in enkele zinnen en eenvoudig en helder beschreven - de kern van het besluit dat / de besluiten die je de raad vraagt te nemen?]

Utrechters méér invloed geven bij gemeentelijke projecten. Dat is hard nodig omdat de huidige inbreng en invloed van Utrechters bij projecten die de eigen leefomgeving raken onvoldoende is. Daarmee wordt geen recht gedaan aan het belang van deze Utrechters ofwel het lokale (sociaal) eigenaarschap en ook niet aan de buurt- en ervaringsdeskundigheid van al die Utrechters die in of nabij het betreffende project wonen, werken en studeren.

Dan gaat het over al die projecten (veelal ruimtelijk van karakter) die ingrijpen op de leefomgeving van vele Utrechters én waar de gemeente initiatiefnemer of een belangrijke belanghebbende partij is. Nagenoeg altijd kan de gemeente zelf invloed uitoefenen en kan zij dat ook organiseren (of eisen van de particuliere initiatiefnemer) voor de belanghebbende Utrechters die er wonen, werken of studeren.

Toelichting, argumenten en kanttekeningen

Aanleiding
[Waarom kom je met dit voorstel? Wat is de aanleiding?]

Aanleiding is drieledig:

- ✓ dat de gemeente te vaak en onterecht wensen, initiatieven en voorstellen van Utrechters ***negeert*** bij de aanpak van gemeentelijke projecten;
- ✓ dat Utrechters nu jaarlijks meer dan ca. 20-30 petities en burgervoorstellen indienen en er ***écht te weinig*** door de gemeente mee wordt gedaan;
- ✓ dat de gemeente bij een project nu over alles beslist en Utrechters soms adviseren en dit ***geen*** recht doet aan het eigenaarschap en de deskundigheid in de buurt.

Dat wordt zichtbaar in diverse voorbeelden. Een indringend voorbeeld is de manier waarop Utrechters zijn betrokken bij het nieuwbouwplan voor de Merwedekanaalzone. Dat voorbeeld is in een aparte bijlage nader toegelicht. Maar deze casus is geen unicum. Helaas komt dit vaker voor; te vaak.

Context en doel
[Hoe is de situatie nu? Wat is het probleem? Wat moet er in jouw ogen veranderen en waarom? Wat wil je bereiken?]

Je praat mee, maar wordt niet gehoord. Je wil met buren een eigen idee/plan uitwerken, maar die ruimte geeft de gemeente niet. Zo verliezen Utrechters het vertrouwen in overheid én politiek. Dat moet anders. Bij gemeentelijke projecten verdienen bewoners, gebruikers en buurtondernemers méér invloed.

Goede redenen om dat te doen zijn:
(1) ***Belang eigen leefomgeving gaat voor alle andere belangen***.
Gemeentelijke projecten raken (bijna altijd) de eigen persoonlijke leefomgeving van Utrechters en dat is een hoger belang dan welk ander belang ook. Als je zelf ergens woont, werkt of studeert is de kwaliteit en de beschikbaarheid van de eigen woon-, werk- of studieruimte zo belangrijk. Zonder dat is het wonen, werken (of ondernemen) en studeren niet of niet goed mogelijk; het raakt een primaire behoefte en een persoonlijk belang. Anders gezegd, Utrechters zijn feitelijk 'sociaal eigenaar' van de plek, de ruimte, waarin zij wonen, werken en/of studeren. Bij belangrijke wijzigingen van die (leef)ruimte is het logisch dat deze belanghebbende Utrechters direct en actief worden betrokken. Meer dan alle andere betrokken partijen zoals vastgoedeigenaren die er niet zelf wonen en van beleggers en projectontwikkelaars; ofwel iedereen met alleen een commercieel belang. Kortom, een persoonlijk belang gaat voor een commercieel belang.
(2) ***Kwaliteit van de projecten wordt er beter van***.
Utrechters ter plekke zijn veelal buurt- en/of ervaringsdeskundig én kunnen zodoende kwalitatief een belangrijke bijdrage leveren aan het project. Sterker nog, in een goed mix met alle andere deskundigheden kan het er voor zorgen dat het project sterker wordt, kwalitatief beter. Meer deskundigheid levert altijd meer inzichten op, betere (en goedkopere) oplossingen en een fijner traject.
(3) ***Het vertrouwen in overheid en politiek neemt toe***.
Nu is het omgekeerde te vaak het geval. Als Utrechters worden 'genegeerd' verliezen zij vaak het vertrouwen in de gemeente, de overheid. Soms verliezen de Utrechters ook het vertrouwen in de politiek (de gemeenteraad) omdat in het politieke debat vaak te weinig en te laat er aandacht is voor het belang van de Utrechters zelf. Als we meer invloed gaan organiseren gaan we dit verlies van vertrouwen kunnen stoppen. Mensen zijn best bereid een 'nee' te accepteren, zo lang ze maar zien en ervaren dat ze zijn gehoord, dat eigen voorstellen serieus zijn genomen en zorgvuldig afgewogen.

Zie verder ook de bijlage 'Toelichting voorstellen Geef Utrechters méér invloed.'

Financiën

[Als uitvoering van dit burgerinitiatief kosten met zich meebrengt: een globale schatting van die kosten]

Nihil. De voorstellen kunnen eerder zelfs kosten besparen. Als Utrechters meer en eerder meedenken en invloed hebben bij gemeentelijke projecten zal dat leiden tot:

- ✓ kortere (en goedkopere) procedures (met minder bezwaren in een later stadium);
- ✓ kwalitatief betere (en goedkopere) oplossingen (waardoor er meer ruimte gaat zijn voor het inpassen van het project in de leefomgeving van alle direct belanghebbende Utrechters).

Bijlagen

- ✓ Petitietekst ‘Geef Utrechters méér invloed’.
  Zoals opgenomen op petitie.nl (met ruim 1.000 handtekeningen).

- ✓ Toelichting voorstellen ‘Geef Utrechters méér invloed’ d.d. 5 oktober 2021.
  Nadere uitwerking van de voorstellen en onderbouwing van het waarom.

- ✓ Invloed van burgers? Gevolgen nieuwe wijk Merwede voor omwonenden d.d. 28 mei 2021.
  Uitgewerkt voorbeeld, samen met o.a. ‘Houd Rivierenwijk Leefbaar’.

- ✓ Artikel AD Utrechts Nieuwsblad ‘Utrechter kan vaak niet gelijkwaardig meepraten’ d.d. 17 juli 2021.

TOELICHTING
Voorstellen ‘Geef Utrechters méér invloed’

Waarom

Te vaak zijn Utrechters ontevreden met hoe zij mee kunnen praten of meedoen in een project van de gemeente. Je praat mee, maar wordt niet gehoord. Je wil met buren een idee of plan uitwerken en indienen, maar die ruimte geeft de gemeente niet. Dat wordt treffend duidelijk in bijvoorbeeld het participatietraject voor de nieuwe wijk Merwede, waar bewoners, omwonenden, watersporters en buurtondernemers ofwel lokale belanghebbende Utrechters: [1]

- ✓ ***te laat werden betrokken***, namelijk pas nadat de gemeente met de andere grondeigenaren en vastgoedontwikkelaars al een ontwerp hadden gemaakt inclusief o.a. diverse bruggen die de kwaliteit van de leefomgeving in negatieve zin flink gaat raken;
- ✓ ***heel veel relevante (project)informatie niet (vaak ook weggelakt) of (veel) te laat aan hen werd gegeven***, bijvoorbeeld over verklarende berekeningen van de verkeersstromen en de noodzaak van de bruggen, als ook over al eerder gemaakt afspraken tussen de gemeente en de betrokken grondeigenaren en vastgoedontwikkelaars;
- ✓ ***zij geen ruimte kregen voor het (laten) uitvoeren van een eigen onafhankelijke evaluatie of het uitwerken van een eigen alternatief ontwerp of plan***, zoals het negeren van de vraag om een onafhankelijk onderzoek naar de noodzaak van het aantal bruggen bij Merwede;
- ✓ ***en zij als lokale belanghebbende Utrechters wel welkom waren op informatieavonden en konden adviseren, maar op geen enkel onderdeel mochten meebeslissen***, ook niet bij zaken waar zij zelf ingrijpend in werden geraakt, zoals het kunnen (mede) bepalen van belangrijke voorwaarden voor de inpassing van verkeersstromen in de eigen buurt of voor het (mede) vastleggen van randvoorwaarden waaraan een brug dient te voldoen opdat de watersport ongehinderd kan blijven voortbestaan.

Het voorbeeld van de nieuwe wijk Merwede is geen incident, eerder een voorbeeld van hoe het vaak gaat. Te vaak negeert de gemeente onterecht wensen, initiatieven en voorstellen van Utrechters bij de aanpak van gemeentelijke projecten. Bij Merwede heeft de bewonersgroep ‘Houd Rivierenwijk Leefbaar’ nog een petitie ingediend bij de gemeente tegen de komst van nieuwe bruggen over het Merwedekanaal met meer dan 1.700 handtekeningen (oktober 2019); zonder enig (zichtbaar) effect. Ook dat komt te vaak voor. In het afgelopen jaar (2020-2021) zijn er minimaal 25 petities (via petitie.nl) door Utrechters bij de gemeente ingediend, waar de gemeente écht te weinig mee heeft gedaan. [2]
De gemeente beslist nu over alles en Utrechters adviseren (soms) en dat doet ***geen*** recht aan het eigenaarschap en de deskundigheid in de buurt. Bovendien, zo verliezen Utrechters het vertrouwen in overheid én politiek. Dat moet anders.

[1] Publicatie (EenUtrecht): ‘Invloed van burgers? De nieuwe wijk Merwede heeft (zeer) grote gevolgen voor de huidige bewoners, ondernemers en sporters in en nabij Merwede. Hebben zij daar als belanghebbenden (enige) invloed op én, daar waar het hen zelf raakt, ook een (beslissende) stem in?’ Datum: 28 mei 2021.
[2] EenUtrecht inventariseert dit met vragen als: (i) worden jullie serieus genomen en (ii) heeft jullie petitie effect bij de gemeente?

Waarover gaat het?
De petitie 'Geef Utrechters méér invloed' gaat ***alleen over burgerparticipatie***, namelijk het proces waarin burgers meedenken, meedoen of meebeslissen in het domein van de overheid, in dit geval de gemeente Utrecht. Dan is het de burger die participeert. Maar het kan ook andersom, namelijk als de overheid participeert in het domein van de gemeenschap, dat van de buurt en de burgers, bewoners en buurtondernemers. Dat vereist mogelijk een aparte petitie over overheidsparticipatie en over het erkennen van het (sociaal) eigenaarschap bij de gemeenschap en dus over (meer) zeggenschap bij burgers. Een dergelijk voorstel 'Maak de Utrechtse gemeenschap sterker' is in voorbereiding.

Bij het burgervoorstel 'Geef Utrechters méér invloed' gaat het vooral over de burgerparticipatie bij ***ruimtelijke gemeentelijke projecten*** (bij sociale en economische projecten kan het regelmatig ook van toepassing zijn). Met een gemeentelijk project wordt bedoeld een (ruimtelijk) plan of voorstel ofwel initiatief waarbij de gemeente een belangrijke invloedrijke partij is. De gemeente is namelijk soms betrokken als (gedeeltelijke) grondeigenaar, soms ook als (mede)financier en bijna altijd ook nog als kaders stellende publieke partij (via een omgevingsplan of -visie en uiteindelijk ook met het verlenen van vergunningen). In de nieuwe omgevingswet kan daarentegen iedereen initiatiefnemer zijn (bijv. een marktpartij, de overheid zelf of een burger/buurtorganisatie) en de initiatiefnemer krijgt dan van de overheid te horen waar de participatie van burgers bij het initiatief c.q. het ruimtelijke plan of voorstel aan moet voldoen. Verder schrijft de nieuwe omgevingswet voor dat onder participatie moet worden verstaan "het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit". [3] De verdere invulling daarvan ligt vervolgens vooral bij de lokale gemeente. Hoe zit dat in Utrecht?

Huidige aanpak gemeente Utrecht
De vier voorstellen in de petitie 'Geef Utrechters méér invloed' zijn op dit moment geen staande praktijk in Utrecht en worden niet of zeer beperkt op onderdelen toegepast. Dat is logisch, want de vier voorstellen gaan aanmerkelijk verder dan wat tot nu toe door de gemeente is vastgelegd in afspraken en besluiten van de Utrechtse gemeenteraad; zoals beschreven in het 'Actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier' en uitgewerkt in de 'Participatie- en inspraakverordening gemeente Utrecht' (beide juli 2019). [4] Dit gemeentelijke kader gaat vooral over 'burgerparticipatie' (gemeente als 'initiatiefnemer'). Over 'overheidsparticipatie' (samenleving als initiatiefnemer) is een afzonderlijke aanpak in de maak: 'Actieprogramma Samen stad maken: Initiatief' (concept juni 2021).

Wat willen de Utrechters?
Veel actieve Utrechters willen ook méér invloed én zijn niet tevreden met de huidige aanpak van de gemeente Utrecht; sommigen zijn zelfs zwaar teleurgesteld en vinden de huidige aanpak 'een stap terug in de tijd'. Een grote groep actieve Utrechters, waaronder vele initiatiefnemers van diverse 'Bewoners-, Buurtondernemers- en Buurt-Organisaties' organisaties, heeft samen met enkele gemeenteraadsleden de 'Utrechtse Principes voor samen stad maken' opgesteld (2019). [5]

[3] Participatie en de Omgevingswet. BZK Aan de slag met de Omgevingswet d.d. maart 2020.
[4] Het 'Actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier' (2019) beschrijft vier strategieën op participatie, namelijk (1) maatwerk leveren, (2) participatie toegankelijke maken, (3) kracht, kennis en kunde van de stad benutten, (4) kwaliteit verhogen en (5) ontwikkelen.
[5] De zes 'Utrechtse Principes voor samen stad maken' (27 maart 2019) zijn: (1) we vullen het samen in en hebben er samen regie op, (2) bewoners en gemeente maken samen de participatie representatiever en inclusiever, (3) wat bewoners zelf kunnen doen mogen bewoners

Deze zijn door de gemeente Utrecht tot op heden (nog) niet geadopteerd als de basis voor de participatie en zeggenschap in onze stad. In deze 'Utrechtse principes' wordt, als het gaat over burgerparticipatie, o.a. gepleit voor een gelijkwaardig speelveld, met bijv. de oproep aan de gemeente om 'transparant te zijn over bijv. grondpolitiek en vastgoedbeleid', dat 'bij strategische afspraken met marktpartijen en grote instituties als norm bewoners als volwaardige partij aan tafel zitten' én om in te zetten op 'buurtrechten'. Met die laatste wordt verwezen naar de buurtrechten zoals door het LSA beschreven en gepromoot, waaronder – relevant bij burgerparticipatie – het 'recht op buurtplanning' (de buurt heeft het recht zelf het voortouw te nemen bij de inrichting van de eigen wijk, buurt, straat of plein), het 'recht op een open overheid' (buurtbewoners zijn altijd tijdig op de hoogte en snappen wat er gezegd wordt) en het 'recht op zelfgekozen ondersteuning' (met geld van de overheid). [6]

Vandaar de inzet om met het burgervoorstel 'Geef Utrechters méér invloed' in de vorm van een petitie de gemeenteraad te verleiden alsnog in te stemmen met de volgende vier voorstellen.

TOELICHTING PER VOORSTEL

(1) Bij gemeentelijke projecten altijd eerst met lokale belanghebbende bewoners, gebruikers en buurtondernemers als gelijkwaardige gesprekspartners om de tafel te gaan, daarna pas met marktpartijen.

Te vaak horen bewoners of buurtondernemers pas van een plan of voorstel als de initiatiefnemer (de gemeente zelf en/of één of meerdere marktpartijen) dat al op hoofdlijnen heeft uitgewerkt met de gemeente. In het geval van Merwede was er – zonder samenspraak met bewoners – in 2018 toch ineens een ontwerp waar al meerdere bruggen waren ingetekend, met alle nadelige gevolgen van dien voor de omliggende buurten en watersporters op het Merwedekanaal. Zelfs de bewoners van een woonboot werden moesten plotsklaps vernemen dat hun woonplaats zou verdwijnen! Dat is geen incident. In de meeste gevallen komen bij een (ruimtelijk) initiatief altijd eerst de gemeente en enkele marktpartijen aan tafel (een ieder die grond of geld wil inbrengen), die bespreken dan alvast het eerste plan van de initiatiefnemer en werken dat vaak al (iets) verder uit en pas dan worden de lokale belanghebbende Utrechters uitgenodigd, namelijk de bewoners, omwonenden, gebruikers en/of buurtondernemers. Dat kan en moet 'andersom'. De initiatiefnemer doet er goed aan eerst met die lokale belanghebbenden om de tafel te gaan zitten. Doel is dan om na te gaan wat voor hen belangrijke voorwaarden zijn, ideeën, obstakels, kansen of wat ook. Waarom is dit nodig en nuttig?

Het is nodig omdat lokale belanghebbenden door het initiatief geraakt kunnen worden in hun leefomgeving én het dus urgent is hen zo vroeg mogelijk daarop te bevragen en na te gaan hoe ook zij baat kunnen hebben bij het initiatief. En het is ook nuttig omdat juist lokale belanghebbenden vaak goed weten wat er lokaal speelt, wat kan en niet kan en hoe het initiatief de buurt kan versterken. De bestaande kaders van de gemeente Utrecht (vastgelegd in 'Samen stad maken' en de 'Participatie- en inspraakverordening') laten dit te veel open, want de voorgeschreven 'in een vroeg stadium (…)

zelf doen, (4) bewoners krijgen naast verantwoordelijkheid ook zeggenschap middelen voor participatie, (5) versterk de relatie tussen representatieve en directe democratie en (6) bouw gezamenlijk aan een gelijkwaardiger speelveld.

[6] Naast deze drie rechten hanteert het LSA (Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners) nog een drietal rechten, namelijk het 'recht op gebouwen en openbare ruimtes', het 'recht om uit te dagen' en het 'recht van toegang tot geld' (bron: https://www.lsabewoners.nl/buurtrechten/).

betrekken van belanghebbenden' wordt door marktpartijen en gemeente nu vaak nog gelezen als 'zo snel mogelijk nadat we zelf als markt en overheid alvast (enkele) eerste afspraken en belangrijke uitgangspunten voor het idee, plan of voorstel hebben gemaakt'. De gemeenteraad moet strikter en duidelijker vastleggen wat hier de goede volgorde is, zeker in het geval de gemeente zelf initiatiefnemer of invloedrijke partij is én iedereen wel aanvoelt dat de buurt wordt 'geraakt'.

(2) Met hen alle informatie transparant te delen, net als met marktpartijen.
Te vaak komt het nu nog voor dat de initiatiefnemer en/of de gemeente niet alle relevante (en niet bedrijfsvertrouwelijke) informatie deelt met alle lokale belanghebbenden. Het voorbeeld bij Houd Rivierenwijk Leefbaar in het project van de nieuwbouwwijk Merwede is wel heel schrijnend. Soms werd vrijgegeven projectinformatie grotendeels zwart gelakt en vaak kwam de informatie (veel) te laat, zodat tijdig reageren door de lokale belanghebbenden niet (meer) goed mogelijk was. Dat moet écht anders. Iedereen heeft recht op dezelfde informatie, gelijktijdig. Ook dat wordt nu nog niet in de gemeentelijke kaders van de gemeente expliciet geborgd. Daar worden alleen procesmatige zaken beschreven, zonder duidelijke algemene kaders vast te leggen, zoals over het transparant en tijdig delen van alle relevante informatie met alle belanghebbenden. Ook dit vraagt een veel striktere omschrijving van zaken door de gemeenteraad van Utrecht, zodat klip en klaar is dat alle enigszins relevante (en niet bedrijfsvertrouwelijke) informatie met alle partijen direct wordt gedeeld.

(3) Hen het recht te geven voorstellen in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht.
In het voorbeeld van Merwede werden dergelijke verzoeken vanuit de buurt niet gehonoreerd of zelfs genegeerd; zoals het verzoek om de verkeersberekening (van belang voor de onderbouwing van de extra bruggen) nog een keer door een gezamenlijk te betrekken onafhankelijke derde te laten narekenen. Feitelijk gaat het dan om een evaluatie of onderzoek, (mede) in opdracht van lokale belanghebbenden zelf. De eerder genoemde 'buurtrechten' (LSA) komen deels in dit voorstel c.q. 'recht' terug, namelijk het recht op buurtplanning en het recht op zelfgekozen ondersteuning.

(4) Aan te geven waar in het project de Utrechters wél een beslissende stem hebben.
Bij Merwede hadden bewonersgroepen zoals Houd Rivierenwijk Leefbaar en gebruikers zoals de watersporters op het Merwedekanaal geen enkele beslissende stem. Dat had heel goed wél gekund, bijv. over vervangend of extra groen in de wijk, waar wel of niet stedelijke routes door de wijk mogen komen en/of welke compenserende maatregelen daar voor nodig zijn én aan welke voorwaarden een brug moet voldoen wil deze de watersport niet frustreren. Ook hierin is Merwede niet uniek. Zo goed als bij alle (ruimtelijke) projecten is er een effect op de leefomgeving van de lokale Utrechters, regelmatig zelfs een groot effect of soms zelfs ingrijpend. Als een project raakt aan de leefomgeving van lokale belanghebbende Utrechters is het van groot belang dat zij zelf daar iets over te zeggen hebben én op onderdelen, daar waar relevant, (mede) met een beslissende stem. Vanzelfsprekend is het zo dat als het gaat over bijv. het aantal woningen in Merwede of hoeveel bruggen extra nodig zijn de gemeenteraad het laatste woord heeft, maar tegelijkertijd is het ook niet vanzelfsprekend dat lokale belanghebbenden alleen maar mogen adviseren en nergens directe invloed op hebben. In de huidige gemeentelijke kaders is sprake van raadplegen, adviseren of co-creëren (het samen met de gemeente ontwikkelen van een plan), maar nergens wordt nog beschreven wanneer en hoe de Utrechters een beslissende stem hebben. Dat moet toegevoegd. Waar en hoe is iets om samen als Utrechters en gemeente verder uit te werken en in de gemeenteraad als kader vast te stellen.

Burgervoorstel ‘Geef Utrechters méér invloed’

Je praat mee, maar wordt niet gehoord. Je wil met buren een eigen idee/plan uitwerken, maar die ruimte geeft de gemeente niet. Zo verliezen Utrechters het vertrouwen in overheid én politiek. Dat moet anders. Bij gemeentelijke projecten verdienen bewoners, gebruikers en buurtondernemers méér invloed.

Gericht aan **gemeente Utrecht**

Wij,

kiesgerechtigde Utrechters, waarvan velen zonder effect een petitie bij de gemeente hebben ingediend

constateren

- ✓ dat de gemeente te vaak en onterecht wensen, initiatieven en voorstellen van Utrechters ***negeert*** bij de aanpak van gemeentelijke projecten;
- ✓ dat Utrechters nu jaarlijks meer dan ca. 20-30 petities en burgervoorstellen indienen en er ***écht te weinig*** door de gemeente mee wordt gedaan;
- ✓ dat de gemeente bij een project nu over alles beslist en Utrechters soms adviseren en dit ***geen*** recht doet aan het eigenaarschap en de deskundigheid in de buurt.

En verzoeken

de gemeenteraad van Utrecht

- ✓ bij gemeentelijke projecten altijd ***eerst*** met belanghebbende Utrechters als gelijkwaardige gesprekspartners om de tafel te gaan, daarna pas met marktpartijen;
- ✓ met hen alle informatie ***transparant*** te delen, net als met marktpartijen;
- ✓ hen het recht te geven ***voorstellen*** in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht én
- ✓ aan te geven waar in het project de Utrechters wél een ***beslissende stem*** hebben.

INVLOED VAN BURGERS?

De nieuwe wijk Merwede heeft (zeer) grote gevolgen voor de huidige bewoners, ondernemers en sporters in en nabij Merwede. Hebben zij daar als belanghebbenden (enige) invloed op én, daar waar het hen zelf raakt, ook een (beslissende) stem in?

De wijk Merwede en de overlast voor de buren

Op een informatieavond voor omwonenden in 2018, georganiseerd door de gemeente over de nieuwe wijk Merwede, ontdekken twee bewoners uit de naastgelegen Rivierenwijk dat hun woonboot niet was ingetekend; dit vanwege de komst van een nieuwe brug. [1] De gemeente was hen vergeten te informeren. De woonboot moest verdwijnen! Andere bewoners zagen tot hun schrik dat de komst van deze compleet nieuwe wijk zou gaan zorgen voor een forse toename van auto's en fietsen in de eigen wijk én voor verlies van groen. Het nu nog rustige en auto- en fietsluwe Rivierenwijk, een kleinschalig 'stadsdorp' met een hechte gemeenschap waar bewoners nog een boodschap doen voor de buren, werd bedreigd in haar bestaan. Waarom wisten de bewoners er niet eerder van en waarom waren ze uitgenodigd voor een 'informatieavond', hadden ze nog wel enige invloed op wat zou gaan komen?

Vanaf dat moment is een grote groep bewoners in de Rivierenwijk zich actief gaan organiseren om invloed uit te oefenen op de nieuwbouw in Merwede, met het doel de leefbaarheid van de eigen wijk te behouden. Dat doen ook bewoners uit de naast gelegen Dichterswijk. De drie roeiverenigingen in Utrecht maken zich ook zorgen; het voortbestaan van de roeisport ter plekke staat op het spel. Allemaal willen ze invloed op in ieder geval 'de gevolgen van deze nieuwe wijk Merwede op de eigen leef-, werk- of sportomgeving'.

Een nieuw stedelijk stadscentrum Merwede met een enorme impact op de omgeving

Wat wil de gemeente? De gemeente Utrecht heeft zeer ambitieuze bouwplannen voor een nieuwe stadswijk Merwede. De nieuwe wijk Merwede moet een stedelijk zeer verdichte wijk worden met 10.000 nieuwe woningen op een paar vierkante meters: omgerekend ca. 154 woningen per hectare. [2] Voor 'deelgebied vijf' komt die woningdichtheid zelfs uit op 250 woningen per hectare. [3]

---

[1] In een wijkbericht worden bewoners uit Transwijk en Rivierenwijk/Dichtersbuurt uitgenodigd voor een informatieavond over de nieuwe wijk Merwede op respectievelijk 3 en 12 september 2018 met in de aankondiging de vraag: 'wat gaat u er van merken?'

[2] Deelgebied 4 gaat 'De Nieuwe Defensie' heten, deelgebied 5 wordt officieel 'Merwede' en deelgebied 6 de 'Wilhelminahaven'.

[3] De Merwedekanaalzone (deelgebieden 4, 5 en 6) beslaan een oppervlak van ca. 65 hectare. Met 10.000 woningen/adressen betekent dat een woningdichtheid van ca. 154 woningen per hectare. Deelgebied 5 is 24 hectare en bevat in de plannen 6.000 woningen, wat zelfs uitkomt op een extreem hoge woningdichtheid van ca. 250 woningen per hectare.

Dat is een extreem hoge woningdichtheid, ongekend voor Utrecht en sterker nog, een woningdichtheid die op dit moment nog nergens in Nederland voorkomt. [4] De nieuwe wijk Merwede wordt daarmee in Utrecht met afstand de wijk of buurt met de grootste dichtheid van woningen. Bijna vier keer dichter bebouwd dan de huidige 'dichtste' wijk, namelijk Utrecht Noordwest met ca. 57 woningen per hectare. [5] Ook op buurtniveau gaat de 'buurt' Merwede een ongekende woningdichtheid krijgen: 2,5 keer dichter bebouwd dan de buurt met de grootste woningdichtheid in Utrecht op dit moment, namelijk de Vogelenbuurt met ca. 107 woningen per hectare. [6]

De nieuwe wijk Merwede (binnen de rode lijn officieel: De Nieuwe Defensie, Merwede en Wilhelminahaven) ligt ingeklemd tussen aan de ene kant Dichtersbuurt, de Rivierenwijk en Hoograven en aan de andere kant Transwijk en Kanaleneiland. Die nieuwe wijk 'Merwede' moet volgens de gemeente worden ontsloten met minimaal 4 tot 5 nieuwe loop- en fietsbruggen over het Merwedekanaal (de groene pijlen); waarvan minimaal 2 op de vrije kilometer (roei)water tussen de huidige bruggen Balijebrug en Socratesbrug.

Wel of geen serieuze participatie?

In 2017 organiseert de gemeente een tweetal zogeheten stadsgesprekken met een kleine groep (ca. 100) bewoners, ontwikkelaars, raadsleden en belanghebbenden. Tijdens deze gesprekken wordt al wel aan één van de vele thematafels aandacht gevraagd voor de impact die de nieuwe wijk Merwede zal hebben op de omgeving. De aanleg van nieuwe bruggen wordt dan als niet nodig gezien, hooguit één extra brug voor voetgangers. [7] Binnen een jaar (2018) wordt het plan vervolgens door de gemeente (samen met beleggers, ontwikkelaars en vastgoed/grondeigenaren) volledig uitgedacht en als zodanig ter informatie gepresenteerd aan de omwonenden en belanghebbenden: 'wat gaat u er van merken?' O.a. de bewonersgroep **'**Houd Rivierenwijk Leefbaar' heeft geprobeerd het gesprek met ambtenaren, wethouder en raadsleden te organiseren over bijvoorbeeld:
(i) de wenselijkheid van zoveel woningen op een kluitje (kunnen het er ook 6.000 i.p.v. 10.000 zijn?);
(ii) wat een variant zonder bruggen betekent (met hoeveel woningen in Merwede kan dat prima?);
(iii) of zij zelf mede opdrachtgever kunnen zijn van de participatie en/of een bepalende stem kunnen krijgen in wat er nodig is om Rivierenwijk, Dichterswijk en Transwijk desondanks leefbaar te houden; zo mogelijk door dat (alsnog) te laten uitzoeken in een onderzoek door een onafhankelijke 'derde'?

[4] Vanaf 25 woningen (adressen) per hectare noemen we een wijk al zeer sterk stedelijk (CBS). De hoogste gemeten dichtheid in Nederland is die van het Olympisch Kwartier in Amsterdam met 148 woningen per hectare (Onderzoek naar leefruimte in steden; Bouwfonds NAW dossier #39). Het ambitieuze stedenbouwkundige plan voor de Sluisbuurt (Amsterdam) komt uit op ca. 200 woningen per hectare (2017).
[5] Na de wijk Noordwest staat de wijk Binnenstad op twee met 52 woningen per hectare. De wijk Vleuten – De Meern heeft de laagste woningdichtheid in Utrecht met iets meer dan 5 woningen per hectare; een klein beetje 'landelijk' wonen.
[6] Buurten met de grootste woningdichtheid (huishoudens per hectare) zijn: Vogelenbuurt met 117, Breedstraat/Plompetorengracht e.o. met 114 en Lombok Oost met 110 woningen per hectare; flink meer dan bijvoorbeeld Rijnsweerd met 11 woningen per hectare. Ook de huidige Rivierenwijk met 68 en de Dichterswijk met 70 woningen per hectare komen niet in de buurt van de nieuwe 'buurt' Merwede.
[7] Verslag stadsgesprek 29 november 2017: "Het aanleggen van één voetgangersbrug die aansluit op de Amstelstraat, in het midden van het gebied zou voldoende zijn. De functionele noodzaak voor het aanleggen van twee bruggen wordt niet gezien. Belangrijk aandachtspunt is het voorkomen van parkeeroverlast van de bewoners van Transwijk, Dichtersbuurt en Rivierenwijk." NB: fouten uit verslag zijn gecorrigeerd.

Zo organiseerden zij o.a. met StadspodiumUtrecht een Podiumgesprek met raadsleden (april 2018) en verzamelden zij meer dan 1.700 handtekeningen met een petitie tegen de komst van nieuwe bruggen over het Merwedekanaal (oktober 2019). Recent nog werd door hen een politiek podium georganiseerd met wethouder en raadsleden (maart 2021) én opnieuw zonder enig resultaat. [8] Een meerderheid van de raad heeft weliswaar ingestemd met 'maximaal 10.000 woningen' maar wil tegelijkertijd wél dat de buren in de naast liggende wijken er minimaal last van hebben, bijv. door in te zetten op zo weinig mogelijk nieuwe bruggen en het plan uit te werken in nauw overleg met alle betrokkenen uit de omliggende buurten. [9] Dat is spijtig genoeg zo niet gegaan. Houd Rivierenwijk Leefbaar schrijft in een 'noodbrief' aan de gemeenteraad dat zij '(voor) dom worden gehouden'. Zo is belangrijke gevraagde basisinformatie niet ontvangen omdat het 'geheim' zou zijn (bij twee WOB-verzoeken was 80% zwart gelakt) en werd de vraag om een onafhankelijk onderzoek niet gehonoreerd door de gemeente. [10]

Wat had er beter gekund en zou alsnog kunnen plaatsvinden?

Het bouwen van een nieuwe woonwijk vraagt vanzelfsprekend om een besluit van de gemeenteraad; het gaat hier om een publieke zaak van belang voor de gehele stad. Tegelijkertijd heeft deze beslissing (zeer) grote gevolgen voor de leefbaarheid in naastgelegen wijken én op het 'wel en wee' van omwonenden, gebruikers en buurtondernemers. Voor de nieuwe wijk Merwede is dat evident; het gaat om extreem veel nieuwe woningen op een relatief kleine locatie met zodoende een enorme impact op de omgeving. Dan is het volgende (alsnog) nodig; ook relevant bij andere 'gemeentelijke projecten': [11]

(i) ***Geef eerst ruimte aan alle belanghebbende Utrechters in de buurt; daarna pas aan marktpartijen.***
Bij de start in 2017 had de gemeente eerst om de tafel moeten gaan zitten met omwonenden, gebruikers (zoals de roeiverenigingen) en buurtondernemers; op de vraag: 'als we als stad een nieuwe wijk Merwede willen, wat zijn voor jullie dan belangrijke eisen en voorwaarden?

(ii) ***Wees maximaal transparant naar alle burgers toe; net als met de marktpartijen***.
Alle relevante informatie dient maximaal transparant met alle betrokkenen direct te worden gedeeld; zonder onderscheid (exclusief vertrouwelijke gegevens die bijv. de prijs kunnen opdrijven).

(iii) ***Geef bewoners, gebruikers en buurtondernemers het recht een eigen voorstel in te dienen***.
Dergelijke burgervoorstellen dienen door de gemeente gelijkwaardig meegenomen te worden in de afweging van alle alternatieven. Bij Merwede kan dat door bewoners/omwonenden, gebruikers en buurtondernemers nu alsnog ('achteraf') de ruimte (en de middelen) te geven om een eigen kritische evaluatie te (laten) organiseren op het huidige plan en voorstel van de gemeente.

(iv) ***Geef de Utrechters een beslissende stem, daar waar het de eigen buurt (of omgeving) raakt***.
In dit geval worden o.a. de naastgelegen wijken geraakt in de leefbaarheid van de eigen buurt. Wat is nodig om de leefbaarheid op hetzelfde niveau te houden? Laat de buurt dat zelf bepalen; bijv. als het gaat over vervangend groen, waar wel of niet stedelijke routes door de wijk mogen komen en/of welke compenserende maatregelen daar voor nodig zijn.

[8] De roeiverenigingen hebben na drie jaar vragen nog steeds geen zekerheid over hun voortbestaan (nodig zijn bruggen zonder pijlers, een coachpad langs het kanaal en voldoende vrij uitzicht vanaf de oevers). Het bedrijf Mobach Keramiek is vanaf 1895 al gevestigd op de locatie Merwede (dus al 125 jaar!), maar nog steeds heeft de ondernemer geen zekerheid over een duurzaam verblijf.
[9] Motie 2018/9 betrek de buurt en moties 2018/18 en 2018/19 over o.a. het uitwerken variant met max. één nieuwe brug in deelgebied 5.
[10] Brief Houd Rivierenwijk Leefbaar aan de gemeenteraad d.d. 1 oktober 2020: 'Waarom worden wij dom gehouden?'
[11] Met 'gemeentelijke projecten' worden hier alle ruimtelijke – soms ook sociale of economische – vernieuwingsprojecten bedoeld met een actieve betrokkenheid van de gemeente en waar de gemeente als publieke partij de kaders van vast kan stellen en/of als (mede)eigenaar deelnemer is en/of initiatiefnemer is.

OPINIE

Utrechter kan vaak niet gelijkwaardig 'meepraten'

Utrechters mogen meestal 'meepraten' bij een plan van de gemeente, maar vaak eindigt dat in frustraties. Maatschappelijk ondernemer, en medeoprichter van het Utrechtse politieke podium EenUtrecht, **Gert Dijkstra**, komt met voorstellen om dat te verbeteren.

Je zit bij de gemeente niet gelijkwaardig aan tafel, je krijgt niet alle informatie, je kan niet goed een eigen alternatief indienen en over geen enkel onderdeel mag je meebeslissen. Niet vreemd dat steeds vaker Utrechters een petitie starten om alsnog invloed uit te oefenen, echter te vaak zonder effect.

Dat is niet goed voor het vertrouwen in de politiek en de overheid. Dat moet beter en daar is nu óók een petitie voor gestart.

Misschien wel het meest schrijnende voorbeeld is dat van de Utrechters, actief bij Houd Rivierenwijk Leefbaar, die in een petitie, met ruim 1700 handtekeningen, de gemeente vroegen om geen extra bruggen aan te leggen voor het ontsluiten van de nieuwe geplande stadswijk Merwedekanaalzone. En om in ieder geval te voorkomen dat de watersport zou moeten verdwijnen en de eigen rustige autoluwe buurt zou worden weggedrukt door het verkeer van de nieuwe buren. Het project was al niet goed begonnen, want al direct op de eerste informatieavond moesten bewoners zelf ontdekken dat hun woonboot zou gaan verdwijnen.

Na drie jaar zonder succes zich te hebben ingezet voor een leefbare buurt spreken de actieve bewoners in een brief aan de complete gemeenteraad hun ongenoegen uit: 'Waarom worden wij (voor) dom gehouden?'

Hoe organiseren we in Utrecht bij gemeentelijke projecten dan wel een 'passende invloed' voor bewoners, gebruikers en buurtondernemers? In een petitie 'Geef Utrechters méér invloed' doet een groep actieve Utrechters daar vier voorstellen voor

> Waarom worden wij (voor) dom gehouden?

met het verzoek aan de gemeenteraad om dat goed vast te leggen in een extra kader voor burgerparticipatie in onze stad.

Om te beginnen is het belangrijk om bij gemeentelijke projecten altijd eerst met belanghebbende Utrechters om de tafel te gaan zitten, als gelijkwaardige gesprekspartners, daarna pas met marktpartijen. Zo weet je als gemeente direct wat er lokaal speelt en betrek je maximaal alle lokale deskundigheid. Ook is het zaak alle relevante informatie met lokale belanghebbende Utrechters te delen, net als met marktpartijen. Dat is wel zo eerlijk en zorgt ook voor een beter resultaat, omdat iedereen kan meedenken op basis van alle beschikbare kennis en inzichten.

Net zo belangrijk is het om Utrechters het recht te geven eigen voorstellen in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht. Daarmee bied je ruimte voor elke denkbare oplossing en het voorkomt dat de beste oplossing ongezien blijft.

Ten slotte is het goed om als gemeenteraad bij elk (type) project aan te geven waar in het project de Utrechters wél een beslissende stem hebben; steeds binnen de kaders van het project zoals vastgesteld door onze gekozen gemeenteraad. Dat geeft duidelijkheid en zekerheid. Met deze voorstellen voorkomen we frustraties en onnodige procedures.

Meer informatie op petities.nl/petitions/geef-utrechters-meer-invloed?locale=nl

Juridisch advies aan de voorzitter van de gemeenteraad - Toetsing Burgerinitiatief aan de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht

1. **Toets ontvankelijkheid burgerinitiatief op grond van verordening op de burgeragendering en burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht**

In de verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht (hierna de verordening) zijn verschillende eisen vastgelegd waaraan een burgerinitiatief dient te voldoen. In artikel 4 van deze verordening bevat een negatieve lijst van aangelegenheden waarvoor geen burgerinitiatief kan worden ingediend. Daarnaast stelt artikel 6 van deze verordening een aantal inhoudelijke eisen waaraan een burgerinitiatief moet voldoen, zoals een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatief. Als een burgerinitiatief aan al deze eisen voldoet dan neemt de voorzitter van de gemeenteraad (artikel 7 lid 1 van deze verordening) een besluit over de ontvankelijkheid. Dit is een juridische beoordeling. Of de aangeleverde handtekeningenlijst voldoet is een toets die door Publiekszaken moet worden uitgevoerd.
De raad dient op grond van artikel 7 lid 2 van deze verordening in de eerstvolgende vergadering te beslissen over de behandeling van burgerinitiatief

2. Korte samenvatting burgerinitiatief

Het burgerinitiatief gaat over de uitbreiding van invloed die burgers willen geven bij gemeentelijke projecten. Initiatiefnemer is van mening dat de huidige inbreng en invloed van burgers bij de projecten die de eigen leefomgeving raken onvoldoende is. Burgers willen dat er bij gemeentelijke projecten altijd eerst met belanghebbende (bewoners, gebruikers en buurtondernemers) aan tafel wordt gezeten als gelijkwaardige gesprekspartners, daarna pas met marktpartijen. Ze willen dat informatie transparant gedeeld wordt en ze het recht krijgen om voorstellen in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht. Ook willen ze weten waar burgers wel een ‘beslissende stem’ hebben. Het burgerinitiatief heeft ten doel de bevordering van persoonlijke belangen van burgers, kwaliteit van projecten en het vertrouwen in de overheid en politiek.

In juridische zin is het doel om de wijze van participatie van burgers aan de voorkant van het proces, zoals die is opgenomen in de Participatie- en Inspraakverordening van de raad, dwingend anders voor te schrijven. Het dwingende karakter vereist een wijziging van deze verordening. Daarover gaat de raad als verordenend orgaan. De raad kan voorschrijven hoe het college bij projecten burgers dient te betrekken.

3. Toets artikel 4 (negatieve lijst)

Met betrekking tot de inhoudelijke eisen van artikel van deze verordening stel ik vast dat daaraan is voldaan.

4. Toets artikel 6 (inhoudelijke eisen)

Met betrekking tot de inhoudelijke eisen van artikel van deze verordening stel ik vast dat daaraan is voldaan.

5. Advies

Ik adviseer op grond van het bovenstaande om te besluiten om het burgerinitiatief ontvankelijk te verklaren.

Edwin Rooke
FIJ-Juridische Zaken

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2363
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	7.2
Titel	Burgerberaad in Utrecht, brief aan de raad d.d. 22 november 2021
ID	2533
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Wijkgericht werken en participatie
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën/06-42238564
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	16 december 2021
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**24 februari 2022**

Voorgesteld besluit

Burgerberaad in Utrecht?

Utrecht dd 22 november 2021
Aan de gemeenteraad van Utrecht

Beste mensen,
Zoals u weet – u was allen uitgenodigd- heeft er in Utrecht een expeditie Burgerberaad plaatsgevonden. We gingen uitzoeken: burgerberaad wat is dat? Wat zijn de voor- en nadelen? Bij welke ervaringen in Utrecht sluit het aan? Wat zijn goede vragen voor een burgerberaad? Wat is er nodig om het op zinvolle wijze in te zetten en te organiseren?

Met plezier bieden wij hierbij de uitkomsten aan van deze Expeditie. Onze conclusie: laten we het gaan doen. En laten we doorgaan met leren over burgerberaad.

Aan onze expeditie deden inwoners, ambtenaren en ook een aantal gemeenteraadsleden mee. Aan het einde spraken we af dat het burgerinitiatief -ontstaan vanuit de TransitieMotor 030, de leiding neemt in het vervolg van dit traject.

U vindt in dit document onze bevindingen en graag stellen wij voor dat u, als gemeenteraad, zich dit eigen maakt en tot het besluit komt om burgerberaad te gaan invoeren in Utrecht.
Namens het initiatief,
Louise Boelens en Theo Blom
E: utrechtregio@detransitiemotor.nl
T: 06- 21590926 (Louise Boelens)

Inhoudsopgave

1. Ons programma p.2
2. De conclusies in grote lijnen p.2
3. Aansluiting bij de Utrechtse praktijk p.3
4. Vraagstukken/ thema's voor een burgerberaad p.3
5. Burgerberaad in de wijk p.3
6. Het verslag van de expeditie: geleerde lessen p.4
7. Reactie van de ambtenaren op dit document p.7
8. Lijst van deelnemers p.8
9. Eindnoten p.8

1. Ons programma:
(1) 22 september: kennismaking, presentatie en vragen over burgerberaad met expert Eva Rovers[i], inventarisatie van belangrijke vragen en aandachtspunten. Dit is verwerkt in een checklist voor bijeenkomst twee.
(2) 13 oktober: uitwisseling opgedane inzichten; inleidingen over Burgertop Lunetten 2017 en Stadsgesprekken Energie 2015; uitdieping in subgroepen; korte uitwisseling m.b.t wat vind je belangrijk?
Tussentijds is de voorbereidingsgroep (twee inwoners, raadslid, ambtenaar) bijeengeweest om te interpreteren, voor te bereiden en de grote lijn (waar werken we naartoe) vast te houden.
(3) 3 november: De opbrengst uit deze sessies is verwerkt in een concept document dat is besproken. Tevens spraken we over wat goede thema's / vraagstukken zijn om voor te leggen aan een burgerberaad.

2. De conclusies in grote lijnen

In een burgerberaad komen burgers, al dan niet met anderen, samen voor een beraadslaging over een vraagstuk dat leeft in de gemeenschap, of waarvoor de politiek hun inzichten nodig heeft. Het beraad kan bijeen geroepen worden door burgers zelf of door de politiek. Het is een vorm van deliberatieve democratie.

De groep burgers in het beraad vormt (zo goed mogelijk) een afspiegeling van de gemeenschap namens wie zij beraden. De methodiek van gewogen loting wordt hier veelal voor gebruikt.

Essentieel is het mandaat. Van te voren worden er afspraken gemaakt wat er gebeurt met de uitkomsten. Het meest vergaande model is dat de uitkomst direct wordt overgenomen (met controle op het proces van het burgerberaad), een minder vergaand mandaat is ook voorstelbaar. Van zeer groot belang is dat álle voorstellen uit het burgerberaad een serieuze behandeling en verantwoording krijgen (*geen cherry-picking*) en dat de uitkomsten dus echt zwaar wegen! Essentieel is ook dat het mandaat politiek is gedekt.

Je kunt naar burgerberaad kijken vanuit het oogpunt van participatie van burgers. Burgerberaad is dan een hele mooie vorm omdat de burgers de leiding hebben in het beraad. Het is hun beraad, hun invloed wordt gehonoreerd (zeggenschap) en zij kunnen volgen wat er met hun inbreng wordt gedaan. Dit voorkomt 'participatie-frustratie'.

Burgerberaad kan ook worden benaderd als onderdeel van politieke besluitvorming en daarmee als een aanvulling op de representatieve democratie. M.b.t. lastige maatschappelijke vraagstukken wordt de wijsheid en de gezamenlijke denkkracht van burgers ingezet om tot oplossingen/ oplossingsrichtingen te komen die de politiek vervolgens overneemt/ uitwerkt/ naar beleid vertaalt.

Ervaringen leren dat burgerberaden hiertoe goed in staat zijn. Burgers delibereren (doen een beraadslaging) namens zichzelf, vanuit hun ervaringen en perspectieven. Uit onderzoek blijkt dat de burgers in zo'n beraad goed in staat zijn om vanuit het eigen perspectief naar gezamenlijke oplossingen/ oplossingsrichtingen te geraken.

Ervaring leert ook dat het voor de politiek van belang is erop te kunnen vertrouwen dat het burgerberaad aantoonbaar eerlijk, evenwichtig en onafhankelijk verloopt. Onafhankelijke procesbegeleiding speelt een rol, aangedragen expertise vanuit alle gezichtspunten, dialogen en inclusieve besluitvorming. Uiteraard is ook de samenstelling van het burgerberaad van groot gewicht. Is het een afspiegeling? En als dat niet helemaal het geval is, wat kun je doen om wel alle

invalshoeken op tafel te krijgen? Er zijn ondersteunende methodieken om de toegankelijkheid en de diversiteit qua inbreng te vergroten.

3. Aansluiting bij de Utrechtse praktijk

In Utrecht is ervaring opgedaan met participatieprocessen die lijken op burgerberaad. Denk bijvoorbeeld aan de Stadsgesprekken en denk aan processen zoals mbt Visie Kanaalstraat/Damstraat. Belangwekkende ervaringen waar we helaas vanwege de tijd maar gedeeltelijk bij konden stilstaan. Wel werd duidelijk dat er relevante leerpunten zijn om te integreren als de stap naar burgerberaad wordt gezet. Te denken valt bijvoorbeeld aan:

* rol van ambtenaren (grote rol in stadsgesprek, dat heeft voordelen en nadelen -zie verderop);
* wijze waarop de raad betrokken is
* wijze waarop de conclusies van het burgerberaad vorm krijgen
* inzetten van een 'procesgroep' om te waarborgen dat alle invalshoeken worden meegenomen (te leren uit Visie Kanaalstraat/Damstraat)
* leren van de projectaanpak: intensiteit, begroting, begeleiding, processtappen, wijze waarop informatie wordt vergaard en aangeboden.

NB In diverse steden is ervaring opgedaan met de zogeheten G1000 aanpak. Ook van hen kunnen we leren omtrent: hoe bevorder je dat het burgerberaad van de burgers is? Hoe betrek je politiek en gemeentelijke organisaties? Wat is de rol van andere stakeholders zoals maatschappelijke instellingen en ondernemers?

4. Vraagstukken/ thema's voor een burgerberaad

De expeditie is nieuwsgierig naar wat een Utrechts burgerberaad zou vinden van 'grote' thema's zoals: hoe gaan we om met de ruimte in Utrecht? Wat betekent de groei van de stad voor de huidige inwoners? Wat zijn oplossingsrichtingen voor de woonproblematiek en de toenemende tweedeling daarin? Hoe kan Utrecht de duurzaamste stad van Nederland worden?; hoe wordt/blijft Utrecht een stad voor iedereen? Hoe versnellen we de energietransitie in Utrecht? Hoe kunnen we biodiversiteit herstellen? Klimaatbeleid: voor welke uitgangspunten en maatregelen willen we gaan? Hoe ziet een jeugdzorg eruit die werkt? Wat wil Utrecht met haar drugsbeleid en de maatschappelijke impact daarvan?

Ook werd geopperd om te beginnen met een thema dat raakt aan 'verbinding'. Te denken valt aan een burgerberaad waar heel veel ideeën en voorstellen worden ontwikkeld voor het fijner en inclusiever samenleven in Utrecht en de Utrechtse wijken. Werken aan de stad als gemeenschap.

Het plan is ook dat het burgerinitiatief (waaronder onder andere de inwoners die meededen aan deze expeditie) gaat peilen in de stad -met name bij andere platforms- waarover een eerste burgerberaad in Utrecht zou moeten gaan.

5. Burgerberaad in de wijk

We bespraken de ervaring in Lunetten met hun Burgertop in 2017 en de recente ervaring met Burgertop Groenontwikkelplan. Beide zijn door bewoners geïnitieerd en georganiseerd. De gemeente werkt mee door te helpen bij het loten en beschikbaar stellen van expertise en deskundigen. Van de 1200 gelote mensen kwamen in 2017 80 personen en in 2021 50 personen. De groep was steeds redelijk divers m.b.t. leeftijd en spreiding over de wijk. Mensen die er vooral op afkomen zijn degenen die zich betrokken voelen bij de wijk en daarover willen meepraten. Het effect van de twee burgertops was, naast een goede en werkbare opbrengst qua besluiten, ook dat een grotere groep

mensen daadwerkelijk actief wordt in de wijk.
De expeditie vond dit een stimulerend verhaal. Het zou mooi zijn als we iets kunnen organiseren opdat andere wijken hiervan leren.

6. Het verslag van de expeditie: Geleerde lessen

(1) Wat is burgerberaad
Burgers beraden zich over een vraagstelling die speelt in de gemeenschap. Zij kunnen dit doen op eigen initiatief (zoals de Burgertop Lunetten) of op verzoek, bijvoorbeeld van de gemeente (zoals de Stadsgesprekken Energie). Expert Eva Rovers gaf ons vijf spelregels: helder mandaat, gewogen loting van de deelnemers (afspiegeling), onafhankelijkheid, deliberatief proces en transparantie. Volgens ons zijn dit punten om naar te streven, maar is het niet zo dat we pas spreken van burgerberaad als aan al deze voorwaarden wordt voldaan.

(2) Burgerberaad heeft zeggingskracht
Hoe beter het lukt om het burgerberaad een afspiegeling te laten zijn van de betreffende wijk/ stad/, des te meer waarde wordt gehecht aan de uitkomsten. Een klacht bij participatieprocessen is immers (vanuit de overheid) dat veel groepen zich niet laten horen. De kracht van een burgerberaad is dat met meer stelligheid kan worden gezegd dat het om uitspraken námens de betreffende gemeenschap gaat.

(3) Burgerberaad is deliberatieve democratie
In het burgerberaad draait het om een goede beraadslaging tussen mensen die er onbevangen met hun eigen levenservaring in stappen. Van belang is dat ze a) echt met elkaar in gesprek zijn, b) zich kunnen verdiepen in het thema, c) de expertise kunnen inroepen die nodig is, en d) middels dialoog en eerlijke besluitvorming tot inzichten en aanbevelingen komen. Idealiter is er voldoende tijd en budget om alles te doen wat het burgerberaad nodig vindt. Ook moeten er geen belemmeringen zijn om deel te nemen. Onkosten zoals kinderopvang moeten in ieder geval worden vergoed. Over een vergoeding voor aanwezigheid, hebben we niet uitgebreid gesproken. Bij de Stadsgesprekken Energie 2015 is dit gebeurd, maar later niet meer. Toch is voorstelbaar dat dit voor sommige potentiële deelnemers zeer relevant is.

(4) Burgerberaad heeft een mandaat
Vormen van participatie zoals bewonersbijeenkomsten en inspraak leiden vaak tot frustratie, omdat inwoners vaak niet weten waartoe hun bijdrage wordt gevraagd en wat er precies mee gebeurt. Vaak wordt de overheid verweten dat ze doen aan *cherry-picking* en/of dat de burger mag meedoen aan 'hun besluitvorming'. Kortom, burgers ervaren geen eigenaarschap. Burgerberaad kan hier een antwoord op zijn. Dat betekent niet dat de aanbevelingen 1 op 1 worden overgenomen, maar wel dat van te voren duidelijk is wát er met de aanbevelingen gebeurt. Als de raad er niet voor kiest om zich vooraf een-op-een te committeren aan de uitkomsten, kan het worden behandeld als een zwaarwegend advies waar de gemeenteraad enkel om hele zwaarwegende redenen van af zou kunnen wijken.

(5) Burgerberaad bevordert actief worden van inwoners
In beide Utrechtse voorbeelden kwam naar voren dat het burgerberaad een activerende werking heeft voor de deelnemers. Na afloop van de Stadsgesprekken Energie zeiden mensen dat ze nu zelf aan de slag gingen met de energietransitie en dat ook wilden uitdragen in hun omgeving. Na de Burgertop Lunetten ontstonden allerlei werkgroepen die zaken in de wijk oppakten.

Een burgerberaad kan heel goed beide aspecten in zich bergen: samen een visie ontwikkelen op de toekomst én dat vertalen naar concrete acties en dat op gang brengen. Met name burgerberaden in wijken zullen dit effect hebben. Op het niveau van de stad of het land ligt het accent meer op de aanbevelingen t.a.v. beleid, dus op de bijdrage aan politieke besluitvorming.

(6) Burgerberaad om tot politieke besluiten te komen

Wij leerden uit de voorbeelden uit Frankrijk (klimaat) en Ierland (abortuswetgeving) dat het mogelijk is dat een burgerberaad besluiten neemt die enkel door de politiek of een referendum bekrachtigd hoeven te worden. We leerden ook dat de politiek dat heel moeilijk vindt (Frankrijk bv.)[ii]. In de huidige representatieve democratie is het vertegenwoordigend orgaan immers het hoogste orgaan en spreekt zij al namens de burgers. Burgerberaden worden echter vaak georganiseerd omdat het de politiek niet lukt om een doorbraak (abortus/ klimaatcrisis) te bereiken[iii]. De vraag is daarom van belang: wat heeft het vertegenwoordigend orgaan (gemeenteraad) nodig om de besluiten van het burgerberaad te kunnen overnemen? Te denken valt aan: kaders vooraf, afspraken over het proces, monitoring, een rol voor de politici tijdens het burgerberaad, maatschappelijke inbedding, en controle op proces achteraf.

(7) Burgerberaad in relatie tot referendum en preferendum

In onze expeditie werd gezegd dat het referendum eigenlijk ook een vorm is van burgerberaad: burgers kunnen deelnemen aan allerlei debatten en gesprekken en uiteindelijk spreken ze zich uit over stelling A of B. Toch is burgerberaad iets anders. Het referendum is een vorm van directe democratie, bij burgerberaad spreken we over 'deliberatieve democratie'. De nadruk ligt hier op het feit dat een groep námens de burgers zich uitspreekt na een proces van onderzoek en beraadslaging (delibereren). Er wordt wel geëxperimenteerd om deze twee te combineren: het burgerberaad formuleert voorstellen die door de hele bevolking bekrachtigd kunnen worden in een referendum. In Ierland (abortus) was dit een succes, waarbij vermeld moet worden dat het referendum nodig was omdat het om de grondwet ging.

(8) Intermezzo: het preferendum

Een bezwaar bij een referendum is dat het makkelijk kan leiden tot een polarisatie waarbij de inhoud verloren gaat. Een alternatief biedt het preferendum waarbij bijvoorbeeld alle aanbevelingen uit het burgerberaad kunnen worden voorgelegd aan de bevolking. Ze kunnen ieder voorstel een waardering geven. Als er veel voorstellen zijn krijgt iedere burger er willekeurig bijvoorbeeld tien voorgelegd. En dit kan worden aangevuld met een methodiek om ook vast te stellen wat de volgorde in belangrijkheid is. (zie het artikel van David van Reybrouck in NRC dd 8 oktober 2021 waarin hij verwijst naar de WRR[iv]).

(9) Burgerberaad vormt een afspiegeling van de bevolking, lukt dat?

Ook bij burgerberaad is het lastig om een volledige representatie te bereiken. Extra inspanningen helpen enigszins: persoonlijke benadering (goede uitnodigingsbrief, aanbellen of opbellen); veel bekendheid geven aan het burgerberaad vooral op bepaalde plekken of middels contacten met doelgroepen. Ook kun je bij de loting gebruik maken van 'stratificatie': de loting vindt plaats in twee (of meerdere) stappen. Een hele grote groep wordt geloot, mensen melden zich aan, dan maak je groepen op basis van verschillende criteria: (bijv. geslacht, leeftijd, postcode) waarna je de volgende loting neemt. Een optie die wel wordt gebruikt is dat er bij de 1e loting een vragenlijst wordt meegestuurd om meer zicht te krijgen op welke groepen reageren. De antwoorden gebruik je bij de volgende stappen. Zo wordt er bijvoorbeeld gevraagd naar sociaal economische situatie en culturele achtergrond, maar het is ook mogelijk om te vragen naar hoe men zich vooraf verhoudt tot de vraagstelling van het burgerberaad (zo waarborg je dus bijvoorbeeld dat in een burgerberaad over

klimaat ook klimaat-sceptici deelnemen).
In onze expeditie werd ook opgemerkt dat als er meer en meer burgerberaden worden georganiseerd het vanzelf ook meer vanzelfsprekend wordt om mee te doen. Idealiter wordt het burgerberaad ervaren als een belangrijk onderdeel van het democratisch stelsel.
Een interessante ervaring uit de Stadsgesprekken Energie is dat bleek dat de mensen die meededen dit vooral deden omdat ze het zagen als kans om mee te praten.

(10) Burgerberaad is van de burgers

In de Burgertop Lunetten waar 80 inwoners van de wijk bijeenwaren werd begonnen met de vraag: wat is voor jou belangrijk? Op basis van de antwoorden werden onderwerpen gekozen en in groepen verder uitgediept. Deskundigen waren aanwezig en werden geraadpleegd wanneer een groep daaraan behoefte had. Hiermee werd beoogd dat de deelnemers zelf sturing gaven aan het burgerberaad.
De Stadsgesprekken Energie 2015 waren georganiseerd door ambtenaren en er was één expertise bureau aanwezig om informatie aan te dragen. Door sommige deelnemers werden vraagtekens geplaatst: was de aangedragen informatie wel onafhankelijk?
Expert Eva Rovers onderscheidde in het burgerberaad drie fasen: leren, delibereren en concluderen. Dat riep vragen bij ons op: als je meteen zo inzet op het leren van deskundigen, maak je dan van de burgers niet halve-politici? En ook: hoe zorg je dat de aangereikte expertise onafhankelijk is en alle perspectieven omvat? Een oplossing lijkt te zijn om altijd te starten met het burger-perspectief, dus met vragen zoals: wat vind jij belangrijk? Wat zijn je zorgen? Wat is je droom? Hoe heb jij er mee te maken en welke vragen heb je? Deze insteek was ook te herkennen in de Stadsgesprekken Energie: het 1e gesprek ging over 'je droom voor Utrecht in 2030'. In het tweede gesprek werden op basis hiervan scenario's ontwikkeld.
Ook spreekt het voor zich dat er veel expertise moet worden aangeboden, met een diversiteit aan invalshoeken. Tevens staat het de deelnemers aan het burgerberaad vrij om -naar eigen inzicht- nog andere deskundigheid in te schakelen.

(11) Het proces en de werkvormen

In de expeditie hebben we diverse ervaringen gehoord over het proces en de werkvormen. We hebben er niet uitvoerig over kunnen spreken. Belangrijk vinden we evenwel:
-Toegankelijkheid: Denk aan rolstoelen en andere handicaps waarvoor voorzieningen aanwezig moeten zijn; onkostenvergoedingen; plaats en tijdstippen die gunstig zijn. Maar denk ook aan vormen van communiceren en informatie aanbieden die minder alleen op het verbale zijn gericht.
- Gelijkwaardigheid: iedere deelnemer telt. Dat betekent dialoog i.p.v. debat, nadruk op luisteren, ruimte geven, etc. Bij de aanvang afspraken maken over dit soort regels. En ook valt te denken aan een opbouw van eerst in tweetallen, dan viertallen en dan achttallen (aanpak G1000). Dit waarborgt dat iedereen meteen zijn/haar stem laat horen.
- Onafhankelijkheid: degenen die het burgerberaad organiseren moeten op geen enkele wijze belangen hebben bij de uitkomsten. Hoewel bv na de Stadsgesprekken Energie – ontworpen en begeleid door ambtenaren- de deelnemers hierover redelijk tevreden waren, maakt dit het toch problematisch om het burgerberaad door ambtenaren te laten begeleiden. Zij kennen immers maar al te goed de agenda en doelen van het bestuur waarvoor ze werken. Tijdens het burgerberaad kunnen dilemma's zich voordoen waarin zij zich niet neutraal zullen voelen[v]. Door Eva Rovers werd bovendien gewezen op de verwachtingen van burgers. Er is een toenemend wantrouwen naar de overheid en politiek; dit kan afstralen op de ambtenaren en daarmee worden zij niet als neutraal ervaren[vi]
- Besluitvorming: idealiter komt het burgerberaad toe aan het maken van keuzes. Er zijn kaders (bv financieel) die afdwingen dat er afwegingen moeten worden gemaakt. Hoe worden deze besluiten

genomen? Een dialoog kán tot consensus leiden, dat gebeurt ook vaak maar niet altijd. Dit punt behoeft nog verdieping. Wat zijn de mogelijkheden van bijvoorbeeld sociocratie, consent en/of *deep democracy*?
- Gespreksbegeleiding: onafhankelijke begeleiders ondersteunen dat alle deelnemers aan het woord komen, dat er gelijkwaardigheid en respect is.

(12) Opvolging
Belangrijk werd ook gevonden dat de resultaten worden opgevolgd en bijgehouden. In Frankrijk bij het burgerberaad klimaat hebben de burgers zelf een groep opgericht die de follow-up nauwkeurig volgt. Dit kan echter ook door de organisator of opdrachtgever van het burgerberaad worden georganiseerd. In een G1000-burgertop wordt aan het einde een klankbordgroep of monitorgroep opgericht die de opvolging van het burgerberaad volgt.

(13) Kosten
De burgertop in Lunetten deed het met een budget van € 5.000,- Het betreft hier een burgerinitiatief dat werd gerund door vrijwilligers. De kosten betroffen vooral logistiek, zalen, catering, enkele ondersteunende professionals. De Stadsgesprekken Energie 2015 hebben zo'n € 500.000,- gekost. De grootste uitgaven betroffen de inzet van de ambtenaren zelf en de ingehuurde experts. Het is lastig te bepalen of dit goedkoper had gekund. Ook werd opgemerkt dat participatieprocessen altijd (veel) geld kosten. Wanneer de politieke besluitvorming in een stroomversnelling komt door het burgerberaad wordt er ook veel bespaard.

7. Reactie van de ambtenaren die hebben deelgenomen aan de expeditie

Het concept van het onderhavige document is voor publicatie gelezen door de ambtenaren die hebben meegedaan. Zij schreven ons:
Complimenten voor de samenvatting van de bijeenkomsten !
Hierbij nog onze aandachtspunten:
* Doel van de expeditie en de beschrijving ervan is helder; het doel was te onderzoeken wat deze vorm van democratie betekent, dat was leerzaam en zinvol om te doen en dat staat goed in het stuk.
* Over representativiteit is veel gesproken, conclusie is dat het aandacht vergt en er veel do's en don'ts bij komen kijken en dat volledige representatief niet bereikt kan worden. Door de loting komen vanzelf veel sectoren in een BB, kans is groot dat er dus naast bewoners ook bv ondernemers, docenten, en andere categorieën worden geloot waarmee je toch een brede vertegenwoordiging uit de samenleving krijgt. Inclusiviteit is belangrijk!
* Mandaat moet overeenkomen met vraagstuk. Het mandaat moet maatwerk zijn. Het hoeft niet áltijd te betekenen: overnemen van advies als dat aan de opdracht voldoet. Kan ook bijvoorbeeld zijn: raad zal openbaar beraadslagen mét het burgerberaad over hun advies, of zoiets.
* In het stuk staan een aantal onderwerpen benoemd die bij een BB zouden kunnen passen. Het gaat er om dat met deze info de raad kan besluiten om het middel BB in te zetten wanneer ze daar aanleiding toe ziet.
* Het idee is ook om te gaan experimenteren en ervaringen op te gaan doen met deze vorm van deliberatieve democratie als aanvulling op andere bestaande instrumenten.
* Een Burgerberaad (of Burgertop per wijk) kan een mooie aanvulling zijn op Samen Stad Maken.
* Breder input ophalen bij organisaties en bewoners vinden we belangrijk. Afgesproken was dat de initiatiefnemers:
- Organisaties in de stad en/of burgers in de wijken raadplegen.
- Dit stuk aanbieden ter bespreking met de raad en dat de raadsleden dit agenderen.

- Initiatief nemen om een verkiezingsdebat hierover te organiseren
Als er een vervolg komt, laat ons weten, dan kijken we wie hieraan deel kan nemen.

8. Deelnemers aan de expeditie

Inwoners: Louise Boelens (3x); Theo Blom (1x); Guus Dix (1x); Cock van der Kaaij (2x); Fatima Jadir (2x); Paul Huijsman (3x); Horia Afilal (2x) ; Mart Kievits (2x); Faraaz Ramdjanberg (1x); Hanna Gonsalves (1x); Marleen van Ooijen (2x); Mike Levy (3x); Chad van de Burg (3x)

Ambtenaren: Jacomijn Baart (1x); Rik Korst (3x); Desiree van de Ven (3x); Jennifer Rack (1x); Andrea Berghuizen (3x); Lars Schotel (3x); Yfke Faber (1x)

Griffie: Ties de Thije (2x)

Gemeenteraad: Has Bakker (2x); Erik van der Marel (2x); Fred Dekkers (3x); Jantine Zwinkels (1x)

[i] Eva Rovers publiceert al langere tijd over burgerberaad. Zij is mede oprichter van Bureau Burgerberaad dat zich vooral inzet voor burgerberaad klimaat en milieu.
[ii] President Macron organiseerde deze 'Assembly de Cilmat' en zegde toe dat op drie jokers na, alle voorstellen overgenomen zouden worden. Na afloop bleek dit echter niet zijn bevoegdheid te zijn. Het parlement heeft bitter weinig van de uitkomsten -die internationaal werden gewaardeerd- overgelaten.
[iii] Uiteraard is een politieke impasse niet de enige aanleiding voor burgerberaad. Vaak draait het wel om lastige en/of complexe maatschappelijke vraagstukken. De Stadsgesprekken Energie 2015 weren georganiseerd weldegelijk tegen de achtergrond van een impasse. De discussie over windenergie was behoorlijk spaak gelopen en werd o.i.v. het stadsgesprek weer aangegaan. Ook werd gezegd dat bv over klimaat er veel gevoelens zijn van machteloosheid waardoor mensen ook zelf niet tot actie overgaan. Burgerberaad helpt doordat het gevoel van invloed voedt. Het samen sleutelen aan een probleem genereert positieve energie.
[iv] NRC 8 oktober 2021 https://www.nrc.nl/nieuws/2021/10/08/geef-burgers-echte-invloed-op-het-klimaatbeleid-met-het-preferendum-a4061204
[v] Zowel in Utrecht als in bijvoorbeeld Zeist zijn stadsgesprekken/ burgeradviesgesprekken georganiseerd en begeleid door ambtenaren. Ambtenaren zelf vinden het erg leuk en zinvol om dit te doen. Ze leren erg veel, ze krijgen beter contact met inwoners en zicht op succesvolle participatie.
[vi] IPSOS Politieke Barometer 20 september 2021

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2565
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	7.3
Titel	Raadsbrief Reactie op burgerinitiatief Geef Utrechters meer invloed
ID	2735
Behandelend ambtenaar	D.L. van Gastel
Telefoon	030 - 28 63367
E-mail	d.va.gastel@utrecht.nl
Datum collegebesluit	18 februari 2022
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Sociaal domein
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Wijkgericht werken en participatie
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën/06-42238564
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	24 februari 2022

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	D.L. van Gastel	**Datum**	18 februari 2022
Doorkiesnummer	030 - 28 63367	**Kenmerk**	9694348
E-mail	d.van.gastel@utrecht.nl	**Onderwerp**	Reactie op burgerinitiatief Geef Utrechters meer invloed
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Wijkgericht Werken en Participatie

Geachte leden van de raad,

Op 23 december 2021 heeft de heer Dijkstra u het burgerinitiatief ‘Geef Utrechters meer invloed’ aangeboden. U bespreekt het voorstel in uw commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën van 24 februari 2022. Zoals afgesproken in artikel 7 lid 6 van de verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht, krijgt u onze reactie voordat u het voorstel in commissie bespreekt. Daarom sturen wij u nu deze brief.

De initiatiefnemer wil Utrechters meer invloed geven bij gemeentelijke projecten. Omdat, volgens de initiatiefnemer, de invloed en de inbreng van Utrechters bij projecten die de eigen leefomgeving raken, onvoldoende is en omdat geen recht wordt gedaan aan hun belang en aan de buurt- en ervaringsdeskundigheid. De ambitie om meer inwoners en ondernemers mee te laten praten en denken over gemeentelijke plannen in hun buurt, wijk en stad onderschrijven wij. Het maakt de plannen beter, inclusiever en vergroot de betrokkenheid van mensen bij de stad. Met het door u vastgestelde actieprogramma Samen stad maken participatie en initiatief, voeren wij die ambitie uit.

Tegelijkertijd moeten in een groeiende stad grote opgaven gerealiseerd worden. Opgaven die altijd landen in een buurt of wijk. De grote opgaven die een groeiende stad vraagt, kunnen niet los staan van de ambitie om samen met inwoners en ondernemers vorm te geven aan het gemeentelijk beleid en de stad. Want een stad die groeit en verdicht, verandert de stad voor de mensen die er al wonen, ondernemen, leren en werken. Denk bijvoorbeeld om het realiseren van bereikbaarheid, schone lucht, woningen, scholen, cultuur, groen, sport, stilte en levendigheid. Belangen kunnen elkaar versterken maar ze kunnen ook strijdig zijn. Als gemeentebestuur heeft u als raad, en in het verlengde daarvan het college, de taak alle belangen ten opzichte van elkaar te wegen en op basis daarvan keuzes te maken in het belang van nu en later. Dit betekent dus ook niet dat goede participatie altijd betekent dat voorstellen ook overgenomen worden.

Participatie- en inspraakverordening
De initiatiefnemer wil Utrechters meer invloed geven bij gemeentelijk projecten door de gemeentelijke participatie- en inspraakverordening aan te passen met vier punten. Over het aanpassen van de verordening gaat u als raad, maar wij willen u graag onze overwegingen meegeven over de vier voorgestelde punten.

1. Bij gemeentelijke projecten altijd eerst met belanghebbende Utrechters (bewoners, gebruikers en buurtondernemers) als gelijkwaardige gesprekspartners om de tafel te gaan, daarna pas met marktpartijen.
Het uitgangspunt van participatie is altijd, iedereen die mee wil doen, moet mee kunnen doen. Daardoor is participatie maatwerk. Dat is ook een van de uitgangspunten van de Omgevingswet. Hoe de participatie er uit moet zien en wie de belanghebbenden zijn, verschilt per proces en wordt vastgelegd in het participatieplan. Naast een participatieplan, wordt ook een participatieverslag gemaakt. Daarin wordt teruggekeken op het participatieproces en gemotiveerd welke participatie inbreng is overgenomen en welke niet overgenomen kon worden. Dat verslag is openbaar, zodat iedereen kan lezen hoe de participatie is verlopen en wie er heeft geparticipeerd. Het maken van een participatieplan en participatieverslag zijn vastgelegd in de artikelen 4, 6, 7 en 11 van de participatie- en inspraakverordening.
Wat de onderdelen zijn van het participatieplan en participatieverslag is uitgewerkt in onze Utrechtse participatieleidraad. De leidraad is een handvat voor participatie bij beleid en projecten en moet zorgen dat de participatie goed verloopt. Dat participatie niet te vroeg begint, als er nog niets gezegd kan worden, of te laat begint als er al veel vastligt. Of dat er participatie wordt georganiseerd, terwijl er geen beïnvloedingsruimte is. Belangrijk bij participatie is dat de belangen van iedereen op tafel liggen en met elkaar worden gedeeld. Want belangen kunnen verschillen tussen en binnen groepen zoals inwoners, ondernemers, marktpartijen, en gebruikers. Door de belangen en argumenten met elkaar te bespreken, ontstaat helderheid over wat mogelijk is en wat niet en dat kan bijdragen aan draagvlak voor het beleid of het project.
Omdat participatie maatwerk is en per proces verschilt hoe de participatie er uit ziet en wie de belanghebbenden zijn, is het niet gewenst dat in de verordening wordt vastgelegd dat altijd eerst met inwoners, ondernemers en gebruikers wordt gesproken.

*2. Met hen alle informatie transparant te delen, net als met marktpartijen***.**
In principe is informatie openbaar en voor iedereen in te zien. In artikel 5 van de participatie- en inspraakverordening is vastgelegd dat openbare informatie goed te vinden en te delen moeten zijn en op tijd beschikbaar.
Maar er zijn situaties waarin informatie niet (meteen) openbaar kan zijn, niet voor inwoners en ook niet voor marktpartijen. Bijvoorbeeld vanwege privacy, wetgeving, financiële belangen of omdat het om een gevoelige voorziening gaat. Daarom kan in de verordening niet vastgelegd worden dat alle informatie altijd wordt gedeeld.

3. Hen het recht te geven voorstellen in te dienen die in het project gelijkwaardig worden onderzocht.
Iedereen die wil, kan een voorstel indienen of een initiatief nemen: inwoner, organisatie, ondernemer of marktpartij. Elk voorstel wordt gelijkwaardig onderzocht, maar is wel onderdeel van de eerder genoemde belangenafweging die we als gemeente moeten maken. Wel moet een voorstel voldoen aan de kaders die door de raad zijn gesteld, zoals het ingediende burgerinitiatief ook moest voldoen aan de voorwaarden voor een burgerinitiatief.

Vanuit verschillende regelingen kan met kennis en middelen bijgedragen worden aan participatieprocessen; denk aan expertise voor het maken van een ruimtelijk ontwerp, procesbegeleiding of bijvoorbeeld middelen voor communicatie- en promotiemateriaal van een eigen initiatief. Structureel dragen we bovendien bij aan de facilitering van participatieprocessen voor dialoogbijeenkomsten, wijkplatforms of de stem van inwoners laten klinken door cliënt- en adviesraden. Regelingen die hiervoor kunnen worden aangeschreven zijn het Initiatievenfonds, De Stem van Utrechters, Vrijwillige inzet voor Elkaar en Utrecht zijn we Samen. Die mogelijkheden en regelingen zijn misschien niet voor iedereen bekend. Wij staan er open voor hier meer bekendheid aan te geven, bijvoorbeeld via de gemeentelijke website.

4. Aan te geven waar in het project de Utrechters wél een beslissende stem hebben
Wat de beïnvloedingsruimte is op beleid of project, ligt vast in het participatieplan. Het maken van een participatieplan is vastgelegd in de artikelen 4 en 6 van de participatie- en inspraakverordening en uitgewerkt in de participatieleidraad. Omdat het al is vastgelegd in de participatie- en inspraakverordening, is aanpassing niet nodig.

Tot slot
Wij hebben hierboven aangegeven dat de voorgestelde wijzigingen van de participatie en inspraak verordening niet allemaal nodig zijn omdat wat met de voorgestelde wijzigingen wordt beoogd al mogelijk is of al is geregeld in de huidige participatie- en inspraakverordening. Dat betekent niet, dat participatie altijd goed gaat. De verbeteringen die nodig zijn, zitten echter niet zozeer in het aanpassen van instrumenten, maar eerder in het zorgen dat iedereen die wil participeren, de beschikbare instrumenten kan gebruiken.

Belangrijk is ook onderscheid tussen rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente en initiatiefnemers, zoals ontwikkelaars. We merken in de praktijk dat dat onderscheid voor verbetering vatbaar is. We gaan duidelijke afspraken maken over de rollen en verantwoordelijkheden van initiatiefnemers en van de gemeente en voegen deze toe aan de participatieleidraad en informeren initiatiefnemers hierover aan het begin van elk project. Daarnaast vraagt het bij elk traject duidelijke communicatie naar betrokkenen over rollen en verantwoordelijkheden van alle partijen in elke fase. Specifiek voor Overvecht zijn in het onlangs gesloten wijkakkoord Overvecht nadere afspraken tussen partners, waaronder Wijkplatform, Bewonersplatform en Werkplaats Overvecht, gemaakt over participatie.

De groei van de stad, de ambities en de bijbehorende participatie in de toekomst vraagt om meer samenhang. We merken dat er steeds vaker behoefte is aan meer coördinatie in de participatie op buurt- en wijkniveau. In alle gebieden wordt nu steeds gekeken welke (participatie)trajecten lopen en wordt hierover waar mogelijk in samenhang gecommuniceerd. Ook proberen we participatie bij ruimtelijke projecten te combineren zodat wordt voorkomen dat onnodig veel trajecten naast elkaar lopen en een integrale benadering wordt gestimuleerd. Voor het verder vergroten van de samenhang in communicatie en participatie over gebiedsontwikkelingen is meer regie nodig, zeker bij het toenemende aantal (complexe) projecten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2174
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	8
Titel	Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief
ID	2338
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	
Beleidsveld	
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën/06-42238564
Behandelvoorstel	Het initiatiefvoorstel van Cees Bos (SBU) vult de referendumverordening aan zodat de bevoegdheid van de raad om een referendum te laten houden in de verordening wordt vastgelegd en in de verordening de reikwijdte wordt verduidelijkt. Het initiatiefvoorstel is in de raad van 7 oktober ter verdere behandeling aangeboden. Het college heeft omtrent het initiatiefvoorstel zijn wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet op 2 november 2021 schriftelijk aan de raad kenbaar gemaakt. Agenderen voor commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën. Er wordt een behandeltijd van 60 minuten voorgesteld, onder andere omdat het college bij voorliggende initiatiefvoorstel kanttekeningen vanuit juridisch oogpunt en regelgevingsperspectief heeft geplaatst dat zal leiden tot debat.

Resultaat commissiebehandeling

Geen toezeggingen.

Er komt een vervangend initiatiefvoorstel ter bespreking terug in de commissie.

Resultaat raadsbehandeling

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	7 oktober 2021
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	18 november 2021
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	31 december 2021
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	27 januari 2022
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**24 februari 2022**
Gemeenteraad	10 maart 2022

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Opsteller	Cees Bos
Kenmerk	9327296
Vergaderdatum Raad	7 oktober 2021
Geheim	Nee

Cees Bos stelt de raad voor te besluiten:

1. Het besluit tot wijziging van de verordening raadgevend referendum Gemeente Utrecht als bijgevoegd vast te stellen;
2. Toepassing te geven aan artikel 5.1 van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht waardoor het raadsbesluit de dag na publicatie in het gemeenteblad in werking treedt.

Het lid van de gemeenteraad van Utrecht,

Cees Bos

Samenvatting

Het voorstel vult de referendumverordening aan zodat de bevoegdheid van de raad om een referendum te laten houden in de verordening wordt vastgelegd en in de verordening de reikwijdte wordt verduidelijkt.

Context

Aanleiding

-er is recent onduidelijkheid gerezen over de bevoegdheid van de Raad om te besluiten tot het houden van een referendum;

-discussie is er tevens geweest of voor het houden van een referendum een grondslag in een verordening vereist is;

-het is wenselijk is dat er geen misverstanden kunnen zijn over de bevoegdheden van de Raad of het bestaan van een voldoende grondslag voor door de Raad gewenste besluiten;

-de Raad is bevoegd verordeningen vast te stellen en te wijzigen, deze bevoegdheid wordt hiermee gebruikt om de mogelijkheid van een referendum op initiatief van de Raad goed in te regelen

Juridische context

art. 108 Gemeentewet, art 147 ev Gemeentewet, de raad is bevoegd tot het vaststellen en wijzigen van verordeningen en is daarbij eveneens bevoegd tot het vaststellen of wijzigen van verordeningen die de mogelijkheid voor een referendum inregelt.

Beoogd effect
Beoogd is een duidelijke basis te scheppen voor mogelijke initiatieven vanuit de raad om tot een referendum te komen over 1 of meer onderwerpen, een referendum op raadsinitiatief kan zowel preventief, dus voorafgaand aan besluitvorming in de raad, als repressief, dus volgend op besluitvorming in de raad zijn.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Er is een verordening raadgevend referendum Gemeente Utrecht, er is een motie die oproept tot het houden van een referendum over het genomen besluit om de RSU vast te stellen en er is naar aanleiding daarvan juridisch advies verkregen.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het besluit tot wijziging van de verordening raadgevend referendum Gemeente Utrecht als bijgevoegd vast te stellen;
Argumenten	
1.1	1e argument bij eerste beslispunt
	Door deze wijziging aan te nemen schept de raad duidelijkheid over de mogelijkheden;, dat is voor de functionarissen van de gemeente en ook voor inwoners wenselijk

1.2	2e argument bij eerste beslispunt
	Deze wijziging biedt de benodigde grondslag voor mogelijk later door de raad gewenste besluiten zodat op dat moment geen tijd meer hoeft te worden besteed aan formaliteiten.
1.3	
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	1e kanttekening bij eerste beslispunt
	De raad zou de wijziging kunnen verwerpen omdat de raad meent dat zij toch nooit bij meerderheid tot het houden van een referendum zal besluiten en de wijziging dus overbodig is.
1.2	
Beslispunt	
2	Toepassing te geven aan artikel 5.1 van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht waardoor het raadsbesluit de dag na publicatie in het gemeenteblad in werking treedt.
Argumenten	
2.1	1e argument bij tweede beslispunt
	Een eventueel referendum over dit besluit is overbodig omdat een negatieve uitkomst van het referendum nooit het rechtsgevolg kan hebben dat de raad de bevoegdheden die verduidelijkt worden niet meer heeft, er is geen rechtsgevolg te verbinden aan de uitkomst van een referendum.
2.2	2e argument bij tweede beslispunt
	Een aanzienlijk aantal burgers in de stad wil een referendum houden, hun initiatief gaat het niet redden, het is wenselijk dat de raad op korte termijn zich inhoudelijk kan uitlaten over de vraag of een meerderheid van de raad niettemin tot een referendum over het gevraagde onderwerp wil komen.

Financiën

Aan dit besluit zijn geen directe financiële gevolgen verbonden, er zal een beperkt beroep worden gedaan op personele capaciteit om zorg te dragen voor de juiste publicaties en dergelijke, dit valt binnen de normale operaties van de gemeente.

Vervolg

Na aanpassing van de verordening heeft de raad een duidelijke mogelijkheid om het initiatief te nemen tot het houden van een referendum, een concreet voorstel daartoe zal ook direct gedaan worden door Stadsbelang Utrecht.

Participatie

Er is geen participatie geweest, deze heeft ook geen toegevoegde waarde aangezien het voorstel bestaande bevoegdheden van de raad verduidelijkt en vastlegt.

Communicatie
Wijzigingsbesluit en gewijzigde verordening worden op de gebruikelijke wijze gepubliceerd

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming
- besluit tot wijziging van verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht

Bijlagen informatief
- geen

Besluit tot wijziging van Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht

Overwegende dat;

Besluit de “Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht” als volgt te wijzigen:

Artikel I

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht wordt als volgt gewijzigd:

A. In de Intitulé wordt ‘Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht’ vervangen door ‘Verordening referendum gemeente Utrecht’.

B. Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd: na onderdeel c wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende: ‘d. raad: de gemeenteraad van Utrecht’.

C. Na artikel 1 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 2

Een referendum wordt gehouden ofwel omdat de raad daartoe besluit ofwel omdat daartoe op de in artikel 4 omschreven wijze door (een) kiesgerechtigde(n) om verzocht is. Kiesgerechtigden kunnen enkel verzoeken tot het houden van een raadgevend referendum, de raad kan besluiten tot iedere vorm van referendum die de raad juist voorkomt.

Artikel 3

Indien een referendum wordt gehouden op basis van een daartoe genomen besluit van de raad dan stelt de raad bij datzelfde of een aanvullend besluit tevens vast de wijze waarop het referendum zal worden gehouden, het onderwerp, de vraagstelling en alle andere elementen van het referendum die de raad wenselijk of noodzakelijk voorkomen. De raad kan de referendumcommissie verzoeken de raad hierover te adviseren.

D. De artikelen 2 tot en met 23 worden vernummerd tot 4 tot en met 25.

E. In artikel 7 eerste lid wordt ‘artikel 4’ vervangen door ‘artikel 6’.

F. In artikel 9 eerste lid wordt ‘artikel 6’ vervangen door ‘artikel 8’.

G. In artikel 9 tweede lid wordt ‘artikel 8’ vervangen door ‘artikel 10’.

H. In artikel 10 derde lid onderdeel a wordt ‘artikel 6’ vervangen door ‘artikel 8’.

I. In artikel 10 derde lid onderdeel b wordt ‘artikel 6’ vervangen door ‘artikel 8’.

J. In artikel 10 derde lid onderdeel c wordt ‘artikel 6’ vervangen door ‘artikel 8’.

K. In artikel 12 eerste lid wordt ‘artikel 9’ vervangen door ‘artikel 11’.

L. In artikel 12 tweede lid wordt ‘artikel 11’ vervangen door ‘artikel 13’.

M. In artikel 11 derde lid onderdeel a wordt ‘artikel 9’ vervangen door ‘artikel 11’.

N. In artikel 11 derde lid onderdeel b wordt ‘artikel 9’ vervangen door ‘artikel 11’.

O. In artikel 11 derde lid onderdeel c wordt ‘artikel 9’ vervangen door ‘artikel 11’.

P. In artikel 11 vierde lid wordt ‘artikel 11’ vervangen door ‘artikel 13’.

Q. In artikel 11 vijfde lid wordt ‘artikel 11’ vervangen door ‘artikel 13’.

R. In artikel 11 achtste lid wordt ‘artikel 11’ vervangen door ‘artikel 13’.

S. In artikel 19 tweede lid onderdeel a wordt ‘artikel 12’ vervangen door ‘artikel 14’.

T. In artikel 19 tweede lid onderdeel b wordt ‘artikel 13’ vervangen door ‘artikel 15’.

U. In artikel 25 komt te luiden: ‘Deze verordening wordt aangehaald als: ‘Verordening referendum gemeente Utrecht’.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking vijf weken na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester

Sharon A.M. Dijksma

De griffier,

Merel van Hall

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Opsteller	Cees Bos
Kenmerk	9327296
Vergaderdatum Raad	7 oktober 2021
Geheim	Nee

Cees Bos stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht vast te stellen;
2. Het besluit tot wijziging van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 vast te stellen;

Het lid van de gemeenteraad van Utrecht,

Cees Bos

Samenvatting

Het voorstel vult de bestaande Verordening raadgevend referendum aan met een nieuwe Verordening raadplegend referendum waarmee de bevoegdheid van de raad om op eigen initiatief een referendum te houden wordt vastgelegd en de reikwijdtewordt verduidelijkt. Daarnaast wordt de bestaande Verordening raadgevend referendum aangepast, om te voorkomen dat na een raadplegend referendum op raadsinitiatief ook nog eens een raadgevend referendum op burgerinitiatief over hetzelfde onderwerp kan plaatsvinden.

Context

Aanleiding

-er is recent onduidelijkheid gerezen over de bevoegdheid van de Raad om te besluiten tot het houden van een referendum;

-discussie is er tevens geweest of voor het houden van een referendum een grondslag in een verordening vereist is;

-het is wenselijk is dat er geen misverstanden kunnen zijn over de bevoegdheden van de Raad of het bestaan van een voldoende grondslag voor door de Raad gewenste besluiten;

-de Raad is bevoegd verordeningen vast te stellen en te wijzigen, deze bevoegdheid wordt hiermee gebruikt om de mogelijkheid van een referendum op initiatief van de Raad te regelen

Juridische context

Op grond artikel 149 van de Gemeentewet is de raad bevoegd tot het vaststellen en wijzigen van autonome verordeningen en is daarbij eveneens bevoegd tot het vaststellen of wijzigen van verordeningen die de mogelijkheid voor een referendum regelt.

Beoogd effect
Beoogd is een duidelijke basis te scheppen voor mogelijke initiatieven vanuit de raad om tot een referendum te komen over een nog te nemen raadsbesluit, oftewel een ontwerp raadsbesluit.
Het gaat daarbij om een niet correctief referendum, dus voorafgaand aan het nemen van het besluit.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Op 1 juni 2017 is vastgesteld de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017, die een referendum op initiatief van één of meer kiesgerechtigden mogelijk maakt (agendapunt 6).
Op 16 september 2021 is een motie ingetrokken die opriep tot het houden van een referendum op raadsinitiatief over het genomen besluit om de RSU vast te stellen (M297 RSU referendum gewoon goed doen).
Op 23 september 2021 is de raadsbrief Juridische toets actuele motie Stadsbelang Utrecht referendum RSU ingekomen en op 5 oktober 2021 is het bijgevoegde juridisch advies verduidelijkt (Advies AKD referendum op initiatief raad).
Op 7 oktober 2021 is het initiatiefvoorstel ‘referendum op raadsinitiatief’ van raadslid Cees Bos van Stadbelang Utrecht aangeboden (agendapunt 14).
Op 2 november 2021 is de raadsbrief Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief ingekomen, waarin het college zijn wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet aan de raad kenbaar heeft gemaakt.
Op 27 januari 2022 is het initiatiefvoorstel ‘referendum op raadsinitiatief’ (agendapunt 10) in de Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën aangehouden tot de volgende commissievergadering d.d. 24 februari 2022.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht vast te stellen;
Argumenten	
1.1	De verordening schept duidelijkheid
	Door deze verordening vast te stellen, schept de raad duidelijkheid over de mogelijkheden om een referendum op raadsinitiatief te houden over een nog te nemen besluit (ontwerp raadsbesluit); dat is voor de functionarissen van de gemeente en ook voor de inwoners wenselijk.
1.2	De verordening legt de bevoegdheid van de raad vast
	Deze verordening biedt de benodigde grondslag voor mogelijk later door de raad gewenste besluiten om een referendum op eigen initiatief te houden, zodat op dat moment geen tijd meer hoeft te worden besteed aan formaliteiten.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Een raadplegend referendum zou overbodig kunnen zijn
	De raad zou dit voorstel kunnen verwerpen omdat de raad meent dat hij toch nooit bij meerderheid tot het houden van een referendum zal besluiten en de verordening daarmee dus overbodig is.
Beslispunt	
2	Het besluit tot wijziging van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 vast te stellen.
Argumenten	
2.1	Deze wijziging voorkomt dubbele referenda.
	Een referendum op raadsinitiatief (raadplegend referendum) vindt plaats **voorafgaand** aan het raadsbesluit. Een peiling onder de inwoners heeft dan al plaatsgevonden. Het is dan ook niet meer aan de orde om **na** die besluitvorming de inwoners nog een keer over hetzelfde onderwerp te bevragen, maar dan in het kader van een raadgevend referendum (op initiatief van één of meer kiesgerechtigden). Door het uitsluiten van een dubbel referendum over hetzelfde onderwerp, voorkomt deze wijziging ook dat de inwerkingtreding van een besluit na een raad**plegend** referendum uitgesteld wordt door een daaropvolgend raad**gevend** referendum. Daarnaast worden dubbele kosten en inzet van capaciteit vermeden.

Financiën

Aan dit besluit zijn geen directe financiële gevolgen verbonden, er zal een beperkt beroep worden gedaan op personele capaciteit om zorg te dragen voor de juiste publicaties en dergelijke, dit valt binnen de normale operaties van de gemeente.

Vervolg

Na vaststelling van de Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht heeft de raad een duidelijke mogelijkheid om het initiatief te nemen tot het houden van een referendum over een ontwerp raadsbesluit.

Participatie

Er is geen participatie geweest, deze heeft ook geen toegevoegde waarde aangezien het voorstel bestaande bevoegdheden van de raad verduidelijkt en vastlegt.

Communicatie

De nieuwe Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht en de gewijzigde verordening worden op de gebruikelijke wijze gepubliceerd

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming
- Concept Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht
- besluit tot wijziging van Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017

Bijlagen informatief
- geen

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Opsteller	Cees Bos
Kenmerk	9327296
Vergaderdatum Raad	7 oktober 2021
Geheim	Nee

Cees Bos stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht vast te stellen;
1.2. Het besluit tot wijziging van de ~~v~~Verordening raadgevend referendum ~~G~~gemeente Utrecht 2017 ~~alsbijgevoegd~~ vast te stellen;
2. ~~Toepassing te geven aan artikel 5.1 van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht waardoor het raadsbesluit de dag na publicatie in het gemeenteblad in werking treedt.~~

Het lid van de gemeenteraad van Utrecht,

Cees Bos

Samenvatting

Het voorstel vult de bestaande ~~referendumv~~Verordening raadgevend referendum aan met een nieuwe Verordening raadplegend referendum waarmee ~~zodat~~ de bevoegdheid van de raad om op eigen initiatief een referendum te ~~laten~~ houden ~~in de verordening~~ wordt vastgelegd en ~~in de verordening~~ de reikwijdtewordt verduidelijkt. Daarnaast wordt de bestaande Verordening raadgevend referendum aangepast, om te voorkomen dat na een raadplegend referendum op raadsinitiatief ook nog eens een raadgevend referendum op burgerinitiatief over hetzelfde onderwerp kan plaatsvinden.

Context

Aanleiding

-er is recent onduidelijkheid gerezen over de bevoegdheid van de Raad om te besluiten tot het houden van een referendum;

-discussie is er tevens geweest of voor het houden van een referendum een grondslag in een verordening vereist is;

-het is wenselijk is dat er geen misverstanden kunnen zijn over de bevoegdheden van de Raad of het bestaan van een voldoende grondslag voor door de Raad gewenste besluiten;

-de Raad is bevoegd verordeningen vast te stellen en te wijzigen, deze bevoegdheid wordt hiermee gebruikt om de mogelijkheid van een referendum op initiatief van de Raad ~~goed in~~ te regelen

Juridische context

Op grond ~~art. 108 Gemeentewet,~~ artikel 14~~7~~9 ~~e~~van de Gemeentewet~~,~~ is de raad ~~is~~ bevoegd tot het vaststellen en wijzigen van autonome verordeningen en is daarbij eveneens bevoegd tot het vaststellen of wijzigen van verordeningen die de mogelijkheid voor een referendum ~~in~~regelt.

Beoogd effect

Beoogd is een duidelijke basis te scheppen voor mogelijke initiatieven vanuit de raad om tot een referendum te komen over een nog te nemen raadsbesluit, oftewel een ontwerp raadsbesluit. Het gaat daarbij om een niet correctief referendum, dus voorafgaand aan het nemen van het besluit.~~1 of meer onderwerpen, een referendum op raadsinitiatief kan zowel preventief, dus voorafgaand aan besluitvorming in de raad, als repressief, dus volgend op besluitvorming in de raad zijn.~~

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Op 1 juni 2017 ~~Er~~ is vastgesteld ~~een~~de ~~v~~Verordening raadgevend referendum ~~G~~gemeente Utrecht 2017, die een referendum op initiatief van één of meer kiesgerechtigden mogelijk maakt (agendapunt 6).
~~er~~Op 16 september 2021 is een motie ingetrokken die opriep~~oept~~ tot het houden van een referendum op raadsinitiatief over het genomen besluit om de RSU vast te stellen (M297 RSU referendum gewoon goed doen).
Op 23 september 2021 is de raadsbrief Juridische toets actuele motie Stadsbelang Utrecht referendum RSU ingekomen en op 5 oktober 2021 is het bijgevoegde juridisch advies verduidelijkt (Advies AKD referendum op initiatief raad) ~~en er is naar aanleiding daarvan juridisch advies verkregen~~.
Op 7 oktober 2021 is het initiatiefvoorstel 'referendum op raadsinitiatief' van raadslid Cees Bos van Stadbelang Utrecht aangeboden (agendapunt 14).
Op 2 november 2021 is de raadsbrief Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief

ingekomen, waarin het college zijn wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 147a Gemeentewet aan de raad kenbaar heeft gemaakt.
Op 27 januari 2022 is het initiatiefvoorstel 'referendum op raadsinitiatief' (agendapunt 10) in de Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën aangehouden tot de volgende commissievergadering d.d. 24 februari 2022.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	~~Het besluit tot wijziging van d~~De ~~v~~Verordening raad~~gevend~~plegend referendum ~~G~~gemeente Utrecht ~~alsbijgevoegd~~ vast te stellen;
Argumenten	
1.1	De verordening schept duidelijkheid~~1e argument bij eerste beslispunt~~
	Door deze ~~wijziging~~verordening ~~aan te nemen~~vast te stellen, schept de raad duidelijkheid over de mogelijkheden om een referendum op raadsinitiatief te houden over een nog te nemen besluit (ontwerp raadsbesluit); ~~,~~ dat is voor de functionarissen van de gemeente en ook voor de inwoners wenselijk.
1.2	De verordening legt de bevoegdheid van de raad vast~~2e argument bij eerste beslispunt~~
	Deze ~~wijziging~~verordening biedt de benodigde grondslag voor mogelijk later door de raad gewenste besluiten om een referendum op eigen initiatief te houden, zodat op dat moment geen tijd meer hoeft te worden besteed aan formaliteiten.
~~1.3~~	
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Een raadplegend referendum zou overbodig kunnen zijn~~1e kanttekening bij eerste beslispunt~~
	De raad zou ~~de wijziging~~dit voorstel kunnen verwerpen omdat de raad meent dat ~~z~~hij toch nooit bij meerderheid tot het houden van een referendum zal besluiten en de ~~wijziging~~verordening daarmee dus overbodig is.
~~1.2~~	
Beslispunt	
2	Het besluit tot wijziging van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 vast te stellen~~Toepassing te geven aan artikel 5.1 van de Verordening raadgevendreferendum gemeente Utrecht waardoor het raadsbesluit de dag na publicatie in het gemeenteblad in werking treedt~~.
Argumenten	
2.1	Deze wijziging voorkomt dubbele referenda.~~1e argument bij tweede beslispunt~~
	Een referendum op raadsinitiatief (raadplegend referendum) vindt plaats **voorafgaand** aan het raadsbesluit. Een peiling onder de inwoners heeft dan al plaatsgevonden. Het is dan ook niet meer aan de orde om **na** die besluitvorming de inwoners nog een keer over hetzelfde onderwerp te bevragen, maar dan in het kader van een raadgevend referendum

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Vet

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Vet

	(op initiatief van één of meer kiesgerechtigden). Door het uitsluiten van een dubbel referendum over hetzelfde onderwerp, voorkomt deze wijziging ook dat de inwerkingtreding van een besluit na een raad**plegend** referendum uitgesteld wordt door een daaropvolgend raad**gevend** referendum. Daarnaast worden dubbele kosten en inzet van capaciteit vermeden.~~Een eventueel referendum over dit besluit is overbodig omdat een negatieve uitkomst vanhet referendum nooit het rechtsgevolg kan hebben dat de raad de bevoegdheden die verduidelijkt worden niet meer heeft, er is geen rechtsgevolg te verbinden aan de uitkomstvan een referendum.~~
~~2.2~~	~~2e argument bij tweede beslispunt~~
	~~Een aanzienlijk aantal burgers in de stad wil een referendum houden, hun initiatief gaat het niet redden, het is wenselijk dat de raad op korte termijn zich inhoudelijk kan uitlaten over de vraag of een meerderheid van de raad niettemin tot een referendum over het gevraagde onderwerp wil komen.~~

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Vet

heeft opmaak toegepast: Lettertype: Vet

Financiën

Aan dit besluit zijn geen directe financiële gevolgen verbonden, er zal een beperkt beroep worden gedaan op personele capaciteit om zorg te dragen voor de juiste publicaties en dergelijke, dit valt binnen de normale operaties van de gemeente.

Vervolg

Na vaststelling ~~aanpassing~~ van de ~~v~~Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht heeft de raad een duidelijke mogelijkheid om het initiatief te nemen tot het houden van een referendum over een ontwerp raadsbesluit~~, een concreet voorstel daartoezal ook direct gedaan worden door Stadsbelang Utrecht~~.

Participatie

Er is geen participatie geweest, deze heeft ook geen toegevoegde waarde aangezien het voorstel bestaande bevoegdheden van de raad verduidelijkt en vastlegt.

Communicatie

De nieuwe Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht ~~Wijzigingsbesluit~~ en de gewijzigde verordening worden op de gebruikelijke wijze gepubliceerd

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Concept Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht
- besluit tot wijziging van ~~v~~Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017

Bijlagen informatief

- geen

Besluit tot wijziging van Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017

De raad van de gemeente Utrecht:

- Gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

~~Overwegende dat:~~

Besluit de "Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017" als volgt te wijzigen:

Artikel I

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel 2, tweede lid, wordt na onderdeel l een nieuw onderdeel toegevoegd, dat luidt: m. een raadsbesluit waarover al een raadplegend referendum als bedoeld in de Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht is gehouden. ~~de Intitulé wordt 'Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht'vervangen door 'Verordening referendum gemeente Utrecht'.~~

~~B. Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd: na onderdeel c wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende: 'd. raad: de gemeenteraad van Utrecht'.~~

~~C. Na artikel 1 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:~~

~~**Artikel 2**~~

~~Een referendum wordt gehouden ofwel omdat de raad daartoe besluit ofwel omdat daartoe op de in artikel 4 omschreven wijze door (een) kiesgerechtigde(n) om verzocht is. Kiesgerechtigden kunnen enkel verzoeken tot het houden van een~~

Met opmaak: Standaard, Inspringing: Links: 0,21 cm

Met opmaak: Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 1,27 cm + Inspringen op: 1,9 cm

~~raadgevend referendum, de raad kan besluiten tot iedere vorm van referendum die de raad juist voorkomt.~~

~~Artikel 3~~

~~Indien een referendum wordt gehouden op basis van een daartoe genomen besluit van de raad dan stelt de raad bij datzelfde of een aanvullend besluit tevens vast de wijze waarop het referendum zal worden gehouden, het onderwerp, de vraagstelling en alle andere elementen van het referendum die de raad wenselijk of noodzakelijk voorkomen. De raad kan de referendumcommissie verzoeken de raad hierover te adviseren.~~

~~D. De artikelen 2 tot en met 23 worden vernummerd tot 4 tot en met 25.~~

~~E. In artikel 7 eerste lid wordt 'artikel 4' vervangen door 'artikel 6'.~~

~~F. In artikel 9 eerste lid wordt 'artikel 6' vervangen door 'artikel 8'.~~

~~G. In artikel 9 tweede lid wordt 'artikel 8' vervangen door 'artikel 10'.~~

~~H. In artikel 10 derde lid onderdeel a wordt 'artikel 6' vervangen door 'artikel 8'.~~

~~I. In artikel 10 derde lid onderdeel b wordt 'artikel 6' vervangen door 'artikel 8'.~~

~~J. In artikel 10 derde lid onderdeel c wordt 'artikel 6' vervangen door 'artikel 8'.~~

~~K. In artikel 12 eerste lid wordt 'artikel 9' vervangen door 'artikel 11'.~~

~~L. In artikel 12 tweede lid wordt 'artikel 11' vervangen door 'artikel 13'.~~

~~M. In artikel 11 derde lid onderdeel a wordt 'artikel 9' vervangen door 'artikel 11'.~~

~~N. In artikel 11 derde lid onderdeel b wordt 'artikel 9' vervangen door 'artikel 11'.~~

~~O. In artikel 11 derde lid onderdeel c wordt 'artikel 9' vervangen door 'artikel 11'.~~

~~P. In artikel 11 vierde lid wordt 'artikel 11' vervangen door 'artikel 13'.~~

~~Q. In artikel 11 vijfde lid wordt 'artikel 11' vervangen door 'artikel 13'.~~

~~R. In artikel 11 achtste lid wordt 'artikel 11' vervangen door 'artikel 13'.~~

~~S. In artikel 19 tweede lid onderdeel a wordt 'artikel 12' vervangen door 'artikel 14'.~~

~~T. In artikel 19 tweede lid onderdeel b wordt 'artikel 13' vervangen door 'artikel 15'.~~

~~U. In artikel 25 komt te luiden: 'Deze verordening wordt aangehaald als: 'Verordening referendum gemeente Utrecht'.~~

Artikel II

Dit besluit treedt in werking ~~vijf weken~~de dag na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester

Sharon A.M. Dijksma

De griffier,

Merel van Hall

Besluit tot wijziging van Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017

De raad van de gemeente Utrecht;

- Gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

Besluit de "Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017" als volgt te wijzigen:

Artikel I

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel 2, tweede lid, wordt na onderdeel l een nieuw onderdeel toegevoegd, dat luidt: m. een raadsbesluit waarover al een raadplegend referendum als bedoeld in de Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht is gehouden.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester

Sharon A.M. Dijksma

De griffier,

Merel van Hall

Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

- gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

Overwegende dat een referendum op raadsinitiatief mogelijk moet zijn;

Besluit vast te stellen de Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. *centraal stembureau*: het hoofdstembureau dat voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt ingesteld, treedt tevens op als centraal stembureau. De burgemeester is voorzitter van het centraal stembureau;
b. *kiesgerechtigden*: diegenen die op de drieënveertigste dag voorafgaande aan de dag waarop het referendum wordt gehouden, overeenkomstig artikel B3 Kieswet, kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van de raad van de gemeente Utrecht;
c. *raad*: de gemeenteraad van Utrecht;
d. *raadplegend referendum*: volksraadpleging waarbij de kiesgerechtigden zich op initiatief van de raad kunnen uitspreken over een ontwerp raadsbesluit;

Artikel 2 Raadplegend referendum, onderwerpen

1. De raad kan besluiten tot het houden van een raadplegend referendum.
2. Onderwerp van een raadplegend referendum is een ontwerp raadsbesluit met uitzondering van besluiten:
    a. over individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen, kwijtscheldingen of schenkingen;
    b. tot vaststelling of wijziging van een rechtspositionele regeling;
    c. over de hoogte van geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers, en hun nabestaanden;
    d. over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening;
    e. over de vaststelling van de gemeentelijke tarieven en belastingen;
    f. in het kader van deze verordening;
    g. inzake bezwaar- of beroepsprocedures of rechtsgedingen;
    h. ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft;
    i. waarvan de raad van mening is dat dringende redenen aanleiding zijn om geen raadplegend referendum te houden.

3. De raad houdt het ontwerp raadsbesluit waarover het raadplegend referendum wordt gehouden aan tot de eerste raadsvergadering nadat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.
4. De raad stelt tegelijkertijd met het besluit tot het houden van een raadplegend referendum of in de eerstvolgende raadsvergadering vast:
    a. het onderwerp;
    b. de vraagstelling en antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen;
    c. het beschikbare budget voor de organisatie van en de voorlichting over het raadplegend referendum;
    d. met inachtneming van artikel 3, de dag waarop de stemming over het raadplegend referendum plaatsvindt, en,
    e. indien nodig, overige elementen voor het houden van een raadplegend referendum.
5. De raad kan de referendumcommissie om advies vragen.

Artikel 3 Datum stemming

1. Als dag van stemming wordt een woensdag aangewezen binnen een termijn die aanvangt op de vijfentachtigste dag en eindigt zes maanden na de dag waarop de raad het besluit in de zin van artikel 2, vierde lid, van deze verordening heeft genomen. Als dag van stemming kan geen dag in juli of augustus worden aangewezen.
2. Indien binnen de in het eerste lid bedoelde termijn een stemming plaatsvindt voor:
    a. een verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
    b. een verkiezing voor de leden van provinciale staten van Utrecht;
    c. een verkiezing voor leden van het algemene bestuur van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden;
    d. een verkiezing voor de leden van de raad;
    e. een verkiezing voor de leden van het Europees Parlement;
    f. een ander raadplegend referendum op basis van deze verordening, of
    g. een raadgevend referendum op basis van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017,

    wordt de dag van die stemming aangewezen als dag van de stemming voor het raadplegend referendum.

Artikel 4 Organisatie en uitvoering

1. Op het stembiljet wordt de vraag en de antwoordmogelijkheden vermeld. Op de achterzijde wordt de handtekening van de voorzitter van het centraal stembureau gedrukt.
2. De vraagstelling met de antwoordmogelijkheden wordt aan het adres van de kiesgerechtigden bezorgd.
3. Bij de organisatie en uitvoering van een raadplegend referendum is de Kieswet van overeenkomstige toepassing tenzij bij deze verordening anders is bepaald.

Artikel 5 Referendumcommissie

1. De referendumcommissie op grond van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 is ook de referendumcommissie op grond van deze verordening.

2. Het bepaalde in artikel 16, artikel 17, eerste en vierde tot en met zesde lid, artikel 18 met dien verstande dat voor ‘burgemeester en wethouders’ gelezen moet worden ‘de raad’ en artikel 19 van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6 Overgangsrecht

De leden van de referendumcommissie op grond van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 worden geacht te zijn benoemd op grond van deze verordening, zulks voor de zittingsperiode zoals in hun benoemingsbesluit is aangegeven.

Artikel 7 Strafbepaling

De strafbepalingen uit de Kieswet zijn onverkort van toepassing op deze verordening met dien verstande dat de maximale straf bestaat uit hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie.

Artikel 8 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad.

Artikel 9 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>.

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

De griffier,
Merel van Hall

Toelichting bij Verordening raadplegend referendum gemeente Utrecht

Algemeen

Wettelijk kader
Op grond van de bepalingen in de Grondwet en de Gemeentewet hebben gemeenten de mogelijkheid tot het houden van een referendum over een te nemen raadsbesluit (hierna ontwerp raadsbesluit). Gemeenten zijn vrij in hoe ze dit regelen, binnen de voorwaarden die de Grondwet en Gemeentewet stellen.

Niet correctief referendum: referendum vóór raadsbesluit
De termen ‘correctief’ en ‘niet correctief’ geven aan op welk moment in het besluitvormingsproces het referendum plaatsvindt. Het raadplegend referendum in deze verordening is een referendum dat vóór besluitvorming in de raad plaatsvindt. Het is daarmee een ‘niet correctief’ referendum. Het raadplegend referendum ziet dus op nog te nemen besluiten, oftewel het ontwerp besluit.

Geen bindende werking
Een referendum is een advies van burgers aan de raad over een voorgenomen besluit. Bindende referenda zijn niet toegestaan. De raad kan zich niet tevoren binden aan de uitslag van het referendum.

Initiatief
Het initiatief voor een raadplegend referendum ligt bij de raad en niet bij de kiesgerechtigden zoals dat wel het geval is bij het raadgevend referendum op grond van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017.

Samenloop met inspraak
Onderwerpen waarover referenda kunnen worden gehouden, kunnen ook via wettelijke inspraakmogelijkheden al aan de bevolking zijn voorgelegd. Ondanks dat kan er een referendum worden gehouden. Een referendum kan niet in de plaats treden van een voorgeschreven inspraakmogelijkheid.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Definities

Centraal stembureau
De voorzitter van het centraal stembureau kan over enkele technisch juridische zaken beslissingen nemen.

Kiesgerechtigden
Degenen die kiesgerechtigd zijn voor de raadsverkiezingen zijn ook gerechtigd om deel te nemen aan een referendum. Daarom is aangesloten bij artikel B3 van de Kieswet. Ook voor de genoemde termijn is aangesloten bij de Kieswet, artikel J1.

Raadplegend referendum
Deze verordening gaat uit van een referendum op initiatief van de raad over een ontwerp raadsbesluit. Dit geeft aan dat het moet gaan om ontwerp besluiten die behoren tot de bevoegdheid van de raad. De raad kan dus niet besluiten om een raadplegend referendum te houden over bevoegdheden van de burgemeester of het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 2 Raadplegend referendum, onderwerp

Eerste lid
Het initiatief voor een raadplegend referendum ligt bij de raad. Zo kunnen één of meer raadsleden hiertoe een voorstel doen. Elk raadslid heeft op grond van artikel 147a van de Gemeentewet het recht van initiatief om een (uitgewerkt) voorstel voor bijvoorbeeld een referendum te doen. Ook kan elk raadslid een motie daartoe indienen. Een initiatiefvoorstel of een motie kan bijvoorbeeld een voorstel voor een referendum inhouden over een onderwerp waarbij aan kiesgerechtigden alternatieven worden voorgelegd. Over een initiatiefvoorstel moet op grond van artikel 147a, vierde lid, van de Gemeentewet het college de gelegenheid krijgen wensen en bedenkingen naar voren te brengen. Initiatiefvoorstellen en moties worden behandeld volgens het Reglement van Orde gemeenteraad Utrecht. Het initiatiefvoorstel of de motie kan resulteren in een besluit van de raad tot het houden van een raadplegend referendum.

Tweede lid
Bepaalde onderwerpen waarover de raad een besluit kan nemen lenen zich minder goed voor een raadplegend referendum. Deze zijn hier als uitzondering opgenomen.

Bij de onderdelen d en e gaat het om het budgetrecht van de raad.

De algemene uitzonderingsgrond onder i benadrukt en garandeert de beoordelingsvrijheid van de raad, maar strookt minder met de gedachte dat het voor de burger duidelijk moet zijn over welke besluiten geen referendum kan worden gehouden. Deze uitzonderingsgrond dient dan ook weloverwogen en niet lichtvaardig te worden toegepast. Een aantal voorbeelden (niet limitatief) zijn hier onder weergegeven.
Een dringende reden zou kunnen zijn dat de besluitvorming het uitstel van een referendum niet kan lijden, bijvoorbeeld omdat anders fatale termijnen zouden worden overschreden, omdat besluitvorming nodig is om het hoofd te kunnen bieden aan plotselinge (onwenselijke) ontwikkelingen, omdat besluitvorming noodzakelijkerwijs volgt uit eerdere besluitvorming, enz.
Een andere dringende reden zou kunnen zijn dat het belang van een referendum niet opweegt tegen bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid van de raad voor kwetsbare groepen en hun plaats in de samenleving. Bij kwetsbare groepen kan gedacht worden aan:

- Iedereen die zorg, opvang of groepshuisvesting nodig heeft op basis van de genoemde gemeentelijke regelgeving (en hogere wet- en regelgeving), waartoe te rekenen (niet limitatief):
- Vluchtelingen
- Daklozen
- Kwetsbare personen waarbij sprake is van een combinatie van verslaving, lichte verstandelijke beperking of psychiatrische problematiek
- Uitstromers uit instituties (psychiatrie, verslavingsklinieken, detentie).

Derde lid
Het onderwerp van een raadplegend referendum is een ontwerp raadsbesluit. De beslissing over dat ontwerp raadsbesluit moet dus worden uitgesteld tot na het referendum. Deze bepaling regelt dat uitstel.

Pas nadat de uitslag van het referendum bekend is, besluit de raad over het ontwerp raadsbesluit dat onderwerp was van het raadgevend referendum. De raad moet die beslissing in de eerste raadsvergadering nemen nadat de uitslag van het referendum bekend is.

Vierde lid, onderdeel a
Het moet duidelijk zijn welk ontwerp raadbesluit het onderwerp van het raadplegend referendum is.

Vierde lid, onderdeel b
De raad stelt de vraagstelling van het referendum vast. De raad kan aan de kiesgerechtigden de eenvoudige vraag voorleggen of ze vóór of tegen het ontwerp raadsbesluit zijn, maar de raad kan ook verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen voorleggen. Als meer dan twee alternatieven worden voorgelegd is er mogelijk geen meerderheid voor één van de opties. Er zijn mogelijkheden waarbij ook inzicht wordt verkregen over de tweede of derde voorkeur van kiesgerechtigden. Als er gekozen wordt voor verschillende antwoordcategorieën of oplossingsrichtingen zal de stemprocedure hierop toegespitst moeten worden. Wat de meest geschikte stemprocedure is, hangt af van het aantal mogelijke antwoordopties en de aard ervan. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

a. het uitbrengen van één stem op een antwoordmogelijkheid naar keuze;
b. het uitbrengen van één of meerdere stemmen op elk van de antwoordmogelijkheden die de kiezer verkiest;
c. het plaatsen van de antwoordmogelijkheden in volgorde van voorkeur.

Vierde lid, onderdeel c
Dit onderdeel bepaalt dat de raad een budget moet vaststellen. Het budget moet voorzien in de kosten die gepaard gaan met de organisatie van het referendum zelf (bijvoorbeeld voor stempassen, stembiljetten, stembureaus). Ook moet er een bedrag beschikbaar zijn voor voorlichting aan de inwoners. De inwoners moeten goed en neutraal worden geïnformeerd over het onderwerp van het referendum. De referendumcommissie heeft een toezichthoudende rol bij het verstrekken van deze neutrale informatie.

Vierde lid, onderdeel e
Als overig element van het raadplegend referendum kan de raad bijvoorbeeld de stemprocedure vaststellen.

Vijfde lid
Op grond van deze bepaling kan de raad de referendumcommissie om advies vragen, bijvoorbeeld over de datum, de vraagstelling, de voorlichting, de stemprocedure enzovoort. Maar ook als de raad daar niet om vraagt kan de referendumcommissie advies geven op grond van artikel 5.

Artikel 3 Datum stemming

De raad stelt de datum van het raadplegend referendum vast. Dit artikel bepaalt waar de raad rekening mee moet houden bij het vaststellen van die datum. Het gaat daarbij vooral om praktische en financiële redenen, bijvoorbeeld omdat het organiseren van een referendum tijd kost, maar ook omdat het verstandig is om rekening te houden met de zomervakantie. Dit artikel maakt het ook mogelijk om een raadplegend referendum te houden op dezelfde dag als die waarop een andere verkiezing of referendum wordt gehouden. Op die manier kunnen de kosten van het organiseren van een referendum zo laag mogelijk gehouden worden. Daarnaast is de ervaring dat de opkomst bij referenda die los van een nadere verkiezing worden gehouden (erg) laag is.

Een voorbeeld:
1 maart: raadsvergadering waarin wordt besloten tot het houden van een raadplegend referendum.
1 april: raadsvergadering waarin het besluit in de zin van artikel 2, vierde lid van deze verordening wordt genomen. Vanaf deze dag start de termijn. Het kan ook zo zijn dat dit besluit op dezelfde dag wordt genomen als het besluit tot het houden van een raadplegend referendum. In dat geval zou de termijn starten vanaf 1 maart.
25 juni: 85ste dag nadat het besluit in de zin van artikel 2, vierde lid van deze verordening is genomen. Dit is de eerste mogelijkheid als dag van stemming mits dit op een woensdag valt. Indien de eerste mogelijkheid in de maand juli of augustus valt, verschuift de eerste mogelijkheid naar de eerste woensdag van september.
1 oktober: zes maanden nadat het besluit in de zin van artikel 2, vierde lid van deze verordening is genomen. Dit is de laatste mogelijkheid als dag van stemming mits dit op een woensdag valt. Indien de laatste mogelijkheid in de maand juli of augustus valt, verschuift de laatste mogelijkheid naar de eerste woensdag van september.

Artikel 4 Organisatie en uitvoering

Voor de uitvoering van het referendum wordt aangesloten bij de Kieswet en de gebruikelijke gang van zaken bij de gemeente Utrecht bij verkiezingen.

Artikel 5 Referendumcommissie

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 kent een referendumcommissie. De bestaande commissie in het kader van het raadgevend referendum wordt met deze bepaling geacht ook te functioneren voor het raadplegend referendum. In het tweede lid worden dan de bepalingen uit de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 van overeenkomstige toepassing verklaard, met uitzondering van die onderdelen die specifiek op het raadgevend referendum van toepassing zijn.

Artikel 7 Strafbepaling

Op grond van artikel 154, eerste lid, van de Gemeentewet kan de raad op overtreding van een verordening een straf stellen van ten hoogste drie maanden hechtenis of een geldboete van de tweede categorie. Voor het bepalen van wat strafbaar is, is aangesloten bij hoofdstuk Z, paragraaf 1, van de Kieswet.

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2461
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	8.1
Titel	Raadsbrief Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief
ID	2631
Behandelend ambtenaar	K. Koelman
Telefoon	030 2863640
E-mail	k.koelman@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Bestuurlijke zaken
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën/06-42238564
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	27 januari 2022
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	**24 februari 2022**
Gemeenteraad	10 maart 2022

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	K. Koelman, M. Bilik	**Datum**	2 november 2021
Telefoonnummer	030-2863640	**Kenmerk**	9253355
E-mail	k.koelman@utrecht.nl	**Onderwerp**	Reactie op initiatiefvoorstel referendum op raadsinitiatief
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Bestuurlijke Zaken

Geachte leden van de raad,

Op 7 oktober jl. heeft raadslid Cees Bos van Stadsbelang Utrecht het initiatiefvoorstel ‘referendum op raadsinitiatief’ aan u aangeboden en ons gevraagd om een reactie.

Met dit initiatief beoogt de heer Bos de referendumverordening ‘verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017’ aan te vullen zodat er een wettelijke basis komt voor de raad om zelf te besluiten tot het houden van een referendum. De huidige verordening die op initiatief van uw raad is opgesteld bevat deze mogelijkheid niet. Dit bleek ook uit de externe juridische toets van advocatenkantoor AKD, eerder aan u toegezonden: *“naar ons oordeel is er geen bevoegdheid voor de Raad om te besluiten tot het organiseren van een referendum”* en “e*erst zal de raad die bevoegdheid moeten scheppen*” (Brief van 23 september jl.). En dat, die bevoegdheid scheppen, is wat de indiener met het initiatiefvoorstel wil regelen.

We bekijken dit voorstel in het licht van de uitvoerbaarheid van zowel de gewijzigde verordening zelf als het mogelijke effect op de uitvoering van besluitvorming in uw raad. Vanuit beide invalshoeken willen we u een aantal kanttekeningen meegeven. Een meer gedetailleerde technische analyse met voorbeelden vindt u in de bijlage.

De wijzigingen die voorgesteld worden in het initiatiefvoorstel zijn groot. Hiermee verandert de huidige verordening ingrijpend. Een wijziging van de huidige verordening voldoet niet aan de (landelijk vastgestelde) eisen voor regelgeving waar een verordening aan moet voldoen[1]. Gezien het beoogde doel van de indiener ligt een nieuwe verordening meer voor de hand.

[1] We gebruiken het landelijk vastgestelde kader bij het opstellen van regelingen, namelijk de aanwijzingen en de ‘100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever’ van de VNG die daarvan zijn afgeleid.

Een andere kanttekening betreft het effect op de uitvoering van het voorstel. De voorgestelde wijziging geeft de raad wel een bevoegdheid maar stelt daarbij geen algemene kaders (regels). Deze algemene regels zijn wel nodig om (onbedoeld) willekeur te voorkomen en duidelijkheid te geven over bijvoorbeeld vormgeving van het referendum(proces), termijnen en andere spelregels. De voorbeelden met een toelichting staan in de bijlage.

Tenslotte ter overweging. Het uitbreiden van uw bevoegdheden om als raad een referendum uit te schrijven over uw eigen raadsbesluiten staat op gespannen voet met de rechtszekerheid. De advocaten van AKD namen daarover het volgende op in de eerdergenoemde juridische toets: *“in de gedachte van de Gemeentewet wordt het volk dan tweemaal geraadpleegd over hetzelfde”*.

Samengevat. Het is aan uw raad om met een verordening te bepalen welke vormen van referenda mogelijk zijn in onze stad. Wij zijn het eens met de heer Bos dat het houden van een referendum een proces is waarin er duidelijkheid moet zijn over de bevoegdheid van alle betrokkenen. Bij het voorliggende initiatiefvoorstel plaatsen we echter kanttekeningen vanuit juridisch oogpunt en regelgevingsperspectief.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Technische analyse van het ‘Besluit tot wijziging van Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht’ (hierna ‘wijzigingsbesluit’)

Nieuwe verordening nodig

De voorgestelde wijziging leent zich niet voor wijziging van de bestaande Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht 2017 (hierna ‘de bestaande verordening’). Voor deze wijziging is een nieuwe verordening nodig, omdat:

- artikelen dan opnieuw genummerd kunnen worden;
- de nieuwe verordening een nieuwe titel krijgt en dit niet mogelijk is bij een bestaande verordening;
- de inhoud wezenlijk verandert.

Nummering artikelen

Het wijzigingsbesluit voegt 2 nieuwe artikelen in in de bestaande verordening onder vernummering van de daaropvolgende bestaande artikelen[1]. Deze vernummering is niet conform de ‘100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever’ (idee 88) en de ‘Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzing 6.16)[2]. Bij wijziging van een regeling worden artikelen niet vernummerd, behalve als dit noodzakelijk is om een bijzondere reden. Een bijzondere reden kan zijn dat artikelen verplaatst worden of er een nieuw hoofdstuk wordt opgenomen met meer dan 26 artikelen zodat doorgenummerd zou moeten worden met aa, bb, enz. Bij deze wijziging is geen sprake van zo’n bijzondere reden.
In dit geval zouden de nieuwe artikelen genummerd moeten worden als artikel 1a en 1b[3].
Bestaande artikelen kunnen wel opnieuw genummerd worden als ze in een nieuwe verordening terugkomen.

Titel

Het wijzigingsbesluit wijzigt de oorspronkelijke intitulé (in dit geval de naam van de bestaande verordening): dit is niet toegestaan. De oorspronkelijke intitulé is éénmalig en hangt aan het moment waarop de verordening voor het eerst is vastgesteld. Dit kan bij een latere wijziging van de verordening niet meer worden gewijzigd[4]. Met een wijziging kan de naam van een verordening niet gewijzigd worden, daar is een nieuwe verordening voor nodig[5].

Titel en inhoud

De nieuwe artikelen brengen een wezenlijke verandering aan in de bestaande verordening en daar leent een wijziging zich niet voor[6]. Daarnaast zouden titel en inhoud uiteenlopen en dat is verwarrend[7]. De titel van de bestaande verordening geeft aan dat de verordening gaat over het ‘raadgevend referendum’, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de verordening. En die definitie ziet **wel**

---

[1] Zie artikel I, onderdelen D t/m T van het wijzigingsbesluit.
[2] Conform het Raadsbesluit van 3 juni 2021 gebruiken we in Utrecht de ‘100 Ideeën’ en de ‘Aanwijzingen’ voor het opstellen van regelingen van de VNG.
[3] Hiermee zijn de onderdelen D t/m T van het wijzigingsbesluit niet meer nodig.
[4] Het opschrift en de aanhef van een regeling worden niet gewijzigd: aanwijzing 6.7 van ‘Aanwijzingen voor de regelgeving’. Voor de gemeentelijke regelgever geldt dat een citeertitel ook als opschrift moet worden gebruikt (idee 40 van ‘100 Ideeën voor de gemeentelijke regelgever). Daarnaast wordt de verordening geïdentificeerd door middel van de citeertitel (aanwijzing 3.36 en idee 39). Opschrift en aanhef vormen samen de ‘kop’ van de verordening (naam en de onderdelen ‘De raad .., gelet op.., overwegende dat…, besluit vast te stellen….’)’.
[5] Nu de intitulé niet gewijzigd mag worden is onderdeel U van artikel I van het wijzigingsbesluit niet meer nodig.
[6] Een omvangrijke wijziging vereist een nieuwe regeling: idee 82 en aanwijzing 6.2.
[7] Een titel moet ‘een zo duidelijk mogelijk beeld’ van de regeling geven: idee 75.

op het raadgevend referendum geïnitieerd door één of meer kiesgerechtigden[8], maar **niet** op de referenda van de nieuwe artikelen.
Om die reden ligt het opstellen van een nieuwe verordening meer voor de hand dan het wijzigen van de bestaande.

Kaders nodig
Het wijzigingsbesluit geeft de raad wel een bevoegdheid maar stelt geen algemene kaders (regels). Kaders geven duidelijkheid voor iedereen en kunnen strijdigheid met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur voorkomen (denk hierbij aan het rechtszekerheidsbeginsel, het verbod op willekeur, het gelijkheidsbeginsel, het verbod op détournement de pouvoir).

Het wijzigingsbesluit geeft de raad de mogelijkheid om allerlei referenda te houden[9]. Daarbij staat het de raad vrij om te bepalen of er over een bepaald raadsbesluit een referendum komt, zo ja in welke vorm en om per referendum te bepalen wat de spelregels zijn[10].

De bestaande spelregels gelden niet voor de nieuwe referenda.
Bijna alle andere artikelen van de bestaande verordening hebben uitsluitend betrekking op het raadgevend referendum geïnitieerd door kiesgerechtigden[11] en niet op de nieuwe door de raad te initiëren referenda. Het wijzigingsbesluit past de rest van de verordening inhoudelijk niet aan. Bestaande bepalingen worden niet van overeenkomstige toepassing verklaard. Er worden geen andere algemene regels gesteld voor de nieuwe referenda en dat kan problemen opleveren ten aanzien van de rechtszekerheid en andere algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Een paar voorbeelden.

> *Elk raadsbesluit referendabel*
> Bepaalde raadsbesluiten worden niet uitgezonderd van de nieuwe referenda, zoals dat wel het geval is voor raadgevende referenda. Vanaf de inwerkingtreding kan de raad in principe over elk raadsbesluit een referendum houden. Dit kan het besluitvormingsproces vertragen, zo niet belemmeren[12]. Dat draagt niet bij aan de rechtszekerheid. Omdat de regels per referendum kunnen verschillen kan dit (onbedoeld) leiden tot willekeur, strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel of misbruik van bevoegdheid. Ook kan dit leiden tot onduidelijkheid met betrekking tot inwerkingtreding van de besluiten die onder de nieuwe referendum mogelijkheid vallen.

---

[8] De raad is geen kiesgerechtigde. In de verordening wordt ‘kiesgerechtigde’ gedefinieerd. Uit die definitie en de toelichting bij de verordening in combinatie met de Kieswet blijkt dat het moet gaan om inwoners die 18 jaar of ouder zijn, officieel wonen in Utrecht, mogen stemmen bij de gemeenteraadverkiezingen en niet uitgezonderd zijn van het kiesrecht. Uitgaande van deze definitie is de raad geen kiesgerechtigde.
[9] ‘iedere vorm van referendum die de raad juist voorkomt’.
[10] ‘de wijze waarop het referendum zal worden gehouden, het onderwerp, de vraagstelling, en alle andere elementen van het referendum die de raad wenselijk of noodzakelijk voorkomen’
[11] Uit bijna alle artikelen (of de hoofdstukken waaronder ze vallen) blijkt dat ze betrekking hebben op het raadgevend referendum: in het artikel zelf of in de titel van het hoofdstuk wordt die term gebruikt. Zie bijvoorbeeld de definitie van raadgevend referendum in artikel 1, onder b in combinatie met de artikelen van hoofdstuk 2 t/m 6 (artikel 3 t/m 15), maar ook de artikelen 17 en 19.
[12] We gaan hier niet in op mogelijke financiële gevolgen en de rol van de raad als volksvertegenwoordiger.

Mogelijke samenloop
Als het gaat om een genomen raadsbesluit waarvoor geen uitzondering geldt, kan naast een door de raad geïnitieerd referendum ook het raadgevend referendum aan de orde zijn. Het wijzigingsbesluit sluit dit niet uit en voorziet niet in hoe te handelen bij zo'n samenloop. Het kan dus zijn dat de burger geconfronteerd wordt met 2 referenda over hetzelfde raadsbesluit: één geïnitieerd door een kiesgerechtigde (het raadgevend referendum) en één geïnitieerd door de raad, waarbij de vraagstelling kan verschillen maar ook hetzelfde kan zijn.

Referendabele termijn
Het wijzigingsbesluit voorziet niet in een maximale periode tussen een raadsbesluit (of het voornemen daartoe) en het moment waarop het besluit wordt genomen om daarover een referendum op initiatief van de raad te houden. Het nieuwe artikel 3 bepaalt wel dat een raadsbesluit nodig is om een referendum te houden en dat de spelregels bij datzelfde besluit of een aanvullend besluit moeten worden vastgesteld, maar geeft niet aan wanneer dat besluit genomen moet zijn. Zo blijft het onduidelijk hoe lang een te nemen of genomen raadbesluit vatbaar is voor een door de raad geïnitieerd referendum.

Verduidelijking formuleringen
In de nieuwe artikelen worden formuleringen gebruikt, die niet worden uitgelegd of verduidelijkt, bijvoorbeeld 'juist', 'wenselijk', 'noodzakelijk'. Onduidelijke formuleringen moeten zoveel mogelijk vermeden worden in regelingen (idee 22 en aanwijzing 3.3).

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2444
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	9
Titel	Raadsvoorstel Eerste begrotingswijziging 2022
ID	2614
Behandelend ambtenaar	Cora Bakker
Telefoon	06-28539542
E-mail	cora.bakker@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Daniëlle Rijnders/Cie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte/06-39276711
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	24 februari 2022

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Eerste begrotingswijziging 2022

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Cora Bakker
Kenmerk	9657229
Vergaderdatum Raad	
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Eerste begrotingswijziging 2022 vast te stellen, waarmee technische mutaties en de administratieve verwerking van besluiten van de gemeenteraad worden opgenomen in de Programmabegroting 2022 en de meerjarenraming.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
De programmabegroting en het meerjarenperspectief worden drie keer per jaar wordt de (meerjaren) begroting aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en waar nodig de verwerking van eerdere besluiten. Dit is de Eerste wijziging van de Programmabegroting 2022.

Context
Aanleiding
Als gevolg van recente besluitvorming van de raad zijn technische mutaties nodig in de Programmabegroting 2022. Deze mutaties vinden driemaal per jaar plaats.

De ambitie is om begrotingswijzigen sneller te verwerken. In enkele stappen wordt toegewerkt naar aanpassing van de besluitvorming over begrotingswijzigingen.
De eerste stap is dat we sinds 2021 besluiten in P&C-documenten direct begrotingstechnisch verwerken. Die komen dus niet meer terug in de technische wijzigingen. De tweede stap is dat we begrotingstechnische gevolgen van afzonderlijke raadsbesluiten meteen bij het raadsbesluit verwerken. Dit vraagt een aanpassing van werkprocessen. De eerste stappen daarin zijn gezet, maar vraagt gezien het aantal aanpassingen om een langere doorlooptijd. Voor de technische begrotingswijzigingen resteren dan nog puur technische punten.

Juridische context
De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht op grond de Gemeentewet, als onderdeel van haar kaderstellende rol. Het budgetrecht houdt in dat het college alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming of autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de Programmabegroting en begrotingswijzigingen geeft de raad het college deze toestemming.

Bevoegdheid raad
Het budgetrecht van de raad heeft betrekking op de programma's, mutaties op reserves, kredieten (investeringen). De bevoegdheid tot het verschuiven van budgetten tussen programma's, mutaties aan reserves en kredieten (investeringen) is daarom voorbehouden aan de raad.

Bevoegdheid college
Door het vaststellen van de begroting geeft de raad het college het mandaat om het beleid uit te voeren binnen het gestelde financiële kader. Mutaties binnen het programma (tussen producten) en waarbij geen mutatie in baten, lasten of reserves optreedt worden vastgesteld door het college. De overige mutaties worden aan de raad voorgelegd

Beoogd effect
Een actuele begroting 2022.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Vaststelling Programmabegroting 2022 (raadsbesluit 11 november 2021).

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel “Technische begrotingswijziging leesbaarder” besproken. De bijlage Eerste Begrotingswijziging 2022 raad is op basis van dit voorstel gemaakt.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De Eerste begrotingswijziging 2022 vast te stellen, waarmee technische mutaties worden opgenomen in de Programmabegroting 2022 en de meerjarenraming.
Argumenten	
1.1	Met dit besluit wordt de Programmabegroting 2022 en de meerjarenraming geactualiseerd.

	De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische mutaties zonder beleidsgevolgen (techniek) en waar nodig de administratieve verwerking van eerdere besluiten. De wijzigingen zijn opgenomen in de bijlage Eerste begrotingswijziging 2022 Raad.

Financiën
Dit voorstel betreft de verwerking van de financiële consequenties van technische mutaties en eerdere besluiten. De technische wijzigingen zijn budgettair neutraal.

Vervolg
Na deze eerste begrotingswijziging wordt de Programmabegroting 2022 aangepast door besluitvorming over de bestuursrapportages en twee technische wijzigingen van het begrotingsjaar 2022. Dit jaar wordt afgerond met de jaarstukken 2022.

Participatie
Er heeft geen participatie plaats gevonden. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2022 op basis van eerder genomen besluiten. Participatie is (mogelijk) relevant op het moment dat de beleidskeuzes worden voorbereid.

Communicatie
Niet van toepassing. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2022 op basis van eerder genomen besluiten. Bij het voorleggen van de keuzes, bij de voorjaarsrapportage en programmabegroting, wordt hierover gecommuniceerd.

Niet-Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing op dit raadsvoorstel, want het betreft een raadsvoorstel over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Bijlage Eerste begrotingswijziging 2022 raad.

Bijlagen informatief
-

Eerste begrotingswijziging 2022 raad

De begrotingswijziging bestaat uit technische aanpassingen van de begroting, verwerking van raadsbesluiten en verwerking van besluiten over de cyclusproducten. Een aanpassing is budgettair neutraal. Het duurt drie tot zes maanden voordat van een raadsbesluit de administratieve verwerking in een begrotingswijziging terugkomt. We wijzigen de begroting drie keer per jaar om
- de raad inzicht te geven in de verwerking van de financiële gevolgen van besluitvorming,
- de begroting actueel te houden, onder andere als basis voor het maken van prognoses, en
- te kunnen voldoen aan de eisen rond de rechtmatigheid van de begroting.

Naast de algemene technische posten worden in deze begrotingswijziging de mutaties 'Compensatie corona septembercirculaire 2021', de 'Corresponderende posten' en de 'Moties en amendementen' bij de Programmabegroting 2022 verwerkt.

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel 'Technische begrotingswijziging leesbaarder' besproken. De commissie heeft de daarin gedane voorstellen overgenomen:

a) Te onderzoeken wat nodig is om mutaties in de begroting meteen bij raadsvoorstel voor te leggen en -bij akkoord op het voorstel- in de begroting te verwerken;
b) Mutaties die kostentoerekeningen betreffen niet meer in de technische begrotingswijziging op te nemen;
c) Mutaties voor te leggen op het niveau van het budgetrecht; daarbij lasten- of batenmutaties binnen een programma in een regel samen te voegen in plaats van uitsplitsing per prestatiedoelstelling;
d) In het algemeen de kwaliteit van de tekstuele toelichting te vergroten en mutaties kleiner dan 50.000 euro niet separaat op te nemen/toe te lichten, en deze regel ook te laten gelden voor storting in en onttrekking aan reserves of voorzieningen.

De voorstellen zijn, met uitzondering van a), conform het verzoek van de commissie sinds de tweede begrotingswijziging 2020 uitgevoerd. In het kader van het voorstel onder a) zijn, vooruitlopend op nadere uitwerking ervan, in deze begrotingswijziging mutaties waarover al een raadsbesluit is genomen niet nogmaals in het document opgenomen. Het betreft zes mutaties. In paragraaf 1.3, tabel 1 zijn de opgetelde bedragen ervan weergegeven in de kolom 'Mutaties met raadsbesluit'.

In het vervolg van dit document worden in paragraaf 1.1 de mutaties in de begroting per programma gepresenteerd. In paragraaf 1.2 zijn tabellen met cijfers opgenomen. Daarin zijn onder andere de mutaties in de meerjarenraming in één totaaltabel (tabel 2) weergegeven. In tabel 6 zijn de mutaties gerubriceerd naar hun aard.

1.1 Techniek algemeen

In het vervolg van deze paragraaf staan de afzonderlijke mutaties van de eerste begrotingswijziging 2022. De mutaties zijn gerangschikt naar programma volgens de Programmabegroting 2022. Per programma is een tabel opgenomen met de mutaties voor de jaren 2022 tot en met 2025, waarin een uitsplitsing in lasten, baten, onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.
Onder iedere tabel worden de daarin genoemde mutaties kort toegelicht, en worden de bijbehorende regels met de verschuiving van begrotingsbedragen getoond. Per regel wordt het bedrag vermeld met erbij aangegeven het programma en of het lasten dan wel baten betreft. Ook staat er vermeld of de verschuiving incidenteel of structureel is en voor welk jaar of welke jaren deze geldt. Indien de regel een verhoging van de lasten of baten betreft begint deze regel met 'Stijging'. En indien de regel een verlaging van de lasten of baten betreft begint deze met 'Daling'. Hetzelfde geldt voor onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.

1.1.1 Bewoners en Bestuur

Geen mutaties.

1.1.2 Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2022				**2023**				**2024**				**2025**			
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 1	-75				-75				-75				-75			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	36				36				36				36			
Totaal	-39	0	0	0	-39	0	0	0	-39	0	0	0	-39	0	0	0

Mutatie 1 **- Actualisatie werkbegroting VTH Algemene ondersteuning**

Bij de Programmabegroting 2022 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor onder andere uitbreiding betaald parkeren, registratieplicht toeristische verhuur, passief toezicht op illegaal sex werk, referentiekader groei en handhaving energielabel C kantoren. De daarbij behorende middelen worden naar het programma 'Overhead' overgeheveld. Deze zijn in eerste instantie bij de programma's 'Stedelijke Ontwikkeling', 'Bereikbaarheid' en 'Veiligheid' begroot. Met deze mutatie worden de middelen naar het juiste programma overgeheveld conform het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)'.

Daling	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2022	-33.319
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Structureel vanaf	2022	-703
Daling	Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	Lasten	Structureel vanaf	2022	-75.069
Daling	Veiligheid	Lasten	Structureel vanaf	2022	-20.793
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2022	129.884

1.1.3 Duurzaamheid

Geen mutaties.

1.1.4 Bereikbaarheid

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Bereikbaarheid	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 1	-33				-33				-33				-33			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	30	30			30	30			30	30			30	30		
Totaal	-3	30	0	0	-3	30	0	0	-3	30	0	0	-3	30	0	0

Mutatie 1 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

1.1.5 Openbare Ruimte en Groen

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Openbare Ruimte en Groen	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 2	306	306			306	306			306	306			306	306		
Mutatie 1	-1				-1				-1				-1			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-109	-81			-109	-81			-109	-81			-109	-81		
Totaal	196	225	0	0	196	225	0	0	196	225	0	0	196	225	0	0

Mutatie 2 **- SB BOR actualisatie productbegroting Nota BOR 2022**

Deze mutatie in de begroting betreft een actualisatie van de productbudgetten met betrekking tot het beheer en onderhoud van de producten uit de nota Beheer Openbare Ruimte (BOR). Door middel van deze mutatie worden de budgetten geactualiseerd conform de Programmabegroting 2022.

Stijging	Openbare ruimte en groen	Baten	Structureel vanaf	2022	306.307
Stijging	Openbare ruimte en groen	Lasten	Structureel vanaf	2022	306.307

Mutatie 1 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

1.1.6 Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen

Geen mutaties.

1.1.7 Werk en Inkomen

Geen mutaties.

1.1.8 Onderwijs

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Onderwijs	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 3 Mutaties < 0,05 miljoen euro	-89		-89		-89		-89		-89		-89		-89		-89	
Totaal	-89	0	-89	0	-89	0	-89	0	-89	0	-89	0	-89	0	-89	0

Mutatie 3 **- Jaarlijkse actualisatie kapitaallasten investeringen Onderwijshuisvesting**

De kapitaallasten van gereed gemelde investeringen bestaan uit afschrijvingen en rente. Jaarlijks wijzigt de onderlinge verhouding tussen de afschrijvings- en rentecomponent. Dit komt omdat de boekwaarde ieder jaar lager wordt door afschrijving. De rente wordt berekend over de actuele boekwaarde en daardoor worden de rentekosten ook ieder jaar lager. De afschrijvingscomponent stijgt met hetzelfde bedrag als de daling van de rentelasten, waardoor de totale kapitaallasten uiteindelijk gelijk blijven. Door middel van deze begrotingswijziging actualiseren we de begrote kapitaallasten van het programma Onderwijshuisvesting.

Daling	Onderwijs	Lasten	Structureel vanaf	2022	-88.759
Daling	Onderwijs	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2022	-88.759

1.1.9 Ondersteuning op Maat

Geen mutaties.

1.1.10 Volksgezondheid

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Volksgezondheid	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 4	50				50				50				50			
Mutatie 5	-635	105			-22				-22				-22			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-8				-8				-8				-8			
Totaal	-593	105	0	0	20	0	0	0	20	0	0	0	20	0	0	0

Mutatie 4 **- Overheveling budget 'Voorkomen misbruik minderjarigen**

Middels deze mutatie in de begroting worden de in het Coalitieakkoord 2018 incidentele en vervolgens in de Voorjaarsnota 2019 toegekende structurele middelen voor 'Voorkomen misbruik minderjarigen in de seksindustrie, aanbod uitstapprogramma's' overgeheveld van Openbare Orde en Veiligheid naar de organisatieonderdelen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd: Volksgezondheid (50%) en Maatschappelijke Ontwikkeling (50%).

Daling	Veiligheid	Lasten	Structureel vanaf	2022	-100.000
Stijging	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2022	50.000
Stijging	Volksgezondheid	Lasten	Structureel vanaf	2022	50.000

Mutatie 5 **- Herijking capaciteit Volksgezondheid 2022**

De herijking van de capaciteit 2022 en verder is vastgesteld. Wij verhogen de loon- en inhuurkosten incidenteel om invulling te geven met name aan Rijksvaccinatieprogramma HPV, Pakket 2 Kortdurende Video hometraining en Voorzorg, implementatie Visus en Ondergewicht en inzet van de 'Gezond in de Stad' middelen. En wij verhogen de loonkosten structureel met name als gevolg van Intensivering Inspectie Gastouderbureaus en Prenataal Huisbezoek.

Stijging	Volksgezondheid	Baten	Incidenteel	2022	104.823
Daling	Volksgezondheid	Lasten	Incidenteel	2022	-613.104
Daling	Volksgezondheid	Lasten	Structureel vanaf	2022	-21.747
Stijging	Overhead	Lasten	Incidenteel	2022	717.927
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2022	21.747

1.1.11 Veiligheid

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Veiligheid	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 4	-100				-100				-100				-100			
Mutatie 1	-21				-21				-21				-21			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-36	-1			-36	-1			-36	-1			-36	-1		
Totaal	-157	-1	0	0	-157	-1	0	0	-157	-1	0	0	-157	-1	0	0

Mutatie 4 – zie programma Volksgezondheid.

Mutatie 1 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

1.1.12 Cultuur

Geen mutaties.

1.1.13 Samenleven en Sport

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Samenleven en Sport	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 4	50				50				50				50			
Mutatie 6	-121		-121		-121		-121		-121		-121		-121		-121	
Mutaties < 0,05 miljoen euro	8				8				8				8			
Totaal	-63	0	-121	0	-63	0	-121	0	-63	0	-121	0	-63	0	-121	0

Mutatie 4 – zie programma Volksgezondheid.

Mutatie 6 - Jaarlijkse actualisatie kapitaallasten investeringen Samenleven en Sport

De kapitaallasten van gereed gemelde investeringen bestaan uit afschrijvingen en rente. Door de afschrijvingsmethode (annuïtair) zijn de kapitaallasten elk jaar gelijk, maar wijzigt jaarlijks de verhouding tussen afschrijving en rente. Daarnaast vallen de lasten weg van volledig afgeschreven investeringen. Het vrijgevallen budget verschuift naar de stelpost kapitaallasten en wordt ingezet voor de dekking van de vervangingsinvesteringen. Door middel van deze mutatie in de begroting actualiseren we de begrote kapitaallasten van het programma Samenleven en Sport. Daarnaast wordt via deze mutatie het additionele budget uit de Programmabegroting 2022 voor rentelasten op grondinvesteringen aan de juiste kostensoort toegedeeld.

Daling	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2022	-121.455
Daling	Samenleven en Sport	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2022	-121.455

1.1.14 Utrechts Vastgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Utrechts Vastgoed	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 7	-1.114	-1.114			-1.114	-1.114			-1.114	-1.114			-1.114	-1.114		
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-35	-48	-7		-35	-48	-7		-35	-48	-7		-35	-48	-7	
Totaal	-1.149	-1.162	-7	0	-1.149	-1.162	-7	0	-1.149	-1.162	-7	0	-1.149	-1.162	-7	0

Mutatie 7 **- Aanpassen pandenbegroting programma Utrechts Vastgoed - Europalaan 8 en openen GREX**

Op 7 oktober 2021 is het stedenbouwkundig plan Merwede door de raad vastgesteld (besluit nr. 99). Onderdeel van dit plan is het openen van een grondexploitatie (GREX) voor het voormalig OPG terrein en de stalling voor de bussen (zie bijlage GREX bij genoemd plan). Als gevolg dragen we het pand (Europalaan 8) over van het programma Vastgoed naar de grondexploitatie.

Daling	Utrechts Vastgoed	Lasten	Structureel vanaf	2022	-1.113.552
Daling	Utrechts Vastgoed	Baten	Structureel vanaf	2022	-1.113.552

1.1.15 Algemene Middelen

Geen mutaties.

1.1.16 Overhead

Bedragen in 1.000 euro

	2022				2023				2024				2025			
Overhead	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting	lasten	baten	onttrek-king	storting
Mutatie 5	740				22				22				22			
Mutatie 1	130				130				130				130			
Mutaties < 0,05 miljoen euro		-8				-8				-8				-8		
Totaal	870	-8	0	0	152	-8	0	0	152	-8	0	0	152	-8	0	0

Mutatie 5 – zie programma Volksgezondheid.

Mutatie 1 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

1.2 Begrotingscijfers in tabellen

In het vervolg van deze paragraaf staan in tabel 1 de mutaties van de eerste begrotingswijziging 2022, gesaldeerd per programma. De kolom ‘Algemeen’ in die tabel laat de bedragen van de mutaties uit de voorgaande paragraaf 1.1.
Vanuit de programma’s ‘Overhead’ en ‘Algemene Middelen’ worden kosten verdeeld naar overige programma's en verdelen de organisatieonderdelen de kosten weer binnen of tussen programma's. Die kostentoerekening tussen de programma’s is verwerkt. Het resultaat hiervan is in tabel 1 in de kolom ‘Kostentoerekening’ weergegeven.
Daarnaast zijn in genoemde tabel opgenomen in de vierde kolom de ‘Verplichte posten’. Hieronder vallen de mutaties ‘Compensatie corona september circulaire 2021’ en de ‘Corresponderende posten’. In de vijfde kolom staan de cijfers van de ‘Moties en amendementen’ bij de Programmabegroting 2022. Daaruit zijn geen mutaties voor de begroting voortgekomen. En in de zesde kolom staan de cijfers bij de mutaties waarover reeds een raadsbesluit genomen is.

In het vervolg zijn de volgende tabellen opgenomen:

- Tabel 1 met de mutaties eerste begrotingswijziging 2022.
- Tabel 2 met de mutaties meerjarenraming 2023 – 2025.
- Tabel 3 met de actuele begroting 2022 waarin de nominale begroting plus de mutaties per wijzigingsronde.
- Tabel 4 met de actuele programmaraming 2022.
- Tabel 5 met de actuele productraming 2022.
- Tabel 6 met de categorisering naar aard en oorzaak van de mutaties van de eerste begrotingswijziging 2022.

Tabel 1. Mutaties eerste begrotingswijziging 2022

Bedragen in 1.000 euro

	Algemeen	Kostentoerekening	Verplichte posten	Moties en amendementen	Mutaties met raadsbesluit *)	Totaal resultaat
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	0	0	0	0	787	787
Bereikbaarheid	30	0	1	0	0	30
Openbare Ruimte en Groen	225	0	0	0	961	1.186
Onderwijs	0	0	50	0	0	50
Volksgezondheid	105	0	0	0	0	105
Veiligheid	-1	0	0	0	0	-1
Samenleven en Sport	0	0	34	0	0	34
Utrechts Vastgoed	-1.162	0	-172	0	0	-1.334
Algemene Middelen	0	0	26.309	0	0	26.309
Overhead	-8	23	0	0	0	15
Totaal baten	**-811**	**23**	**26.221**	**0**	**1.747**	**27.180**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-39	-1.061	0	0	787	-313
Bereikbaarheid	-3	199	211	0	0	406
Openbare Ruimte en Groen	196	-1.190	0	0	955	-39
Werk en Inkomen	0	21	2.104	0	0	2.125
Onderwijs	-89	-289	1.134	0	0	756
Ondersteuning op Maat	0	2	6.037	0	0	6.039
Volksgezondheid	-593	901	479	0	0	787
Veiligheid	-157	0	0	0	0	-157
Samenleven en Sport	-63	-354	2.847	0	0	2.430
Utrechts Vastgoed	-1.149	337	-1.056	0	0	-1.868
Overhead	870	1.458	426	0	5	2.759
Totaal lasten	**-1.029**	**23**	**12.182**	**0**	**1.747**	**12.924**
Totaal saldo van baten en lasten	**218**	**0**	**14.039**	**0**	**0**	**14.257**
Onderwijs	-89	0	0	0	0	-89
Samenleven en Sport	-121	0	0	0	0	-121
Utrechts Vastgoed	-7	0	0	0	0	-7

Totaal onttrekking reserves	**-218**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-218**
Algemene Middelen	0	0	14.039	0	0	14.039
Totaal storting reserves	**0**	**0**	**14.039**	**0**	**0**	**14.039**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

*) Het betreft de volgende mutaties met raadsbesluiten:

Actualisatie productbegroting Water en Riolering 2022 – raadsbesluit 114 d.d. 11 november 2021.
Afvalstoffenheffing tarief 2022 – raadsbesluit 110 d.d. 11 november 2021.
Actualisatie begroting Begraafplaatsen – raadsbesluit 111 d.d. 11 november 2021.
Brug-, sluis- en havengelden 2022 – raadsbesluit 111 d.d. 11 november 2021.
Tarieven marktgelden 2022 – raadsbesluit 113 d.d. 11 november 2021.
Actualisatie werkbegroting Vergunningen Bebouwd – raadsbesluit 104 d.d. 11 november 2021.

Tabel 2. Mutaties meerjarenraming 2023 – 2025

Bedragen in 1.000 euro

	Mutaties 2023	Mutaties 2024	Mutaties 2025
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	787	787	787
Bereikbaarheid	30	30	30
Openbare Ruimte en Groen	1.186	1.186	1.186
Onderwijs	50	50	50
Veiligheid	-1	-1	-1
Samenleven en Sport	34	34	34
Utrechts Vastgoed	-1.334	-1.334	-1.334
Algemene Middelen	-1.850	-1.881	-2.151
Overhead	15	15	15
Totaal baten	**-1.084**	**-1.115**	**-1.385**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-313	-313	-313
Bereikbaarheid	406	406	406
Openbare Ruimte en Groen	-39	-39	-39
Werk en Inkomen	-110	-157	-207
Onderwijs	756	756	756
Ondersteuning op Maat	6.114	-2.870	-2.837
Volksgezondheid	285	284	286
Veiligheid	-157	-157	-157
Samenleven en Sport	2.451	-48	-302
Utrechts Vastgoed	-1.868	-1.868	-1.868
Overhead	2.674	2.674	2.674
Totaal lasten	**10.199**	**-1.332**	**-1.602**
Saldo van baten en lasten	**-11.282**	**218**	**218**
Onderwijs	-89	-89	-89
Samenleven en Sport	-121	-121	-121
Utrechts Vastgoed	-7	-7	-7
Algemene Middelen	11.500	0	0
Onttrekking reserves	**11.283**	**-218**	**-218**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**

Tabel 3. Actuele begroting 2022

Bedragen in 1.000 euro

	Nominale begroting 2022	Derde begrotingswijziging 2021	Eerste begrotingswijziging 2022	Tweede begrotingswijziging 2022	Derde begrotingswijziging 2022	Actuele begroting 2022
Baten						
Bewoners en Bestuur	6.402	-366	0	0	0	6.036
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	93.187	91	787	0	0	94.064
Duurzaamheid	1.833	447	0	0	0	2.280
Bereikbaarheid	63.846	0	30	0	0	63.876
Openbare Ruimte en Groen	113.737	-14	1.186	0	0	114.909
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	264	0	0	0	0	264
Werk en Inkomen	152.016	0	0	0	0	152.016
Onderwijs	18.582	0	50	0	0	18.632
Ondersteuning op Maat	6.122	145	0	0	0	6.268
Volksgezondheid	2.250	-132	105	0	0	2.223
Veiligheid	1.828	0	-1	0	0	1.827
Cultuur	0	0	0	0	0	0
Samenleven en Sport	16.685	-77	34	0	0	16.642
Utrechts Vastgoed	28.658	-162	-1.334	0	0	27.161
Algemene Middelen	970.813	10.584	26.309	0	0	1.007.706
Overhead	4.468	0	15	0	0	4.483
Totaal baten	**1.480.690**	**10.516**	**27.180**	**0**	**0**	**1.518.386**
Lasten						
Bewoners en Bestuur	44.696	-59	0	0	0	44.637
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	84.011	-1.364	-313	0	0	82.334
Duurzaamheid	16.163	2.425	0	0	0	18.588
Bereikbaarheid	74.471	172	406	0	0	75.050
Openbare Ruimte en Groen	178.750	64	-39	0	0	178.775
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	19.471	-123	0	0	0	19.348
Werk en Inkomen	244.633	5.588	2.125	0	0	252.346
Onderwijs	104.941	1.431	756	0	0	107.128

Ondersteuning op Maat	290.133	28.894	6.039	0	0	325.066
Volksgezondheid	27.638	290	787	0	0	28.714
Veiligheid	58.305	169	-157	0	0	58.317
Cultuur	56.845	258	0	0	0	57.103
Samenleven en Sport	90.427	-6.017	2.430	0	0	86.840
Utrechts Vastgoed	20.496	-646	-1.868	0	0	17.982
Algemene Middelen	17.901	0	0	0	0	17.901
Overhead	177.154	3.380	2.759	0	0	183.293
Vennootschapsbelasting	250	0	0	0	0	250
Totaal lasten	**1.506.286**	**34.462**	**12.924**	**0**	**0**	**1.553.672**
Saldo van baten en lasten	**-25.596**	**-23.947**	**14.257**	**0**	**0**	**-35.286**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	9.940	0	0	0	0	9.940
Duurzaamheid	135	575	0	0	0	710
Bereikbaarheid	21.611	0	0	0	0	21.611
Openbare Ruimte en Groen	3	0	0	0	0	3
Werk en Inkomen	503	0	0	0	0	503
Onderwijs	3.506	0	-89	0	0	3.417
Volksgezondheid	117	0	0	0	0	117
Cultuur	132	0	0	0	0	132
Samenleven en Sport	2.412	135	-121	0	0	2.425
Utrechts Vastgoed	2.273	-366	-7	0	0	1.900
Algemene Middelen	29.153	23.206	0	0	0	52.359
Overhead	179	0	0	0	0	179
Totaal onttrekking reserves	**69.963**	**23.550**	**-218**	**0**	**0**	**93.295**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en erfgoed	9.097	-500	0	0	0	8.597
Duurzaamheid	141	0	0	0	0	141
Bereikbaarheid	15.246	0	0	0	0	15.246
Cultuur	0	103	0	0	0	103
Utrechts Vastgoed	4.965	0	0	0	0	4.965
Algemene Middelen	14.917	0	14.039	0	0	28.956
Totaal storting reserves	**44.367**	**-397**	**14.039**	**0**	**0**	**58.009**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 4. Actuele programmaraming 2022

Bedragen in 1.000 euro

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Storting reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	6.036	44.637	-38.602	38.602	0	0	0	0
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	94.064	82.334	11.730	-13.073	-1.343	8.597	9.940	0
Duurzaamheid	2.280	18.588	-16.307	15.739	-569	141	710	0
Bereikbaarheid	63.876	75.050	-11.174	4.809	-6.365	15.246	21.611	0
Openbare Ruimte en Groen	114.909	178.775	-63.866	63.863	-3	0	3	0
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	264	19.348	-19.084	19.084	0	0	0	0
Werk en Inkomen	152.016	252.346	-100.330	99.827	-503	0	503	0
Onderwijs	18.632	107.128	-88.496	85.079	-3.417	0	3.417	0
Ondersteuning op Maat	6.268	325.066	-318.798	318.798	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.223	28.714	-26.492	26.375	-117	0	117	0
Veiligheid	1.827	58.317	-56.489	56.489	0	0	0	0
Cultuur	0	57.103	-57.103	57.075	-29	103	132	0
Samenleven en Sport	16.642	86.840	-70.198	67.773	-2.425	0	2.425	0
Utrechts Vastgoed	27.161	17.982	9.179	-6.113	3.066	4.965	1.900	0
Algemene Middelen	1.007.706	17.901	989.805	-1.013.208	-23.403	28.956	52.359	0
Overhead	4.483	183.293	-178.810	178.631	-179	0	179	0
Vennootschapsbelasting	0	250	-250	250	0	0	0	0
Totaal	**1.518.386**	**1.553.672**	**-35.286**	**0**	**-35.286**	**58.009**	**93.295**	**0**

Lasten en baten, stortingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Tabel 5. Actuele productraming 2022

Bedragen in 1.000 euro

		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Storting reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur									
6020	Bestuursorganen	0	1.861	-1.861	1.861	0	0	0	0
6022	Bovengemeentelijke samenwerking	1.104	3.794	-2.690	2.690	0	0	0	0
6025	Internationale samenwerking	0	383	-383	383	0	0	0	0
6026	Burgerzaken	4.707	9.013	-4.305	4.305	0	0	0	0
6027	Het Utrechts Archief	68	3.487	-3.419	3.419	0	0	0	0
6028	Volksfeesten	0	1.380	-1.380	1.380	0	0	0	0
6035	Raadsorganen	0	6.975	-6.975	6.975	0	0	0	0
6038	KlantContactCentrum	0	6.379	-6.379	6.379	0	0	0	0
6039	Publieksdienstverlening	0	1.141	-1.141	1.141	0	0	0	0
6059	Experiment Bedrijven Investeringszones	156	150	6	-6	0	0	0	0
6356	initiatievenfonds	0	4.676	-4.676	4.676	0	0	0	0
6463	Wijkbureau's	0	5.399	-5.399	5.399	0	0	0	0
Totaal Bewoners en Bestuur		**6.036**	**44.637**	**-38.602**	**38.602**	**0**	**0**	**0**	**0**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed									
6270	Beh. en gebr. Mon. en Cultuurhist. waard	325	2.969	-2.644	2.604	-40	0	40	0
6273	Wonen	239	3.095	-2.857	2.857	0	0	0	0
6277	Vergunningen	17.244	10.578	6.665	-6.665	0	0	0	0
6278	Bouw- en woningtoezicht	899	6.668	-5.769	5.769	0	0	0	0
6359	Omgevingsrecht	544	1.982	-1.438	1.438	0	0	0	0
6380	Bedrijfsmiddelen SO	125	-13.394	13.519	-13.519	0	0	0	0
6381	Grondexploitaties binnenstedelijk	8.265	8.130	135	477	612	2.817	2.205	0
6383	Beleidsontwikkeling Grondzaken	0	1.468	-1.468	1.468	0	0	0	0
6384	Erfpachtbeheer	14.800	4.492	10.308	-10.308	0	0	0	0
6385	Conversies en best.wijz. erfpachten	7.518	4.752	2.767	-2.767	0	0	0	0

6387	Uitgifte gemeentelijke eigendommen	653	649	3	-3	0	0	0	0
6400	Gebiedsmanagement	814	5.495	-4.682	3.930	-752	0	752	0
6401	Investeringsimpuls RSU	0	6.341	-6.341	5.897	-443	5.780	6.223	0
6402	Stedenbouw en planologie	0	908	-908	908	0	0	0	0
6403	Bovenstedelijke programmering	0	2.239	-2.239	2.239	0	0	0	0
6405	Strategie	0	645	-645	645	0	0	0	0
6412	POS onderhanden werk	0	-28.917	28.917	-28.917	0	0	0	0
6413	Woningbouwprojecten	31.227	6.768	24.459	-24.459	0	0	0	0
6414	Commercieel Vastgoed	5.400	-2.551	7.950	-7.950	0	0	0	0
6416	Parken en Plas	3.783	7.442	-3.659	3.659	0	0	0	0
6417	Leidsche Rijn Centrum	830	4.011	-3.181	3.181	0	0	0	0
6418	Overige projecten	1.399	32.723	-31.324	30.605	-719	0	719	0
6419	Onderhanden werk	0	-10.223	10.223	-10.223	0	0	0	0
6480	Uitvoeren Masterplan	0	26.062	-26.062	26.062	0	0	0	0
Totaal Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed		**94.064**	**82.334**	**11.730**	**-13.073**	**-1.343**	**8.597**	**9.940**	**0**
Duurzaamheid									
6430	Wettelijke taken Milieu	0	559	-559	559	0	0	0	0
6432	Utrecht Circulair	51	895	-844	844	0	0	0	0
6433	Milieu en aanpak luchtkwaliteit	0	495	-495	495	0	0	0	0
6434	Bodemverontreiniging	1.973	5.945	-3.972	4.037	65	100	35	0
6435	Klimaatadaptatie	14	417	-403	403	0	0	0	0
6438	Natuur- en milieueducatie	0	4.281	-4.281	4.322	41	41	0	0
6439	Utrechtse Energie	242	5.995	-5.753	5.078	-675	0	675	0
Totaal Duurzaamheid		**2.280**	**18.588**	**-16.307**	**15.739**	**-569**	**141**	**710**	**0**
Bereikbaarheid									
6440	Maatregelen aanpak luchtkwaliteit	321	1.619	-1.298	453	-845	0	845	0
6441	Parkeren Offstreet Expl. SB	8.697	2.066	6.631	-7.136	-505	0	505	0
6442	Fietsparkeren Expl. SB	226	2.749	-2.523	2.523	0	0	0	0
6445	Parkeren Straat VTH	42.059	9.777	32.282	-32.282	0	0	0	0
6446	Fietsparkeren VTH	208	2.064	-1.856	1.856	0	0	0	0
6447	Parkeren Offstreet UVO	28	5.444	-5.417	4.547	-870	0	870	0

6448	Fietsparkeren UVO	8	1.245	-1.237	1.061	-176	0	176	0
6449	Goederenvervoer	0	109	-109	0	-109	0	109	0
6450	Bedrijfsmiddelen	0	-2.677	2.677	-2.677	0	0	0	0
6451	Verkeers-, vervoer- en parkeerbeleid	0	2.022	-2.022	2.022	0	0	0	0
6452	Programmamanagement	150	9.019	-8.869	8.869	0	0	0	0
6453	OV	4.976	9.892	-4.916	4.100	-816	756	1.572	0
6454	Auto	0	1.474	-1.474	11.469	9.996	12.724	2.728	0
6455	Parkeren	0	1.388	-1.388	1.388	0	0	0	0
6456	Fietsparkeren	0	2.305	-2.305	2.305	0	0	0	0
6457	Fiets	5.446	16.947	-11.501	2.016	-9.485	1.648	11.133	0
6458	Verkeersveiligheid	1.247	4.974	-3.727	1.651	-2.076	115	2.191	0
6459	P&R	0	0	0	3	3	3	0	0
6460	Duurzame Mobiliteit (niet fysiek)	484	3.445	-2.961	1.478	-1.483	0	1.483	0
6487	Duurzame Mobiliteit (niet fysiek) VTH	0	79	-79	79	0	0	0	0
6488	Handhaving en vergunning Taxi's	27	85	-58	58	0	0	0	0
6761	Parkeren Offstreet B&O VGB	0	761	-761	761	0	0	0	0
6762	Fietsparkeren B&O VGB	0	262	-262	262	0	0	0	0
Totaal Bereikbaarheid		**63.876**	**75.050**	**-11.174**	**4.809**	**-6.365**	**15.246**	**21.611**	**0**
Openbare Ruimte en Groen									
6041	Rioolrechten	44.181	898	43.283	-43.283	0	0	0	0
6280	Behandeling Vergunn. aavr. Openb Ruimte	1.713	1.503	210	-210	0	0	0	0
6281	Expl. Verhuur Openb. Grond en Reclamevz	3.839	203	3.636	-3.636	0	0	0	0
6282	Toezicht en Handhaving	80	2.153	-2.073	2.073	0	0	0	0
6396	Dierenwelzijn	0	632	-632	632	0	0	0	0
6398	Groenstructuurplan	0	3.278	-3.278	3.278	0	0	0	0
6399	Groen en recreatie om de stad	0	1.706	-1.706	1.706	0	0	0	0
6425	Inzamelen en afvoeren van afval	49.940	1.651	48.288	-48.288	0	0	0	0

6718	Stedelijk Beheer Riolen & rioolgemalen	0	32.458	-32.458	32.458	0	0	0	0
6720	Dienstverlening Heel en Veilig	1.284	3.103	-1.819	1.819	0	0	0	0
6722	Stedelijk beheer openbare ruimte	2.720	40.465	-37.745	37.745	0	0	0	0
6723	Stedelijk beheer ruimtelijke voorz.en	1.165	2.021	-856	856	0	0	0	0
6725	Dag. Onderh. Openb. Ruimte(excl straatr)	0	4.202	-4.202	4.202	0	0	0	0
6726	Dagelijks Onderhoud Straatreiniging	91	17.641	-17.550	17.550	0	0	0	0
6731	Huishoudelijke afvalinzameling	2.545	37.195	-34.650	34.650	0	0	0	0
6732	Overh.taken(excl HHafv)+facil inzameling	82	107	-25	25	0	0	0	0
6733	Bedrijfsafval inzameling	5.331	4.640	690	-690	0	0	0	0
6734	Marktdienst	806	649	157	-157	0	0	0	0
6735	Havendienst	334	929	-595	595	0	0	0	0
6752	Stedelijk beheer Wal- en kluismuren	0	1.793	-1.793	1.793	0	0	0	0
6754	Stedelijk beheer OR groen & recreatie	0	7.862	-7.862	7.862	0	0	0	0
6755	Dag. Onderh. OR groen & recreatie	2	13.336	-13.334	13.334	0	0	0	0
6756	Havens overige activiteiten	798	349	449	-452	-3	0	3	0
Totaal Openbare Ruimte en Groen		**114.909**	**178.775**	**-63.866**	**63.863**	**-3**	**0**	**3**	**0**
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen									
6090	Werkgelegenheid voor Iedereen	0	2.746	-2.746	2.746	0	0	0	0
6094	Vestigingsklimaat in balans	264	16.602	-16.338	16.338	0	0	0	0
Totaal Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen		**264**	**19.348**	**-19.084**	**19.084**	**0**	**0**	**0**	**0**
Werk en Inkomen									
6221	Verstrekken bijstandsuitkering	151.786	173.797	-22.011	22.011	0	0	0	0
6223	Minimabeleid	200	25.631	-25.431	25.431	0	0	0	0
6224	Sociale Werkvoorziening	0	19.030	-19.030	19.030	0	0	0	0

6226	Reïntegratie	0	29.661	-29.661	29.158	-503	0	503	0
6231	Schulddienstverlening	30	3.957	-3.927	3.927	0	0	0	0
6368	Vers.Overvecht: Werk en ondernemerschap	0	270	-270	270	0	0	0	0
Totaal Werk en Inkomen		**152.016**	**252.346**	**-100.330**	**99.827**	**-503**	**0**	**503**	**0**
Onderwijs									
6127	Voorziening Huisvestingcalamiteiten	0	488	-488	488	0	0	0	0
6128	Leerlingenvervoer	0	5.187	-5.187	5.187	0	0	0	0
6134	Onderwijshuisvesting	2.139	45.985	-43.846	41.337	-2.509	0	2.509	0
6139	Bibliotheek	0	14.971	-14.971	14.971	0	0	0	0
6144	Onderwijsachterstandenbeleid	13.270	19.479	-6.208	6.207	-2	0	2	0
6145	Gelijke kansen	320	1.818	-1.498	1.498	0	0	0	0
6146	Soepele overgangen	0	299	-299	299	0	0	0	0
6147	Talentontwikkeling	0	5.193	-5.193	5.193	0	0	0	0
6148	Passende Plek	2.902	9.391	-6.489	6.489	0	0	0	0
6149	Voldoende goede onderwijsprofessionals	0	3.270	-3.270	2.363	-907	0	907	0
6154	Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt	0	1.047	-1.047	1.047	0	0	0	0
Totaal Onderwijs		**18.632**	**107.128**	**-88.496**	**85.079**	**-3.417**	**0**	**3.417**	**0**
Ondersteuning op Maat									
6364	Aanpak sociale Problematiek	0	683	-683	683	0	0	0	0
6365	Versn overvecht opgroeien	0	683	-683	683	0	0	0	0
6369	Informatie, Advies & Onafhankelijke Clië	0	6.412	-6.412	6.412	0	0	0	0
6370	Begeleiding	0	16.122	-16.122	16.122	0	0	0	0
6371	Arbeidsmatige activering en dagbebeleidi	0	7.068	-7.068	7.068	0	0	0	0
6372	Sociale prestatie en dagondersteuning	0	5.169	-5.169	5.169	0	0	0	0
6373	Specialistische zorg voor jeugd	0	51.274	-51.274	51.274	0	0	0	0
6374	Overige aanvullende zorg	0	17.270	-17.270	17.270	0	0	0	0
6655	Buurtteams Jeugd en Gezin	0	25.884	-25.884	25.884	0	0	0	0
6666	SAVE	0	12.661	-12.661	12.661	0	0	0	0

6680	Buurtteamorganisatie Sociaal	0	20.821	-20.821	20.821	0	0	0	0
6686	Hulpmiddelen	0	5.975	-5.975	5.975	0	0	0	0
6687	Vervoer & huishoudelijke hulp	1.714	23.466	-21.752	21.752	0	0	0	0
6692	Geweld in afhankelijkheidsrelaties	0	13.318	-13.318	13.318	0	0	0	0
6693	Vreemdelingen	0	4.192	-4.192	4.192	0	0	0	0
6694	Beschermd wonen	4.554	83.928	-79.375	79.375	0	0	0	0
6695	Daklozenopvang	0	30.139	-30.139	30.139	0	0	0	0
Totaal Ondersteuning op Maat		**6.268**	**325.066**	**-318.798**	**318.798**	**0**	**0**	**0**	**0**
Volksgezondheid									
6367	Versnelling Overvecht: Gezonde Wijk	0	451	-451	451	0	0	0	0
6640	Utrecht stad waar inwoners gezond&veerk	2.223	28.264	-26.041	25.924	-117	0	117	0
Totaal Volksgezondheid		**2.223**	**28.714**	**-26.492**	**26.375**	**-117**	**0**	**117**	**0**
Veiligheid									
6006	Jeugd en Veiligheid	0	5.030	-5.030	5.030	0	0	0	0
6033	IB AUTO Cameratoezicht	0	494	-494	494	0	0	0	0
6063	Samenwerkingsverbanden	0	786	-786	786	0	0	0	0
6064	Gemeenschappelijke Regeling	0	31.471	-31.471	31.471	0	0	0	0
6065	Basis op orde	7	6.631	-6.624	6.624	0	0	0	0
6066	Zorg en Veiligheid	0	2.264	-2.264	2.264	0	0	0	0
6067	Ondermijning	1.220	2.841	-1.621	1.621	0	0	0	0
6068	Veiliger Digitale stad	0	30	-30	30	0	0	0	0
6091	Veilig ondernemen	0	193	-193	193	0	0	0	0
6283	Thor Veiligheid	0	1.129	-1.129	1.129	0	0	0	0
6284	THOR Wijkveiligheid	0	2.352	-2.352	2.352	0	0	0	0
6285	THOR Jongerenoverlas	0	1.390	-1.390	1.390	0	0	0	0
6286	THOR Evenementen	0	276	-276	276	0	0	0	0
6366	Versnelling Overvecht: Veiligheid	0	626	-626	626	0	0	0	0
6437	Vergunning. & handhaving bijzond. wetten	601	2.804	-2.203	2.203	0	0	0	0
Totaal Veiligheid		**1.827**	**58.317**	**-56.489**	**56.489**	**0**	**0**	**0**	**0**

Cultuur									
6180	Productie en Programmering	0	40.040	-40.040	39.908	-132	0	132	0
6183	Participatie Cultuur	0	6.627	-6.627	6.730	103	103	0	0
6185	Programmering Musea	0	9.622	-9.622	9.622	0	0	0	0
6186	Participatie Media	0	815	-815	815	0	0	0	0
Totaal Cultuur		**0**	**57.103**	**-57.103**	**57.075**	**-29**	**103**	**132**	**0**
Samenleven en Sport									
6216	Accommodaties maatsch. activiteiten	0	11	-11	11	0	0	0	0
6375	Jongerenwerk	0	4.285	-4.285	4.285	0	0	0	0
6376	Iedereen kan meedoen	0	1.391	-1.391	1.391	0	0	0	0
6377	Samen in de wijk	0	90	-90	90	0	0	0	0
6378	Zorgen voor elkaar	0	1.126	-1.126	1.126	0	0	0	0
6379	Kinderrechten, inspraak en participatie	0	113	-113	113	0	0	0	0
6474	Topsport- en talentontwikkeling	0	427	-427	427	0	0	0	0
6475	Accomodaties beleid en ontwikkeling	500	1.658	-1.158	1.116	-42	0	42	0
6485	Sportstimulering	200	4.638	-4.438	4.438	0	0	0	0
6486	Sportevenementen	0	2.263	-2.263	2.263	0	0	0	0
6650	Verwijsindex en Jeugdmonitor	0	57	-57	57	0	0	0	0
6651	Jeugd en vrije tijd	0	-776	776	-776	0	0	0	0
6652	Utrecht Zijn We Samen (preventie)	0	211	-211	211	0	0	0	0
6653	Anti-discriminatie	0	653	-653	653	0	0	0	0
6654	LHBTI	0	124	-124	124	0	0	0	0
6656	Diversiteit	0	159	-159	159	0	0	0	0
6671	Accommodaties MO (MO)	0	2.030	-2.030	2.014	-16	0	16	0
6672	Samenlevingsinitiatieven	0	11.199	-11.199	11.199	0	0	0	0
6675	Inf onderst basisvaardigheden volwassene	2.752	4.856	-2.104	2.104	0	0	0	0
6676	Informele ondersteuning, vrijwilligerswe	0	9.196	-9.196	9.196	0	0	0	0
6736	Zwembaden UVO	473	2.452	-1.979	1.690	-288	0	288	0

6737	Zwembaden SB	4.884	7.838	-2.954	2.954	0	0	0	0
6738	Buitenaccommodaties UVO	673	7.964	-7.291	5.444	-1.847	0	1.847	0
6739	Buitenaccommodaties SB	1.495	4.300	-2.805	2.805	0	0	0	0
6746	Binnensportaccommodaties UVO	323	2.409	-2.086	1.855	-232	0	232	0
6747	Binnensportaccommodaties SB	3.974	8.167	-4.192	4.192	0	0	0	0
6748	Accommodaties Welzijn	835	6.681	-5.846	5.846	0	0	0	0
6757	Buitenaccommodaties VGB	92	745	-653	653	0	0	0	0
6758	Binnenaccommodaties VGB	272	1.629	-1.356	1.356	0	0	0	0
6759	Zwembaden VGB	167	943	-776	776	0	0	0	0
Totaal Samenleven en Sport		**16.642**	**86.840**	**-70.198**	**67.773**	**-2.425**	**0**	**2.425**	**0**
Utrechts Vastgoed									
6749	Facilitair beheer MFA's SB	1.011	1.232	-221	221	0	0	0	0
6750	Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.UVO	26.151	7.121	19.029	-15.963	3.066	4.965	1.900	0
6760	Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.VGB	0	9.629	-9.629	9.629	0	0	0	0
Totaal Utrechts Vastgoed		**27.161**	**17.982**	**9.179**	**-6.113**	**3.066**	**4.965**	**1.900**	**0**
Algemene Middelen									
6042	Financiering	162	-5.930	6.092	-6.092	0	0	0	0
6044	Frictiefonds Leidsche Rijn	0	-1.173	1.173	-1.173	0	0	0	0
6045	Aandelen en concessies	646	0	646	-646	0	0	0	0
6046	Onroerende-zaakbelastingen woningen	46.892	4.507	42.385	-42.385	0	0	0	0
6047	Precario-/Hondenbelasting	1.538	303	1.235	-1.235	0	0	0	0
6048	Gemeentefondsuitkering	868.527	0	868.527	-868.527	0	0	0	0
6049	Stelposten	300	18.972	-18.672	-4.731	-23.403	28.956	52.359	0
6053	Onroerende zaakbelastingen niet woningen	85.727	1.064	84.664	-84.664	0	0	0	0
6054	Toeristenbelasting	3.914	0	3.914	-3.914	0	0	0	0
6060	SP Onvoorzien	0	159	-159	159	0	0	0	0
Totaal Algemene Middelen		**1.007.706**	**17.901**	**989.805**	**-1.013.208**	**-23.403**	**28.956**	**52.359**	**0**
Overhead									
50300	Algemeen	34	342	-308	308	0	0	0	0

50304	BCS Concernmanagement F&C (product)	0	131	-131	131	0	0	0	0
50316	BCS Concernmanagement Strategie (prod.)	0	1.476	-1.476	1.476	0	0	0	0
50318	BCS Bestuurs- en Concernonderst. (prod.)	0	2.994	-2.994	2.994	0	0	0	0
50320	BCS Staf (product)	0	2.506	-2.506	2.506	0	0	0	0
50322	BCS Concernposten	0	1.427	-1.427	1.427	0	0	0	0
50400	Interne Bedrijven	17	10.774	-10.757	10.757	0	0	0	0
50408	JZI productkosten	0	17	-17	17	0	0	0	0
50415	Projectmanagementbureau afd	447	1.144	-697	697	0	0	0	0
50417	Onderzoek afd	48	1.309	-1.261	1.261	0	0	0	0
505000	IPM/Domstad IT	5	948	-943	943	0	0	0	0
505001	CIO	0	3.392	-3.392	3.392	0	0	0	0
505005	IT Regie afd.	56	6.218	-6.162	6.162	0	0	0	0
505010	IT Delivery afd.	215	17.586	-17.371	17.371	0	0	0	0
50505	Concern Control	0	1.035	-1.035	1.035	0	0	0	0
506	M&O	2.168	48.668	-46.500	46.500	0	0	0	0
507000	CM afd.	0	2.263	-2.263	2.263	0	0	0	0
507010	Financien afd.	0	5.985	-5.985	5.985	0	0	0	0
507020	JZ afd.	0	4.420	-4.420	4.420	0	0	0	0
507030	Aanbesteding afd.	0	63	-63	63	0	0	0	0
508000	MCN Management	31	1.885	-1.854	1.854	0	0	0	0
508010	MCN Corporate en Strategie	0	1.082	-1.082	1.082	0	0	0	0
508020	MCN Media en bestuur	0	1.433	-1.433	1.433	0	0	0	0
508030	MCN Advies 1	0	-429	429	-429	0	0	0	0
508040	MCN Advies 2	0	-375	375	-375	0	0	0	0
508045	MCN Advies 3	0	-329	329	-329	0	0	0	0
508050	MCN Newsroom en Redactie	0	933	-933	933	0	0	0	0
510	VTH Overhead	0	4.575	-4.575	4.575	0	0	0	0
511	UVO Vastgoedexploitatie	0	2.344	-2.344	2.344	0	0	0	0
512	Kostenplaatsen Werk en Inkomen	462	6.588	-6.126	5.947	-179	0	179	0
513	Kostenplaatsen BGZ	15	1.630	-1.615	1.615	0	0	0	0
515	VG Jeugdgezondheidszorg	60	3.715	-3.655	3.655	0	0	0	0

534	Kostenplaatsen Maatschapp. Ontwikkeling	0	4.263	-4.263	4.263	0	0	0	0
535	Kostenplaatsen Veiligheid	0	1.011	-1.011	1.011	0	0	0	0
536	Wk Wijkbureau Overvecht	0	1.995	-1.995	1.995	0	0	0	0
537	Cult Overhead	0	516	-516	516	0	0	0	0
538	Investeren en exploiteren	0	10.884	-10.884	10.884	0	0	0	0
6034	Adviesdienst IB	0	-10.676	10.676	-10.676	0	0	0	0
805001	CIO prod.	0	1.953	-1.953	1.953	0	0	0	0
805005	IT Regie prod.	0	481	-481	481	0	0	0	0
805010	IT Delivery prod.	699	21.378	-20.679	20.679	0	0	0	0
807000	CM prod.	8	57	-49	49	0	0	0	0
807010	Financien prod.	171	274	-103	103	0	0	0	0
807020	JZ prod.	25	-715	740	-740	0	0	0	0
807030	Aanbested. Prod.	0	835	-835	835	0	0	0	0
808080	MCN basis	0	365	-365	365	0	0	0	0
P502	Kostenplaatsen Stadswerken	21	14.920	-14.899	14.899	0	0	0	0
Totaal Overhead		**4.483**	**183.293**	**-178.810**	**178.631**	**-179**	**0**	**179**	**0**
Vennootschapsbelasting									
6055	Vennootschapsbelasting	0	250	-250	250	0	0	0	0
Totaal Vennootschapsbelasting		**0**	**250**	**-250**	**250**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**1.518.386**	**1.553.672**	**-35.286**	**0**	**-35.286**	**58.009**	**93.295**	**0**

Lasten en baten, stortingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Tabel 6. Categorisering naar aard en oorzaak van de mutaties van de eerste begrotingswijziging 2022

Categorie	Nummers van de betreffende mutaties
Aan elkaar gekoppelde baten en lasten. Deze mutaties volgen bijvoorbeeld uit toekenningen van subsidies of bijdragen van derden (provincie, Europa), toe- of afname in de vraag naar kostendekkende producten en besluitvorming over kostendekkende tarieven. Omdat hiermee de omvang van de baten wijzigt, moeten deze door de raad worden vastgesteld. Over de mutaties in de baten kan geen afweging plaatsvinden, omdat deze één op één zijn gekoppeld aan uitgaven.	7
Verbijzondering van mutaties/besluiten die eerder op hoofdlijnen zijn verwerkt. Besluiten werken soms tot in diep detailniveau door in de begroting. Bij de besluitvorming wordt de financiële verwerking daarom vaak op hoofdlijnen gedaan, waarna deze in een volgende wijziging verder wordt verfijnd.	4
Terugkerende handmatige boekingen begrotingstechnisch regelen. Verdeling van kosten over de programma's en programmaonderdelen gaat soms handmatig op basis van nacalculatie. Als die verdeling jaar op jaar vrijwel gelijk is, is het efficiënter om die verdeling begrotingstechnisch te regelen.	2, 5
Wijzigingen kostentoerekening inzet personeel/materieel. Heroverweging van inzet van personeel en/of materieel kan effect hebben op de kostentoerekening aan de programma's. Op dat moment moeten de kosten in de begroting weer aan het juiste programma(onderdeel) worden toegerekend.	
Herstel van eerder onjuist verwerkte wijzigingen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer baten en/of lasten per abuis niet aan het juiste programma zijn toegekend.	1
Aanpassing van kapitaallasten. Wanneer investeringsprojecten gereed komen, worden deze geactiveerd en moeten de kapitaallasten worden verwerkt in de begroting. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden bij de investeringsaanvraag of –staten of –bijvoorbeeld- in een investeringsprogramma als het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV). De uitwerking vindt plaats in de technische begrotingswijziging. Daarnaast actualiseren we de rente- en afschrijvingscomponenten van de annuïteiten.	3, 6

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2471
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	10
Titel	Raadsvoorstel Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)
ID	2641
Behandelend ambtenaar	Cora Bakker
Telefoon	06-28539542
E-mail	cora.bakker@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Daniëlle Rijnders/Cie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte/06-39276711
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	24 februari 2022

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Sandra Emsbroek
Kenmerk	9672238
Vergaderdatum Raad	
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) vast te stellen, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa, de afschrijvingsmethode en -termijnen van vaste activa en het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint. Met als belangrijkste aandachtspunten:
    a. Aanpassen van de nota aan actuele ontwikkelingen:
        i. Actualiseren van de nota aan de aangepaste BBV-wijzigingen
        ii. Verhelderen van de bevoegdheden van de raad
        iii. Vastleggen huidige werkwijze sloopkosten en routine investeringen
        iv. Activeringsgrens naar 100.000 euro in lijn gebracht met de nota BOR
    b. Het beleid voor restwaarde en componentenmethode is niet aangepast:
        i. Behouden van de terughoudende lijn voor gebruik van restwaarde
        ii. Behouden van de systematiek onderhoudsmethode i.p.v. componentenmethode.

2. De Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in werking te laten treden en de Nota WAAVA die is vastgesteld op 20 februari 2020 met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in te trekken.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Voorgesteld wordt om de beleidskaders voor het waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA) aan te passen. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staan hiervoor de algemeen geldende regels. De Utrechtse spelregels met betrekking tot activeren en afschrijven in deze nota zijn hiervan afgeleid en geven de kaders voor:
- de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa
- de afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa
- het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint

De nota WAAVA is geactualiseerd met aangepaste BBV-regelgeving en eerdere besluitvorming door de raad in 2021 over activeren en afschrijven van vaste activa in de openbare ruimte. Hiermee geven we ook invulling aan de wens van de accountant om het beleid verder te uniformeren, beter de reguliere werkwijze vast te leggen. Voor restwaarde en het gebruik van de componentenmethode zijn de kaders niet gewijzigd. Circulaire businesscases zoals bij Berlijnplein zijn uitdrukkelijk wel mogelijk. We gaan door met het ontwikkelen hiervan, om ervaring op te doen waarmee in de toekomst een goede afweging kan worden gemaakt hoe om te gaan met restwaarde.

Context

Aanleiding

Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad de nota ‘Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa’ (WAAVA) vastgesteld. De raad had aansluitend behoefte aan nadere informatie over een drietal beleidskeuzes. Dit betreft:
- Restwaarde wel of niet toepassen.
- Ondergrens voor activeren van investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel of niet ongewijzigd laten op 5 miljoen euro.
- Componentenmethode wel of niet toepassen.

De uitwerking hiervan heeft, na overleg met zowel de adviescommissie Controle en Financiën als de accountant, geleid tot aanpassingen. In de voorliggende nota WAAVA zijn deze wijzigingen opgenomen.

Algemene uitgangspunten

Bij de uitwerking van deze keuzes heeft het college de onderstaande uitgangspunten gehanteerd:
- het vergroten van het inzicht in het bezit van de gemeente
- het verduidelijken van de bevoegdheden van de raad
- het zoveel mogelijk uniformeren van de spelregels
- passend bij het financiële beleid van Utrecht
- waarbij de activa langdurig in goede staat worden gehouden
- met acceptabele administratieve lasten

Juridische context

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) heeft zijn grondslag in de gemeentewet en bevat onder andere regelgeving voor het opstellen van de Programmabegroting en Jaarstukken. Ook kent de BBV specifieke regelgeving en richtlijnen voor de waardering van activa.

Artikel 10 van de Verordening financieel beleid en beheer gemeente Utrecht bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders de nota “Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa” (WAAVA) aanbiedt ter behandeling en vaststelling door de raad. Voor de exacte afschrijvingstermijnen en -methode per actief stelt het college de afschrijvingstabel vast.

Beoogd effect

Een beleidskader dat actueel is en aansluit bij de BBV-regelgeving, eerdere besluitvorming in de raad en Utrechtse werkwijze. Tevens wordt hiermee invulling gegeven aan de aanbevelingen uit de Management Letter 2019 van de accountant tot uniformering en verlaging van de activeringsgrens.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- Raadsbrief afschrijvingstabel vaste activa, 21 december 2021
- Raadsbesluit nota Beheer Openbare ruimte,18 februari 2021
- Raadsbesluit Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste Activa, 20 februari 2020

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) per 1 januari 2022 vast te stellen, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa, de afschrijvingsmethode en -termijnen van vaste activa en het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint. Met als belangrijkste aandachtspunten: 1. Aanpassen van de nota aan actuele ontwikkelingen: i. Actualiseren van de nota aan de aangepaste BBV-wijzigingen ii. Verhelderen van de bevoegdheden van de raad iii. Vastleggen huidige werkwijze sloopkosten en routine investeringen iv. Activeringsgrens naar 100.000 euro in lijn gebracht met de nota BOR 2. Het beleid voor restwaarde en componentenmethode is niet aangepast: i. Behouden van de terughoudende lijn voor gebruik van restwaarde ii. Behouden van de systematiek onderhoudsmethode i.p.v. componentenmethode

Argumenten	
1.1	<u>De nieuwe nota biedt een actueel kader waarin de actuele BBV-regelgeving staat opgenomen.</u>
	De commissie BBV actualiseert regelmatig de regelgeving door de regels te verhelderen in een vraag-en-antwoord rubriek en notities over specifieke thema's te publiceren. De notitie Materiële Vaste Activa is in januari 2020 aangepast. Een aantal onderdelen in de nota WAAVA is tekstueel aangepast waardoor deze tekst aansluit bij de tekst in deze notitie. Zoals: - uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering worden aangemerkt als investering (toevoeging); - uitzondering van het niet activeren van gronden als de grond is aangekocht om een weg aan te leggen (toevoeging) het kader van afwaarderen van activa is nader toegelicht.
1.2	<u>De nieuwe nota biedt een actueel kader waarin het budgetrecht van de raad helder is verwoord.</u>
	In de nota staat het budgetrecht van de raad beschreven. Op aangeven van de accountant in het accountantsverslag over boekjaar 2019 is in de nota de huidige werkwijze op twee onderdelen aangescherpt om de huidige werkwijzen helder te verwoorden. *Autorisatie van het investeringskader* Met het vaststellen van de Programmabegroting worden de investeringsruimte per programma en de bijbehorende uitgaven en eventuele dekking uit reserves of subsidies geautoriseerd. Daarmee worden voor de investeringen van het begrotingsjaar het budget (de kredieten) beschikbaar gesteld. Dit betreft de vervangings-, bandbreedte, uitbreidings- en routinematige investeringen. Voor een nadere invulling van bandbreedte investeringen naar projecten kan het krediet ook worden vrijgegeven in de reguliere P&C-cyclus of met een apart raadsbesluit. *Dekkingsbronnen voor investeringen* Daarnaast is ook de reguliere mogelijkheid om kosten te dekken via integrale afweging bij de Voorjaarsrapportage toegevoegd aan de nota. Dit sluit ook aan bij de ontwikkeling die in de RSU is geschetst. 'Bij de jaarlijkse integrale afweging VJN wordt het groeikader als dekkingsbron breder inzetbaar gemaakt door hanteren van een meerjarig perspectief en door meer activeren'. Het gaat daarbij om groei gerelateerde investeringen.

1.3	De nota biedt een actueel kader waarin de reguliere werkwijzen staan opgenomen.
	Sloopkosten De commissie BBV heeft een uitspraak gedaan over de waardering van grond en gebouwen (gemeentelijk vastgoed) in geval van sloop, renovatie en/of nieuwbouw. In de uitspraak worden twee opties voorgelegd over de werkwijze van sloopkosten. Deze kosten kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen geactiveerd worden als onderdeel van het nieuwe materiële actief. Een keuze hierin moet worden vastgelegd en consequent worden toegepast. De keuze heeft een effect op de het financiële beeld. De eerste optie geeft incidentele hogere lasten in een jaar, bij de tweede optie worden de kosten verspreid over meerdere jaren. De sloopkosten van gemeentelijke gebouwen worden of ingebracht bij een grondexploitatie of bij herbouw worden de sloopkosten mee geactiveerd met de nieuwbouw. In de nota wordt deze werkwijze expliciet gemaakt. We activeren de betreffende sloopkosten, indien dit onderdeel is van het bouwproject (grondexploitatie of nieuw gebouw op de locatie). Het voordeel van deze werkwijze is dat de (afschrijvings-) kosten dan gelijkmatig over de jaren gespreid worden waardoor er een stabieler financieel beeld ontstaat. Hiermee leggen we de reguliere werkwijze vast in de nota. *Routinematige investeringen* Om de bedrijfsvoering op peil te houden worden ook routine investeringen gedaan; dit zijn investeringen om afgeschreven middelen te vervangen. Dit betreft bijvoorbeeld kantoorinventaris en ICT-middelen. Deze middelen worden vervangen en bekostigd uit de vrijvallende (afschrijvings-) lasten van het afgeschreven activum. Zolang deze vervanging past binnen het beschikbare budget van de vrijvallende (afschrijvings-) lasten wordt geen krediet aangevraagd bij de raad.
1.4	Hierdoor verkrijgen we beter zicht op de bezittingen van de gemeente door het verlagen van de ondergrens voor het activeren van investeringen met een maatschappelijk nut van 5 miljoen euro naar 100.000 euro.
	Met het vaststellen van de Nota BOR door de raad op 18 februari 2021 is de grens van activering van investeringen van objecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vastgesteld op 100.000 euro. Dit betreft zowel nieuwe als vervangingsinvesteringen. Er kan namelijk geen onderscheid worden gemaakt in de activeringsgrens en afschrijvingstermijnen voor vervanging en initiële aanleg (investeringen). De nota WAAVA wordt met dit besluit aangepast. De activeringsgrens van 100.000 euro sluit aan bij de meeste grote gemeenten. Van de G4 hanteert Rotterdam ook deze grens en Den Haag is voornemens binnenkort hiernaar toe over te stappen. Het verlagen van deze activeringsgrens sluit aan bij de aanbevelingen van de accountant (Management letter over het jaar 2019) over vaste activa om beter zicht op de bezittingen en het vermogen van de gemeente. Alle investeringen onder de 5 miljoen euro worden nu zichtbaar op de balans onder de post (im)materiële vaste activa. Ook worden deze investeringen gespreid over de jaren heen. Dit geeft een stabieler financieel beeld (zie ook onder Financiën). Door het gelijk trekken van de activeringsgrens voor investeringen met economisch en maatschappelijk nut ontstaat meer uniformiteit in het financieel beleid. Dit vergoot het inzicht in het bezit van de gemeente, vereenvoudigt de

	interpretatie van (kapitaals-) lasten en voorafgaand daaraan de beslissingen over nieuwe investeringen.
1.5	<u>De nota biedt een behoedzame wijze van begroten door het beperkt toepassen van restwaarde</u>.
	Restwaarde is de opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden. In ons beleid moet we onze keuze vastleggen over het gebruik van wel of geen restwaarde. Wijziging van het beleid kan niet met terugwerkende kracht worden aangepast. Bij het werken met een restwaarde dalen de jaarlijkse kapitaallasten, omdat er over een lager bedrag wordt afgeschreven. Dit brengt echter ook risico's met zich mee. Na 40 jaar zijn gebouwen toe aan renovatie en/of groot onderhoud. Ook kunnen bouwconcepten door de jaren heen sterk veranderen. Denk aan de trends van eenzijdig naar multifunctioneel en flexibel gebruik, de omschakeling van gas naar elektriciteit en de ontwikkeling naar circulair bouwen. Deze ontwikkelingen maken dat een pand niet alleen qua fysieke conditie veroudert, maar ook qua concept niet meer actueel kan zijn, en dit heeft invloed op de restwaarde. Een meerderheid van de gemeenten werkt niet met een restwaarde. Indien dit wel wordt toegepast betreft dit veelal de categorieën voertuigen in eigen beheer en/of gemeentelijke panden. Voor deze categorieën hebben we gekeken naar de Utrechtse situatie: - *Voertuigen:* Deze categorie heeft een bescheiden boekwaarde op de balans van minder dan 10 miljoen euro. Het hanteren van een restwaarde heeft daarom een minimaal financieel effect. - *Gebouwen in gemeentelijk eigendom:* De gebouwen worden afgeschreven in 40 jaar (annuïtair). Bijna de helft van deze gebouwen is ouder dan 50 jaar. Vuistregel is dat iedere 100.000 euro restwaarde een jaarlijkse besparing aan kapitaallasten van 1.656 bij een rekenrente van 2% oplevert. Wij kiezen ervoor om de huidige systematiek te behouden en niet met een restwaarde te werken. Financieel gezien zijn de kosten over de jaren heen voor afschrijving en renovatiegroot onderhoud gelijk in beide systemen. Bij het werken met een restwaarde moeten er meer budget worden gereserveerd voor groot onderhoud /renovatie. Dit kan door het sparen in een onderhoudsvoorziening of op het moment van aanpassen van het pand naar de eisen van deze tijd. Ook vraagt het werken met een restwaarde extra capaciteit. De administratieve verwerking is complexer. Bij aanvang van de investering moet de restwaarde worden onderbouwd en vervolgens moet periodiek getoetst worden of de boekwaarde (incl. de restwaarde) niet te hoog is gewaardeerd. Indien dit het geval is gelden de kaders voor waardevermindering van activa. *Toekomstige ontwikkelingen* Het concept van circulair bouwen wordt steeds vaker toegepast. Hergebruik van grondstoffen en materialen aan het einde van de levensduur is het uitgangspunt. Deze materialen vertegenwoordigen dan ook een waarde. Daartegenover staan de kosten voor demontage. Met de ontwikkeling van het Berlijnplein wordt een grote stap gezet in het circulair bouwen. Niet alleen voor Utrecht, maar ook landelijk. De effecten van het langer meegaan van de materialen en het toekomstgerichte ontwerp zijn onderwerp van onderzoek bij de uitwerking van de circulaire businesscase. Bij deze uitwerking is op voorhand geen restwaarde van componenten ingeboekt, omdat de toekomstige waarde nog niet is te bepalen. Indien bij de verdere

	uitwerking blijkt dat hier waarde ontstaat, wordt onderzocht hoe deze te kapitaliseren, in eerste instantie in het meerjaren onderhoudsplan en het jaarlijkse spaarbedrag hiervoor. Voor nu ontbreekt het aan voldoende kennis en ervaring om tot een afgewogen oordeel te komen over een generiek kader voor het gebruik van restwaarde bij circulair bouwen. Juist om deze ervaring op te doen werken wij aan circulaire businesscases bij individuele projecten, zoals Berlijnplein. Op deze manier, maar ook in samenwerking met andere gemeenten, doen wij ervaring op om in de toekomst een goede afweging te kunnen maken over de best passende methode voor circulair bouwen. In de Nota Kapitaalgoederen (verwacht in 2023) verwachten we als vervolg hierop een besluit oor te kunnen leggen over hoe de restwaarde kan worden toegepast (zie ook argument 1.6 over de componentenmethode).
1.6	<u>De nota borgt een behoedzaam begrotingsbeleid door het beperkt toepassen van de componentenmethode.</u>
	De BBV biedt de mogelijkheid om een activum in zijn geheel te activeren en één afschrijvingstermijn te hanteren (onderhoudsbenadering) of het in termijnen af te schrijven die past bij de economische levensduur van de betreffende onderdelen (de zogenoemde componentenbenadering). Inventarisatie bij een aantal gemeenten levert een gemêleerd beeld op rond het gebruik van beide methoden. Amsterdam, Rotterdam en Groningen hanteren de onderhoudsbenadering. De componentenbenadering wordt met name toegepast bij gebouwen/panden. Utrecht blijft terughoudend met de toepassing van de componentenmethode. Overeenkomstig BBV-regelgeving wordt dit toegepast voor aankopen van grond, omdat over grond niet wordt afgeschreven. Uitzondering is de aankoop van grond ten behoeve van de aanleg van wegen. Nieuw in deze nota is dat we de methode gebruiken bij grote gemengde projecten, als er sprake is van materieel financieel effect op de jaarlijkse kapitaallasten door gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen voor de afzonderlijke componenten. Grote herinrichtingsprojecten van de buitenruimte kunnen hiervoor in aanmerking komen. Onlangs hebben we in overleg met de accountant deze methode voor een project toegepast. De projecten in de openbare ruimte voor vervanging en renovatie, betreffen meestal één categorie, zoals het vervangen van het wegdek. Voor deze projecten is de componentenbenadering niet van toepassing. De belangrijkste motivatie voor het behouden van de onderhoudsbenadering is omdat deze stabiliteit en voorspelbaarheid biedt voor totale investerings- en onderhoudslasten over de levensduur van een gebouw. Bij een componentenbenadering zijn de afschrijvingskosten in de eerste jaren hoger. Er wordt nl. voor de componenten met een kortere levensduur over een kortere periode afgeschreven. Dit geeft hogere kapitaallasten, terwijl ook gespaard moet worden voor de vervanging van de component. Bij kostprijs dekkende huur is er dan sprake van aanloopverliezen. Daarnaast vraagt deze werkwijze extra capaciteit. De administratieve verwerking is complexer, omdat de afrekeningen gesplitst moeten worden in de verschillende componenten. *Toekomstige ontwikkelingen* De ontwikkelingen op het gebied van circulair bouwen kunnen aanleiding zijn om de componentenmethode te heroverwegen. Door het concept ‘circulair bouwen’ krijgt het begrip ‘component’ immers een andere betekenis. Hergebruik van grondstoffen en materialen met een verschillende gebruiksduur maken dat een deel van de investeringen meer ‘rendabel’ kan zijn dan nu het geval is. (zie ook: argumenten die genoemd zijn bij 1.4 restwaarde).

Kanttekeningen/ Risico's	
1.1	Het verlagen van de activeringsgrens van 100.000 euro van investeringen met maatschappelijk nut zou impact kunnen hebben op de schuldquote
	Met een activeringsgrens van 0,1 miljoen euro in plaats van 5 miljoen euro zullen projecten geactiveerd gaan worden die in het verleden rechtstreeks ten laste van de exploitatie werden gebracht. Hierdoor stijgt de waarde van de vaste activa op de balans. De omvang van de leningenportefeuille wijzigt niet. De netto schuldquote drukt de netto schuld uit ten opzichte van het begrotingstotaal aan baten. Ofwel: de netto schuld uitgedrukt als percentage van de inkomsten. Omdat het verlagen van de activeringsgrens geen invloed heeft op de schuld heeft deze wijziging geen effect op de ratio. Het verhogen van investeringsvolume heeft dit wel.
Beslispunt	
2	De Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa (WAAVA) met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in werking te laten treden en de Nota WAAVA die is vastgesteld op 20 februari 2020 met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in te trekken.
Argumenten	
2.1	Hiermee wordt voorkomen dat binnen het boekjaar 2022 met twee verschillende Nota's wordt gewerkt.
	De Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa heeft geen externe werking. De aanpassingen zijn puur administratief van aard en hebben geen effect voor inwoners, bedrijven en instellingen.

Financiën

De aanpassing van de nota WAAVA vloeit voort uit eerder besluitvorming in de raad over de nota Beheer Openbare en aanpassingen van de BBV-regelgeving. Deze aanpassingen hebben geen invloed op het financiële beeld, zoals is vastgesteld bij de Programmabegroting 2022-2025.

Het verlagen van de activeringsgrens naar 100.000 euro heeft twee financiële effecten voor de investeringen kleiner dan 5 miljoen euro. Doordat de kapitaallasten (afschrijving en rente) gespreid gaan worden over meerdere jaren in plaats van deze kosten in één jaar in de exploitatie te verantwoorden geeft dit lagere kosten (voordeel) in de eerste begrotingsjaren, Daartegenover staat dat de kapitaallasten over de jaren heen toenemen, omdat nu ook rente wordt toegerekend aan deze investeringen.

Met het vaststellen van de Nota Beheer Openbare Ruimte heeft de raad ook de financiële strategie vastgesteld. In dit kader is rekening gehouden met het financiële effect van de verlaging van de activeringsgrens. Voor investeringen die worden gedekt uit een activa reserve is er geen financieel effect. Aan de reserve wordt ook rente toegerekend, zodat alle kapitaallasten worden gedekt. Het besluit om de nota te wijzigen heeft geen financieel effect op de vastgestelde begroting.

Voor nieuwe investeringen die niet zijn opgenomen in het investeringsplan uit de Programmabegroting 2022-2025 heeft dit wel een effect. Indien deze investering onder de 5 miljoen euro is en de kapitaallasten niet worden gedekt uit een activa reserve of door subsidies nemen de kosten toe i.v.m. het toerekenen van rente. Bij toekomstige investeringsbeslissingen moet hier rekening mee worden gehouden.

Vervolg
De nota is van toepassing op het hele begrotingsjaar 2022 en wordt toegepast op de verwerking van activa in onze administratie.

Participatie
Er heeft geen participatie met inwoners, bedrijven en instellingen plaats gevonden, omdat de nota met name de handelwijze van de gemeente betreft. Wel hebben we afstemming gezocht met andere gemeenten; welke keuzes hebben zij gemaakt? En waarom. De conceptversie van de nota is ook afgestemd met de accountant voor een toets op de wijze waarop wij zijn aanbevelingen hebben overgenomen en een inhoudelijke toets.

Communicatie
Niet van toepassing. Dit betreft een aanpassing van het financiële beleid van Utrecht. Deze aanpassingen hebben geen effect voor inwoners, bedrijven en instellingen.

Niet-Referendabel
Dit betreft een aanpassing. De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing op dit raadsvoorstel, want het betreft een raadsvoorstel over het financiële beleid van ten behoeve van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa dd. 25 januari 2022

Bijlagen informatief
- Wijzigingen nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa versie 2022 ten opzichte van versie 2020
- Afschrijvingstabel

Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

Januari 2022

1 Inhoudsopgave

2 Inleiding 4

3 Wettelijke kaders 5

4 Indeling van vaste activa 5

4.1 Materiële vaste activa (MVA) 5

4.1.1 MVA met een economisch nut 6

4.1.2 MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut 7

4.2 Immateriële vaste activa 7

4.2.1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen 7

4.2.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief 8

4.2.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden 8

4.3 Financiële vaste activa 8

5 Waardering van materiële vaste activa 9

5.1 Aankoopprijs 9

5.2 Vervaardigingsprijs 9

5.2.1 Indirecte kosten 9

5.2.2 Toerekening van interne uren en overige indirecte kosten 9

5.2.3 Toerekening van rente 10

5.2.4 Bijdragen van derden 10

5.2.5 Onttrekkingen uit reserves 11

5.2.6 Kosten voor sloop Gebouwen 11

5.3 Waardeverandering 11

5.3.1 Actuele waarde, marktwaarde, economische waarde 11

5.3.2 Boekwaarde 12

5.3.3 Afwaarderen 12

5.3.4 Beslisboom afwaarderen 13

6 Activeren (van materiële vaste activa) 13

6.1 Criteria voor activeren 14

6.2 Beslisboom: Activeren 15

6.3 Activa in ontwikkeling 15

7 Afschrijven 16

7.1 Startmoment van de afschrijvingen 17

7.2 Afschrijvingstermijnen 17

7.3 Componentenbenadering 18

7.4 Afschrijvingsmethoden 18

7.4.1 Lineaire afschrijvingsmethode 18

7.4.2 Annuïtaire afschrijvingsmethode 19

7.5 Categorieën (afschrijvingstabel) 20
8 Rente 20
8.1 Betaalde rente 21
8.2 Omslagrente 21
8.3 Rente tijdens de bouw 21
8.4 Rente tijdens de exploitatie 21
9 Financiële dekking van kapitaallasten 22
9.1 Dekking uit inkomsten van derden 22
9.2 Dekking uit structureel kapitaallastenbudget 22
9.3 Activareserve = kapitaallastenreserve 22
10 Investering in relatie tot een grondexploitatie 24
Bijlage 1: Overzicht van de belangrijkste regels 26
Bijlage 2: Verklarende woordenlijst 28

2 Inleiding

De nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa, kortweg WAAVA, is een nota die uitvoering geeft aan artikel 10 van de Financiële verordening van de gemeente Utrecht. Zij geeft de kaders voor administratief handelen aan die gelden vanaf het moment dat de gemeenteraad heeft besloten over Programmabegroting en daarmee de investeringsruimte per programma en de bijbehorende uitgaven en eventuele dekking uit reserves of subsidies heeft geautoriseerd. Daarmee worden voor de investeringen van het begrotingsjaar de kredieten beschikbaar gesteld. Dit betreft de vervangings-, routinematige, uitbreidings- en bandbreedte investeringen. Voor een nadere invulling van bandbreedte investeringen naar projecten kan het krediet worden vrijgegeven in de reguliere P&C-cyclus of met een apart raadsbesluit.

De nota geeft uitdrukking aan de positie van investeringen in de gemeentelijke financiële huishouding. Een deel van de gemeentelijke middelen gaat naar investeringen om de beleidsuitvoering mogelijk te maken. Voorbeelden zijn culturele en sportvoorzieningen, scholen, wegen, rioleringen en groenvoorzieningen, maar ook investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering. De verwachting daarbij is dat de investering vele jaren zal meegaan. Dat laatste heeft zijn weerslag in de exploitatiebegroting en de balans. Hoewel de grootste uitgaven voor een investering gedaan worden vóór het moment van oplevering, worden deze in de exploitatiebegroting als lasten gespreid over de hele levensduur van het object. Een investeringsbesluit betekent dus een meerjarige financiële verplichting. De investering is op de balans een bezit met een bepaalde waarde.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staan hiervoor de algemeen geldende regels. De Utrechtse spelregels met betrekking tot activeren en afschrijven in deze nota zijn hiervan afgeleid. De nota WAAVA behandelt de volgende onderwerpen:

a. de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa
b. de afschrijvingsmethode en –termijnen van vaste activa
c. het moment waarop de afschrijving van vaste activa begint

Met deze nota legt de gemeenteraad het kader en de uitgangspunten vast. De omkaderde teksten geven kort aan wat de regel inhoudt. Ook is aangegeven welke ruimte het BBV biedt.

Binnen het kader van de nota WAAVA geeft het college van burgemeester en wethouders nadere uitwerking in de vorm van een afschrijvingstabel met de exacte afschrijvingstermijnen en –methode van de onderscheiden activa. De afschrijvingstabel wordt ter informatie aan de Raad aangeboden.

Bij de uitwerking van de nota zijn de onderstaand uitgangspunten gehanteerd:

- het vergroten van het inzicht in het bezit van de gemeente;
- het verduidelijken van de bevoegdheden van de raad;
- het zoveel mogelijk uniformeren van de spelregels;
- passend bij het financiële beleid van Utrecht;
- waarbij de activa langdurig in goede staat worden gehouden;
- met acceptabele administratieve lasten.

Ter verheldering van het beleid en de regelgeving gaat deze nota ook in op de theoretische achtergrond van de gehanteerde begrippen.

3 Wettelijke kaders

Artikel 212 van de Gemeentewet stelt dat elke gemeente een financiële verordening moet hebben. De financiële verordening bevat in elk geval de “regels voor waardering en afschrijving van activa”.
http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2016-02-01#TiteldeelIV_HoofdstukXIV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt wettelijke regels met betrekking tot gemeentefinanciën. De artikelen 59 tot en met 65 van het BBV bevatten regels voor waardering, activering en afschrijving van vaste activa.
http://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2016-04-14
De commissie BBV heeft daarnaast nog een aparte notitie Materiële Vaste Activa gepubliceerd in januari 2020: Notitie Materiële vaste activa · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Met het oog op de juiste interpretatie van de BBV-regels doet de commissie BBV stellige uitspraken. Gemeenten zijn verplicht zich aan de stellige uitspraken te houden. Daarnaast doet de commissie aanbevelingen en publiceert een vraag- en antwoordrubriek op haar website.
http://www.commissiebbv.nl/

Artikel 10 van de Financiële verordening gemeente Utrecht bepaalt dat het college van burgemeester en wethouders de nota “Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)” aanbiedt ter behandeling en vaststelling door de raad.
Voor de afschrijvingstermijn per actief stelt het college van burgemeester en wethouders een detailtabel vast en verstrekt deze ter informatie aan de raad.

4 Indeling van vaste activa

Kapitaalgoederen zijn objecten met een meerjarig nut. Een relatief groot deel van het vermogen van de gemeenten zit besloten in kapitaalgoederen.

Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Ook uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging en/of aanpassing om aan wet- en regelgeving te voldoen worden aangemerkt als investering.

Activa zijn de bezittingen van de gemeente op een bepaald moment, de waarde ervan uitgedrukt in euro’s. Ze staan op de debet-kant (linkerkant) van de balans. De bezittingen kunnen vast zijn of vlottend naargelang de lengte van hun looptijd. Deze nota gaat over de vaste activa; dat zijn de bezittingen met een looptijd van minimaal één jaar. We onderscheiden drie soorten vaste activa: materiële, immateriële en financiële vaste activa.

4.1 Materiële vaste activa (MVA)

Materiële Vaste Activa (MVA) zijn de materiële bezittingen van de gemeente, die zij langdurig gebruikt voor haar beleidsrealisatie en bedrijfsvoering. De gemeente heeft het economisch eigendom. Enkele voorbeelden: het stadskantoor, scholen, bedrijfsauto's, computers, rioleringen en sportvelden. In het BBV (artikel 35) wordt onderscheid gemaakt tussen MVA met een economisch nut en MVA in openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

4.1.1 MVA met een economisch nut

MVA hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Dit betekent onder andere dat voornamelijk gebouwen een economisch nut hebben; er is immers een markt voor gebouwen. Een vergelijkbare redenering geldt voor de verhandelbaarheid.

Indien ter bestrijding van kosten rechten of een heffing kan worden geïnd, dan spreken we van materiële vaste activa met een economisch nut. Dat een gemeente ervoor kan kiezen ergens geen of geen kostendekkend tarief voor te heffen, is niet relevant voor de vraag of een actief economisch nut heeft. Dit betreft bijvoorbeeld investeringen in het rioolstelstel en afvalinzameling.

Voorbeelden van materiële vaste activa met een economisch nut: maatschappelijk vastgoed

Voorbeeld van materiële vaste activa met een economisch nut: riolering

4.1.2 MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Het criterium 'maatschappelijk nut' is niet hetzelfde als 'maatschappelijke functie'. Dat laatste geldt voor het overgrote deel van het gemeentelijk bezit. Voor de duidelijkheid hanteert het BBV in geval van maatschappelijk nut de extra toevoeging 'in de openbare ruimte'. MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen inkomsten, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Voorbeelden van materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut: wegen en groenvoorziening

4.2 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa bestaan uit:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

4.2.1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen

Reguliere kosten van het sluiten van geldleningen (o.a. provisie bij bemiddeling van financiering) worden in Utrecht niet geactiveerd, maar direct ten laste van het resultaat gebracht.
Onder het sluiten van geldleningen wordt ook verstaan het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten. De met laatstgenoemde acties gepaard gaande kosten, bijvoorbeeld boeterente, worden op grond van BBV artikel 34 onderdeel a geactiveerd.

Kosten van het sluiten van geldleningen worden direct ten laste van het resultaat gebracht, met uitzondering van kosten van het oversluiten of afkopen van leningen of financiële derivaten.

4.2.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief

Kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn immateriële kosten. Het activeren van immateriële kosten leidt tot bijkomende (rente-)lasten en daarmee uiteindelijk tot hogere exploitatielasten zonder dat daar een voordeel of een materieel bezit tegenover staat. Daarom is het van belang zorgvuldig af te wegen hoeveel immateriële kosten redelijkerwijs tot de kostprijs van het actief kunnen worden gerekend. De toevoeging in de BBV-regel 'voor het realiseren van een bepaald actief' is hier essentieel. De vooronderzoeken in de voorbereidende fasen leiden tot een definitief 'go-or-no-go' moment waarop het bestuurlijk besluit valt om over te gaan tot de realisatie van een bepaald actief van een bepaalde omvang en kwaliteit en voor het verleende krediet.

Immateriële kosten voor het realiseren van een bepaald actief in eigendom van de gemeente worden in Utrecht geactiveerd vanaf het moment dat het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld c.q. het investeringskrediet is vrijgegeven door de gemeenteraad.

Immateriële kosten in de fase(n) daarvóór worden in Utrecht niet geactiveerd. Op basis van een onderbouwd voorstel kan de gemeenteraad een separaat voorbereidingskrediet verstrekken.

Voor een nadere toelichting bij de verschillende projectfasen: zie 5.2.2 'Toerekening van interne uren en overige indirecte kosten'.

4.2.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In het BBV artikel 61 staan de volgende voorwaarden:
Bijdragen aan activa in eigendom van derden *kunnen* worden geactiveerd indien:

a. er sprake is van een investering door een derde
b. de investering bijdraagt aan de publieke taak
c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
d. de bijdrage kan worden teruggevorderd indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden in Utrecht over het algemeen niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

De gemeente behoudt de mogelijkheid om investeringsbijdragen aan derden te verstrekken. Deze mogen alleen geactiveerd worden als beantwoord wordt aan de vier hiervoor genoemde BBV-criteria.

4.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa kennen volgens het BBV de volgende indeling:

1. Kapitaalverstrekkingen aan: gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen
2. Langlopende leningen aan openbare lichamen, woningcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen
3. Overige langlopende leningen
4. Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer

Leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd en op de balans opgenomen tegen de nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

5 Waardering van materiële vaste activa

Met 'waardering' bedoelen we hier de administratieve waarde van een bezit bepalen. De waarde van een object is de prijs die betaald is om het object aan te kopen of de kosten om het zelf te vervaardigen. De waarde van objecten bevindt zich aan de activa-kant, dit is de linkerkant van de balans. Op de oorspronkelijke waarde vindt jaarlijks afschrijving plaats die parallel loopt met de waardedaling door veroudering en slijtage. Zie verder bij: '7 Afschrijven'.

5.1 Aankoopprijs

De aankoopprijs, ook wel de 'verkrijgingsprijs' genoemd, is de som van alle inkoopkosten exclusief verrekenbare of compensabele BTW en vermeerderd met de bijkomende kosten. Voorbeelden van bijkomende kosten zijn: notariskosten en overdrachtsbelasting.

5.2 Vervaardigingsprijs

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, de kosten van materialen en van arbeid en overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, vermeerderd met de rente tot het tijdstip van ingebruikname. Voorbeelden van overige kosten zijn: bouwplaatskosten, leges en verzekeringskosten tijdens de bouw.

5.2.1 Indirecte kosten

Over het toerekenen van indirecte kosten aan investeringen staat in het BBV artikel 63 de volgende tekst opgenomen: 'In de vervaardigingsprijs *kunnen* voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.'

5.2.2 Toerekening van interne uren en overige indirecte kosten

Met 'interne uren' wordt bedoeld: de kosten van ambtelijke inspanning, berekend tegen intern uurtarief. VAT-kosten zijn ook indirecte kosten. Met VAT-kosten wordt bedoeld: de kosten van voorbereiding, administratie en toezicht. Interne uren en overige indirecte kosten komen voor gedurende het gehele proces vanaf het allereerste concept startdocument tot en met de oplevering en nazorg. Sommige activiteiten dragen rechtstreeks bij aan de realisatie van een bepaald actief, anderen behoren tot de normale bedrijfsvoering. Het is lastig om objectief aan te geven welke van deze indirecte kosten redelijkerwijs aan het actief kunnen worden toegerekend. Door een proces in fasen te knippen is het mogelijk om hierover nadere afspraken te maken.

In Utrecht wordt voor complexe ruimtelijke processen het Utrechts Plan Proces (UPP) model gebruikt. Hierin worden een vijftal fasen[1] onderscheiden:

1. Initiatief-fase
2. Definitiefase
3. Ontwerpfase
4. Voorbereidingsfase
5. Realisatiefase

Bij omvangrijke ruimtelijke projecten mag in Utrecht tot de vervaardigingsprijs worden gerekend en mee geactiveerd: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 3 tot en met 5. De fasen 1 en 2 worden direct ten laste van het resultaat van het betreffende boekjaar gebracht. De start van fase 3, de ontwerpfase, vormt het moment waarop het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld.

In Utrecht wordt voor projecten in de bedrijfsvoering zoals ICT-projecten het prince-2 model gebruikt. Hierin worden een viertal fasen onderscheiden:

1. Opstartfase/ projectaanloop
2. Initiatie-fase
3. Uitvoeringsfase(n)
4. Oplevering en nazorg

Bij bedrijfsvoeringsprojecten zoals ICT-projecten wordt in Utrecht tot de verwervings- c.q. vervaardigingsprijs gerekend en mee geactiveerd: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de bovengenoemde fasen 2 en 3. De kosten in fase 1 en 4 worden direct ten laste van het resultaat van het betreffende boekjaar gebracht.

Uren die direct bijdragen aan de vervaardiging van een actief maken deel uit van de vervaardigingsprijs. Bij het aanvragen van het investeringskrediet dienen deze uren in de kostprijs inbegrepen te worden.
De kosten van indirecte uren die tot de normale bedrijfsvoering behoren worden niet bij de kostprijs opgeteld maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Dat zijn bijvoorbeeld de uren voor het uitschrijven van aanbestedingen of van het controleren en betaalbaar stellen van facturen.

5.2.3 Toerekening van rente

Zie hiervoor ‘8.3 Rente tijdens de bouw’.

5.2.4 Bijdragen van derden

Bijdragen van derden die in directe relatie staan tot een actief worden op de waardering daarvan in mindering gebracht (BBV artikel 62, lid 2).

[1] Voor een nadere definiëring van de vijf fasen wordt verwezen naar het Utrechts Plan Proces (UPP)

Bijdragen van derden zijn bijvoorbeeld bijdragen van Rijk, Provincie of Cultuurfondsen. De Raad autoriseert investeringskredieten inclusief bijdragen van derden. Daarbij zijn toegezegde bijdragen van derden een dekkingsmiddel. Ze verlagen per saldo het gemeentelijke deel in de kostprijs van de investering. Met het oog op beperken van rentelasten tijdens de bouw worden werkelijk ontvangen bijdragen van derden reeds tijdens de bouw zoveel mogelijk in mindering gebracht op de uitgaven. Dit heet de 'netto-methode'.

5.2.5 Onttrekkingen uit reserves

Het is niet toegestaan om reserves in mindering te brengen op investeringen. Het is daarentegen wel toegestaan om een reserve te vormen voor de dekking van kapitaallasten.
Reserves moeten worden opgenomen bij de passiva, dit is de rechterzijde van de balans.
Zie verderop in deze nota bij: '9.3 Activareserve'.

Onttrekkingen uit reserves worden niet direct in mindering gebracht op de kostprijs van investeringen om deze te verlagen (BBV)

5.2.6 Kosten voor sloop Gebouwen

Een gebouw, kan in aanmerking komen voor sloop, renovatie of verbouwing. De kosten van de sloop van dit gebouw kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen worden geactiveerd als onderdeel van het nieuwe materiele actief, indien op dezelfde locatie een nieuw gebouw wordt gerealiseerd.
Binnen de gemeente Utrecht gaat de voorkeur uit naar activeren van de betreffende sloopkosten indien dit onderdeel is van het bouwproject. De (afschrijvings-) kosten worden dan gelijkmatig over de komende jaren gespreid waardoor er geen fluctuaties in het resultaat ontstaan.

Indien sloopkosten van een gebouw onderdeel zijn van een bouwproject worden deze kosten geactiveerd en wordt de boekwaarde van het actief hiermee verhoogt

5.3 Waardeverandering

Om de waarde van kapitaalgoederen uit te drukken worden verschillende termen en definities gebruikt. Bovendien zijn die waarden niet altijd aan elkaar gelijk en ze kunnen ook nog eens fluctueren over de jaren. Hierna lichten we eerst de verschillende waarden toe en gaan we daarna in op waardeverandering.

5.3.1 Actuele waarde, marktwaarde, economische waarde

De actuele waarde, marktwaarde of economische waarde zijn drie begrippen die hetzelfde uitdrukken: het is wat iets bij verkoop zou opbrengen in het vrije economische verkeer. De werkelijk betaalde kostprijs kan lager of hoger zijn.

5.3.2 Boekwaarde

Het geheel van netto geactiveerde investeringskosten verminderd met de reeds gedane afschrijvingen is de boekwaarde. De boekwaarde is het bedrag waarvoor een actief in 'de boeken' - dat is op de balans – staat. De boekwaarde is niet altijd gelijk aan de marktwaarde. De marktwaarde is bepalend voor de maximaal toegestane boekwaarde. Als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde dient in bepaalde gevallen van de boekwaarde extra afgeschreven te worden tot het bedrag van de lagere marktwaarde of een tijdelijke voorziening te worden ingesteld voor het bedrag van de waardevermindering wanneer waardeherstel mogelijk is.

5.3.3 Afwaarderen

Door diverse (externe) factoren kan de actuele waarde van vastgoed dalen. Als de verwachting is dat deze lagere marktwaarde blijven dan is er sprake van duurzame waardevermindering. Om de financiële impact te bepalen moet onderscheid gemaakt worden tussen vastgoed met een maatschappelijk en een economisch functie.

Bij waardedaling van vastgoed met een economische functie is afwaardering verplicht. Om vast te stellen of een duurzame waardevermindering moet worden toegepast, moet de directe opbrengstwaarde worden bepaald. Dit gebeurt bij voorkeur door middel van een onafhankelijke taxatie.

Indien voor vastgoed met een maatschappelijke functie de bestuurlijke intentie bestaat om duurzaam te exploiteren dan speelt duurzame waardevermindering geen rol. Bestaat de bestuurlijke intentie om dit vastgoed te verkopen of de bestemming ervan te wijzigen naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie is er sprake is van een duurzame waardevermindering en is afwaardering verplicht.

In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is om het te verkopen of de bestemming te wijziging naar vastgoed met een economische functie.

5.3.4 Beslisboom afwaarderen

De beslissing om wel of niet af te waarderen wordt als volgt schematisch weergegeven.

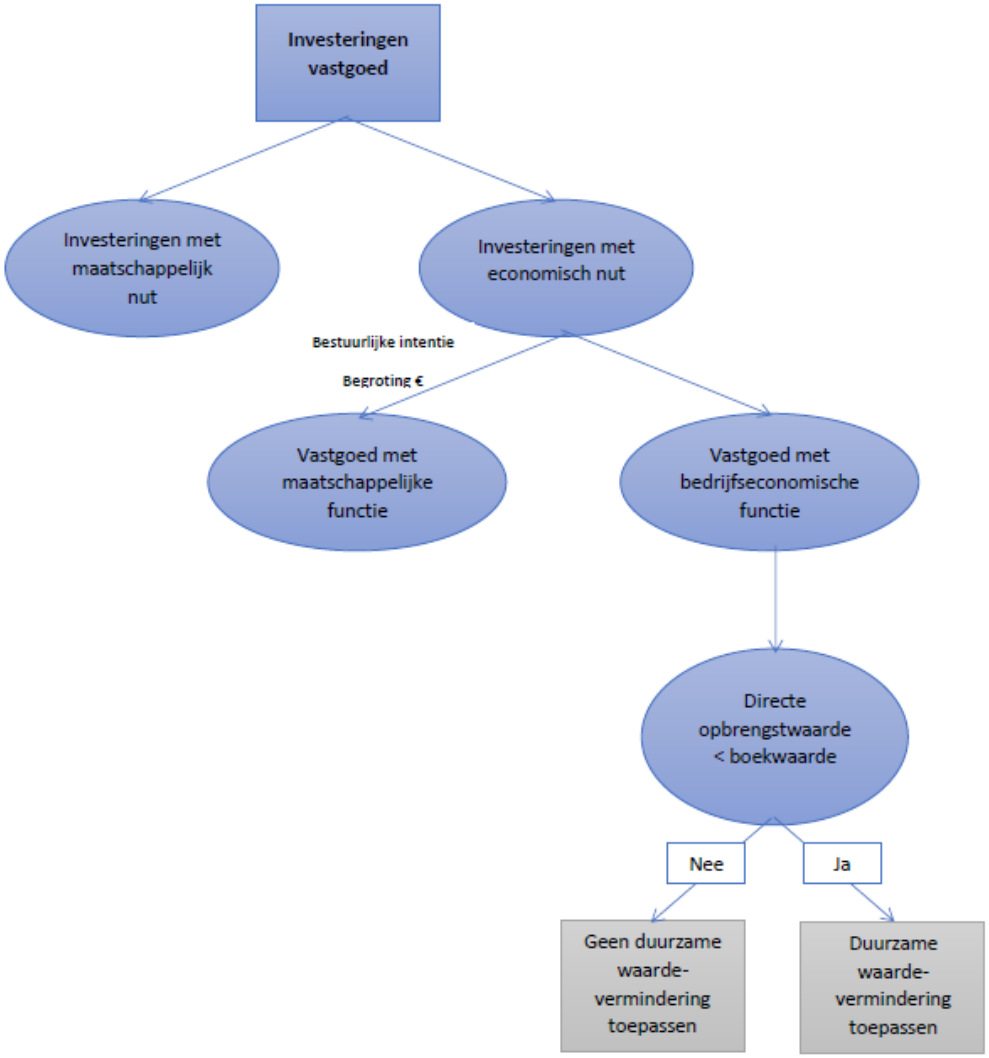

6 Activeren (van materiële vaste activa)

Bij investeringen met meerjarig nut spreiden we de kosten van aanschaf of vervaardiging gelijkmatig over de levensduur van het object. Daarvoor is het nodig deze kosten te activeren. Activeren doen we door de kosten van een investering niet in één keer ten laste van het resultaat te brengen, maar als een bezit op de balans te presenteren. Het geld van de investering zit dan als het ware in bakstenen en beton. In de jaren die volgen worden de kosten ten laste van de betreffende jaarresultaten gebracht, verspreid over de verwachte levensduur van het object. Het bezit wordt in dezelfde periode afgeschreven. Het overeenkomstig object wordt over de jaren minder waard als gevolg van veroudering en/of slijtage.

6.1 Criteria voor activeren

Alle investeringen worden geactiveerd (artikel 59 BBV) conform de richtlijnen die in deze nota zijn vastgelegd. In afwijking hiervan worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd (BBV, artikel 59 lid 2).

Uit oogpunt van het in de hand houden van de administratieve lasten is het van belang dat gemeenten op grond van artikel 212 van de Gemeentewet in de financiële verordening aangeven welke ondergrens gehanteerd wordt voor het activeren van investeringen.

Bij het hanteren van een activeringsgrens moet de verplichting tot het activeren van investeringen in acht worden genomen. Het is niet toegestaan om de activeringsgrens zodanig vast te stellen dat hierdoor (bepaalde typen) activa individueel of als verzameling in totaal van materiële omvang buiten de balans worden gehouden. Met ingang van 2021 is de activeringsgrens van investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut gelijkgetrokken naar 100.000 euro. Voor maatschappelijk nut betreft is dit een netto grens, dat wil zeggen de oorspronkelijke investering wordt verminderd met bijdragen van derden.

In Utrecht worden alle investeringen boven de 100.000 euro geactiveerd. Voor maatschappelijk nut is dit een netto grens. Investeringen onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit op consequente wijze gebeurt. Aankoop van grond wordt altijd geactiveerd.

Het activeren van aankopen met een aanschafwaarde onder de 100.000 euro kan nuttig zijn om andere redenen zoals:

- het inzichtelijk houden van gemeentelijk bezit;
- koppeling van bezit met een beheersysteem;
- het constant houden van kosten die tegen kostprijs jaarlijks aan derden worden gefactureerd;
- het voorkomen van jaarlijkse schommelingen in de gemeentelijke kosten.

6.2 Beslisboom: Activeren

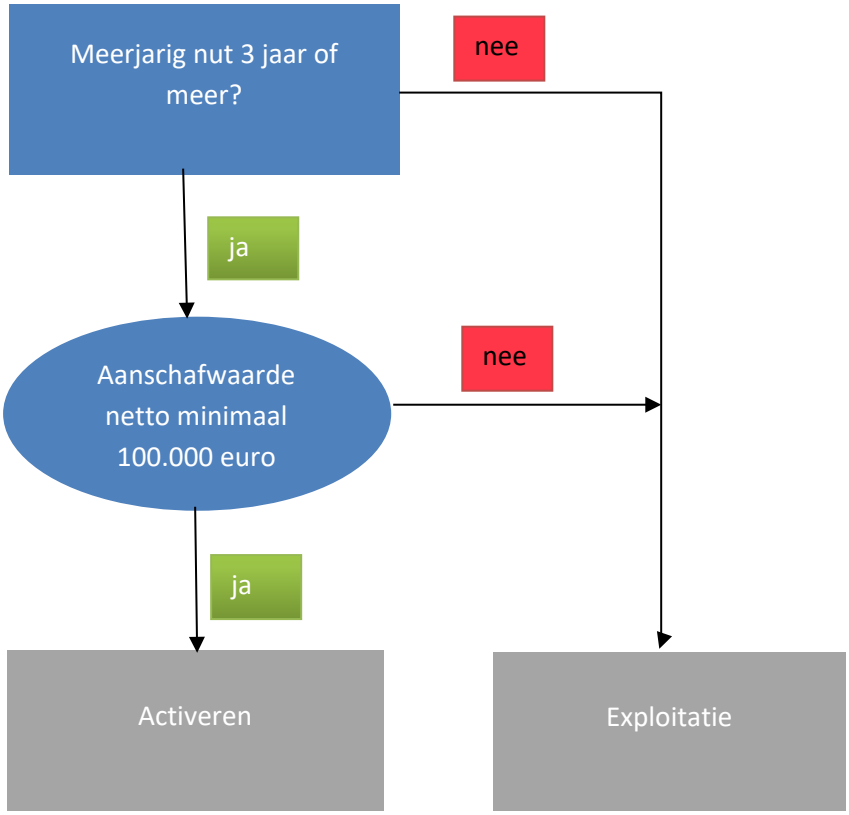

6.3 Activa in ontwikkeling

Activa die volgens de criteria van deze nota in aanmerking komen voor activering worden in de loop van de realisatie onder de vaste activa opgenomen als ‘lopend actief’.

‘Lopend actief’ is in Utrecht de werknaam voor onderhanden activa. Het gaat hierbij uitsluitend om activa die ontwikkeld worden met de intentie ze voor de eigen beleids- of bedrijfsvoering van de gemeente in te zetten. Over activa in ontwikkeling worden jaarlijks rente berekend. Zie ook 8.2 ‘Rente tijdens de bouw’.
Onderhanden werk met betrekking tot grondexploitaties en ten behoeve van derden verschillen van de hiervoor genoemde activa in ontwikkeling. De reeds gemaakte kosten voor grondexploitaties en ten behoeve van derden worden op de balansdatum opgenomen onder de vlottende activa ‘Onderhanden werken’.

7 Afschrijven

Door investeringen te activeren, kunnen de kosten ervan verdeeld worden over de levensduur van het object. Elk jaar wordt een deel van de kostprijs afgeschreven. Op die manier houdt de waardedaling van het actief gelijke tred met de waardevermindering van het overeenkomstig object door slijtage en veroudering.

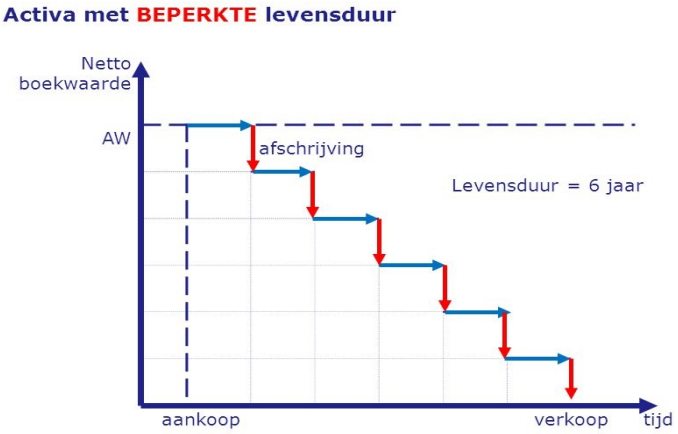

Jaarlijkse afschrijvingskosten zijn exploitatielasten en beïnvloeden het jaarresultaat. Het is niet toegestaan om de hoogte van de afschrijving te laten afhangen van het beoogde resultaat (BBV art. 64).

In Utrecht wordt op een consequente wijze afgeschreven. Dit betekent dat de afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Soortgelijke activa worden op dezelfde wijze gewaardeerd en afgeschreven. Een eenmaal vastgestelde afschrijvingstermijn en afschrijvingsmethode blijft gedurende de gehele economische levensduur van een actief van toepassing.

Utrecht schrijft materiële vaste activa af naar een boekwaarde van € 0 (nul euro).

Door naar boekwaarde nul euro af te schijven wordt bereikt dat geen rente- en afschrijvingslasten meer op de exploitatie drukken nadat een object buiten gebruik is gesteld wegens slijtage of veroudering.

Op grond wordt niet afgeschreven. Uitgezonderd de gronden die zijn aangekocht voor de aanleg wegen, dit is overeenkomstig de BBV-regelgeving.

Bij grond is geen sprake van een duurzame waardevermindering. Daarom is de afschrijving op gronden nihil. In het geval van grond met daarop een openbare weg is de toekomstige waarde van de grond nihil. De weg is onlosmakelijk verbonden met de grond en rekening houdend met de onderliggende infrastructuur in de vorm van riolering en bekabeling is het onwaarschijnlijk dat deze grond ooit zelfstandig weer beschikbaar komt. De investering die gepaard gaat met de aanleg van de weg wordt, inclusief de aankoopkosten van de grond, over de levensduur van de weg afgeschreven.

7.1 Startmoment van de afschrijvingen

Voor het moment van beginnen met afschrijven is de gemeente, binnen de regels van het BBV, vrij in haar keuze. In tegenstelling tot de afschrijvingsmethode, die per (sub)categorie kan worden bepaald, kan voor het moment van beginnen met afschrijven voor één mogelijkheid worden gekozen. De gekozen mogelijkheid wordt toegepast op alle kapitaalgoederen die gereedkomen/verworven worden. Uit de volgende mogelijkheden kan worden gekozen:

- vanaf het begin van het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een volledig jaar afschrijving);
- medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt (een half jaar afschrijving);
- vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/ verworven wordt;
- vanaf het moment van ingebruikname.

Bij alle investeringen wordt in Utrecht begonnen met afschrijven op het moment van ingebruikname.

Rioleringen vormen een bijzondere categorie: van nieuwe rioleringen wordt met afschrijven begonnen per de eerste van de maand na het moment waarop het grootste volume aan uitgaven in dat jaar heeft plaatsgevonden.

Investeringen met een economisch nut zijn in staat om inkomsten te genereren, bijvoorbeeld huurontvangsten, vanaf het moment dat ze in gebruik genomen (kunnen) worden. De inkomsten zorgen voor dekking van de kapitaallasten die op hetzelfde moment ingaan.

Daarentegen genereren investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geen inkomsten. De kapitaallasten worden volledig gedekt uit gemeentelijke middelen. Het startmoment van afschrijven is daarom gelijk aan het moment van ingebruikname.

7.2 Afschrijvingstermijnen

De exacte afschrijvingstermijnen van de onderscheiden activa (categorieën) zoals we die in Utrecht hanteren, zijn opgenomen in een separate afschrijvingstabel.

De gemeente Utrecht beoordeelt jaarlijks of de afschrijvingstabel nog actueel is of aanpassingen behoeft. Bij wijzigingen wordt de afschrijvingstabel door het college vastgesteld en ter informatie naar de raad gezonden.

Het BBV schrijft niet voor welke termijnen gelden voor welke activa. Het BBV zegt wel dat de afschrijvingstermijn overeen moet komen met de verwachte economische en/of technische levensduur.

Geactiveerde kosten verbonden aan het oversluiten van geldleningen kunnen worden afgeschreven. De afschrijvingstermijn mag op grond van BBV artikel 64 lid 4 maximaal gelijkgesteld worden aan de looptijd van de nieuwe lening. Wij gaan uit van de looptijd van de nieuwe lening. De jaarlijkse afschrijving wordt als kosten verantwoord op het taakveld Treasury. Deze kosten mogen worden meegenomen in de toe te rekenen rente aan investeringen en grondexploitaties.

7.3 Componentenbenadering

De componentenbenadering is een afschrijvingsmethode voor vaste activa die uit meerdere eenheden zijn samengesteld. De samenstellende delen gaan niet allemaal even lang mee. Daarom staat het BBV toe een actief onder te verdelen in componenten, waarbij elke component een andere afschrijvingstermijn krijgt. Bij componenten die apart geactiveerd worden is van belang dat elke component een afschrijvingstermijn krijgt die overeenkomt met zijn economische of technische levensduur.

Utrecht is terughoudend met de toepassing van de componentenbenadering. Voor gronden wordt dit toegepast, uitzondering daarop is de aankoop van gronden voor de aanleg van wegen. Deze werkwijze is overeenkomstig de BBV-regelgeving. Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materiële financieel effect op de kapitaallasten bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen.

Het activeren en afschrijven volgens de componentenbenadering gaat uit van vooraf vastgestelde economische of technische levensduur van een beperkt aantal componenten. Een alternatieve, meer flexibele methode is het geleidelijk vormen van een reserve waaruit t.z.t. de vervanging van bepaalde componenten bekostigd wordt. Deze laatste methode heeft de voorkeur als een actief bestaat uit een groot aantal componenten waarvan de werkelijke vervangingsbehoefte vooraf lastig is vast te stellen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij multifunctionele gebouwen.

7.4 Afschrijvingsmethoden

De afschrijvingsmethode van de onderscheiden activa zoals we die in Utrecht hanteren, zijn opgenomen in een separate afschrijvingstabel. Er is keuze uit twee afschrijvingsmethoden: lineair of annuïtair. Het BBV schrijft niet voor welke van de twee wanneer gebruikt moet worden. Als de keuze eenmaal gemaakt is, moet die consequent gevolgd worden. Hierna lichten we beide methoden kort toe met argumenten waarom we kiezen voor de ene of de andere.

7.4.1 Lineaire afschrijvingsmethode

Bij de lineaire afschrijvingsmethode dalen de kapitaallasten van jaar tot jaar. Het afschrijvingsbedrag blijft jaarlijks even hoog, maar doordat de boekwaarde daalt, nemen de rentelasten jaarlijks af.

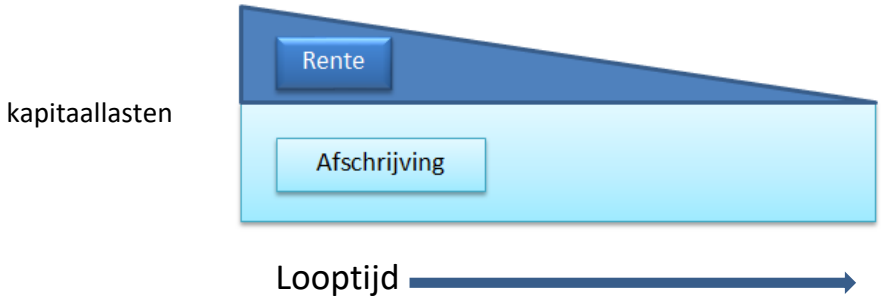

Illustratie: Lineaire afschrijvingsmethode geeft afnemende kapitaallasten

Over het geheel genomen geeft deze afschrijvingsmethode de minste lasten in de exploitatie van een actief. Dit komt doordat de rentecomponent in totaliteit kleiner is dan bij de annuïtaire afschrijvingsmethode. De lineaire afschrijvingsmethode past bij objecten die:
- naargelang het gebruik snel in waarde dalen, bijvoorbeeld: vervoermiddelen en ICT-hardware;
- geen opbrengsten genereren maar hoofdzakelijk met gemeentelijke bijdragen bekostigd worden, bijvoorbeeld objecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

In Utrecht wordt over het algemeen de lineaire afschrijvingsmethode toegepast bij vaste activa: - waarbij de economische waarde in het begin relatief snel daalt - waarvan de kapitaallasten grotendeels ten laste komen van gemeentelijke middelen - in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut .

7.4.2 Annuïtaire afschrijvingsmethode

Bij de annuïtaire afschrijvingsmethode blijven de kapitaallasten gelijk gedurende de hele economische levensduur. In de beginjaren is de boekwaarde nog hoog en zijn de rentelasten daarom hoger. De hogere rentelasten worden gecompenseerd door minder snel af te schrijven. In de laatste jaren daalt de boekwaarde snel door grotere afschrijvingsbedragen. De rentelasten zijn dan evenredig laag.

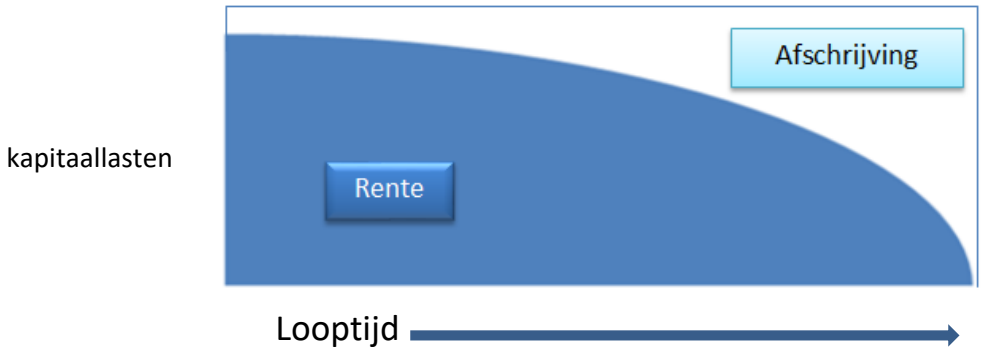

Illustratie: Annuïtaire afschrijvingsmethode geeft gelijkblijvende kapitaallasten

Door de gelijkblijvende jaarlasten past deze afschrijvingsmethode bij objecten die structureel opbrengsten genereren, bijvoorbeeld gebouwen waarvoor huur ontvangen wordt waarmee onder andere rente en afschrijving bekostigd worden. Er is dan een match tussen baten en lasten. Activa ten behoeve van de gemeentelijke bedrijfsvoering worden wegens de gelijkblijvende structurele kapitaallasten ook annuïtair afgeschreven.

In Utrecht wordt over het algemeen de annuïtaire afschrijvingsmethode toegepast bij:
- gebouwen en gebouwgebonden installaties;
- vaste activa die bekostigd worden uit structurele inkomsten;
- vaste activa die bekostigd worden uit een bandbreedte voor investeringen.

7.5 Categorieën (afschrijvingstabel)

Voor de afschrijvingstermijnen en -methode van de onderscheiden categorieën vaste activa stelt het college een afschrijvingstabel vast. De Raad wordt hierover geïnformeerd.

Het is in Utrecht toegestaan af te wijken van de vastgestelde afschrijvingstabel. In die gevallen dient per individueel project vooraf toestemming van de raad te worden verkregen.

Het college legt afwijkingen van de vastgestelde afschrijvingstabel expliciet ter besluitvorming aan de Gemeenteraad voor bij de kredietaanvraag. Vaste activa zijn onderverdeeld in categorieën en subcategorieën naargelang de aard en de gemiddelde levensduur van de objecten. De indeling van de activa in de afschrijvingstabel past binnen de hoofdcategorieën, die het BBV voorschrijft. Dit zijn:

- Gronden en terreinen;
- Woonruimten;
- Bedrijfsgebouwen;
- Grond- weg- en waterbouwkundige werken;
- Vervoermiddelen;
- Machines, apparaten en installaties;
- Overige materiële vaste activa.

Het komt voor dat een object uit verschillende hoofdcomponenten bestaat die elk onder een andere categorie vallen, bijvoorbeeld vervoermiddelen waarop een installatie is gemonteerd. Bij activering met componentenbenadering wordt elke component binnen zijn eigen klasse geactiveerd. Als geen componentenbenadering wordt toegepast, valt het geheel binnen de categorie van de component met de grootste economische waarde.

8 Rente

Voor een nadere toelichting over rente wordt verwezen naar het financieringsstatuut van de gemeente Utrecht.

8.1 Betaalde rente

Rente die betaald wordt over geleend geld is een reële uitgave. Deze uitgave wordt als last verantwoord op het taakveld Treasury.

8.2 Omslagrente

De financiering van investeringen brengt rentelasten met zich mee. In Utrecht hanteren we het systeem van integrale financiering. Dat betekent dat de werkelijk betaalde rente op leningen niet rechtstreeks doorbelast wordt aan individuele investeringsprojecten maar wel naar evenredigheid wordt verdeeld (= omgeslagen) over de vaste activa en de activa in ontwikkeling. Het is een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente. Het rentepercentage wordt vastgesteld conform BBV-regels.

Illustratie: omslagrente

8.3 Rente tijdens de bouw

In Utrecht worden gemaakte kosten tijdens de bouw verhoogd met omslagrente. Ontvangen bijdragen van derden tijdens de bouw verlagen per saldo de omslagrente.

Aan lopende activa wordt omslagrente toegerekend. Het is verplicht om tijdens de bouw de oplopende investeringskosten te verlagen met voor dat project ontvangen bijdragen van derden, teneinde het kostenverhogend effect van de omslagrente te drukken.

Over een batig saldo wordt geen omslagrente vergoed, tenzij dit uitdrukkelijk in de voorwaarden van de externe bijdragen is opgenomen.

8.4 Rente tijdens de exploitatie

In Utrecht wordt jaarlijks over de boekwaarde van vaste activa in exploitatie rente toegerekend, ongeacht hoe ze gefinancierd zijn.

Deze rentelasten maken deel uit van de exploitatielasten van het actief.

9 Financiële dekking van kapitaallasten

De lasten als gevolg van het over de jaren spreiden van investeringskosten zijn de kapitaallasten, die bestaan uit de som van afschrijvingslasten en rentelasten. Kapitaallasten maken deel uit van de exploitatielasten. Kapitaallasten kunnen op drie verschillende manieren financieel gedekt worden:
- door inkomsten van derden;
- met (structureel) kapitaallastenbudget;
- met onttrekkingen uit een activareserve.

9.1 Dekking uit inkomsten van derden

Bij investeringen met een economisch nut zoals gebouwen en rioleringen worden de kapitaallasten doorgaans gedekt uit huurinkomsten, heffingen en dergelijke. Uitgangspunt hierbij is dat de externe bijdragen van een kostendekkend niveau zijn. Indien de inkomsten voor onvoldoende dekking zorgen, worden gemeentelijke middelen ingezet als aanvullende dekking. Dat gebeurt door middel van een structureel kapitaallastenbudget óf door vorming van een activareserve.

9.2 Dekking uit structureel kapitaallastenbudget

9.2.1 Bandbreedte investeringen

Enkele beleidsprogramma's beschikken over een bandbreedte voor investeringen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de programma's Onderwijs en Sport. De bandbreedte is een vooraf bepaald investeringsvolume waarbij een deel van de structurele exploitatiebudgetten bestemd is voor kapitaallasten. Doordat deze budgetten de jaarlijkse indexatie volgen blijven ze waardevast. Deze methode garandeert dat er in de toekomst voldoende financiële ruimte is voor vervangende nieuwbouw. Daarom heeft zij de voorkeur boven de methode met een activareserve.

9.2.2 Routine investeringen

Om de bedrijfsvoering op peil te houden worden ook routine investeringen gedaan, dit zijn investeringen om afgeschreven middelen te vervangen. Dit betreft bijvoorbeeld kantoorinventaris, ICT-middelen. Deze middelen worden vervangen en bekostigd uit de vrijvallende (afschrijvings-) lasten van het afgeschreven activum. Zolang deze vervanging past binnen het beschikbare budget van de vrijvallende (afschrijvings-) lasten wordt geen krediet aangevraagd bij de Raad. Mocht er voor deze investeringen onvoldoende dekking beschikbaar zijn moet deze worden aangevraagd bij de Raad (zie hiervoor: '9.2.3 Investeringen zonder dekking' en '9.3 Activareserve').

9.2.3 Overige investeringen

Als voor vervangings-, routine- of uitbreidingsinvesteringen zonder bandbreedte geen dekking beschikbaar is uit bijdrage van derden, een activa reserve of regulier kapitaallastenbudget moet voor de start van de aankoop of uitvoering budget ter dekking van de kapitaallasten worden aangevraagd bij de Raad. Dit kan zijn het instellen van een kapitaallastenreserve (zie hiervoor: '9.3 Activareserve') of kapitaallastenbudget. Bij een voorstel om de kapitaallasten te dekken uit de exploitatie dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd. Overeenkomstig de financiële verordening vindt dit bij voorkeur plaats bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota.

9.3 Activareserve = kapitaallastenreserve

Als er geen inkomsten van derden zijn voor de financiële dekking van kapitaallasten en er is ook geen sprake van een bandbreedte voor de investeringen of een beschikbaar financieel kader waaruit structurele kapitaallasten kunnen worden gedekt, dan kan in Utrecht voor uitbreidingsinvesteringen een kapitaallastenreserve gevormd te worden of structureel middelen te worden aangevraagd aan de Raad.

Een kapitaallastenreserve, ook wel 'activareserve' genoemd, is een bestemmingsreserve die dient ter financiële dekking van kapitaallasten gedurende de levensduur van een actief. De activareserve wordt gevormd ten laste van het budget van het beleidsprogramma waarbinnen de investering plaats vindt. Een activareserve is dus altijd één op één gekoppeld aan een investering binnen een bepaald beleidsveld. De activareserves dienen voor dat specifieke doel bestemd te blijven.

Doordat de kapitaallasten gedurende de hele looptijd gedekt worden uit de kapitaallastenreserve, wordt geen beslag gelegd op toekomstige nog te bestemmen programmabudgetten. Hierdoor wordt voorkomen dat de schuldpositie onnodig oploopt. Gedurende de levensduur van het actief hebben de kapitaallasten in de exploitatie een even grote tegenhanger onder de baten in de vorm van een onttrekking uit de activareserve. Tijdens de levensduur van het object valt de kapitaallastenreserve vrij volgens dezelfde (afschrijvings-) parameters als die van het overeenkomstige actief.

Bij te activeren nieuwe investeringen zal in kaart gebracht worden uit welke bron de kapitaallasten worden gedekt. Als er geen dekking beschikbaar is uit bijdragen van derden, een activa reserve of regulier kapitaallastenbudget moet voor de start van de aankoop of uitvoering budget ter dekking van de kapitaallasten worden aangevraagd bij de Raad. Dit kan via integrale afweging bij de Voorjaarsrapportage. Dit kan zijn het instellen van een kapitaallastenreserve die qua opbouw, grootte en verloop een afspiegeling vormt van het bijbehorende actief of kapitaallastenbudget.

Alle investeringen en bijbehorende dekkingsbronnen ter dekking van deze kapitaallasten worden vastgesteld bij de (meerjaren)begroting. Investeringen die niet in de begroting zijn opgenomen dienen gedurende het jaar via separate voorstellen te worden voorgelegd aan de Raad. Bij een dergelijk voorstel dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd. Tussentijdse aanpassingen van investeringskredieten is mogelijk bij het vaststellen van de P&C documenten. De structurele effecten van de gewijzigde kapitaallasten zullen daarbij betrokken worden.

10 Investering in relatie tot een grondexploitatie

Een investering in functie van een (nog te openen) grondexploitatie heeft te maken met specifieke regels. Dat is het geval bij de aanleg van bovenwijkse voorzieningen zoals bijvoorbeeld toegangswegen en bruggen. De vraag is dan: in hoeverre houdt de bovenwijkse voorziening rechtstreeks verband met de betreffende grondexploitatie? Want van dat deel zijn de kosten toe te rekenen aan de grondexploitatie. De investeringskosten zijn in dat geval een onderdeel van de vervaardigingskosten van de grondexploitatie en worden niet als materieel vast actief opgenomen op de balans.

In 2019 is de Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV uitgekomen. Deze notitie biedt handvatten om af te wegen welk deel van een investering aan de grondexploitatie kan worden toegerekend. Kernbegrippen daarbij zijn 'causaliteit', 'proportionaliteit' en 'profijtbeginsel'. De afweging vindt plaats door de Gemeenteraad.

Voor het bepalen van de maximaal toerekenbare kostensoorten voor de realisatie van de grondexploitatie, sluit het BBV aan bij de kostensoortenlijst in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke Ordening.

Causaliteit

Indien een direct oorzakelijk verband bestaat tussen de kosten van een investering in de openbare ruimte en de ontwikkeling van de grondexploitatie, dan kunnen deze kosten tot de vervaardigingsprijs van de grondexploitatie worden gerekend.

Proportionaliteit en profijtbeginsel

Van belang hierbij is om te kijken naar het nut van de kosten voor die bepaalde locatie. Als meerdere locaties profijt hebben van bepaalde kosten, worden deze kosten naar rato verdeeld over de betrokken locaties. Indien het uit de maatschappelijke investering voortvloeiende nut voor de grondexploitatie aanzienlijk hoger is dan het algemeen nut, dan behoort deze investering tot de vervaardigingskosten van de grondexploitatie. Deze afweging kan ook resulteren in een gedeeltelijke toerekening aan de grondexploitatie.

In geval van toerekening van de kosten van een investering van een bovenwijkse voorziening aan één of meerdere grondexploitaties, moet de uitkomst van de verhouding algemeen nut en nut voor de grondexploitatie, op basis van causaliteit, proportionaliteit en profijtbeginsel, beargumenteerd door de Raad worden vastgesteld.

Mochten gewijzigde omstandigheden en inzichten aanleiding zijn om terug te komen op de gedane vaststelling door de Raad, dan biedt het BBV daartoe de mogelijkheid, maar alleen onder bepaalde voorwaarden. Dit kan zowel voor reeds gemaakte als voor nog te maken kosten van bestedingen in de openbare ruimte.

Na vaststelling door de Raad is het alleen onder voorwaarden toegestaan bestedingen aan een bovenwijkse voorziening die eerder als kosten van de grondexploitatie werden aangemerkt als investeringen op de balans te activeren onder de materiële vaste activa.

De voorwaarden voor overheveling van bestedingen openbare ruimte zijn opgenomen in bijlage 2 van de Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019).

Bovenwijkse voorzieningen zijn in deze context investeringen met maatschappelijk nut. Hetzelfde geldt voor de eerste aanleg van riolering binnen een grondexploitatie. In alle andere gevallen gaat het om een gemeentelijke investering met economisch nut en moet deze als zelfstandig actief in zijn geheel worden geactiveerd en als materieel bezit op de balans worden opgenomen. Voorbeelden zijn: een parkeergarage en een sportvoorziening.

Niet parallel lopen van de faseringen.

Soms wordt met de realisatie van een bovenwijkse voorziening gestart voordat de grondexploitatie is geopend. In andere gevallen start de realisatie van een bovenwijkse voorziening pas nadat de grondexploitatie is afgesloten. In beide gevallen is het mogelijk (een deel van) de bovenwijkse voorziening aan de grondexploitatie toe te rekenen als voldaan wordt aan bovengenoemde criteria van causaliteit, proportionaliteit en profijtbeginsel. Hierna staat hoe dat gaat.

Start van een bovenwijkse voorziening vóór opening van de betreffende grondexploitatie.

Het deel van de kosten van een bovenwijkse voorziening dat aan een *in de toekomst* te openen grondexploitatie wordt toegerekend, wordt in eerste instantie geactiveerd. In de periode van activering tot en met de opening van de betreffende grondexploitatie, moet worden afgeschreven conform de regels eerder in deze notitie. Zodra de grondexploitatie wordt geopend kan de resterende boekwaarde worden ingebracht als kosten in de grondexploitatie. Het besluit hiertoe moet beargumenteerd door de Raad worden genomen.

Start van een bovenwijkse voorziening ná afsluiting van de betreffende grondexploitatie

Sparen voor een bovenwijkse voorziening die wordt aangelegd *nadat* de grondexploitatie wordt afgesloten, vindt plaats via een door de Raad in te stellen bestemmingsreserve. Toevoegingen aan deze reserve kunnen uitsluitend plaatsvinden via resultaatbestemming. Hetzij uit (een deel van) het positieve resultaat van de afgesloten grondexploitatie, hetzij uit algemene middelen.

Bijlage 1: Overzicht van de belangrijkste regels

1. Immateriële kosten voor het realiseren van een bepaald actief in eigendom van de gemeente, worden in Utrecht geactiveerd vanaf het moment dat het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld c.q. het investeringskrediet is vrijgegeven door de Gemeenteraad. Immateriële kosten in de fase(n) daarvóór worden in Utrecht niet geactiveerd. Op basis van een onderbouwd voorstel kan de gemeenteraad een separaat voorbereidingskrediet verstrekken (4.2.2).

2. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden in Utrecht over het algemeen niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht (4.2.3).

3. Bij omvangrijke ruimtelijke projecten wordt in Utrecht tot de vervaardigingsprijs gerekend en mee geactiveerd: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de fasen 3 tot en met 5 uit het Utrechts Plan Proces (UPP) model. De fasen 1 en 2 worden direct ten laste van het resultaat van het betreffende boekjaar gebracht. De start van fase 3, de ontwerpfase, vormt het moment waarop het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld. (5.2.2).

4. Bij projecten in de bedrijfsvoering zoals ICT-projecten wordt in Utrecht tot de verwervings- c.q. vervaardigingsprijs gerekend en mee geactiveerd: een redelijk deel van de interne uren en overige indirecte kosten van de fasen 2 en 3 volgens het prince-2 model. De kosten in fase 1 en 4 volgens dit model worden direct ten laste van het resultaat van het betreffende boekjaar gebracht (5.2.2).

5. In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is het te verkopen of de bestemming te wijziging naar vastgoed met een economische functie (5.3.3).

6. In Utrecht worden alle investeringen boven de 100.000 euro altijd geactiveerd. Voor maatschappelijk nut is dit een netto grens. Investeringen onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit op consequente wijze gebeurt (6.1).

7. Bij alle investeringen wordt in Utrecht begonnen met afschrijven op het moment van ingebruikname (7.1).

8. In Utrecht wordt over het algemeen de lineaire afschrijvingsmethode toegepast bij vaste activa:
   - waarbij de economische waarde in het begin relatief snel daalt;
   - waarvan de kapitaallasten grotendeels bekostigd worden uit gemeentelijke middelen;
   - in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (7.4.1).

9. In Utrecht wordt over het algemeen de annuïtaire afschrijvingsmethode toegepast bij:
   - gebouwen en gebouwgebonden installaties;
   - vaste activa die bekostigd worden uit structurele inkomsten;
   - vaste activa die bekostigd worden uit een bandbreedte voor investeringen (7.4.2).

10. Bij te activeren nieuwe investeringen met geen of onvoldoende dekking voor kapitaallasten uit externe bijdragen en bij afwezigheid van een bandbreedte voor investeringen met een structureel kapitaallastenbudget, kan in Utrecht altijd een kapitaallastenreserve gevormd te worden die qua opbouw, grootte en verloop een afspiegeling vormt van het bijbehorende actief (9.3).

11. In geval van toerekening van de kosten van een investering aan één of meerdere grondexploitaties, moet de uitkomst van de verhouding algemeen nut en nut voor de grondexploitatie, op basis van causaliteit, proportionaliteit en profijtbeginsel, beargumenteerd door de Raad worden vastgesteld (10).

12. Na vaststelling door de Raad is het alleen onder voorwaarden toegestaan bestedingen die eerder als kosten van de grondexploitatie werden aangemerkt als investeringen op de balans te activeren onder de materiële vaste activa (10).

13. In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is om het te verkopen of de bestemming te wijziging naar vastgoed met een economische functie (5.3.3).

14. Utrecht maakt terughoudend gebruik van de componenten methode. Voor gronden wordt dit niet toegepast, van wegen. Deze werkwijze is overeenkomstig de BBV-regelgeving. Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materiële financieel effect op de kapitaallasten bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen (7.3).

Bijlage 2: Verklarende woordenlijst

Activa (enkelvoud: actief of activum)
Activa zijn de bezittingen van de gemeente op een bepaald moment, de waarde ervan uitgedrukt in euro's.

Activa met een economisch nut
Gemeentelijke bezit dat kan bijdragen aan het genereren van inkomsten en/of verhandelbaar is.

Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Gemeentelijk bezit dat niet verhandelbaar is en niet bijdraagt aan het genereren van middelen.

Activa in ontwikkeling
Werken die bestemd zijn voor meerjarig eigen gebruik en op de balansdatum nog niet gereed zijn. Ook wel 'lopende activa' genoemd.

Activareserve
Een reserve voor de financiële dekking van kapitaallasten gedurende de afschrijvingstermijn van een actief.

Activeren
Het op de balans presenteren van de financiële waarde van een kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezit kan worden beschouwd

Afschrijven
Het op systematische wijze ten laste van de exploitatie brengen van een investering. Hiermee wordt in de boekhouding de waardedaling door veroudering en/of slijtage tot uitdrukking gebracht.

Afschrijvingsmethode: zie lineaire en annuïtaire afschrijvingsmethode

Annuïtaire afschrijvingsmethode
Deze methode kent een jaarlijks gelijkblijvend bedrag aan rente en afschrijving. In de beginjaren is de afschrijvingscomponent laag en de rentecomponent hoog. Tegen het einde is deze verhouding omgekeerd.

Balans
De balans geeft de grootte en de samenstelling van het vermogen van de gemeente weer op een bepaald tijdstip. De bezittingen staan aan de activa-kant, dat is de linkerkant van de balans. Aan de passiva-kant, dat is de rechterkant, staat hoe de het bezit gefinancierd is.

Boekwaarde
Dit is de waarde van een actief op een bepaald moment. De boekwaarde wordt bepaald door de verkrijgings- of vervaardigingsprijs te verminderen met de reeds gedane afschrijvingen.

Boekwinst/- verlies
Het verschil tussen de boekwaarde en de actuele verkoopprijs

Componentenbenadering
Dit houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven, elk naargelang zijn eigen waarde verloop.

Causaliteit
Een oorzakelijk verband.

Economische waarde
De verkoopwaarde in het vrije economische verkeer.

Economische levensduur
De periode waarin het actief of productiemiddel normaal kan worden gebruikt, inkomsten kan genereren en/of verkocht kan worden.

Exploitatie
Dit is het uitbaten van bezittingen zoals het gebruik van gebouwen of goederen of het uitvoeren van een dienst.

Financiële vaste activa
Een categorie van activa die een financiële waarde vertegenwoordigen zoals bijvoorbeeld verstrekte leningen.

Grondexploitatie
Een grondexploitatie (soms afgekort tot grex) is een begroting die wordt opgesteld om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (zoals een nieuw bestemmingsplan) in beeld te brengen.

Immateriële vaste activa
Een categorie van bezittingen die niet tastbaar zijn zoals bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Investering
Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen.

Investering met economisch nut
Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.

Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Kapitaalgoederen
Objecten met een meerjarig nut.

Kapitaallasten
De jaarlijkse exploitatielasten van rente en afschrijving die verbonden zijn aan activa.

Kapitaallastenreserve: zie activareserve.

Levensduurverlengende investering
Een investering met als doel de levensduur van een bestaand actief substantieel te verlengen.

Lineaire afschrijvingsmethode
Deze methode kent een jaarlijks dalend bedrag aan lasten. De afschrijvingscomponent blijft jaarlijks gelijk. Als gevolg van een daling van de boekwaarde neemt de jaarlijkse rentelast af.

Lopende activa: zie Activa in ontwikkeling

Materiële vaste activa
Bezittingen van de gemeente van stoffelijke aard met een meerjarig nut. Voorbeelden zijn onder andere: grond, gebouwen, wegen en machines.

Netto methode
Bezittingen worden op de balans opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus bijdragen van derden.

Omslagrente
Rentelasten die op een systematische manier worden toegerekend aan de activa. Het is een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente.

Profijtbeginsel
Het uitgangspunt dat openbare voorzieningen zo veel mogelijk betaald moeten worden door degenen die er profijt van hebben.

Proportionaliteit
Op grond van evenredigheid.

Routine investeringen Investeringen om de bedrijfsvoering op peil te houden en afgeschreven activa te vervangen.

Uitbreidingsinvestering
Aankoop of vervaardiging van een nieuw kapitaalgoed dat een toevoeging betekent aan het volume en/of de kwaliteit van de bestaande kapitaalgoederen.

Rente: zie Omslagrente.

Restwaarde
De opbrengstwaarde die na de gebruikstermijn nog gerealiseerd kan worden.

Technische levensduur
Het aantal jaren dat een object werkelijk meegaat voordat het versleten is of tot het moment waarop het geen productieve prestaties meer kan leveren.

Vaste activa
De bezittingen van de gemeente waarin het benodigde vermogen meerdere jaren is vastgelegd. We onderscheiden materiële, immateriële en financiële vaste activa.

Verkrijgingsprijs
Het bedrag dat betaald is om activa aan te schaffen. Dit is de inkoopprijs plus bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs
De kosten die gemaakts zijn voor het in eigen beheer vervaardigen van een actief.

Vervangingsinvestering
Het vervangen van een actief waarvan de technische of economische levensduur is verstreken.

Bijlage: Verschillen tussen huidige en geactualiseerde Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

De verschillen voor Bijlage 1 en 2 zijn niet in dit overzicht opgenomen.

	Huidige nota WAAVA		Geactualiseerde nota WAAVA
2 Inleiding			
	Zij geeft de kaders voor administratief handelen aan die gelden vanaf het moment dat de gemeenteraad heeft besloten over investeringskredieten en de bijbehorende uitgaven heeft geautoriseerd.		Zij geeft de kaders voor administratief handelen aan die gelden vanaf het moment dat de gemeenteraad heeft besloten over Programmabegroting en daarmee de investeringsruimte per programma en de bijbehorende uitgaven en eventuele dekking uit reserves of subsidies heeft geautoriseerd. Daarmee worden voor de investeringen van het begrotingsjaar de kredieten beschikbaar gesteld. Dit betreft de vervangings-, routinematige, uitbreidings- en bandbreedte investeringen. Voor een nadere invulling van bandbreedte investeringen naar projecten kan het krediet worden vrijgegeven in de reguliere P&C-cyclus of met een apart raadsbesluit.
	Nadat de gemeenteraad heeft besloten een investeringskrediet te verlenen en de bijbehorende uitgaven te autoriseren, wordt een waardevol object toegevoegd aan het gemeentelijk bezit.		Vervallen
	De aanleiding voor de vaststelling van de nota WAAVA in 2016 was de wijziging in het BBV met betrekking tot investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Tot dan toe was het toegestaan om investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren, maar met ingang van de begroting 2017 stelt het BBV dit verplicht. In Utrecht was het beleid deze categorie investeringen in principe niet te activeren. Het beleid is aangepast in overeenstemming met het vernieuwde BBV. Bij de actualisatie van de nota in 2019 zijn nieuwe inzichten uit BBV-richtlijnen verwerkt ten aanzien van het startmoment van de afschrijvingen (hoofdstuk 7.1) en investeringen in relatie tot een grondexploitatie (hoofdstuk 10). Daarnaast is de regel ten aanzien van het activeren van kosten verbonden aan geldleningen (hoofdstuk 4.2.1) aangepast, ter verbetering van de risicobeheersing.		Vervallen

Bijlage: Verschillen tussen huidige en geactualiseerde Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

	Ter verheldering van het beleid en de regelgeving gaat deze nota ook in op de theoretische achtergrond van de gehanteerde begrippen		Bij de uitwerking van de nota zijn de onderstaand uitgangspunten gehanteerd: - het vergroten van het inzicht in het bezit van de gemeente - het verduidelijken van de bevoegdheden van de raad - het zoveel mogelijk uniformeren van de spelregels - passend bij het financiële beleid van Utrecht - waarbij de activa langdurig in goede staat worden gehouden - met acceptabele administratieve lasten Ter verheldering van het beleid en de regelgeving gaat deze nota ook in op de theoretische achtergrond van de gehanteerde begrippen.
3. Wettelijke kaders			
	Toegevoegd		De commissie BBV heeft daarnaast nog een aparte notitie Materiële Vaste Activa gepubliceerd in januari 2020: Notitie Materiële vaste activa · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).
3. Indeling van vaste activa			
	Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Met ingang van 2017 worden alle investeringen in vaste activa – die voldoen aan de criteria volgens de richtlijnen uit deze nota – geactiveerd.		Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Ook uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging en/of aanpassing om aan wet- en regelgeving te voldoen worden aangemerkt als investering
4.1 Materiële vaste activa (MVA)			
	MVA hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.		MVA hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Dit betekent onder andere dat voornamelijk gebouwen een economisch nut hebben; er is immers een markt voor gebouwen. Een vergelijkbare redenering geldt voor de verhandelbaarheid.
	Indien ter bestrijding van kosten rechten of een heffing kan worden geïnd, dan spreken we van materiële vaste activa met een economisch nut. Dat een gemeente ervoor kan kiezen ergens geen of geen kostendekkend tarief voor te heffen, is niet relevant voor de vraag of een		Indien ter bestrijding van kosten rechten of een heffing kan worden geïnd, dan spreken we van materiële vaste activa met een economisch nut. Dat een gemeente ervoor kan kiezen ergens geen of geen kostendekkend tarief voor te heffen, is niet

	actief economisch nut heeft. Dit betekent onder andere dat alle gebouwen een economisch nut hebben; er is immers een markt voor gebouwen.		relevant voor de vraag of een actief economisch nut heeft. Dit betreft met name investeringen in het rioolstelstel en afvalinzameling.
	Alle investeringsprojecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut die in uitvoering komen in of na 2017 en de gemeente minimaal 5 miljoen euro kosten, worden geactiveerd. Zie verder paragraaf 6. Activeren.		Vervallen
	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.		Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen.
5 Waardering van materiële vaste activa			
5.2.5 Onttrekking uit reserves			
	Tot en met 2016 was het toegestaan om reserves in mindering te brengen op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. De nieuwe regels voorzien niet meer in die mogelijkheid. Het oude BBV artikel 62 lid 3 is vervallen.		Het is niet toegestaan om reserves in mindering te brengen op investeringen. Het is daarentegen wel toegestaan om een reserve te vormen voor de dekking van kapitaallasten.
5.2.6 Kosten voor sloop van gebouwen			
	Toegevoegd		Een gebouw, kan in aanmerking komen voor sloop, renovatie of verbouwing. De kosten van de sloop van dit gebouw kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen worden geactiveerd als onderdeel van het nieuwe materiele actief, indien op dezelfde locatie een nieuw gebouw wordt gerealiseerd. Binnen de gemeente Utrecht gaat de voorkeur uit naar activeren van de betreffende sloopkosten indien dit onderdeel is van het bouwproject. De (afschrijvings-) kosten worden dan gelijkmatig over de komende jaren gespreid waardoor er geen fluctuaties in het resultaat ontstaan.
	Toegevoegd		Indien sloopkosten van een gebouw onderdeel zijn van een bouwproject worden deze kosten geactiveerd en wordt de boekwaarde van het actief hiermee verhoogt
5.3.2 Boekwaarde			
	Als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde dient in bepaalde gevallen van de boekwaarde extra afgeschreven te worden tot het bedrag van de lagere marktwaarde. Aan het bedrag van de boekwaarde wordt jaarlijks rente toegerekend.		Als de marktwaarde lager is dan de boekwaarde dient in bepaalde gevallen van de boekwaarde extra afgeschreven te worden tot het bedrag van de lagere marktwaarde of een tijdelijke voorziening te worden ingesteld voor het bedrag van de

Bijlage: Verschillen tussen huidige en geactualiseerde Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

			waardevermindering wanneer waardeherstel mogelijk is.
5.3.3 Afwaarderen			
	Door diverse (externe) factoren kan de actuele waarde van een actief met economische waarde stijgen of dalen. In beide gevallen komt de administratieve boekwaarde niet meer overeen met de actuele marktwaarde. De commissie BBV zegt hierover in haar notitie kapitaalgoederen 2007, punt 2.2.5: “Een naar verwachting duurzame waardevermindering wordt op het moment van constatering als verlies genomen.” Omwille van de begrotingsstabiliteit en inzichtelijkheid nuanceert de commissie BBV deze regel in haar notitie ‘Waardering vastgoed’. Hierin geeft de commissie BBV aan onder welke omstandigheden vastgoed duurzaam moet worden afgewaardeerd. Daarbij speelt de bestuurlijke intentie een rol.		Door diverse (externe) factoren kan de actuele waarde van vastgoed dalen. Als de verwachting is dat deze lagere marktwaarde blijven dan is er sprake van duurzame waardevermindering. Om de financiële impact te bepalen moet onderscheid gemaakt worden tussen vastgoed met een maatschappelijk en een economisch.
	Bij waardedaling van vastgoed met een economische functie is afwaardering verplicht.		Bij waardedaling van vastgoed met een economische functie is afwaardering verplicht. Om vast te stellen of een duurzame waardevermindering moet worden toegepast, moet de directe opbrengstwaarde worden bepaald. Dit gebeurt bij voorkeur door middel van een onafhankelijke taxatie.
	Indien bestuurlijk de intentie bestaat om vastgoed met een maatschappelijke functie te verkopen of als de bestemming wijzigt naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie, dan bestaat de mogelijkheid dat een duurzame waardevermindering moet worden verantwoord. In alle andere gevallen is de verkrijgingsprijs de waarderingsgrondslag.		Indien voor vastgoed met een maatschappelijke functie de bestuurlijke intentie bestaat om duurzaam te exploiteren dan speelt duurzame waardevermindering geen rol. Bestaat de bestuurlijke intentie om dit vastgoed te verkopen of de bestemming ervan te wijzigen naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie is er sprake is van een duurzame waardevermindering en is afwaardering verplicht.
	In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk besloten is het te verkopen of de bestemming te wijziging naar vastgoed met een economische functie.		In Utrecht wordt op vastgoed met een maatschappelijke functie alleen dan een duurzame waardevermindering toegepast, wanneer bestuurlijk de intentie is het te verkopen of de bestemming te wijziging naar vastgoed met een economische functie.
	Bij vastgoed met een bedrijfseconomische functie (te onderscheiden van		Verwijderen

	bedrijfseconomisch nut) gaat het om vastgoed dat door de gemeente wordt aangehouden om bewust winst te realiseren. Om vast te stellen of een duurzame waardevermindering moet worden toegepast, moet de directe opbrengstwaarde worden bepaald. Dit gebeurt bij voorkeur door middel van een onafhankelijke taxatie.		
6 Activeren (van materiële vaste activa)			
6.1 Criteria voor activeren			
	Met ingang van 2017 worden alle investeringen geactiveerd (BBV, artikel 59 lid 1). In afwijking hiervan worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd (BBV, artikel 59 lid 2).		Alle investeringen worden geactiveerd (artikel 59 BBV) conform de richtlijnen die in deze nota zijn vastgelegd. In afwijking hiervan worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd (BBV, artikel 59 lid 2).
	Uit het oogpunt van het in de hand houden van de administratieve lasten beveelt de commissie BBV aan in haar notitie Kapitaalgoederen 2007, bij 'omvangcriterium' om een ondergrens te hanteren in termen van minimumbedrag en/of minimale levensduur.		Uit oogpunt van het in de hand houden van de administratieve lasten is het van belang dat gemeenten op grond van artikel 212 van de Gemeentewet in de financiële verordening aangeven welke ondergrens gehanteerd wordt voor het activeren van investeringen. Bij het hanteren van een activeringsgrens moet de verplichting tot het activeren van investeringen in acht worden genomen. Het is niet toegestaan om de activeringsgrens zodanig vast te stellen dat hierdoor (bepaalde typen) activa individueel of als verzameling in totaal van materiële omvang buiten de balans worden gehouden. Met ingang van 2021 is de activeringsgrens van investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut gelijkgetrokken naar 100.000 euro. Voor maatschappelijk nut betreft is dit een netto grens, dat wil zeggen de oorspronkelijke investering verminderd met bijdragen van derden.
	In Utrecht worden investeringen met een meerjarig economisch nut boven de 100.000 euro gemeentelijke middelen altijd geactiveerd. Investeringen met een economische nut onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit op consequente wijze		In Utrecht worden alle investeringen boven de 100.000 euro gemeentelijke middelen geactiveerd. Investeringen met een economisch nut onder dat bedrag mogen worden geactiveerd op voorwaarde dat dit

Bijlage: Verschillen tussen huidige en geactualiseerde Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)

	gebeurt. Aankoop van grond wordt altijd geactiveerd.		op consequente wijze gebeurt. Aankoop van grond wordt altijd geactiveerd.
	De ondergrens was in Utrecht 25.000 euro. Deze wordt vanaf 2017 verhoogd naar 100.000 euro. Een partij goederen met een totale kostprijs boven de 100.000 euro wordt eveneens geactiveerd. De belangrijkste redenen om relatief geringe investeringen niet meer te activeren zijn: - onnodige administratieve belasting terugdringen waar dat kan - vermijden van niet noodzakelijke rentelasten ten laste van beleidsbudget - het niet onnodig inperken van de toekomstige begroting met (kapitaallasten van) aankopen uit het verleden		vervallen
	Altijd dient een bijkomend nut van activeren van relatief geringe investeringen afgewogen te worden tegen de nadelen ervan. Dat zijn: extra administratieve belasting, extra rentelasten en meerjarige inperking van toekomstige budgetten door kapitaallasten.		Vervallen
	Bij activa met een economisch nut staan tegenover de lasten gedurende de hele economische levensduur veelal opbrengsten in de vorm van huurontvangsten, leges of subsidies. Uit het oogpunt van corresponderende baten en lasten activeren wij daarom de objecten in deze categorie. Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut daarentegen genereren geen inkomsten. Zodoende is het argument van corresponderende baten en lasten hierbij niet van toepassing. Tevens bestaat er geen eenduidige levensduur. Zo worden bijvoorbeeld wegen dank zij systematisch onderhoud op basis van structurele budgetten ‘voor altijd’ in stand gehouden. Om die redenen werden investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut in Utrecht vóór de BBV-wijziging in principe niet geactiveerd. Als aanvullend argument gold hiervoor dat de flexibiliteit in de begroting afneemt als de investeringskosten in de vorm van meerjarige kapitaallasten worden genomen, mede met het oog op de gevolgen voor de ontwikkeling van de gemeentelijke schuldpositie. De Utrechtse financiële verordening bood een uitzonderingsmogelijkheid om te activeren		Vervallen

	boven een investeringsbedrag uit eigen gemeentelijke middelen van 5 miljoen euro of meer. Gelet op het uitgangspunt bij het doorvoeren van de vernieuwing van het BBV dat het bestaande financiële beleid zo veel mogelijk in stand blijft wordt de ondergrens voor het activeren van investeringen in de openbare ruimte gesteld op 5 miljoen euro.		
7 Afschrijven			
7.1 Start moment van afschrijven			
	De commissie BBV adviseert in haar notitie kapitaalgoederen .		Voor het moment van beginnen met afschrijven is de gemeente, binnen de regels van het BBV, vrij in haar keuze. In tegenstelling tot de afschrijvingsmethode, die per (sub)categorie kan worden bepaald, kan voor het moment van beginnen met afschrijven voor één mogelijkheid worden gekozen. De gekozen mogelijkheid wordt toegepast op alle kapitaalgoederen die gereed komen/verworven worden. Uit de volgende mogelijkheden kan worden gekozen:
	• uit 2007: “Investeringen waarvan is voorgeschreven dat deze worden geactiveerd dienen uiterlijk op het moment van ingebruikname te zijn geactiveerd als activa in bedrijf […] Met afschrijven wordt begonnen óf • in het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt en vanaf het moment dat het door de gemeente in gebruik kan worden genomen, óf • medio het begrotingsjaar waarin het gereed komt/verworven wordt, óf • in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het gereed komt/verworven wordt		• vanaf het begin van het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt (een volledig jaar afschrijving); of • medio het begrotingsjaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt (een half jaar afschrijving); of • vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/ verworven wordt; of • vanaf het moment van ingebruikname.
	Om te voldoen aan de BBV richtlijn uit de notitie ‘Materiële vaste activa’ van december 2017, punt 5.2.2 dat eenzelfde startmoment consequent gehanteerd moet worden voor alle investeringen, wordt bovenstaande passage uit de oorspronkelijke nota als volgt aangepast:		Vervallen
7.1 Moment van de afschrijving			
	Daarentegen genereren investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geen inkomsten. De kapitaallasten worden volledig gedekt uit gemeentelijke middelen. Het startmoment van afschrijven is daarom arbitrair.		Daarentegen genereren investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geen inkomsten. De kapitaallasten worden volledig gedekt uit gemeentelijke middelen. Het startmoment van afschrijven

			is daarom gelijk aan het moment van ingebruikname.
7.2 Afschrijvingstermijnen			
	Toegevoegd		De gemeente Utrecht beoordeelt jaarlijks of de afschrijvingstabel nog actueel is of aanpassingen behoeft. Bij wijzigingen wordt de afschrijvingstabel door het college vastgesteld en ter informatie naar de raad gezonden.
	Het BBV schrijft niet voor welke termijnen gelden voor welke activa. Het BBV zegt wel dat de afschrijvingstermijn overeen moet komen met de verwachte economische en/of technische levensduur. Voor de meeste objecten, zoals bijvoorbeeld gebouwen en vervoersmiddelen, wordt met 'economische levensduur' bedoeld de gemiddelde of verwachte gebruiksduur. Bij sommige activa is de gebruiksduur niet in jaren uit te drukken. Dat is bijvoorbeeld het geval met wegen: eenmaal aangelegd worden ze in principe blijvend in stand gehouden. Daarbij maakt het nogal wat uit hoe intensief een weg gebruikt wordt en of er veel zwaar verkeer overheen gaat. In dat laatste geval zal een bovenlaag sneller aan vervanging toe zijn, terwijl de onderlaag veel langer meegaat. Uit het oogpunt van reductie van administratieve lasten, kiezen we voor een eenvoudige oplossing: Vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden in Utrecht in 15 jaar afgeschreven.		Het BBV schrijft niet voor welke termijnen gelden voor welke activa. Het BBV zegt wel dat de afschrijvingstermijn overeen moet komen met de verwachte economische en/of technische levensduur.
7.3 Componentenbenadering			
	De componentenbenadering is een afschrijvingsmethode voor vaste activa die uit meerdere eenheden zijn samengesteld. De samenstellende delen gaan niet allemaal even lang mee. Daarom staat het BBV toe een actief onder te verdelen in componenten, waarbij elke component een andere afschrijvingstermijn krijgt.		De componentenbenadering is een afschrijvingsmethode voor vaste activa die uit meerdere eenheden zijn samengesteld. De samenstellende delen gaan niet allemaal even lang mee. Daarom staat het BBV toe een actief onder te verdelen in componenten, waarbij elke component een andere afschrijvingstermijn krijgt. Bij componenten die apart geactiveerd worden is van belang dat elke component een afschrijvingstermijn krijgt die overeenkomt met zijn economische of technische levensduur.
	De componentenbenadering wordt bijvoorbeeld toegepaste bij een bedrijfsauto met hefinstallatie. Door intensief gebruik is de		Vervallen

	hefinstallatie eerder aan vervanging toe dan de auto. Een ander voorbeeld is de liftinstallatie in een gebouw. De commissie BBV doet de aanbeveling om de componentenbenadering en de daarbij behorende splitsing van activa in verschillende eenheden uit praktische overwegingen te beperken.		
	Utrecht is terughoudend met de toepassing van de componentenbenadering. Deze methode is noodzakelijk indien de grondprijs deel uitmaakt van de kostprijs omdat op grond niet afgeschreven wordt. Voor gronden wordt dit toegepast, uitzondering daarop is de aankoop van gronden voor de aanleg van wegen. Deze werkwijze is overeenkomstig de BBV-regelgeving. Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materiële financieel effect bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen. Bij componenten die apart geactiveerd worden is van belang dat elke component een afschrijvingstermijn krijgt die overeenkomt met zijn economische of technische levensduur.		Utrecht is terughoudend met de toepassing van de componentenbenadering. Voor gronden wordt dit toegepast, uitzondering daarop is de aankoop van gronden voor de aanleg van wegen. Deze werkwijze is overeenkomstig de BBV-regelgeving. Bij omvangrijke investeringen bestaande uit meerdere componenten wordt de methode alleen toegepast als er sprake is van materiële financieel effect op de kapitaallasten bij het gebruik van verschillende afschrijvingstermijnen.
9. Financiële dekking van kapitaallasten			
9.2 Dekking uit structureel kapitaallastenbudget			
	Toevoeging		**9.1.1 Routine investeringen** Om de bedrijfsvoering op peil te houden worden ook routine investeringen, dit zijn investeringen om afgeschreven middelen te vervangen. Dit betreft bijvoorbeeld kantoorinventaris, ICT-middelen. Deze middelen worden vervangen en bekostigd uit de vrijvallende (afschrijvings-) lasten van het afgeschreven activum. Zolang deze vervanging past binnen het beschikbare budget van de vrijvallende (afschrijvings-) lasten wordt geen krediet aangevraagd bij de raad. Mocht er voor deze investeringen onvoldoende dekking beschikbaar zijn moet deze worden aangevraagd bij de raad (zie 9.3 Investeringen zonder bandbreedte).
	Toevoeging		**9.2.3 Investeringen** Als voor vervangings-, routine- of uitbreidingsinvesteringen zonder bandbreedte geen dekking beschikbaar is uit

			inkomsten van derden, een activa reserve of regulier kapitaallastenbudget moet voor de start van de aankoop of uitvoering budget ter dekking van de kapitaallasten worden aangevraagd bij de raad. Bij een dergelijk voorstel dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd. Overeenkomstig de financiële verordening vindt dit bij voorkeur plaats bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota.
9.3 Activareserve = kapitaallastenreserve			
	Als er geen inkomsten van derden zijn voor de financiële dekking van kapitaallasten en er is ook geen bandbreedte voor investeringen waaruit structurele kapitaallasten worden gedekt, dan dient in Utrecht voor nieuwe investeringen een kapitaallastenreserve gevormd te worden. Dit geldt met name voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut waarvoor alleen projectgebonden incidentele budgetten beschikbaar worden gesteld.		Als er geen inkomsten van derden zijn voor de financiële dekking van kapitaallasten en er is ook geen bandbreedte voor investeringen of beschikbaar financieel kader waaruit structurele kapitaallasten kunnen worden gedekt, dan dient in Utrecht voor nieuwe investeringen een kapitaallastenreserve gevormd te worden of structureel middelen te worden aangevraagd aan de raad.
	Bij te activeren nieuwe investeringen met geen of onvoldoende dekking voor kapitaallasten uit externe bijdragen en bij afwezigheid van een bandbreedte voor investeringen met een structureel kapitaallastenbudget, dient in Utrecht altijd een kapitaallastenreserve gevormd te worden die qua opbouw, grootte en verloop een afspiegeling vormt van het bijbehorende actief.		Vervallen
	De kapitaallastenreserve wordt gevormd in hetzelfde tempo en volume waarin de uitgaven en inkomsten voor het actief plaats vinden. Zo wordt voorkomen dat de investeringskosten onnodig met rentelasten verzwaard worden.		Vervallen
	Bij uitzondering is het in Utrecht toegestaan om de vorming van een kapitaallastenreserve geheel of gedeeltelijk achterwege te laten. In die gevallen dient per individueel project vóóraf toestemming van de raad te worden verkregen. Bij een dergelijke kredietaanvraag dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd.		Vervallen
	Alle van een kapitaallastenreserve geheel of gedeeltelijk achterwege te laten. In die gevallen dient per individueel project vóóraf toestemming		Alle nieuwe investeringen en bijbehorende dekkingsbronnen ter dekking van deze

	van de raad te worden verkregen. Bij een dergelijke kredietaanvraag dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd.		kapitaallasten worden vastgesteld bij de (meerjaren)begroting. Investeringen die niet in de begroting zijn opgenomen dienen gedurende het jaar via separate voorstellen te worden voorgelegd aan de raad. Bij een dergelijk dient de impact van de kapitaallasten op de meerjarenbegroting te worden toegevoegd. Tussentijdse aanpassingen van investeringskredieten is mogelijk bij het vaststellen van de P&C documenten. De structurele effecten van de gewijzigde kapitaallasten zullen daarbij betrokken worden.
	Het besluit of een investering voor deze uitzonderingsvorm in aanmerking komt, vraagt om een zorgvuldige afweging van beleidsinhoudelijke en financiële belangen die is voorbehouden aan de Raad. Deze uitzonderingsbepaling is bestaand financieel beleid (Financiële Verordening). Investeringskosten activeren zodat toekomstige rente- en afschrijvingslasten ten laste komen van programmabudgetten beperkt de toekomstige bestedingsruimte. Het achterwege laten van de vorming van een activareserve als de middelen daartoe niet voorhanden zijn, belast de gemeentelijke schuldpositie.		Vervallen
10 Investering in relatie tot een grondexploitatie			
	Toevoeging		Voor het bepalen van de maximaal toerekenbare kostensoorten, sluit het BBV aan bij de kostensoortenlijst in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke Ordening.
	Toevoeging		Voor het bepalen van de maximaal toerekenbare kostensoorten voor de realisatie van de grondexploitatie, sluit het BBV aan bij de kostensoortenlijst in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke Ordening.

Raadsorganen
Griffie
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/

Gemeente Utrecht

Commissie VBF

Behandeld door	D. Rijnders	**Datum**	18 februari 2022
Onderwerp	Adviesbrief inzake WAAVA		
E-mail	danielle.rijnders@utrecht.nl		
Bijlage(n)	Notulen adviescie 29 april 2021		

Beste raadsleden,

Op 20 februari 2020 heeft de gemeenteraad de nota ‘Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa’ (WAAVA) vastgesteld. De raad had aansluitend behoefte aan nadere informatie over een drietal beleidskeuzes. Dit betreft:

- Restwaarde wel of niet toepassen.
- Ondergrens voor activeren van investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel of niet ongewijzigd laten op 5 miljoen euro.
- Componentenmethode wel of niet toepassen.

Op 29 april 2021 is in de adviescommissie Controle en Financiën over de voortgang van deze beleidskeuzes gesproken. Ter voorbereiding zijn twee noties gedeeld met de adviescommissie, maar nog niet met de raad (restwaarde en componentenmethode). Een notitie over de ondergrens was toen nog niet gedeeld met de adviescommissie en de raad. De notulen van deze bijeenkomst zijn als bijlage opgenomen. Belangrijk hierbij is dat de adviescommissie heeft verzocht niet alleen de uitkomsten te delen maar vooral ook de overwegingen.

Door onder meer corona heeft het langer geduurd voordat het uiteindelijke raadsvoorstel naar de raad is verstuurd (januari 2022). In de voorliggende nota WAAVA wordt voorgesteld:

- De nota aan te passen aan actuele ontwikkelingen:
  i. Actualiseren van de nota aan de aangepaste BBV-wijzigingen
  ii. Verhelderen van de bevoegdheden van de raad
  iii. Vastleggen huidige werkwijze sloopkosten en routine investeringen
  iv. Activeringsgrens naar 100.000 euro in lijn gebracht met de nota BOR
- Het beleid voor restwaarde en componentenmethode niet aan te passen:
  i. Behouden van de terughoudende lijn voor gebruik van restwaarde
  ii. Behouden van de systematiek onderhoudsmethode i.p.v. componentenmethode

In de adviescommissie C&F van 17 februari 2022 hebben we hierover met elkaar gesproken in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie en de accountant.

Reactie de heer van Vugt (adviseur en accountant Deloitte)
De accountant is gevraagd te adviseren over voorliggende nota. Voor de accountant zitten er een beperkt aantal onduidelijkheden in de nota. Verder een aantal politieke keuzes waarvan het goed is de raad deze scherp heeft bij de besluitvorming.

Belangrijke politieke keuzes ten aanzien van het budgetrecht van de raad (hoofdstuk 9) zijn:

1. Enkele programma's (welke zijn dat?) hebben een bandbreedte voor investeringen: Geen expliciet besluit van een investering door de gemeenteraad. Het college kan besluiten voor investeringen nemen voor zover deze binnen de bandbreedte passen.
2. Routine investeringen: Geen expliciet besluit van een investering door de gemeenteraad. Het college kan besluiten voor investeringen nemen voor zover deze binnen de vrijvallende kapitaallasten passen.
3. Vervangingsinvesteringen: Geen expliciet besluit van een investering door de gemeenteraad. Het college kan besluiten voor investeringen nemen voor zover deze binnen de vrijvallende kapitaallasten passen.
4. Uitbreidingsinvesteringen is ruimte voor via de activareserve of kapitaallastenbudget: Geen expliciet besluit van een investering door de gemeenteraad. Het college kan besluiten voor investeringen nemen voor zover deze binnen de vrijvallende kapitaallasten passen.
5. Uitbreidingsinvesteringen zonder bandbreedte: Raadsbesluit (begroting, P&C-document of afzonderlijk besluit): via een activareserve of kapitaallasten in de begroting.
6. Routine of vervangingsinvesteringen waar geen activareserve of kapitaallastenbudget voor is: Raadsbesluit (begroting, P&C-document of afzonderlijk besluit): via een activareserve of kapitaallasten in de begroting.

Verder valt de accountant op:

- Geen restwaarden toepassen (= voorzichtig en in lijn met advies Commissie-BBV)
- Geen componentenbenadering (deur wordt wel op een kier gelaten)
- Voor sommige activa (drie type activa) wordt de annuïtaire afschrijvingsmethode (hoofdstuk 7.4) toegepast. Het motief lijkt meer budgettair gedreven dan bedrijfseconomisch gemotiveerd.
- Bijdragen in activa van derden (investeringssubsidies) worden in 1 keer ten laste van de exploitatie verantwoord.

Advies adviescommissie C&F

De adviescommissie stelt vast dat ze meer had verwacht van het onderzoek van de afgelopen twee jaar. Vragen die tijdens de bespreking van het raadsvoorstel in de adviescommissie aan de orde zijn gekomen zijn onder andere:

- Wat is de impact van de componentenbenadering op de begroting van de gemeente Utrecht, welke panden komen hiervoor in aanmerking?
- Wat is de visie van de gemeente op het vastgoed en het onderhoud?
- Waarom is er gekozen voor een behoedzame aanpak?
- Hoe doen andere gemeenten dit?
- Heeft de raad nu voldoende informatie om een keuze te maken?

De adviescommissie heeft uiteraard oog voor het extra werk dat bijvoorbeeld de componentenbenadering met zich meebrengt voor de ambtelijke organisatie. Het bezwaar om deze benadering niet toe te passen vanwege administratieve redenen is volgens de accountant echter niet zwaarwegend omdat de BBV-regels niet heel verstrekkend zijn.

De adviescommissie stelt vast dat het voorliggende raadsvoorstel onvoldoende houvast biedt om een andere keuze te maken dan het college nu voorstelt: daarvoor ontbreekt het nodige inzicht en onderbreking van alternatieve keuzes zoals die eerder in de adviescommissie zijn langsgekomen. De commissie adviseert derhalve om deze informatie alsnog te delen met de raad zodat er een gedegen afweging gemaakt kan worden omtrent het voorliggende raadsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

Dimitri Gilissen
Voorzitter adviescommissie C&F

Bijlage 1: Verslag adviescommissie 29 april 2021

6. Stand van zaken WAAVA
Naar aanleiding van de discussie in de Adviescommissie, ongeveer een jaar geleden, zegde de wethouder toe dat enkele punten uit de Nota WAAVA zouden worden heroverwogen. De Adviescommissie stelde daar een onderzoeksopzet voor vast. De oplevering van het onderzoek is vertraagd, hoofdzakelijk vanwege de coronamaatregelen. De notities over de restwaarde en over de componentenmethode zijn nu afgerond, voor een notitie over de ondergrens heeft de afdeling nog wat meer tijd nodig. De beide notities leiden tot het advies om het bestaande beleid voort te zetten. Een punt van aandacht is circulair bouwen: dit zou op termijn tot een beleidswijziging kunnen leiden. De ambtelijke organisatie volgt de ontwikkelingen met belangstelling.

Mevrouw Koolenbrander herinnert de Adviescommissie eraan dat de wethouder een raadsbrief heeft toegezegd, echter pas als ook de notitie over de ondergrens er is, die de Adviescommissie na de zomer kan verwachten.

De bijlagen bij dit agendapunt bevatten geen verrassingen, vindt de heer Bos, maar roepen wel extra vragen op. Hij dringt erop aan zowel het memo als de raadsbrief aan de raad te sturen, zodat men er alvast op kan reageren en zonodig schriftelijke vragen kan stellen. De heer Bos is vooral benieuwd naar de aannames die hebben geleid tot de conclusies zoals verwoord in de notitie Restwaarde; er lijkt geschreven te zijn in de richting van de keuze om restwaarde niet af te schrijven en vast te houden aan de bestaande situatie. Wellicht is een second opinion het overwegen waard.

Waarin verschilt de aanpak van Rotterdam en Groningen van de aanpak van Utrecht? Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat Utrecht vooral risico's ziet in het hanteren van restwaarde, want het is niet gemakkelijk om de waarde van een object over een langere periode te bepalen. De beide andere steden maken kennelijk een andere risico-afweging. De heer Van Vugt vult aan dat gemeenten met een grote woningvoorraad veelal voor de restwaardemethodiek kiezen. Waarom wordt de componentenbenadering negatief gewaardeerd? De Adviescommissie heeft behoefte aan verduidelijking van deze conclusie. Er wordt ook gevraagd om toevoeging van een ander element, namelijk de mogelijkheid om installaties in een kortere periode af te schrijven, wat de mogelijkheid biedt om meer te investeren in duurzaamheid. Handig zou zijn: een overzichtje met voor- en nadelen van de huidige methode vs. de voor- en nadelen van de componentenmethode.

De heer Van Vugt merkt op dat de keuze voor restwaarde of de componentenbenadering uiteindelijk een politieke zal zijn. Hij verwacht dat het de raad zal helpen als het gesuggereerde overzicht van voor- en nadelen wordt toegevoegd. De accountant kijkt graag met de organisatie mee om te beoordelen of een en ander voldoende objectief en evenwichtig wordt beschreven.

De Adviescommissie roept de organisatie op om zo snel mogelijk na de zomer een raadsbrief te sturen, zodat deze geagendeerd kan worden, eventueel voor een technische raadsinformatiebijeenkomst. Leden die nu al verdiepende vragen hebben over de bijlagen, geven die aan de ambtelijke organisatie mee.

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2578
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	10.2
Titel	Raadsbrief Reactie op de Adviesbrief inzake nota WAAVA
ID	2750
Behandelend ambtenaar	S. Emsbroek
Telefoon	14 030
E-mail	sandra.emsbroek@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	24 februari 2022

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Emsbroek	**Datum**	24 februari 2022
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	9672238
E-mail	sandra.emsbroek@utrecht.nl	**Onderwerp**	Reactie op de Adviesbrief inzake WAAVA van de adviescommissie Controle en Financiën d.d. 17 februari 2022
Bijlagen	3	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Donderdag 24 februari 2022 staat de nota ‘Waarderen, Activeren en Afschrijven van Vaste Activa’ (WAAVA) geagendeerd in de Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën. Deze nota is besproken in de adviescommissie Controle en Financiën van 17 februari 2022. De Adviesbrief inzake WAAVA van de adviescommissie hierover, ontvingen wij dinsdag 22 februari. Met deze brief reageren wij voorafgaand aan de commissie graag nog op dit advies ten behoeve van de bespreking in uw raad.

Overwegingen bij keuzes restwaarde en componentenmethode
Vorig jaar zijn twee ambtelijke notities over de componentenmethode en restwaarde met de adviescommissie C&F gedeeld en besproken. In deze notities staat meer achtergrondinformatie over de mogelijkheden, voor – en nadelen daarvan en ook rekenvoorbeelden. De conclusies van de afwegingen in deze notities zijn verwerkt in de nota WAAVA. Bijgevoegd vindt u deze notities en een rekenvoorbeeld waarbij de componentenmethode wordt uitgewerkt. Hieronder gaan wij zoals gevraagd graag nader in op welke aspecten wij hebben meegenomen bij onze overweging.

Overwegingen restwaarde
Landelijk wordt dit voornamelijk gebruikt voor vastgoed en vervoersmiddelen. Omdat vervoersmiddelen relatief klein van omvang zijn (financieel gezien) wordt de restwaarde in Utrecht niet toegepast. Voor vastgoed sluiten we aan bij het vastgestelde beleid met betrekking tot vastgoed. Het overgrote deel van ons vastgoed heeft een maatschappelijke functie. Voor dit vastgoed hebben wij geen intentie tot verkoop, de maatschappelijke meerwaarde staat voorop. Indien deze intentie wel bestaat of bijvoorbeeld bij huisvesting van de eigen organisatie zou een restwaarde van belang kunnen zijn. Zonder restwaarde zijn de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) weliswaar hoger, maar daardoor ontstaat er toereikend budget om in een latere fase de lasten voor renovatie of vervanging te kunnen bekostigen, die nodig zijn om het vastgoed functioneel te houden. Als de restwaarde

toegepast wordt moet het extra benodigde budget worden gespaard om de jaarlijkse kosten over de jaren heen gelijk te houden. Gezien het geringe financiële effect (zie notitie restwaarde) en de doelstelling van ons gemeentelijk vastgoed kiezen wij niet voor het aanpassen van de kaders.

Overwegingen componentenmethode
Deze methode moet generiek worden toegepast voor de gehele categorie, bijvoorbeeld gebouwen of wegen. Wij passen de methode toe voor gronden: wij schrijven bij vastgoed in de lijn van het BBV niet over gronden af. De methode heeft alleen effect op nieuwe investeringen en grote renovaties en is financieel gezien relevant als componenten met een kortere levensduur een aanzienlijk deel uitmaken van de kostprijs. Dit is vaak niet het geval (zie bijlage met uitgewerkt rekenvoorbeeld).

Waar dit wel van toepassing kan zijn, is bijvoorbeeld bij zwembaden, huisvesting voor de eigen organisatie en circulaire investeringen. Bij de eerstgenoemde categorieën onderscheiden wij in de afschrijvingstabel al een aantal belangrijke componenten, waaronder gebouwen en installaties. Voor circulaire investeringen is nog onvoldoende informatie beschikbaar om generieke kaders te kunnen stellen voor gebruik van de componentenmethode. Wel doen wij, en andere gemeenten, ervaring op en nader onderzoek om meer informatie te krijgen over hoe wij deze methode zouden kunnen toepassen (voorbeeld Berlijnplein). Daarom is op dit moment gekozen voor de mogelijkheid om voor individuele grote projecten deze methode toe te passen.

Duiding van raadsbevoegdheid bij investeringen
In de reactie van de accountant staat dat er geen expliciet besluit van de gemeenteraad wordt gevraagd voor vervangings- en uitbreidingsinvesteringen binnen vastgestelde bandbreedtes. Het college kan besluiten nemen voor investeringen voor zover deze binnen de bandbreedte of vrijvallende kapitaallasten passen. Dit willen we graag nader duiden:

Bandbreedte investeringen (punt 1)
Binnen de volgende programma's worden bandbreedtes toegepast: Onderwijs (beleidsmatig kader Meerjarenprogramma Onderwijshuisvesting), Samenleven en Sport (beleidsmatig kader Nota Kapitaalgoederen) en Vastgoed (beleidsmatig kader Nota Kapitaalgoederen).
De raad hoeft de kapitaallasten niet meer afzonderlijk te autoriseren, maar stelt de kredieten voor de projecten binnen de bandbreedte vast. In de begroting zijn deze investeringen opgenomen in de paragraaf Investeringen, op programmaniveau en in de geheime bijlage met de investeringsstaten op projectniveau. De raad stelt deze investeringen met een afzonderlijk beslispunt vast bij de programmabegroting.

Vervangings- en uitbreidingsinvesteringen (punt 3 & 4)
In de begroting zijn deze investeringen opgenomen in de paragraaf Investeringen. De raad stelt deze investeringen met een afzonderlijk beslispunt vast bij de programmabegroting.

Routinematige investeringen (punt 2)
Invulling van dit budget wordt inderdaad door het college gemaakt binnen de beschikbare ruimte van het vastgestelde kapitaallastenbudget. Dit betreft met name investeringen voor de bedrijfsvoering op basis van een vervangingsritme.

Vragen vanuit de adviescommissie Controle & Financiën

Wat is de impact van de componentenbenadering op de begroting van de gemeente Utrecht, welke panden komen hiervoor in aanmerking?

Welke panden komen hiervoor in aanmerking?

De componentenmethode kan breder worden ingezet dan alleen bij panden. Deze methode is alleen relevant voor nieuwe investeringen of grootschalige renovaties, waarbij de afzonderlijke componenten een aanzienlijk deel van de vervaardigingsprijs uitmaken én een afwijkende afschrijvingstermijn kennen, zoals opgenomen in de afschrijvingentabel. Voor vastgoed zijn -naast de componenten grond en gebouwen- het onderscheid tussen verschillende installaties relevant inclusief mogelijke duurzaamheidscomponenten. Deze componenten worden in de huidige afschrijvingstabel ook separaat onderkend. In de praktijk komen hiervoor zwembaden en grote panden zoals het stadskantoor of schouwburg in aanmerking. Installaties in deze gebouwen maken een relatief groot deel uit van de bouwkosten en kennen een kortere afschrijvingstermijn, zoals opgenomen in de afschrijvingstabel. Mogelijk is dit ook van toepassing voor circulair gebouwde of te verduurzamen panden. Dit vraagt meer basisinformatie voordat een generiek kader kan worden vastgesteld. Bij het Berlijnplein doen wij nader onderzoek naar de mogelijkheden voor wijziging in de methodiek van activeren. Deze resultaten én ervaringen van andere gemeenten willen we meenemen in de nieuwe nota Kapitaalgoederen (2023) en vervolgens verwerken in de nota WAAVA. Voorliggende nota WAAVA biedt overigens de mogelijkheid om bij grote projecten (nieuwbouw of investeringen) de componentmethode al wel toe te passen.

Wat is de impact op de begroting?

Het netto-effect op de begroting is nagenoeg nihil. Bij het gebruik van de componentenmethode moeten de huidige onderhoudsplannen worden aangepast aan de nieuwe systematiek (van onderhouds- naar componentenmethode). Dit betekent dat de onderhoudskosten dalen, daartegenover staan hogere kapitaallasten, omdat een deel van de investering over een kortere periode wordt afgeschreven. Per saldo blijven de jaarlijkse lasten ongeveer gelijk en is het effect op de begroting nihil.
De onderhoudsmethode biedt iets meer flexibiliteit om de middelen efficiënter in te zetten door bijvoorbeeld werk met werk te maken. Werken met de componentenmethode vraagt om fundamenteel andere werkwijzen, met name de manier waarop onderhoudsplannen worden opgesteld.

Wat is de visie van de gemeente op het vastgoed en het onderhoud?

De nota WAAVA volgt de vakinhoudelijke beleidskaders voor het vastgoed en onderhoud. Deze zijn vastgelegd in de nota Kapitaalgoederen, nota Maatschappelijke meerwaarde vastgoed en de nota Beheer openbare ruimte. De nota Kapitaalgoederen wordt in 2023 herzien, daarbij wordt ook de ontwikkeling van het circulair bouwen betrokken. Wij hebben met name gebouwen met een maatschappelijke functie in ons bezit, om onze maatschappelijke doelen te realiseren en dus geen oogmerk om de panden te verkopen. De nu gehanteerde onderhoudsbenadering sluit aan bij deze beleidsuitgangspunten.

Waarom is er gekozen voor een behoedzame aanpak?

De nota past binnen de lijn van een duurzaam financieel beleid. Met deze nota volgen we de beleidskaders voor kapitaalgoederen en onderhoud. De ervaringen met circulair bouwen en de effecten hiervan op de restwaarde en/of componentenbenadering zijn momenteel nog zeer beperkt. Te beperkt om generieke kaders hiervoor nu al te kunnen formuleren. Daarom hebben we circulair bouwen nog geen prominente plek in de nota gegeven, maar wel de mogelijkheid geboden om de componentenmethode te hanteren voor individuele grote projecten. De ervaringen van het Berlijnplein

willen we meenemen in de nieuwe nota Kapitaalgoederen (2023) en vervolgens verwerken in de nota WAAVA.

Het gebruik van restwaarde is met name interessant als verkoop van het activa wordt beoogd. Dit behoort niet tot onze doelstelling en daarom stellen we voor deze methode niet toe te passen. Daardoor kunnen de vrijvallende kapitaallasten aan het einde van de levensduur worden ingezet voor renovatie of vervanging.

Hoe doen andere gemeenten dit?
Weinig gemeenten maken gebruik van de restwaarde. Indien het wordt toegepast heeft dit met name betrekking op vervoermiddelen. Voor wat betreft de componentenbenadering is er een gemêleerd beeld. De Utrechtse werkwijze komt overeen met die van Amsterdam, Rotterdam en Groningen. De afgelopen jaren is er bij gemeenten eerder een tendens geweest om de componentenmethodiek af te bouwen dan te gaan hanteren.

Tot slot
De componentenbenadering en de onderhoudsbenadering zijn twee methodes van berekenen waarvan er niet één goed of slecht is. Daarom kijken we vanuit de inhoud welke methode voor onze gemeente het best aansluit op het inhoudelijk beleid. We doen dit zorgvuldig en op basis van geleerde lessen. Over wat we de komende tijd leren van bijvoorbeeld Berlijnplein zullen we uw raad uiteraard op de hoogte houden.

Wij vertrouwen erop u hiermee meer inzicht te hebben verschaft in onze afwegingen en kijken uit naar een goede bespreking in uw commissie.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

BIJLAGE Voorbeeld compontentenbenadering versus onderhoudsbenadering

In de notitie Materiële vaste activa (januari 2020) van de commissie BBV is in de bijlage de volgende uitwerking inclusief voorbeeld over de componentenmethode opgenomen:

De toepassing van de componentenbenadering kan worden geïllustreerd aan de hand van het verkrijgen van een kantoorpand. Het pand is daarbij, conform artikel 52 BBV, tenminste op te delen in de volgende componenten:

Grond	-> niet op afschrijven
Gebouw	-> stel: afschrijven in 40 jaar
Verwarmingsinstallaties	-> stel: afschrijven in 15 jaar
Liftinstallatie	-> stel: afschrijven in 20 jaar
Vloerbedekking	-> stel: afschrijven in 10 jaar

De lasten voor de te onderscheiden samenstellende delen worden op basis van bovenstaande opdeling afzonderlijk opgenomen en afgeschreven. In dit voorbeeld kan na 15 jaar de cv-ketel worden vervangen en opnieuw worden geactiveerd. Wanneer de levensduur van bijvoorbeeld de cv-ketel onverwacht technisch eerder eindigt, kan binnen de componentenbenadering de cv-ketel toch vervangen en geactiveerd worden. De restant boekwaarde van de oude cv-ketel dient dan wel in één keer te worden afgeboekt. Er kan alleen worden afgeschreven op activa die in gebruik zijn. De restantboekwaarde kan niet worden ingebracht als onderdeel van de te activeren vervaardigingsprijs van de nieuwe cv-installatie.

Voorbeeld – activeren met de componentenbenadering

Vervaardiging (bouw) van een gebouw met een kostprijs van € 2.000.000. Hiervan heeft € 200.000 betrekking op de grond. Bij de investering worden de volgende schattingen gemaakt.
De gebruiksduur van het gebouw bedraagt 40 jaar. Eens per 15 jaar dient de bitumenlaag van het dak te worden vervangen (investering € 45.000). De gebruiksduur van de lift wordt geschat op 20 jaar. Het investeringsbedrag voor de lift bedraagt € 100.000. De vloerbedekking (investeringsbedrag € 25.000) gaat 10 jaar mee.

Uitwerking:
Indien de oorspronkelijke bestanddelen van de grond, de dakbedekking, de lift en de vloerbedekking volgens de componentenbenadering zijn afgesplitst van de totale vervaardigingsprijs, worden de afschrijvingen als volgt bepaald:

- Grond:	€ 200.000 (mag niet op worden afgeschreven)	€	0
- Dakbedekking:	€ 45.000/15 jaar	€	3.000
- Lift:	€ 100.000/20 jaar	€	5.000
- Vloerbedekking:	€ 25.000/10 jaar	€	2.500
- Gebouw: (restant)	€ 1.630.000/40 jaar	€	40.750
Afschrijving jaar 1:		€	51.250

Na 14 jaar wordt de dakbedekking (vervroegd) vervangen voor een bedrag van € 48.000. Na 21 jaar wordt de lift vervangen voor een bedrag van € 110.000. De vloerbedekking wordt regulier na 10 jaar vervangen voor € 30.000.
De afschrijving van het gebouw wijzigt niet. De (her)investering van het vervangen van de dakbedekking na 14 jaar ad € 48.000 wordt als nieuw afzonderlijk bestanddeel geactiveerd als onderdeel van het gebouw en wordt opnieuw afgeschreven over de verwachte gebruiksduur van 15 jaar. Aangezien de dakbedekking eerder wordt vervangen dan was voorzien, wordt de resterende

boekwaarde ad € 3.000 van de oorspronkelijke investering (= € 45.000 minus 14 x € 3.000 afschrijving) als boekverlies verantwoord in de exploitatie. De nieuwe afschrijvingslast bedraagt € 3.200. De (her)investering van de lift ad € 110.000 wordt als nieuw afzonderlijk bestanddeel geactiveerd en wordt vervolgens afgeschreven over de verwachte levensduur. Er is geen afboeking van een restantboekwaarde noodzakelijk, aangezien de boekwaarde van het liftbestanddeel aan het eind van jaar 20 nihil is. Er is 1 jaar (in jaar 21) geen afschrijvingslast. De nieuwe afschrijvingslast bedraagt € 5.500. De (her)investering van de vloerbedekking ad € 30.000 wordt als nieuw afzonderlijk bestanddeel geactiveerd en wordt vervolgens afgeschreven over de verwachte levensduur. Er is geen afboeking van een restantboekwaarde noodzakelijk, aangezien de boekwaarde van de vloerbedekking aan het eind van jaar 10 nihil is. De nieuwe afschrijvingslast bedraagt € 3.000.

Onderhoudsbenadering

Gemeenten kunnen er ook voor kiezen om een materieel actief in zijn geheel te activeren en één afschrijvingstermijn te hanteren. De onderdelen die een kortere gebruiksduur hebben dan de vooraf bepaalde gebruiksduur van het gehele actief, en dus eerder vervangen moeten worden, vallen onder het groot onderhoud. Via het vormen van een onderhoudsvoorziening kunnen de kosten van toekomstig groot onderhoud gelijkmatig gespreid worden in de tijd.
Deze methodiek wordt momenteel door de gemeente Utrecht gehanteerd.
Het voorgenoemde voorbeeld uit de componentenbenadering ziet er via de onderhoudsbenadering als volgt uit:

- Grond:	€ 200.000 (mag niet op worden afgeschreven)	€	0
- Gebouw: (restant)	€ 1.800.000/40 jaar	€	45.000
Afschrijving jaar 1:		€	45.000

In de voorziening groot onderhoud wordt vervolgens rekening gehouden met het moment van vervanging van de genoemde componenten. Voor deze vervangingen worden jaarlijks middelen toegevoegd aan deze voorziening.
Mocht de dakbedekking dus na 14 jaar moeten worden vervangen, dan wordt daarmee rekening gehouden in het gehele onderhoudsplan en zijn de middelen (in dit voorbeeld € 48.000) in jaar 14 gereserveerd voor deze vervanging.
Er ontstaan hierdoor geen eventuele boekverliezen bij eerdere vervanging of tijdelijke vrijval van kapitaallasten van een component die later wordt vervangen dan de economische levensduur.

Componentenbenadering

Aanleiding
Donderdag 20 februari 2020 heeft uw gemeenteraad de nieuwe Nota ‘waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa’ (WAAVA) vastgesteld. Bij de commissiebehandeling heeft de wethouder toegezegd uw raad nader te informeren over de voor- en nadelen van de beleidskeuzen die zijn gemaakt. De opzet en onderzoeksvragen voor het onderzoek naar de voor- en nadelen van de beleidskeuzen zijn in de Adviescommissie C&F van 26 maart 2020 besproken.

De opzet van deze deelnotitie componentenbenadering, inhoudende het afzonderlijk afschrijven van verschillende samenstellende bestanddelen (componenten) van een materieel vast actief, is in hoofdlijnen als volgt.

- Wettelijke kaders (BBV)
- Vergelijking met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen
- Praktijk bij de gemeente Utrecht
- Voor- en nadelen alternatieven

1. Wat zijn de BBV-regels m.b.t. componentenbenadering en eventuele stelselwijziging hierbij.
(Bron: commissie BBV, Notitie materiele vaste activa januari 2020, bijlage 7: uitwerking componentenbenadering).
De toepassing van de componentenbenadering op een materieel vast actief kan worden geïllustreerd aan de hand van het verkrijgen van een kantoorpand. Het pand is daarbij, volgens artikel 52 BBV, tenminste op te delen in de volgende componenten:

Grond	> niet op afschrijven
Gebouw	> stel: afschrijven in 40 jaar
Verwarmingsinstallatie	> stel: afschrijven in 15 jaar
Liftinstallatie	> stel: afschrijven in 20 jaar
Vloerbedekking	> stel: afschrijven in 10 jaar

De lasten voor de te onderscheiden samenstellende delen worden op basis van bovenstaande opdeling afzonderlijk opgenomen en afgeschreven. In dit voorbeeld kan na 15 jaar de cv-ketel worden vervangen en opnieuw worden geactiveerd (vervangingsinvestering). Wanneer de levensduur van bijvoorbeeld de cv-ketel onverwacht technisch eerder eindigt, kan binnen de componentenbenadering de cv-ketel toch vervangen en geactiveerd worden. De restant boekwaarde van de oude cv-ketel dient dan wel in één keer te worden afgeboekt. Er kan alleen worden afgeschreven op activa die in gebruik zijn. De restantboekwaarde kan niet worden ingebracht als onderdeel van de te activeren vervaardigingsprijs van de nieuwe cv-installatie.

Gemeenten kunnen er ook voor kiezen om een materieel actief in zijn geheel te activeren en één afschrijvingstermijn te hanteren. De onderdelen die een kortere gebruiksduur hebben dan de vooraf bepaalde gebruiksduur van het gehele actief, en dus eerder vervangen moeten worden, vallen onder het groot onderhoud. Via het vormen van een onderhoudsvoorziening kunnen de kosten van toekomstig groot onderhoud gelijkmatig gespreid worden in de tijd. Dit wordt ook wel als de onderhoudsbenadering aangeduid.

2. Uitkomst benchmark componentenbenadering.

Amsterdam is geleidelijk afgestapt van de componentenbenadering. Bij gebouwen worden installaties en casco in 40 jaar afgeschreven. Installaties vervangen loopt vervolgens mee in de planning van onderhoud. Bij bruggen wordt voor het afschrijven geen splitsing aangebracht in de componenten pijlers, installaties en wegdek.

Den Haag past bij nieuwbouw en vervangingsinvesteringen de componentenbenadering toe. Categorieën en afschrijvingstermijnen zijn in Den Haag vastgelegd in de financiële verordening.

Eindhoven past de componentenbenadering toe, waarbij een onderdeel (component) een minimale verkrijgings- of vervaardigingsprijs van 10.000 euro heeft. Groot onderhoud wordt behandeld als vervangingsinvestering (componentenbenadering): bij deze werkwijze worden alle verschillende onderdelen van een kapitaalgoed, die afzonderlijk vervangen kunnen worden, separaat geactiveerd. Elk onderdeel heeft zijn eigen levensduur en wordt in die periode afgeschreven. Als het betreffende onderdeel van het kapitaalgoed is afgeschreven (einde gebruiksduur), is er geen sprake van groot onderhoud maar van een vervangingsinvestering. Bij deze variant is er dus alleen nog sprake van klein onderhoud dan wel vervangingsinvesteringen.

Groningen heeft de componentenmethode losgelaten bij invoering van restwaarde. De regels rondom restwaarde, afschrijvingen en onderhoud zijn vastgelegd in de financiële verordening 2018, die met ingang van 1 januari 2018 in werking is getreden. In deze verordening is onder andere bepaald dat restwaarde wordt ingevoerd voor het vastgoed en dat de onderhoudsbenadering wordt toegepast in plaats van de componentenbenadering. Per saldo levert dit door lagere kapitaallasten een voordeel op (bron: jaarrekening 2018).

Rotterdam past geen componentenmethode toe. De component met de langste levensduur is bepalend voor de afschrijvingstermijn van het geheel. Bij vastgoed is dat in de regel ook de component met het grootste investeringsbedrag.

Het is een gemêleerd beeld. De Utrechtse werkwijze komt overeen met die van Amsterdam, Rotterdam en Groningen.

3. Wat is de huidige spelregel/ praktijk in Utrecht en wat is daarvoor de motivatie (geweest).

De optie onderhoudsbenadering is in Utrecht van toepassing op het materieel vast actief. Nieuwe investeringen als componenten gebouw en installaties worden in dezelfde termijn van 40 jaar afgeschreven. Vervanging van installaties vindt plaats op basis van het meerjarig onderhoudsprogramma met daaraan gekoppeld een onderhoudsvoorziening. Op grond wordt in overeenstemming met de BBV-regel niet afgeschreven.
De belangrijkste motivatie om de gehele investering op 40 jaar te zetten is het tegengaan van aanvangsverliezen[1] bij kostendekkende huur. Dit verlies is een resultante van hogere kosten (kapitaallasten) bij een afschrijvingstermijn korter dan 40 jaar en lagere (huur-)inkomsten. Aanvangsverliezen leggen zodoende de eerste jaren onnodig beslag op de begrotingsruimte. Een aanzienlijk deel van de kapitaallasten wordt namelijk bekostigd uit huurontvangsten. Huurontvangsten zijn bij aanvang laag en volgen door indexering een stijgende lijn. Kosten nemen op onderhoudsmomenten trapsgewijs toe, maar worden door de gekozen methode maximaal gespreid. Over de gehele levensduur is de exploitatie in evenwicht en kostendekkend.

[1] In het recente verleden werden de installatie apart in 10 jaar afgeschreven. Het gevolg hiervan was dat door de hoge afschrijvingslast bij aanvang er, ondanks een kostprijsdekkende huur, toch sprake was van aanvangsverliezen. Deze aanvangsverliezen moesten gefinancierd worden bovenop de kostprijsdekkende huur.

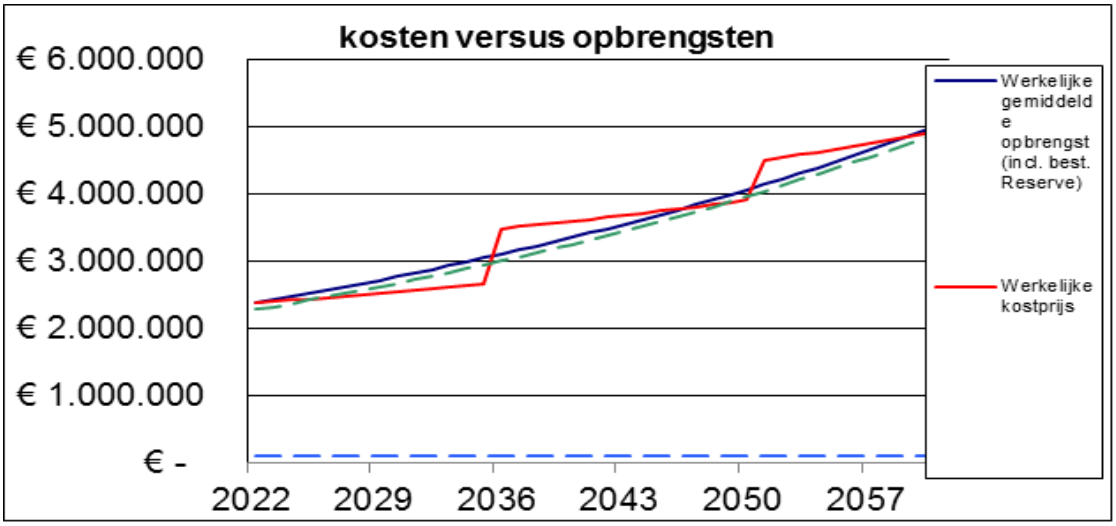

Voor op zichzelf staande investeringen in de categorie 'Machines, apparaten en installaties' hanteren we de afschrijvingstermijnen uit de Utrechtse afschrijvingstabel. Deze sluiten aan bij de verwachte levensduur van de objecten. Zo worden bijvoorbeeld beveiligings- en brandblusinstallaties in 10 jaar afgeschreven. Nieuwe vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden in Utrecht in 15 jaar lineair afgeschreven. Met de vaststelling van de Kadernota beheer openbare ruimte worden er voor vervangingsinvesteringen met een maatschappelijk nut diverse lineaire afschrijvingstermijnen gehanteerd.

4. Voor- en nadelen componenten- versus onderhoudsbenadering.

Zoals de commissie BBV aangeeft zijn er twee opties:
Optie 1 Componentenbenadering: nieuwbouwcomponenten afschrijven in een termijn die past bij de economische levensduur.
Optie 2 Onderhoudsbenadering: de gehele nieuwbouw inclusief alle componenten voor dezelfde termijn activeren. Vervanging van componenten worden met bijpassende termijnen geactiveerd.

Voordeel onderhoudsbenadering	**Voordeel componentenbenadering**	**Nadeel onderhoudsbenadering**	**Nadeel componentenbenadering**
Het -bij kostendekkende huur- tegengaan van aanvangsverliezen.	Minder middelen opzijzetten voor de onderhoudsvoor-ziening.	De nieuwbouwcompo-nenten worden niet in een termijn passend bij de economische levensduur afgeschreven.	Hogere kapitaallasten door voor de componenten afschrijvingstermijnen korter dan 40 jaar te hanteren. Hierdoor is er sprake van aanvangsverliezen.
Het -door vorming van onderhoudsvoorziening- gelijkmatig kunnen spreiden van de kosten en het kunnen 'ondervangen' van de hogere incidentele lasten bij vervanging.	Boekwaarde kan in enig jaar aansluiten bij de werkelijke waarde van installaties c.a.		
	Lagere incidentele lasten bij vervanging.		

Flexibiliteit in de exploitatie: na aflopen van de afschrijvingsperiode ontbreekt de noodzaak tot vervanging over te gaan. Ook is de vervangingsbehoefte van de componenten vooraf moeilijk vast te stellen.			

5. Zijn er bepaalde categorieën investeringen waarvoor het nuttig kan zijn om de componentenbenadering wel of juist niet toe te passen? En zo ja, welke en hoe zouden we daar dan mee om kunnen gaan, bijvoorbeeld met bepaling van de levensduur.

In het voorgaande zijn we telkens uitgegaan van kostendekkende huur. Daar waar dat niet het geval is, worden rente en afschrijving bekostigd uit de algemene middelen.
Door groot onderhoud en vervanging te bekostigen uit de voorziening, hoeven nieuwbouwcomponenten niet afgezonderd te worden van het gebouw en ook niet versneld te worden afgeschreven. Door toepassing van deze methodiek ontbreken voor nu het nut en de noodzaak van het opnieuw introduceren van de componentenbenadering voor bepaalde categorieën van investeringen.
Wel zijn er investeringen soms al op kortere termijn rendabel, bijvoorbeeld zonnepanelen met een terugverdientijd van 25 jaar. Om de besparingen rechtstreeks te koppelen aan de kosten (de onderhoudsbenadering), ligt een afschrijvingstermijn van 25 jaar hier voor de hand.
De afschrijvingstabel bij de nota WAAVA bevat voor elke soort investering de meest passende afschrijvingstermijn. Als er voor een nieuwe investering geen passende termijn in de tabel staat, wordt de tabel daarop aangepast. Daarbij is het streven erop gericht de variatie aan afschrijvingstermijnen overzichtelijk en werkbaar te houden.

Met de introductie van het concept ‘circulair bouwen’ krijgt het begrip ‘component’ een andere betekenis. Hergebruik van grondstoffen en materialen met een verschillende gebruiksduur maken dat een deel van de investeringen meer ‘rendabel’ kan zijn dan nu het geval is. De vraag of dat zal leiden tot de herintroductie van de componentenbenadering in Utrecht, is -bij voldoende kennis en ervaring van dit nieuwe concept- relevant. De BBV (bijlage 7 van de notitie) sluit meerdere componenten met verschillende afschrijvingstermijnen, m.u.v. grond[2], in ieder geval niet uit. Een gemeente die de componentenbenadering voor een bepaalde categorie kapitaalgoederen wil gaan gebruiken, moet dit consequent voor deze categorie toepassen. Dit kan zij realiseren door in haar financiële verordening onder meer vast te leggen voor welke categorie van activa de componentenbenadering met verschillende afschrijvingstermijnen wordt toegepast en met ingang van welke datum.

In de in 2020 opgestelde business case voor de Culturele Voorziening Berlijnplein wordt het concept ‘circulair bouwen’ nader uitgewerkt. Daarbij zijn meerdere componenten met verschillende levensduren in beeld gebracht, gebaseerd op het gebouwlagen principe (o.a. de componenten grond, constructie, installaties, dak/gevel/vloer). Dat heeft niet geleid tot een andere wijze van activeren: het geheel wordt afgeschreven tot nihil. Bij onderhoud en/of vervanging van componenten kan blijken dat de kosten daarvan lager zijn.

[2] Op grond kan niet worden afgeschreven, omdat grond geen slijtend actief is en daarom een eeuwigdurende gebruiksduur heeft.

6. Advies en eventuele kanttekeningen.

Met de invoering van een voorziening die gestoeld is op een meerjarig onderhoudsplan waarin ook vervanging van gebouwgebonden componenten wordt meegenomen, vervalt de noodzaak de componentenbenadering bij nieuwbouw als afschrijvingsmethode te hanteren. De commissie BBV noemt dit als één van de twee opties. De focus wordt hierbij verschoven van het verleden (aanvangsverliezen opvangen bijhouden) naar de toekomst (onderhoudsplanning actueel houden en voldoende middelen reserveren). Zowel Vastgoed Utrecht (VGU) als Stadsbedrijven werken met meerjarige onderhoudsplanningen en voorzieningen.

Het advies blijft dan ook om het huidige beleid van de onderhoudsbenadering te handhaven. Het gebruik van componentenbenadering brengt geen verbetering of voordeel met zich mee, dat een stelselaanpassing rechtvaardigt. Voor het toevoegen van nieuwe, op zichzelf staande componenten, aan bestaande gebouwen, bijvoorbeeld in het kader van energietransitie, is het advies om wel passende afschrijvingstermijnen te blijven hanteren volgens de Utrechtse afschrijvingstabel.

Met de introductie van het concept ‘circulair bouwen’ kan de componentenbenadering in de toekomst tot een heroverweging leiden. Een herijkingsmoment is 2023, als de Nota Kapitaalgoederen vastgoed aan de orde is. Voor nu ontbreekt het aan voldoende kennis en ervaring om tot een afgewogen oordeel te komen. Bijzondere aandachtspunten hierbij zijn de aanvangsverliezen, waarover in de bovengenoemde business case een kanttekening wordt geplaatst en de component grond waarvoor, in overeenstemming met de BBV, geen afschrijvingstermijn mag worden gehanteerd.

Restwaarde

Aanleiding
Donderdag 20 februari 2020 heeft uw gemeenteraad de nieuwe Nota ‘waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa’ (WAAVA) vastgesteld. Bij de commissiebehandeling heeft de wethouder toegezegd uw raad nader te informeren over de voor- en nadelen van de beleidskeuzen die zijn gemaakt. De opzet en onderzoeksvragen voor het onderzoek naar de voor- en nadelen van de beleidskeuzen zijn in de Adviescommissie C&F van 26 maart 2020 besproken.

Deze deelnotitie gaat over de beleidskeuze restwaarde. Restwaarde is de schatting, tegen het prijspeil van het moment van ingebruikname, van de opbrengst die na de gebruiksduur nog gerealiseerd kan worden, verminderd met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het actief. Er wordt bij de bepaling van de restwaarde dus geen rekening gehouden met mogelijke waardeveranderingen vanwege inflatie of deflatie, veranderende marktomstandigheden en dergelijke. De restwaarde dient reëel en per actief te worden geschat. Het hanteren van een vast percentage restwaarde voor bijvoorbeeld het totale vastgoed doet onvoldoende recht aan de individuele kenmerken van de materiële vaste activa. De restwaarde mag niet zodanig hoog worden geschat dat feitelijk geen of te weinig afschrijving plaatsvindt.

De opzet van de notitie is in hoofdlijnen als volgt.
- Wettelijke kaders (BBV)
- Vergelijking met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen
- Praktijk bij de gemeente Utrecht
- Voor- en nadelen alternatieven
- Onderzoek naar categorieën die in aanmerking voor restwaarde kunnen komen

1. Wat zijn de BBV-regels m.b.t. restwaarde en eventuele stelselwijziging hierbij.

Algemeen geldende regel is dat de gebruiksduur gelijk is aan de verwachte economische levensduur (artikel 64, lid 3 BBV). Op grond van dit artikel dient op vaste activa met een beperkte gebruiksduur jaarlijks afgeschreven te worden volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Wanneer een actief geen boekwaarde meer heeft maar nog wel wordt gebruikt, is dit een indicatie dat de inschatting van de gebruiksduur niet juist (te kort) is geweest. Het met terugwerkende kracht bepalen van een restwaarde is alleen relevant indien sprake is van een daadwerkelijk kortere gebruiksduur (Q&A cie. BBV 3-12-2020).

Bij het bepalen van een restwaarde mag geen rekening worden gehouden met voorgenomen, dus nog niet besloten, toekomstige bestemmingswijzigingen.

In praktijk worden alle gebouwen afgeschreven in 40 jaar, maar zijn vaak (veel) langer in gebruik.

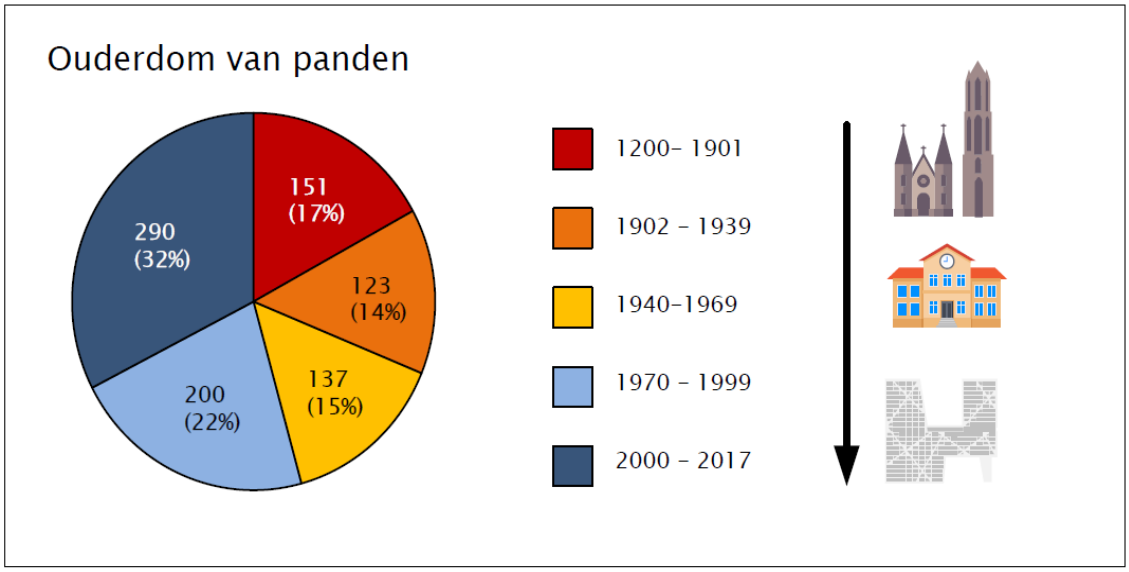

Bron: MPUV 2019

Bovenstaande grafiek laat zien dat bijna de helft van de gemeentelijke panden ouder is dan 50 jaar. De categorieën erfgoed respectievelijk kunst en cultuur vertegenwoordigen een gezamenlijke boekwaarde van 125 miljoen euro. In die gevallen zou de afschrijvingstermijn bijvoorbeeld verlengd kunnen worden naar 80 jaar. Dat is gelijk te stellen met een restwaarde van 50% van de aanschafprijs na het 40ste jaar en dat zonder noodzaak tot verkoop met bijkomende risico's. Ondanks dat dit voordeel in theorie opgaat, is de praktijk anders gebleken. Het is juist de vrijval van kapitaallasten na het 40ste jaar die het mogelijk maakt om zonder extra middelen een gebouw op te knappen en aan te passen aan de nieuwe tijd. Op het moment dat een gebouw (exclusief de grond, daar wordt niet op afgeschreven en behoudt zijn boekwaarde) tot restwaarde nul is afgeschreven, kunnen de begrote (structurele) kapitaallasten worden gebruikt voor vervangingsinvesteringen. Dat kunnen levensduur verlengende investeringen zijn die worden gepleegd ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een substantiële levensduurverlenging van betreffend actief. Het gaat hier dus niet om (groot)onderhoud. Onderhoud is niet levensduurverlengend, maar dient om het actief gedurende zijn levensduur in goede staat te houden. Deze kosten nemen in de loop der jaren trapsgewijs toe.

Goed praktijkvoorbeeld van een levensduur verlengende investering is de Stadsschouwburg. Dankzij de vrijval van kapitaallasten na 40 jaar kon er voor een bedrag van 17 miljoen euro verbouwd worden in crisistijd, zonder dat daar een huurverhoging tegenover stond. Bij een afschrijvingstermijn van 80 jaar zou de verbouwing, zonder extra middelen hiervoor vrij te maken, waarschijnlijk niet hebben kunnen plaatsvinden. Een kanttekening is hier op zijn plaats. Kapitaallasten zijn voor een deel structureel begroot, zoals bij de Stadsschouwburg. Maar er zijn ook kapitaallasten gedekt door activareserves, die in principe incidenteel van aard zijn; na 40 jaar zijn deze reserves nihil.

Het kan ook zijn dat de gebruiksduur daadwerkelijk korter is dan de economische levensduur, bijvoorbeeld omdat je een pand tijdelijk wilt gebruiken. Er kan dan rekening worden gehouden met een restwaarde. Dat moet dan wel duidelijk blijken uit de investeringsbeslissing van de raad en/of een ander raadsbesluit waaruit de gebruiksduur van dat specifieke object blijkt, en ook de intentie tot bijvoorbeeld verkoop na de gebruiksduur (Q&A cie. BBV 3-12-2020).

Artikel 64 lid 2 BBV geeft aan dat de afschrijving slechts om gegronde reden af mag wijken van de grondslagen die in het voorgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De achtergrond hiervan is, dat de begroting, de meerjarenraming en de jaarstukken een zo goed mogelijk inzicht moeten bieden in de financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingen daarin over de jaren heen. De grondslagen dienen daarom consistent te worden toegepast.

De waarderingsgrondslagen moeten vastgesteld zijn in het activeringsbeleid van de gemeente. Dit beleid moet consistent worden toegepast voor dezelfde activacategorieën en consistent in de tijd. Ook dient hierbij te worden aangegeven of de gemeente wel of niet rekening houdt met een restwaarde (bron: § 6.2.5 Notitie materiele vaste activa januari 2020 - cie. BBV).
Als een gemeente met een restwaarde voor de categorie gebouwen wil toepassen, dan kan bij een pand en de grond (vanuit het verleden) dat als één actief zijn geactiveerd, alleen een restwaarde op het pand worden gehanteerd. Aan de grond kan niet alsnog een (rest-)waarde toegekend worden (bron: § 6.2.5 Notitie materiele vaste activa januari 2020 - cie. BBV).

Stelsel- en schattingswijziging
Aanpassing van het beleid ten aanzien van de waarderingsgrondslag wordt beschouwd als een stelselwijziging. Een besluit daartoe moet worden onderbouwd op basis van het stelselmatigheidsbeginsel (bron: hoofdstuk 6.3 Notitie materiële vaste activa januari 2020 – cie. BBV). Bij een stelsel- of schattingswijziging worden bestaande (rest-)boekwaarden niet herrekend maar over de langere, kortere of gelijkblijvende verwachte gebruiksduur afgeschreven. De netto-boekwaarde van het vastgoed (na aftrek restwaarde) dient over de gehele gebruiksduur te worden afgeschreven.

2. Uitkomst benchmark restwaarde.
Amsterdam, Den Haag en Eindhoven schrijven alle activa af tot de boekwaarde nihil is. Afschrijven tot een bepaald percentage van de WOZ-waarde is door de gemeente Amsterdam in 2020 als een optie beschouwd, maar onlangs heeft de commissie BBV daar een uitspraak over gedaan. De methodiek van WOZ-taxatie met een vast percentage zal niet voldoen (Q&A cie. BBV 3-12-2020), omdat bij de bepaling van de restwaarde geen rekening gehouden mag worden met mogelijke waardeveranderingen vanwege inflatie of deflatie (ergo: WOZ-taxatie hanteert niet het prijspeil op moment van ingebruikname), veranderende marktomstandigheden en dergelijke.
Een WOZ-taxatie dient een heel ander doel dan waardering van activa in de verslaglegging.

Groningen is sinds 2018 restwaarden op alle activa gaan hanteren; voorheen alleen op parkeergarages. Voor bepaling van de restwaarde van de portefeuille per balansdatum 1-1-2018 werkt Groningen met een eigen systematiek. Rotterdam past beperkt restwaarde toe: namelijk voor de categorieën voertuigen in eigen beheer en voor monumentale panden. De restwaarde voor voertuigen in eigen beheer[1] wordt in Rotterdam bepaald op basis van de marktwaarde van de voertuigen aan het einde van het leasecontract. Bij monumenten waarvoor een wettelijke onderhoudsplicht geldt, is de afspraak dat de restwaarde o.b.v. een taxatierapport wordt vastgesteld.

3. Wat is de huidige spelregel/ praktijk in Utrecht en wat is daarvoor de motivatie (geweest).
Utrecht schrijft materiele vaste activa af naar een boekwaarde € 0. Door naar boekwaarde nihil af te schrijven, wordt bereikt dat geen rente- en afschrijvingslasten meer op de exploitatie drukken nadat een object buiten gebruik is gesteld wegens slijtage of veroudering. Uitzondering op deze

[1] De categorie voertuigen vertegenwoordigt bij de gemeente Utrecht een bescheiden boekwaarde op de balans van minder dan 10 miljoen euro. Daarvan zit driekwart in een heffing. Het hanteren van een restwaarde is voor deze categorie niet opportuun.

regel is de categorie grond. Daar mag, in overeenstemming met de algemene BBV-regel, niet op worden afgeschreven. Grond wordt dan ook apart in de activamodule geadministreerd. Er worden alleen rentekosten aan toegerekend.

4. Voor- en nadelen van alternatieven voor balans, begroting en risico's.

In de balans staat de boekwaarde van het bezit (alle activa aan de debetzijde van de balans). Dat is de aanschafprijs die Utrecht ervoor betaald heeft minus alle afschrijvingen tot nu toe. Dat hoeft niet de huidige waarde in het economisch verkeer te zijn. De afschrijvingskosten zelf zijn lasten in de exploitatie. Die blijven bestaan gedurende de hele levensduur van het actief. Bij het kredietbesluit is met de kapitaallasten rekening gehouden in de begroting, bijvoorbeeld met een structureel kapitaallastenbudget. Maar het kan ook via een jaarlijkse onttrekking uit een kapitaallastenreserve die daarvoor speciaal is gevormd.
Als Utrecht zou besluiten om in de toekomst met restwaarden te werken, dan betekent dat automatisch dat er minder zal worden afgeschreven en dat daardoor de boekwaarden minder snel zullen dalen. Dat brengt zowel voordelen als nadelen met zich mee.

Voordelen

Op de korte termijn zijn verscheidene voordelen te behalen. Minder afschrijvingslasten zorgen voor minder druk op de begrotingsruimte.

Een rekenvoorbeeld over restwaarde

In Utrecht worden gebouwen in 40 jaar annuïtair afgeschreven met 2% interne rente. Een gebouw van 1 miljoen euro afschrijven naar restwaarde nul kost jaarlijks 36.556 euro aan kapitaallasten. Datzelfde gebouw afschrijven naar een restwaarde van 100.000 euro (= 10% van de aanschafprijs) kost jaarlijks 34.900 euro. Met een restwaarde van 200.000 (= 20%) dalen de jaarlijkse kapitaallasten naar 33.244 euro.
Conclusie: bij een investering van 1 miljoen euro wordt met elke 100.000 euro extra aan restwaarde de jaarlijkse besparing op kapitaallasten 1.656 euro hoger. In het algemeen geldt volgens deze parameters: elke 10% hogere restwaarde geeft 40 jaar lang een besparing op kapitaallasten van 4,53%.

Een praktijkvoorbeeld: de kapitaallasten van het stadskantoor gebouw, exclusief nazorg, bedragen jaarlijks 5,426 miljoen euro. Bij een restwaarde van 20% van de aanschafprijs zouden de kapitaallasten met 9,06% (= 2 x 4,53%) verlaagd kunnen worden tot 4,934 miljoen euro per jaar (5,426 x 90,94%).

De kapitaallastenbudgetten kunnen dus naar beneden worden bijgesteld en ook de kapitaallastenreserves komen met minder toe. Als de dekking van kapitaallasten uit (kostendekkende) huurontvangsten bestaat, kunnen die huren naar beneden, hetgeen gunstig uitpakt voor de gebruikers.
Door te rekenen met restwaarden zullen de boekwaarden (activa) op de balans hoger zijn dan zonder restwaarde met als gevolg een hoger aandeel eigen vermogen (passiva). Een relatieve toename van het eigen vermogen is gunstig voor de solvabiliteitsratio.

Nadelen

Uit het rekenvoorbeeld volgen ook nadelen. De besparing is 4,53% en geen 10% omdat in het geval van restwaarde de boekwaarde minder snel daalt en daardoor de interne rentelasten over de hele looptijd hoger zijn.

Nadelen doen zich ook voor naarmate we verder naar de toekomst kijken en er langer met restwaarden gerekend wordt. Aan het eind van de looptijd houden we een verouderd bezit over met kapitaallasten; na het 40ste jaar blijven de rentelasten zonder afboeken van het restant doorlopen omdat deze restwaarde in stand blijft als boekwaarde.
Is er een structureel budget, dan is dat meestal nodig voor de bekostiging van vervangende nieuwbouw of ingrijpende renovatie. Was er een kapitaallastenreserve, dan is die na 40 jaar opgebruikt. Om de resterende lasten van het oude actief -i.c. bedrijfsgebouwen- te blijven bekostigen zal dus extra financiële dekking gevonden moeten worden. De extra dekking kan gevonden worden in het doorlopend blijven verhuren van het oude pand ofwel door het te verkopen voor wat het op dat moment waard is in het economisch verkeer. Periodieke toetsing van de marktwaarde geeft aan of de restwaarde hoger/lager is dan de waarde in het economisch verkeer.

Risico's
Zowel de noodzaak van verlengde verhuur als van verkoop om de kosten van restwaarde af te dekken brengen risico's en ook nadelen, blijkend uit onderstaande voorbeelden, met zich mee. Immers de hoogte van de restwaarde is gebaseerd op aannames toen het object nog nieuw was. Dat moment ligt doorgaans 40 jaren eerder. Het zou bijvoorbeeld betekenen dat we in 1981 geschat hebben wat een pand nu in 2021 nog waard is. De toekomst voorspellen is lastig. We hebben nu bijvoorbeeld te maken met een stevige verduurzamingsopdracht, die met de bestaande budgetten lastig te bekostigen is. Daarom worden oudere panden verduurzaamd op het moment dat er voldoende vrijval van kapitaallasten is. Een ander voorbeeld: bij de introductie van asbest dakplaten en later trespa plaatmateriaal, waren dat revolutionaire materialen. Met de kennis van nu brengen deze materialen grote problemen met zich mee en is verwijdering zelfs kostprijsverhogend in plaats van dat het nog wat oplevert. Door de jaren heen kunnen bouwconcepten sterk veranderen: denk aan eenzijdig naar multifunctioneel en flexibel gebruik, aan klimaatdoelen en aan omschakeling van gas- naar elektriciteit en aan de ontwikkeling naar circulair bouwen. Al deze vernieuwingen maken dat een pand niet alleen qua fysieke conditie veroudert, maar ook qua concept niet meer actueel kan zijn en daardoor slecht in de markt ligt.

Directe gevolgen voor schuldpositie.
Geen directe gevolgen voor de schuldpositie van de gemeente.
De schuldpositie (uitgedrukt in de schuldquote) neemt toe bij uitgaven waarvoor geld geleend moet worden. Die vinden aan het begin plaats bij de bouw/aanleg of aankoop van een investering.

Resume voor- en nadelen restwaarde

Voordelen restwaarde	Nadelen restwaarde
Minder afschrijvingslasten met minder druk op de begrotingsruimte: kapitaallastenbudgetten kunnen naar beneden worden bijgesteld of kapitaallastenreserves komen met minder toe.	De hoogte van de restwaarde is gebaseerd op aannames toen het object nog nieuw was. Dat moment ligt doorgaans 40 jaren eerder. De toekomst voorspellen is lastig, mede gelet op de veranderingen van bouwconcepten.
Door te rekenen met restwaarden zullen de boekwaarden (activa) op de balans hoger zijn dan zonder restwaarde met als gevolg een hoger aandeel eigen vermogen (passiva). Een relatieve toename van het eigen vermogen is gunstig voor de solvabiliteitsratio.	Na het 40ste jaar blijven de rentelasten zonder afboeken van het restant doorlopen, omdat deze restwaarde in stand blijft als boekwaarde. Extra financiële dekking is nodig.

Als de dekking van kapitaallasten uit (kostendekkende) huurontvangsten bestaat, kunnen die huren naar beneden, hetgeen gunstig uitpakt voor de gebruikers.	Vrijval van kapitaallasten na het 40ste jaar maakt het mogelijk om zonder extra middelen een gebouw op te knappen en aan te passen aan de nieuwe tijd.
	Kiezen voor terugwerkende kracht werken met restwaarden staat gelijk aan het naar de toekomst verschuiven van de last die nog met toekomstige baat moet worden 'verdiend'.
	Bij restwaarde ligt de uitdaging vooral in het bepalen en realiseren ervan. Het bepalen is in ontwikkeling, zo liggen de demontagekosten hoger, en voor het realiseren is er nog onvoldoende afzetmarkt.
	Bij gebrek aan een betere methode wordt voor het bepalen van de restwaarde een percentage van de aanschafwaarde gebruikt.

5. Zijn er bepaalde categorieën bezit waarvoor het nuttig kan zijn om met restwaarden te werken. En zo ja, welke categorie/categorieën en om hoeveel gaat het?

Bij de beantwoording van deze vraag gaan we niet uit van de mogelijkheid dat er herbruikbare grondstoffen liggen opgesloten in grond- weg- en waterbouwkundige werken die op zichzelf nog wat op kunnen leveren. Hieruit volgt dat wij ons specifiek richten op de categorie bedrijfsgebouwen. Vooraleer te rekenen met een restwaarde moeten we ons afvragen wat de commerciële verkoopwaarde van een gebouw zou kunnen zijn als de gebruiksduur daadwerkelijk korter is dan de economische levensduur. Ook hier wordt bedoeld het gebouw als geheel en niet de herbruikbare grondstoffen die bij sloop kunnen vrijkomen. De vraag is: Welk deel van het gemeentelijk bezit komt in aanmerking voor verkoop? En welke minimale netto verkoopopbrengst is nodig als dekking van de restwaarde?

Utrecht heeft voor ongeveer 940 mln. euro aan bezit in de BBV-categorie 'bedrijfsgebouwen' op de balans staan (op een totaal van alle categorieën van ca.1,3 mrd. per 2020). Het is in deze categorie dat we de kans vanwege courantheid het meest aanwezig achten dat verkoop voldoende opbrengt om een eventuele restwaarde ineens mee af te kunnen dekken. De gemeente bezit dit vastgoed om verschillende redenen: om te voorzien in de eigen huisvesting, om huisvesting te bieden aan maatschappelijke organisaties die doelen van het gemeentelijk beleid realiseren, om de intrinsieke waarde van bijzondere gebouwen (erfgoed) te behouden en om strategische redenen (Bron: rekenkameronderzoek 'Zicht op vastgoed').

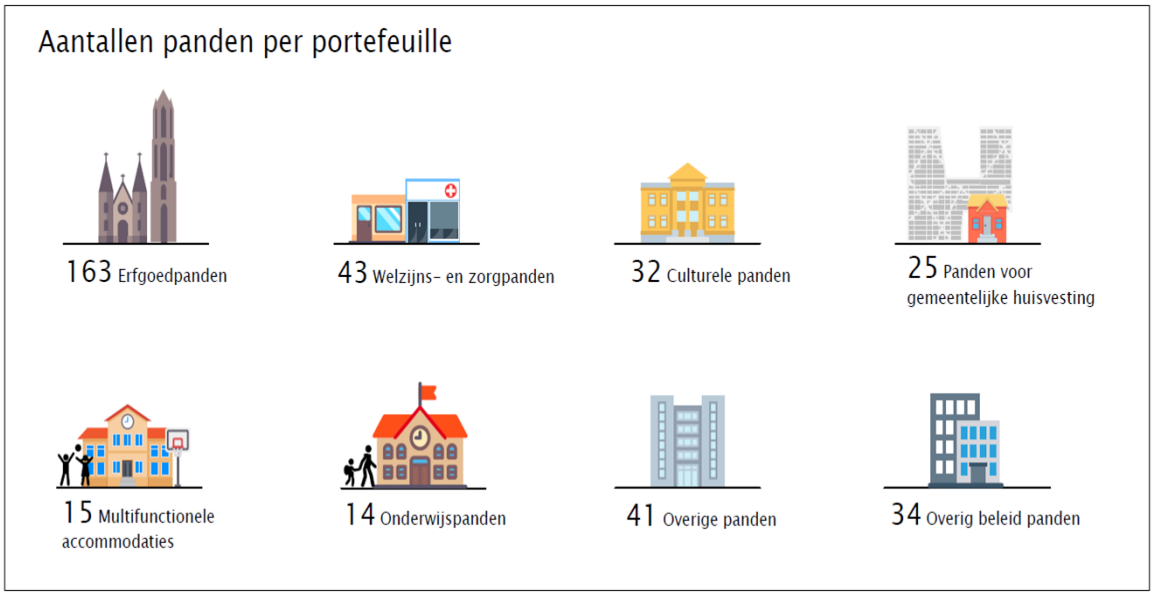

Bron: MPUV 2019

Beleidsterrein	Boekwaarde (in mln. euro's)	Specificatie
Erfgoed	10	Forten, torens, werfkelders, landgoederen
Welzijn	7	Buurtcentra, clubhuizen, kinderopvang, jongerenhuiskamer en speeltuinen.
Zorg	14	Dagopvang, hostels, gezondheidscentrum
Kunst en Cultuur	115	Musea, muziekcentra
Gemeentelijke huisvesting	**167**	**Kantoren (waaronder monumentaal pand stadhuis), wijkgebouwen**
Multifunctionele accommodaties	123	
Onderwijs	275	Scholen voor basis-, middelbaar en hoger onderwijs
Overig	19	Diverse, niet nader gedefinieerd
Overig beleid	24	Brandweer, benzineverkooppunten, bedrijfsverzamelgebouw
Sport en recreatie	54	Zwembaden, Sporthallen, Sport- en gymzalen, sportparken, atletiekbanen
Parkeervoorzieningen	71	Parkeergarages en fietsenstallingen
Panden voor ruimtelijke ordening	8	Tijdelijke panden binnen een grondexploitatie
Facilitair en huisvesting:	40	Inbouwpakket stadskantoor, inbouw stadhuis en overige gemeentelijke huisvesting
Stadsbedrijven:	7	Kantoorunit, bedrijfsloodsen, afvalscheidingsstations
Volksgezondheid:	5	Hostels
Maatschappelijke ondersteuning	1	Buurtcentra, clubhuizen, kinderopvang, jongerenhuiskamer, dierenasiel en bouwspeeltuin.
Totaal actuele boekwaarde 2020	**940**	

Tabel: Verdeling van de BBV-categorie 'bedrijfsgebouwen naar beleidsterrein

Het bezit van gebouwen is van belang voor en geeft garantie op continuering van het volwaardig functioneren van een gemeente. Dat geldt vooral voor gebouwen met een wettelijke taak, zoals scholen en sportvoorzieningen. Deze komen minder in aanmerking voor verkoop.
Deze 'eigendomsgarantie' geldt in mindere mate voor gebouwen zonder wettelijke taak zoals eigen huisvesting. Courante, niet monumentale gemeentelijke huisvestingen zouden, zonder continuering van het functioneren in gevaar te brengen, in principe verkocht kunnen worden (de huisvestingsbehoefte moet dan anders worden opgelost, bijvoorbeeld aanhuren[2]). Dat maakt afschrijven met restwaarde tot een optie. De boekwaarde van de gemeentelijke huisvesting is 167 mln. per 2020, waarvan 16,98 mln. monumentale stadhuis en 14,24 mln. divers (o.a. wijkcentra).

Onderstaande tabel geeft de restwaarden weer van gemeentelijke niet monumentale huisvesting o.b.v. een gebruiksduur van meer dan 40 jaar. Dit komt ook overeen met de praktijksituatie. De 'besparing' van kapitaallasten is 4,53% voor elke 10% restwaarde. De genoemde percentages zijn bedoeld als een indicatie en ter illustratie en zijn afgeleid van de percentages van de variant productwaarde (zie business case circulair bouwen Berlijnplein).

Object	Aanschafprijs	Actuele boekwaarde per 2020	Kapitaallasten jaarlijks	Kapitaallasten bij 10% restwaarde	Kapitaallasten bij 20% restwaarde
Stadskantoor	146,37 mln.	135,79 mln.	5,46 mln.	5,21 mln.	4,96 mln.
Totaal		**135,79 mln.**	**5,46 mln.**	**5,21 mln.**	**4,96 mln.**

6. Daarbij hoort een inschatting voor welk aandeel van de bezittingen van Utrecht een eventuele optie tot verkoop geldt.

In de vorige paragraaf hebben we gezien dat het rekenen met restwaarden een optie is bij courante gebouwen voor eigen huisvesting die na verkoop niet in eigendom vervangen/gerenoveerd hoeven te worden.
Maar overig gemeentelijk bezit dat overbodig wordt, kan ook verkocht worden. De huidige strategie is echter om niet (meer) te verkopen maar eventueel te verbouwen om het gemeentelijk bezit in de toekomst een maatschappelijke functie te kunnen geven.

Om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de economische crisis in 2008 en verder, is in de periode van 2011 tot en met 2018 met de verkoop van vastgoed 30,726 miljoen euro aan bezuinigingstaakstellingen gerealiseerd:
- de coalitieakkoorden 2010-2014 en 2014-2018,
- de voorjaarsnota 2013;
- het resultaat van doorlichting door de Brinkgroep (bron: MPUV 2019).

De resterende taakstelling van 2,880 miljoen euro is overgeheveld naar het programma Stedelijke ontwikkeling (Bron: MPUV 2020).
Hiermee is voorlopig een eind gekomen aan een langdurige en intensieve doorlichting van het vastgoed op zoek naar overbodige panden die voor de verkoop in aanmerking komen in de context van bezuinigingen.

[2] Bij aanhuren voor eigen huisvestingsbehoefte wordt BTW een kostenpost. Als het gebouw in eigendom is, kan de BTW grotendeels worden verrekend. Door aankoop van het Stadskantoor leverde het BTW-aspect een structureel voordeel op van 1 miljoen.

Gemeenten hebben voldoende vastgoed nodig voor het realiseren van maatschappelijke doelen. Door de ontwikkelingen in de vastgoedmarkt wordt vrij en betaalbaar vastgoed in de toekomst steeds schaarser en wordt het steeds moeilijker om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. Verkoop van gemeentelijk vastgoed is daarom alleen aan de orde als een pand geen gebruikswaarde meer heeft. De maatschappelijke waarde van een pand is daarbij doorslaggevend. We gaan eerst in overleg met mogelijke belanghebbenden vooraleer we besluiten tot verkoop. (bron: MPUV 2020). Onderzocht wordt ook of overbodig vastgoed kan worden ingezet voor nieuwe maatschappelijke initiatieven voordat de gemeente ervoor kiest om over te gaan op verkoop. (bron: Utrecht Circulair 2020-2023).

Al eeuwenlang gaan we in Nederland om met kapitaalgoederen volgens de zogenaamde lineaire economie. Het begint - kort gezegd - met eenmalig gebruik van grondstoffen en eindigt met sloop[3] en afvoeren van afval. Binnen dit economisch model is de landelijke regelgeving BBV van toepassing en ook de Utrechtse spelregels in de nota WAAVA. De keuze die is gemaakt ten aanzien van restwaarde past binnen dit lineaire model. Zo past bijvoorbeeld een restwaarde nul bij de opvatting dat sloopafval nauwelijks nog waarde heeft.

Utrecht wil geleidelijk overstappen naar circulair bouwen. Circulair bouwen is het ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van gebouwen/componenten, gebieden en infrastructuur, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten door gebruik te maken van zoveel mogelijk hernieuwbare grondstoffen. Met de introductie van het concept ‘circulair bouwen’ krijgt het begrip ‘restwaarde’ een andere betekenis. De transitie naar Utrecht Circulair in 2050 bevindt zich nog in de pioniersfase.

De business case voor de Culturele Voorziening Berlijnplein werkt het concept ‘circulair bouwen’ nader uit. Voor deze nieuwe investering is restwaarde een belangrijk uitgangspunt. Het idee om het gebouw te benaderen als een object dat is samengesteld uit verschillende gebouwlagen/componenten heeft het voordeel dat per gebouwlaag verschillende restwaarden kunnen worden aangehouden. De aannames zijn met grote onzekerheden omgeven. Dat wordt ook erkend. In de business case is de afschrijving tot nihil opgenomen en de restwaarde in beeld gebracht als een mogelijke ‘korting’ op de vervangingsinvestering. Het dekkingsplan gaat dan ook uit van een kostprijsdekkende huur o.b.v. de traditionele berekening.

Ook in de whitepaper circulaire businesscase ‘Rekenen aan vastgoed in een circulaire bouweconomie’ van april 2021, die een basis legt voor het maken van circulaire businesscases in de bouw, krijgt het toepassen van restwaarden als een aspect van de financiële business case vorm. Het concept van deze circulaire businesscase zal zich de komende jaren verder ontwikkelen. Zo zijn er uitdagingen om een aantal posten, zoals restwaarde en milieuopbrengsten, in de praktijk te brengen.
Bij restwaarde ligt de uitdaging vooral in het bepalen en het realiseren ervan. Het bepalen is in ontwikkeling, zo liggen de demontagekosten hoger, en voor het realiseren is er nog onvoldoende afzetmarkt. Kortom, restwaarde is een post die op langere termijn vorm moet krijgen. Bij gebrek aan een betere methode wordt op dit moment een percentage van de aanschafwaarde gebruikt.

[3] Het gebouw kan in aanmerking komen voor sloop, renovatie of verbouwing. De kosten van de sloop van een gebouw kunnen als eenmalige kosten in de exploitatie worden genomen of mogen worden geactiveerd als onderdeel van het nieuwe materiele actief, indien op dezelfde locatie een nieuw gemeentelijk gebouw wordt gerealiseerd. Wanneer aan deze voorwaarde is voldaan, komt een eventuele keuze tot uiting in de financiële verordening van een gemeente. De keuze die de gemeente maakt, moet consequent worden toegepast.

7. Advies en eventuele kanttekeningen

Werken met restwaarden is een optie die ervoor kan zorgen dat afschrijvingslasten op de korte termijn verminderen. Met name bij vastgoed dat (veel) langer dan 40 jaar meegaat en/of niet direct voor beleidsuitvoering aangehouden hoeft te worden. Omdat de afgelopen jaren al intensieve screening heeft plaatsgevonden en panden verkocht zijn, is alleen bij de eigen huisvestingspanden een optie om verkoop te overwegen. Voorwaarde is dat de restwaarde minimaal gelijk is aan de verwachte netto-opbrengst.
Restwaarde met terugwerkende kracht is speculatief, risicovol en onzeker. Hoe schat je de toekomstige verkoopwaarde van een huidig eigen huisvestingspand in. Een lastig te beantwoorden vraag als daarbij in overweging worden genomen de vraag naar kantoorruimte in de toekomst i.r.t. thuiswerken en het concept van circulair bouwen dat de toekomst heeft i.r.t. de huidige bouwvormen. Kiezen voor restwaarde met terugwerkende kracht staat gelijk aan het naar de toekomst verschuiven van een last die nog met een toekomstige baat moet worden ‘verdiend’.

Voor het hanteren van restwaarden gelden door de landelijke regelgeving restricties en voorwaarden. Ook is de regelgeving (nog) geënt op het lineaire model en past bij de huidige bouwvormen/-normen. In de -nabije- toekomst zal het circulair bouwen de nieuwe bouwvorm en-norm worden. Restwaarden zullen in dit concept, onderbouwd met ervaringscijfers, relevant zijn. Het voor bestaande eigen huisvestingspanden werken met restwaarden met terugwerkende kracht is niet opportuun en levert t.a.v. besparing van kapitaallasten relatief weinig op.

De conclusie luidt dan ook: pas de restwaarde op bestaande activa niet toe. Met het circulair bouwen gaat de restwaarde in de toekomst wel een rol spelen.

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	2548
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 februari 2022
Agendapunt	12
Titel	Beantwoording SV 2021 nr. 295, over Online gebiedsverbod
ID	2718
Behandelend ambtenaar	J.H. Baijens
Telefoon	030 2869948
E-mail	J.baijens@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën/06-42238564
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	24 februari 2022

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2021, NUMMER 295

Datum	21 december 2021
Van	College B&W
Behandeld door	J.H. Baijens en F.T. Wind
Doorkiesnummer	030 -286 9948
E-mailadres	j.baijens@utrecht.nl fabienne.wind@utrecht.nl
Kenmerk	9565194
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2021 nummer 295 van raadsleden Koning (D66) en Sungur (DENK) van 8 december 2021 over Online gebiedsverbod Utrecht. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Op basis van welk artikel uit de (gemeente)wet heeft de burgemeester de bevoegdheid een online gebiedsverbod op te leggen?
Antwoord 1
Aan de betrokkene is een last onder dwangsom opgelegd. De last houdt in dat hij zich dient te onthouden van online uitingen (op social media) die aanleiding (kunnen) geven tot wanordelijkheden. Hieronder wordt in elk geval begrepen oproepen die tot doel hebben de openbare orde in Utrecht te verstoren. Als hij zich niet aan de last onder dwangsom houdt, kan deze worden verbeurd. Betrokkene dient dan een dwangsom van 2500,- Euro te betalen.

Deze bestuurlijke maatregel is gebaseerd op artikel 125 lid 3 van de Gemeentewet en artikel 5:32 lid 1 van de Algemene wet Bestuursrecht. Aan deze artikelen ontleent de burgemeester de bevoegdheid om een last onder dwangsom op te leggen. In dit geval is de betrokkene een last onder dwangsom opgelegd, omdat hij door uitdagend gedrag aanleiding gaf tot wanordelijkheden (het oproepen tot rellen). Wat strafbaar is gesteld in artikel 2.2 lid 1 sub g van de Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010.

Vraag 2
Is de burgemeester bekend met eerdere online gebiedsverboden die in andere steden zijn opgelegd?
Antwoord 2
De burgemeester kende op het moment dat de bestuurlijke maatregel werd opgelegd geen andere gemeenten die eerder een soortgelijke maatregel hadden opgelegd. Inmiddels is bekend dat de gemeente Haarlem op 25 november 2021 een vergelijkbare maatregel heeft opgelegd aan een persoon die op social media opruiende berichten heeft verstuurd.

Vraag 3
Hoe wordt precies toezicht gehouden op het online gebiedsverbod? Van welke bevoegdheden wordt voor deze handhaving gebruik gemaakt?
Antwoord 3
De gemeente heeft geen zelfstandige bevoegdheden om toezicht te houden op online uitingen van de betrokkene. Opsporingsinstanties zijn hiermee belast. Opruiende berichten worden zoveel mogelijk door de opsporingsinstanties opgespoord. Zij kunnen alle bevoegdheden gebruiken die hen krachtens het Wetboek van Strafvordering toekomen. Op deze manier kan betrokkene bij toekomstige opruiende uitlatingen wederom in beeld komen en wordt de last onder dwangsom gehandhaafd.
In die zin werkt het niet anders dan bij een regulier gebiedsverbod. Een persoon aan wie een gebiedsverbod wordt opgelegd mag niet in het aangewezen gebied komen. Een opsporingsambtenaar moet constateren dat die persoon zich in het desbetreffende gebied heeft bevonden om een overtreding van het gebiedsverbod vast te stellen.

Vraag 4
In hoeverre blijft de burgemeester met verbod om bepaalde online uitingen te doen binnen deze territoriale grens? En in hoeverre blijft de burgemeester binnen deze territoriale grens door het online gebiedsverbod op te leggen aan een jongen die niet woonachtig is in Utrecht?
Antwoord 4
Het onlinegebied kent geen territoriale grenzen, dat maakt deze maatregel ingewikkelder dan andere maatregelen die een fysiek afgebakend gebied kennen. Het is echter niet langer vol te houden de ogen te sluiten voor wat zich online afspeelt en wat voor gevolgen dat kan hebben voor de gemeente Utrecht. De betrokkene uit Zeist heeft een bericht geplaatst om te komen rellen in de gemeente Utrecht. Dit raakt direct aan de openbare orde in Utrecht, waardoor er een legitieme basis is voor de burgemeester om op te treden.
Overigens worden geregeld reguliere gebiedsverboden opgelegd aan personen, zoals aan voetbalhooligans, die niet in de stad woonachtig zijn wegens het verstoren van de openbare orde in Utrecht.

Vraag 5
Gaat het online gebiedsverbod ook zover dat de jongen uit Zeist geen uitlatingen mag doen die zouden kunnen leiden tot wanordelijkheden in andere steden? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
Antwoord 5
Nee, de burgemeester is louter bevoegd tot handhaving van de openbare orde in de eigen gemeente. De last is dan ook beperkt tot het zich onthouden van online uitlatingen die tot doel hebben de openbare orde in Utrecht te verstoren.

Vraag 6
Is het opleggen van een online gebiedsverbod de enige mogelijkheid om opruiende uitingen tegen te gaan? Had een dergelijke maatregel ook met het strafrecht opgelegd kunnen worden? Zo ja, op basis van welke juridische basis? Had de inzet van het strafrecht, gezien de ernst van de inperking, niet meer voor de hand gelegen?
Antwoord 6
Vooralsnog is het opleggen van een last onder dwangsom om verdere opruiende uitlatingen op social media te voorkomen de enige mogelijkheid die de burgemeester kan inzetten.
Deze bestuursrechtelijke maatregel staat de inzet van het strafrecht niet in de weg. Tegen betrokkene is ook strafrechtelijk opgetreden. Echter, dezelfde maatregel had niet opgelegd kunnen worden in het strafrecht. Het strafrecht kent geen last onder dwangsom. De bestuursrechtelijke maatregel legt betrokkene op zich te onthouden van bepaalde gedragingen die de openbare orde kunnen verstoren.

Het betreft een preventieve maatregel die snel effect kan hebben en waarbij per keer dat de specifieke bepaling uit de APV wordt overtreden, kan worden verbeurd. Het is daarom niet logisch om de inzet van deze maatregel te laten afhangen van de uiteindelijke uitspraak in een strafzaak.

Vraag 7
Is er afstemming geweest met de gemeente Amsterdam die in mei 2021 aankondigde een onderzoek te doen naar de juridische houdbaarheid van een virtueel gebiedsverbod? Zo ja, kunt u aangeven wat de resultaten waren van dit onderzoek? Zo nee, waarom niet?
Antwoord 7
Er wordt al langer in G4 verband gesproken over de mogelijkheden om op te treden tegen online aangejaagde openbare ordeverstoringen. Met de aankondiging van Amsterdam werd gedoeld op het overleg in G4 verband in combinatie met eigen juridische verkenningen naar mogelijke maatregelen.

Vraag 8
Hoe kijkt u naar de houdbaarheid van het online gebiedsverbod in het licht van het censuurverbod van artikel 7 Grondwet? Kortweg stelt dit artikel dat voorafgaande beperkingen op meningsuitingen nooit zijn toegestaan. Zorgt deze maatregel ervoor dat de jongen al vooraf wordt beperkt in zijn vrije meningsuiting?
Antwoord 8
De manier waarop de last onder dwangsom is vormgegeven betreft geen censuur. De last onder dwangsom wordt pas verbeurd op het moment dat betrokkene nogmaals oproepen doet die tot doel hebben de openbare orde in Utrecht te verstoren. Dit betekent dat de betrokkene zijn mening kan uiten, zoals eenieder vrij is zijn mening te uiten binnen de grenzen van de wet. Het verspreiden van opruiende berichten is in strijd met de wet, waarmee het opleggen van deze bestuurlijke maatregel te rechtvaardigen is.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Online gebiedsverbod Utrecht

8 december 2021

Vragen

Twee weken terug had een 17-jarige jongen uit Zeist de dubieuze eer om de eerste te zijn die een online gebiedsverbod kreeg voor Utrecht. De jongen mag geen berichten plaatsen “die leiden tot wanorde in de stad,” zo berichtte onder andere het Algemeen Dagblad[1]. Onze partijen zijn overigens tevreden te constateren dat de rellen waartoe werd opgeroepen, niet plaatsgevonden hebben.

De fracties van D66 en DENK steunen de burgemeester in haar aanpak om online wangedrag aan te pakken, maar namen toch met verbazing kennis van bovenstaand feit. Het is in de ogen van onze fracties nog een onbekend juridisch terrein wat de burgemeester betreedt met deze sanctie. Ook maken onze fracties zich zorgen over juridische houdbaarheid, al dan niet onderzochte alternatieve sanctiemogelijkheden en de privacy-aspecten aan een dergelijk verbod. Daarom hebben wij de volgende vragen over deze kwestie:

1. Op basis van welk artikel uit de (gemeente)wet heeft de burgemeester de bevoegdheid een online gebiedsverbod op te leggen?
2. Is de burgemeester bekend met eerdere online gebiedsverboden die in andere steden zijn opgelegd?

De gemeente geeft aan dat het gebiedsverbod wordt gehandhaafd binnen de kaders van de wet: “het gedrag van de jongen wordt binnen de kaders van de wet in de gaten gehouden”.

3. Hoe wordt precies toezicht gehouden op het online gebiedsverbod? Van welke bevoegdheden wordt voor deze handhaving gebruik gemaakt?

De burgemeester is verantwoordelijk voor handhaving van de openbare orde binnen het territorium van een specifieke gemeente. De grens van de bevoegdheid van de

[1] https://www.ad.nl/utrecht/17-jarige-jongen-uit-zeist-die-opriep-tot-rellen-in-utrecht-krijgt-online-gebiedsverbod~a0f37275/

burgemeester komt dan ook in zicht als het gaat om inzet van bevoegdheden buiten de gemeente.

4. In hoeverre blijft de burgemeester met verbod om bepaalde online uitingen te doen binnen deze territoriale grens? En in hoeverre blijft de burgemeester binnen deze territoriale grens door het online gebiedsverbod op te leggen aan een jongen die niet woonachtig is in Utrecht?
5. Gaat het online gebiedsverbod ook zover dat de jongen uit Zeist geen uitlatingen mag doen die zouden kunnen leiden tot wanordelijkheden in andere steden? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

De burgemeester geeft aan dat het online gebiedsverbod bijdraagt aan “gedrag bij de bron aanpakken”. Oproepen tot geweld en wanordelijkheden is strafbaar volgens artikel 131 van het Strafrecht. Toch koos de burgemeester voor een ‘online gebiedsverbod’.

6. Is het opleggen van een online gebiedsverbod de enige mogelijkheid om opruiende uitingen tegen te gaan? Had een dergelijke maatregel ook met het strafrecht opgelegd kunnen worden? Zo ja, op basis van welke juridische basis? Had de inzet van het strafrecht, gezien de ernst van de inperking, niet meer voor de hand gelegen?
7. Is er afstemming geweest met de gemeente Amsterdam die in mei 2021 aankondigde een onderzoek te doen naar de juridische houdbaarheid van een virtueel gebiedsverbod? Zo ja, kunt u aangeven wat de resultaten waren van dit onderzoek? Zo nee, waarom niet?

Vrijheid van meningsuiting is een groot goed, maar kent grenzen. Bijvoorbeeld bij discriminatie of oproepen tot geweld. Daarnaast is censuur verboden in de Grondwet.

8. Hoe kijkt u naar de houdbaarheid van het online gebiedsverbod in het licht van het censuurverbod van artikel 7 Grondwet? Kortweg stelt dit artikel dat voorafgaande beperkingen op meningsuitingen nooit zijn toegestaan. Zorgt deze maatregel ervoor dat de jongen al vooraf wordt beperkt in zijn vrije meningsuiting?

Gesteld door:

- Maarten Koning, D66
- Mahmut Sungur, DENK